

ความเหมาะสมในการนำ day fine มาใช้กับประเทศไทย

กฤตยา อารีรักษ์

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2560

The suitability of applying day fine in Thailand

Krittaya Areerak

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Law Program, Department of Law
Pradi Bhanomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University**

2017

ไม่มีเอกสารจากต้นฉบับ
หน้า ในบรรดงวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความเหมาะสมในการนำ day fine มาใช้กับประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	กฤตยา อารีรักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

โทษปรับเป็นโทษทางอาญาชนิดหนึ่ง โดยโทษปรับถือเป็นโทษที่บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือที่เรียกกันว่า “มาตรการทางทรัพย์สิน” ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล มาตรการดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเสียหายทางเศรษฐกิจจากการถูกบังคับเอากับทรัพย์สินและเกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ามากระทำความผิดซ้ำอีก

โทษปรับที่ประเทศไทยใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เป็นโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ซึ่งมีแนวทางในการลงโทษปรับโดยผู้กระทำความผิดทุกคนที่กระทำความผิดในฐานความผิดเดียวกันต้องถูกปรับในอัตราที่เท่ากัน เพราะจำนวนค่าปรับขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำความผิดและความน่าคำหนิของผู้กระทำความผิด โดยไม่คำนึงถึงฐานะหรือรายได้ของผู้กระทำความผิด และในการลงโทษปรับ ศาลจะต้องเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ โดยต้องปรับไม่ต่ำกว่าหรือเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด จึงมักเกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจของศาลว่าจำนวนค่าปรับเท่าไรจึงเหมาะสมกับการลงโทษผู้กระทำความผิดได้และจำนวนเงินค่าปรับเท่าไรที่ผู้กระทำความผิดแต่ละรายจะสามารถชำระค่าปรับได้ เพราะหากผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับ ก็เป็นการเกินขอบเขตในการป้องปรามการกระทำความผิด ในทางกลับกัน หากค่าปรับมีอัตราน้อยเกินไปสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดี ค่าปรับจะไม่สามารถป้องปรามการกระทำความผิดได้ ผู้กระทำความผิดเหล่านี้อาจกลับมากระทำความผิดซ้ำ ดังนั้นการลงโทษปรับในประเทศไทยจึงขาดประสิทธิภาพของการลงโทษ

คุณลักษณะฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์โทษปรับที่บังคับใช้อยู่ในประเทศไทย วิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ตลอดจนถึงปัญหาและอุปสรรคของการบังคับโทษปรับในประเทศไทย และแสวงหาโทษปรับรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับฐานความผิดตามกฎหมายสารบัญญัติของประเทศไทยที่ก่อให้เกิดความผิดรู้สึกเข็ดหลาบ ไม่กล้ามากระทำความผิดซ้ำ และเกิดความเสมอภาคในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดทุกฐานะ โดยทำการศึกษา

ระบบการกำหนดโทษปรับ day fine ซึ่งเป็นโทษปรับรูปแบบหนึ่งที่น่าสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาใช้คำนวณค่าปรับ จึงก่อให้เกิดผลกระทบจากการลงโทษปรับที่เท่าเทียมกันของผู้กระทำความผิดทุกฐานะ โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงหลักเกณฑ์การกำหนดโทษปรับ day fine วิธีการคำนวณค่าปรับ การค้นหารายได้ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด และมาตรการป้องกันการรายงานข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่เป็นเท็จ

จากการศึกษาพบว่าโทษปรับ day fine มีการคำนวณค่าปรับโดยพิจารณาจากรายได้ของผู้กระทำความผิดและความร้ายแรงจากการกระทำความผิดมาปรับใช้น่าจะสามารถแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในผลกระทบจากการลงโทษปรับ เพราะอัตราของค่าปรับจะสูงพอที่สามารถยับยั้งหรือป้องปรามการกระทำความผิดได้ กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้มาก จะต้องชำระค่าปรับมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย แต่ผู้กระทำความผิดทุกรายจะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการนำเงินมาชำระค่าปรับที่เท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามแม้โทษปรับ day fine จะสามารถแก้ไขปัญหาในความเท่าเทียมกันได้ แต่บริบทของโทษปรับ day fine ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ถือครองข้อมูลรายได้ของตน ดังนั้นประสิทธิภาพของการถ่ายโอนข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิดจึงเป็นสิ่งสำคัญ มาตรการลงโทษผู้ต้องโทษปรับ day fine ที่ให้ข้อมูลทางการเงินของตนที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงจึงต้องนำมาใช้เพื่อให้ผู้ต้องโทษปรับให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้ต้องโทษปรับที่ถูกต้องเพื่อนำมาคำนวณค่าปรับในครั้งแรกได้ และเพื่อยับยั้งไม่ให้ผู้ต้องโทษปรับรายงานข้อมูลทางการเงินที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทยจะสามารถทำให้ศาลกำหนดโทษปรับได้อย่างเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละราย และส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบ ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และยังเป็นตัวอย่างให้บุคคลที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความยับยั้ง โดยการนำโทษปรับ day fine มาใช้ให้ยกเลิกโทษปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิด 2 และบัญญัติ day fine แทนที่ นอกจากนี้กำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงส่วนบุคคล โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิดตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือขึ้นสอบสวนฟ้องร้อง เพื่อส่งให้พนักงานอัยการเป็นผู้ขอให้ศาลลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลจะสามารถใช้ความเป็นอิสระในการตรวจสอบข้อมูลและคำขอของพนักงานอัยการเพื่อนำไปสู่การใช้โทษปรับที่เหมาะสมกับบุคคลได้

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับ day fine รายงานข้อมูลทางการเงินเพื่อนำมาใช้พิจารณาปรับคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เพื่อเป็นการป้องกันพฤติกรรมดังกล่าวและประสิทธิภาพในการลงโทษ โดยนำโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) มาใช้บังคับ

Thesis Title	The suitability of applying day fine in Thailand
Author	Krittaya Areerak
Thesis Advisor	Assistant Prof. Dr. Thanee Vorapatr
Department	Law
Academic Year	2016

ABSTRACT

Fines punishment is one of the crime punishments that acts against the offenders' possessions, or can be named as "possession penalty". This is a legal action to take possession from the law offenders that are both common person and juristic person. The aim of this measure is to cause economical damage to the offenders by seizing of their possession, which in turn will make them to be chastened to make any offenses again.

For Thailand, the present fines punishment is in the form of fixed fines, in which those who act the same crime will be fined at the same rate. The amount of fine depends on the severity level of the crime committed and the offender's guilty. This is made without the consideration of the status and income of the offender. So the problem arises from the use of judge's consideration concerning the fine rate: how much fine is suitable with the crime, and how much money that each offender can pay. In case of the offender cannot pay the money for the fine, so it means the punishment exceeds the border of crime prevention. In contrary, if the fine is too little for the well being offenders, they will not be chastened and can return to commit the crime again. These mean the fines punishment in Thailand is inefficient.

The purposes of this doctorate thesis were: to analyze the fines punishment in Thailand in term of its objectives, to study the problems and obstacles for implementation, to seek the new form of fines punishment that is suitable with the crime conditions as stipulated in Thai jurisdiction that can chasten the offenders not to recommit the crime, and can offer equality for all offenders. This can be done by studying the day fine system. This system is one form of fines punishment which brings the offender's financial status into consideration. This means to bring equal punishment impact to all level of offenders. The study emphasized on the criteria for stipulating fine rate of the day fine, the mean for calculating the fine rate, the way to search for the authentic incomes of the offender, and the measure to prevent false income report.

From the study it was found that, in calculating fine rate, the day fine considers both the offender's incomes and the level of intensity of the crime committed. This mean, if well adapted, can solve the problem of inequality of the impact from the fines punishment. This is because the fine rate is high enough to deter the crime committing: the offender with higher incomes will be fined with higher rate than those with less incomes, but all offenders will receive equal economic impact from being fined. In addition, in the context of day fine, the offender is the owner of the income data, so the efficiency of data transfer is very important. The punishment for the false financial report is needed for those who were punished by day fine. This means to make the offender to report the authentic incomes report at he first time of setting the fine rate and to deter the offender to make false income report.

The researcher thinks that the implementation of day fine in Thailand will enable the court to set the suitable fine rate for each offenders that can deter and chasten them and other people to commit crime. For the implementation of day fine in Thailand, the fines punishment as stipulated in Part Two of Thai Criminal Code should be terminated, and the day fine is to be enacted instead. In addition, the investigation officers have to be appointed to search for the facts concerning the crime together with personal facts, especially; the financial data of the offender. This must be made at the beginning of the investigation and report to the state attorney to present to the court for giving the verdict. The court can check the given data and the state attorney's report freely that can bring the suitable verdict for each person.

In case of the false financial report from the offender, and to prevent such act, and for the efficient punishment, the secondary day fine is to be implemented.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคอยชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการค้นคว้า ด้วยความเมตตาเสมอมาจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จ ลุล่วง และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อุคม รัฐอมฤต ที่ให้เกียรติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และเป็นส่วนผลักดัน สนับสนุนให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้สำเร็จขึ้นได้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ณรงค์ โจหาญ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และร.ต.ท.ดร.อุทัย อาทิวาฬ กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ และสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ Prof.Dr.Dr.Hans-Jörg Albrecht และ Dr.Micchaël Kilchling ที่สละเวลา ให้ผู้เขียนเข้าสัมภาษณ์ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณบิดามารดา ที่กรุณาให้ชีวิตและเลี้ยงดูผู้เขียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีจนวันนี้ และขอบคุณบิดามารดาที่คอยให้ความสนับสนุน ให้คำแนะนำ และกำลังใจในการเรียนครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และพี่น้อง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนผู้เขียนในการศึกษาค้นคว้าการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจ ผู้เขียนขออุทิศให้กับบุพการีและผู้มีพระคุณแก่ผู้เขียนทุกท่าน ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่อง ใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

กฤตยา อารีรักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ประเด็นปัญหาการวิจัย.....	9
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	9
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	10
1.5 ขอบเขตการวิจัย	11
1.6 ระเบียบวิธีวิจัย.....	11
2. แนวคิดและหลักการในการลงโทษปรับ	12
2.1 หลักการและแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	12
2.2 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา	17
2.3 วัตถุประสงค์และทฤษฎีของการลงโทษ.....	23
2.4 การบังคับคดีอาญากับการบังคับโทษอาญา	36
2.5 โทษปรับทางอาญาและโทษปรับทางปกครอง	37
2.6 ประเภทของโทษทางอาญาที่สามารถเปรียบเทียบได้	39
2.7 การตรวจสอบความจริงของกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำไปสู่การลงโทษ	41
2.8 หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล.....	42
2.9 การกำหนดความผิดอาญา.....	45
2.10 ประวัติการลงโทษและลักษณะของโทษปรับ.....	47
2.11 ลักษณะของโทษปรับ	53
2.12 วัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับ	56
2.13 วิธีการกำหนดโทษปรับและประเภทของโทษปรับ	57
2.14 โทษปรับ.....	72
2.15 วิธีการบังคับโทษปรับ	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.16 ประสิทธิภาพในการใช้โทษปรับ	99
3. การบังคับโทษปรับในต่างประเทศ	102
3.1 ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย	102
3.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	116
3.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส	129
3.4 สหรัฐอเมริกา.....	148
3.5 ประเทศอังกฤษ.....	168
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบังคับโทษปรับในประเทศไทย.....	185
4.1 วิเคราะห์การนำโทษปรับมาลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย....	186
4.2 วิเคราะห์อัตราของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด	188
4.3 วิเคราะห์การนำโทษปรับ day fine มาแก้ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย	193
4.4 วิเคราะห์มาตรการภายหลังการไม่ชำระค่าปรับ.....	208
4.5 วิเคราะห์การรอกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอการลงโทษไว้....	211
4.6 วิเคราะห์การใช้มาตรการผ่อนชำระค่าปรับ	212
4.7 วิเคราะห์การปรับลดอัตราค่าปรับ	215
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	217
5.1 บทสรุป.....	217
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	220
บรรณานุกรม	226
ภาคผนวก.....	245
ประวัติผู้เขียน	263

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ลักษณะของ “โทษ” คือผลร้ายที่ผู้กระทำได้รับ เนื่องจากผลร้ายที่เขาได้ก่อขึ้น¹ และยังมีลักษณะของการตอบสนองทางสังคมว่าจะต้องเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีการกระทำความผิดทางกฎหมาย โดย “โทษ” ผู้ที่มีอำนาจจะเป็นผู้กำหนดและเป็นผู้ใช้ และต้องเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการแสดงถึงการดำเนินผู้ที่กระทำความผิด² ดังนั้นลักษณะของโทษ จะต้องก่อให้เกิดผลร้าย หรือความเจ็บปวดแก่ผู้ที่กระทำความผิดต่อกฎหมาย หรือผลอย่างอื่นที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลนั้น ซึ่งในทางกฎหมายอาญา ตัวบทกฎหมายจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าสิ่งใด คือโทษ ดังนั้นการกระทำใดนอกจากที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ไม่ว่าจะถือว่าเป็นโทษ และรัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่มีอำนาจลงโทษได้ตามกฎหมายและวิธีการของการลงโทษจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

การลงโทษ คือ การปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการปฏิบัติได้รับผลร้าย เนื่องมาจากการที่ผู้นั้นได้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นกติกาของสังคม โดยที่รัฐจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายนั้น ซึ่งการกระทำที่เป็นความผิดแยงออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาและความผิดทางปกครอง โดยความผิดทางอาญาจะมีลักษณะเป็นความผิดโดยสภาพหรือเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย เพราะเป็นการละเมิดต่อคุณธรรมของกฎหมายอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล หรือมีการกระทำที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ส่วนความผิดทางปกครองไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลหรือเป็นการกระทำที่ไม่เป็นสิ่งที่ชั่วร้ายตามธรรมชาติ แต่กฎหมายต้องการห้ามการกระทำดังกล่าว³

¹ จาก *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 18), โดย ชานี วรภัทร์, 2553, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

² แหล่งเดิม.

³ จาก *เกณฑ์การแบ่งแยกความผิดทางอาญาและความผิดทางปกครอง* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) (น. 39). โดย องค์กรอานันท์ เจริญสุข, 2553, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การลงโทษเป็นรูปแบบหนึ่งของการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติว่า “โทษสำหรับผู้กระทำความผิด มีดังนี้ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน” หากพิจารณาถึงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 สามารถแบ่งลักษณะของโทษได้ ดังนี้ โทษที่บังคับเอาแก่ชีวิต โทษที่บังคับเอาแก่เสรีภาพ และโทษที่บังคับเอาแก่ทรัพย์สิน โดยโทษแต่ละประเภทจะมีองค์กร หน่วยงาน และสถาบันในการบังคับโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล เช่น ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ เป็นต้น

โทษที่บังคับเอาแก่ทรัพย์สิน หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มาตรการบังคับทางทรัพย์สิน เป็นมาตรการทางกฎหมายที่บังคับเอาแก่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ควรต้องโทษถึงจำคุก หรือโทษชนิดอื่นๆ และมาตรการบังคับทางทรัพย์สินยังเป็นมาตรการที่สามารถใช้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินทั้งที่เป็นของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งมาตรการบังคับโทษทางทรัพย์สินมีจุดมุ่งหมายให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเสียหายทางเศรษฐกิจจากการถูกบังคับเอาแก่ทรัพย์สิน และเกิดความเจ็บปวดทรมานที่ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกและไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยจุดมุ่งหมายของมาตรการบังคับทางทรัพย์สินยังสอดคล้องกับทฤษฎี การลงโทษเพื่อการข่มขู่ (Deterrence) ซึ่งมีหลักการว่า การลงโทษจะคำนึงถึงแต่เพียงผลของการลงโทษต่อตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้นไม่ได้ แต่ต้องคำนึงถึงผลต่อประชาชน และความรับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งการใช้มาตรการบังคับโทษทางทรัพย์สินยังมีผลแก่ตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษมีความเจ็บปวดทรมานไม่กล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และการบังคับโทษทางทรัพย์สินยังสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่บกพร่องของผู้ถูกลงโทษในการกระทำความผิดทางกฎหมายได้ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดสามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมชั่วหรือความบกพร่องของผู้กระทำความผิด โดยสามารถปรับตัวให้ใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งต่างจากการลงโทษชนิดอื่น ที่ผู้กระทำความผิดจะถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม ดังนั้นเมื่อพ้นโทษอาจไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติ เช่นในการทำงาน นายจ้างอาจหวาดระแวงกับบุคคลที่เคยต้องโทษ ทั้งที่บุคคลดังกล่าวได้กลับใจเป็นพลเมืองดีแล้ว และมีความหลบจำกับการกระทำความผิดที่เคยกระทำมาก่อน หรือกรณีนายจ้างไม่รับบุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกเข้าทำงาน ซึ่งพบได้จากสัญญาจ้างงานที่มีระบุว่า ลูกจ้างต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิตของตนได้ จึงต้องกลับไปก่ออาชญากรรมซ้ำ เป็นต้น แต่มาตรการบังคับโทษทางทรัพย์สินนั้น ผู้กระทำ

⁴ จาก การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ: ศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก (น. 23), โดย ธาณี วรภัทร์, 2555, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ความผิดไม่ต้องถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม จึงสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติเสมือนไม่เคยต้องโทษมาก่อน เป็นต้น

สำหรับโทษปรับ (Fine) ต้องมีลักษณะเป็นเงินตรา อาจกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนหรือคำนวณค่าปรับจากวัตถุที่กระทำผิด หรือคำนวณค่าปรับจากรายได้ของผู้ต้องโทษปรับ หรือคำนวณค่าปรับในขณะที่ผู้ต้องโทษปรับกระทำความผิดจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยในประเทศไทยโทษปรับเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละฐานความผิดมากที่สุด เพราะโทษปรับมีข้อดีคือ เป็นโทษที่สามารถบังคับได้อย่างประหยัดและรวดเร็ว และผู้ต้องโทษไม่ต้องไปปะปนกับผู้กระทำความผิดในฐานอื่นๆที่ร้ายแรง อย่างไรก็ตามโทษปรับก็มีข้อเสีย คือ ไม่สามารถแก้ไขผู้กระทำความผิดได้ เพราะจิตใจของผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับการแก้ไข และโทษปรับยังไม่สามารถข่มขู่ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้การลงโทษปรับยังสามารถนำมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกระยะสั้นได้ ซึ่งการลงโทษจำคุกระยะสั้นรัฐต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องโทษในจำนวนมาก

รูปแบบของโทษปรับที่บังคับใช้ในประเทศไทย เป็นโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ซึ่งเป็นการลงโทษที่ศาลเป็นผู้สั่งให้ผู้ต้องโทษปรับชำระค่าปรับในอัตราที่กฎหมายกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน และจำนวนค่าปรับขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำความผิดเท่านั้น จึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดฐานเดียวกันแต่มีฐานะต่างกันได้รับบทลงโทษที่เท่ากัน โทษปรับที่ใช้บังคับในประเทศไทยจึงไม่สามารถทำให้ผู้ต้องโทษปรับแต่ละรายได้ผลกระทบจากการขาดรายได้ที่เท่ากัน ซึ่งขัดต่อความเสมอภาคในการลงโทษ เพราะไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้รับผลกระทบจากการถูกลงโทษปรับได้อย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือ “เงินจำนวนหนึ่ง กระทบต่อบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยเป็นอย่างมาก แต่อาจไม่กระทบต่อบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีที่ไม่มากนัก”⁵

อีกทั้งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยไม่มีการนำหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลมาใช้ประกอบการพิจารณาค่าปรับ ทั้งๆที่หลักการดังกล่าวเริ่มต้นมาจากการที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ต้องหา ซึ่งต้องทำตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการทางอาญา โดยข้อเท็จจริงที่ต้องนำมาใช้ในการค้นหาความจริง คือ ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิด เพราะข้อเท็จจริงเหล่านี้จะช่วยให้ศาลสามารถกำหนดค่าปรับที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย และข้อเท็จจริงทั้ง 2 ส่วนนี้ยังสามารถ

⁵ จาก *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (น. 466), โดย คณิต ฒ นคร, 2560, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ช่วยให้ศาลพิจารณาได้ว่าผู้กระทำความผิดรายนี้สมควรได้รับโทษปรับหรือไม่ หรือควรนำมาตรการอื่นมาใช้ในการลงโทษแทน

จากการที่ค่าปรับในประเทศไทยไม่สามารถกำหนดให้เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละรายที่มีฐานะแตกต่างกันได้ จึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดบางรายไม่ได้รับผลกระทบจากการลงโทษปรับ แต่ผู้กระทำความผิดบางรายกลับได้รับผลกระทบจากการถูกลงโทษปรับมากเกินไป ประกอบกับประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย หากต้องโทษปรับที่มีการกำหนดอัตราค่าปรับที่คำนึงความร้ายแรงในการกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว ผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้ก็ไม่มีความสามารถชำระค่าปรับได้ สุดท้ายก็ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับ จึงส่งผลให้ศาลไทยมีแนวโน้มต้องนำโทษจำคุกมาใช้แทนการลงโทษปรับเพื่อที่จะยับยั้งการกระทำความผิด ซึ่งจากสถิติที่ปรากฏตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2558 ศาลไทยนำโทษปรับมาลงโทษผู้กระทำความผิดมากที่สุด รองลงมาเป็น การรอกการลงโทษ และโทษจำคุกตามลำดับ ถึงแม้จะมีอัตราการเลือกใช้โทษปรับมากที่สุด แต่แนวโน้มการใช้โทษตามคำพิพากษาของศาลอาญาไทย พบว่าการใช้โทษจำคุกลงโทษมีอัตราเพิ่มมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม การใช้โทษปรับลงโทษกลับมีอัตราการนำมาใช้ลงโทษลดลง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงข้อมูลสถิติประเภทของการกำหนดโทษที่มีคำพิพากษา ตั้งแต่ปี 2546 ถึง ปี 2558

ประเภทของการกำหนดโทษที่มีคำพิพากษา															
พ.ศ.	ประหารชีวิต		จำคุก		ปรับ		กักขัง		ริบทรัพย์สิน		รอกการลงโทษ		อื่นๆ		รวม
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	
2546	270	0.05	64,983	11.10	305,753	52.21	5,622	0.96	672	0.11	205,943	35.16	2,415	0.41	585,649
2547	310	0.05	83,810	13.74	307,934	50.47	7,495	1.23	1,421	0.23	207,013	33.93	2,119	0.35	610,102
2548	311	0.05	61,443	10.52	293,701	50.28	6,464	1.11	137	0.02	217,055	37.16	5,073	0.37	584,184
2549	302	0.05	65,787	10.59	312,213	50.28	6,160	0.99	449	0.07	234,708	37.80	1,338	0.22	620,957
2550	963	0.15	102,178	15.92	275,262	42.90	4,289	0.67	352	0.05	254,730	39.70	3,907	0.61	641,681
2551	416	0.06	104,306	15.49	275,817	40.98	3,021	0.45	275	0.04	278,198	41.33	11,074	1.65	673,161
2552	595	0.09	108,633	16.22	242,908	36.27	9,800	1.46	740	0.11	286,626	42.80	20,358	3.04	669,660
2553	329	0.06	110,043	17.81	219,339	35.50	2,863	0.46	543	0.09	266,911	43.20	17,797	2.88	617,888
2554	175	0.03	91,152	14.41	243,901	38.57	7,122	1.13	364	0.06	272,636	43.11	17,038	2.69	632,388
2555	189	0.03	103,239	15.33	253,069	37.57	4,285	0.64	451	0.07	288,894	42.89	23,468	3.48	673,595
2556	294	0.04	111,515	15.50	249,969	34.73	3,269	0.45	280	0.04	342,819	47.63	11,600	1.61	719,746
2557	201	0.03	121,082	17.04	281,400	39.60	1,893	0.27	381	0.05	299,558	42.16	6,016	0.85	710,531
2558	233	0.03	103,231	14.25	301,757	41.64	1,923	0.27	2,583	0.36	303,861	41.93	11,018	1.52	724,606

ที่มา: สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานประจำปีงบประมาณ 2546-2558

จากตารางเห็นได้ว่า โทษที่ศาลอาญาไทยเลือกใช้มากที่สุดได้แก่ โทษปรับ รองลงมาคือ การรอกการลงโทษ และโทษจำคุก ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการใช้โทษตามคำพิพากษาของศาลอาญาไทย ก็พบว่า การใช้โทษจำคุกมีอัตราที่เพิ่มมากขึ้น โทษปรับมีอัตราการใช้ลดลง กล่าวคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 มีอัตราการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษร้อยละ 52.21 และมีอัตราการนำโทษปรับมาลงโทษลดลงอย่างต่อเนื่อง จนในปี พ.ศ. 2553 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 35.50 และในปี พ.ศ. 2554 เริ่มมีการนำโทษปรับมาใช้เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 38.57 ในปี พ.ศ. 2554 ถึงร้อยละ 41.64 ในปี พ.ศ. 2558 ในส่วนการนำโทษจำคุกมาใช้ลงโทษนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 มีอัตราการนำโทษจำคุกมาใช้ลงโทษ ร้อยละ 11.10 และมีการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนในปี พ.ศ. 2553 มีอัตราการใช้โทษจำคุก ร้อยละ 17.81 และปี พ.ศ. 2557 มีอัตราการใช้โทษ จำคุกร้อยละ 17.04

เมื่อแนวโน้มในระบบอาญาของประเทศไทย มีการลงโทษจำคุกเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์ตามมา คือ ปรากฏการณ์ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และยังคงมีการสั่งให้ส่งผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งที่เรือนจำไม่สามารถรองรับได้ก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2538 พบว่า มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาและนักโทษเด็ดขาดอย่างรวดเร็ว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.2 แสดงข้อมูลสถิติจำนวนผู้ต้องขังระหว่างคดี นักโทษเด็ดขาด และจำนวนผู้ต้องขังรวมทั้งประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ถึง พ.ศ. 2559

ปี	ผู้ต้องขังระหว่างคดี	นักโทษเด็ดขาด	จำนวนผู้ต้องขังรวมทั้งประเทศ
2538	34,911	73,920	108,831
2539	35,562	65,336	100,898
2540	50,550	75,320	125,870
2541	67,296	97,027	164,323
2542	74,284	125,258	199,542
2543	85,056	132,337	217,393
2544	86,650	164,253	250,903
2545	87,110	169,960	257,070
2546	89,561	153,766	243,327
2547	37,463	129,679	167,142
2548	40,559	121,734	162,293

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

ปี	ผู้ต้องขังระหว่างคดี	นักโทษเด็ดขาด	จำนวนผู้ต้องขังรวมทั้งประเทศ
2549	42,976	108,610	151,586
2550	44,796	123,860	168,656
2551	46,423	140,026	186,449
2552	52,518	157,065	209,583
2553	56,966	157,097	214,063
2554	59,118	181,089	240,207
2555	56,560	191,203	247,763
2556	69,742	220,390	290,132
2557	69,023	251,737	320,760
2558	57,454	254,849	312,303
2559 (3 ตุลาคม 2559)	59,523	240,346	299,869

ที่มา: ชานี วรภัทร์. (2555). การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ: ศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, น. 98 และ กรมราชทัณฑ์. (2559). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ (CORRECTIONS). สืบค้น 10 ตุลาคม 2559, จาก http://www.correct.go.th/stat102/display/select_date_user.php

จากตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนผู้ต้องขังในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ถึงปี พ.ศ. 2545 มีปริมาณเพิ่มขึ้นถึง 257,070 คน และเริ่มลดลงในปี พ.ศ. 2546 ถึงปี พ.ศ. 2549 และกลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2550 จนถึง ณ ปัจจุบัน (6 ตุลาคม 2559) กล่าวคือ เพิ่มขึ้นถึง 131,213 คน

จากปัญหาที่ได้กล่าวข้างต้น พบว่ากระบวนการยุติธรรมไทย มีแนวโน้มเลือกลงโทษจำคุกมากขึ้น ในทางกลับกันโทษปรับมีอัตราการใช้ลงโทษลดลง เนื่องจากสาเหตุที่อัตราค่าปรับในประเทศไทยอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าระดับที่เหมาะสม กล่าวคือ ในอดีตค่าปรับมีอัตราน้อยมากจนไม่สามารถที่ป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำความผิดได้ และการที่อัตราค่าปรับอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าเกินกว่าอัตราที่เหมาะสมหรืออัตราที่ควรจะเป็น ทำให้ต้องใช้โทษจำคุกเป็นหลักเพื่อลงโทษผู้กระทำ

ความผิดหรือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิด เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของโทษปรับมีอัตราต่ำกว่าอัตราที่เหมาะสมหรืออัตราที่ควรจะเป็น อาจมีสาเหตุดังนี้

1. การกำหนดโทษปรับสูงสุดในกฎหมายไม่ได้คำนึงถึงเงินเพื่อ⁶

เนื่องด้วยกฎหมายอาญาของประเทศไทยมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลานาน กล่าวคือ บังคับใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2499 ซึ่งบทลงโทษส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการแก้ไข มีเพียงบางมาตราเท่านั้นที่มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มโทษปรับ แต่ค่าปรับก็ยังมีอัตราที่ต่ำอยู่ โดยมีผลงานวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ในปี พ.ศ. 2554 ที่วิจัยถึงการปรับอัตราค่าเงินของการกำหนดโทษสูงสุดตามประมวลกฎหมายอาญาเช่น มาตรา 335 ความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน ซึ่งได้เพิ่มโทษปรับในปี พ.ศ. 2525 จาก 1,000 ถึง 10,000 บาท เป็น 2,000 ถึง 20,000 บาท และมาตรา 328 ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ซึ่งได้เพิ่มโทษปรับในปี 2535 จากปรับไม่เกิน 2,000 บาท เป็น ปรับไม่เกิน 200,000 บาท เป็นต้น⁷ อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยทางนิติเศรษฐศาสตร์ ปี พ.ศ. 2554 วิจัยถึงการปรับค่าของเงินของการกำหนดโทษปรับสูงสุดของประมวลกฎหมายอาญาแล้ว เพื่อให้ได้ค่าปรับที่ปรับด้วยเงินเพื่อที่มีค่าที่แท้จริง ผลการค้นพบพบว่า ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ควรได้รับโทษปรับสูงสุดขึ้น เป็น 8 เท่า เช่น มาตรา 344 โทษฐานลักทรัพย์ ควรที่จะเพิ่มโทษปรับจาก 6,000 บาท เป็น 48,142 บาท ความผิดฐานทำร้ายร่างกายควรเพิ่มปรับจาก 4,000 บาท เป็น 32,094 บาท เป็นต้น

การกำหนดโทษปรับในชั้นตอนนิติบัญญัติ ไม่ได้คำนึงถึงความน่าจะเป็นในการดำเนินคดีเอาผิดกับผู้ฝ่าฝืน ทำให้โทษปรับสูงสุดตามกฎหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับเหมาะสมหรือต่ำกว่าอัตราที่ควรจะเป็น จึงมีผลทำให้ไม่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดความผิดได้อย่างเพียงพอ⁸

อย่างไรก็ตามมีการแก้ไขอัตราโทษปรับสำหรับความผิดในภาค 2 ตามประมวลกฎหมายอาญาขึ้น ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 โดยการแก้ไขโทษปรับในครั้งนี้มาจากเหตุผลที่อัตราโทษปรับสำหรับความผิดในภาค 2 ใช้บังคับมานานแล้ว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบันที่มีการปรับเปลี่ยนค่าเงินไปมากแล้ว ส่งผลให้สภาพบังคับของโทษทางอาญาไม่เกิดประสิทธิภาพเต็มที่

⁶ อัตราเงินเฟ้อ คือ ภาวะที่ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือภาวะที่ค่าเงินที่แท้จริงลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค

⁷ จาก นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 23), โดย สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2554, กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

⁸ แหล่งเดิม. น. 29.

โดยการเพิ่มอัตราโทษปรับในครั้งนี้อัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่ออัตราโทษปรับ 20,000 บาท

นอกจากนี้ ยังพบว่า ในการบังคับโทษปรับตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 28 มาตรา 29 และ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์และวิธีการในการบังคับโทษปรับ กล่าวคือ จำเลยที่ต้องโทษปรับจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาลในกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษา ซึ่งวันที่ศาลพิพากษา หมายถึง วันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด หากไม่ชำระภายในเวลาที่กำหนด จำเลยคนดังกล่าวจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้แทนหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับหรือ จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับโดยถืออัตรา 500 บาทต่อวัน ซึ่งในบทบัญญัติของมาตราดังกล่าว เป็นการบัญญัติถึงลำดับขั้นตอนในกระบวนการบังคับค่าปรับในกรณีที่จำเลยไม่ชำระค่าปรับ⁹ คือต้องนำวิธีการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องมาใช้บังคับก่อนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษปรับ หากจำเลยไม่มีเงินชำระค่าปรับตามคำพิพากษา ศาลจะส่งกักขังจำเลยแทนค่าปรับทันทีซึ่งที่คดียังไม่ถึงที่สุด แม้ว่าจำเลยจะมีเวลาในการหาเงินมาชำระค่าปรับได้ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาก็ตาม¹⁰ อีกทั้งศาลจะไม่ใช้วิธีการยึดทรัพย์สิน หรือ อายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับ เนื่องจากการยึดทรัพย์สินหรือ อายัดสิทธิเรียกร้องใช้ค่าปรับมีขั้นตอนที่ซับซ้อนยุ่งยากกว่าการกักขังแทนค่าปรับ จึงทำให้การบังคับคดีอาญาในกรณีศาลลงโทษปรับไม่ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติ และขัดต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับ เพราะโทษปรับเป็นโทษที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้กับการกระทำความผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อยหรือความผิดลหุโทษโดยไม่ประสงค์ที่ลงโทษจำคุก แต่เมื่อการเปลี่ยนโทษจากโทษปรับมาเป็นโทษกักขังซึ่งเป็นโทษที่มุ่งหวังต่อเสรีภาพของจำเลยขัดต่อความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของการลงโทษปรับที่มุ่งประสงค์บังคับเอากับทรัพย์สินของจำเลยเป็นสำคัญ อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 245 บัญญัติว่า “... เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้บังคับคดีโดยไม่ชักช้า ...”¹¹ ดังนั้น การบังคับคดีจะกระทำได้อีกเมื่อคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วเท่านั้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบัน โทษปรับเป็นโทษถูกนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดลดลง และมีแนวโน้มลดลงมากยิ่งขึ้น ทั้งที่ถูกระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งเมื่อศาลพิพากษาลงโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญา หากจำเลยมีฐานะยากจนไม่สามารถชำระค่าปรับได้ภายในระยะเวลาที่

⁹ กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 468). เล่มเดิม.

¹⁰ จาก นิติกรรมอำพรางในนิติศาสตร์ไทย (น. 27), โดย คณิต ฅ นคร, 2548, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 245

กำหนด จำเลยต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของโทษปรับ ส่งผลให้รัฐบาลต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกักขังผู้กระทำความผิดเหล่านี้ ทั้งที่โทษเดิมของจำเลยเป็นเพียงโทษปรับ แต่ไม่สามารถนำค่าปรับตามคำพิพากษามาชำระต่อศาลได้ เพราะอัตราค่าปรับตามที่ศาลกำหนดมีอัตราที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องโทษปรับ จึงส่งผลให้ผู้ต้องโทษปรับที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่แย่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ในทางกลับกันผู้ต้องโทษปรับที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่ากลับไม่ได้รับผลกระทบจากการถูกลงโทษปรับ ส่งผลให้ไม่เจ็บผลจากการถูกลงโทษปรับ และกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ ดังนั้นการหารูปแบบโทษปรับที่ส่งผลให้อัตราค่าปรับมีอัตราที่ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพที่แท้จริงของโทษปรับในประเทศไทย จุดอ่อน จุดแข็ง ของรูปแบบการลงโทษที่ใช้บังคับในประเทศไทย มาตรการอื่นๆที่ใช้แทนค่าปรับ มาตรการภายหลังการบังคับโทษปรับ และพัฒนาการกำหนดโทษปรับในประเทศไทยให้ถูกต้องเหมาะสมและยุติธรรม

1.2 ประเด็นปัญหาการวิจัย

1. ปัญหาของอัตราโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาที่ไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคล
2. ปัญหาในกำหนดอัตราค่าปรับ ซึ่งไม่มีการนำประวัติบุคคลมาใช้ประกอบการพิจารณาค่าปรับ
3. ปัญหาการที่ผู้ต้องโทษปรับ ไม่มีเงินชำระค่าปรับจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการลงโทษปรับ
4. ปัญหาในแนวคิดและวิธีการรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษปรับ
5. ปัญหาการนำแนวคิดและวิธีการบังคับใช้โทษปรับ day fine ในประเทศไทย

1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์โทษปรับทางอาญา ที่ใช้ลงโทษบุคคลธรรมดา
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ตลอดจนถึงปัญหาและอุปสรรคของการบังคับโทษปรับ
3. เพื่อแสวงหาโทษปรับรูปแบบใหม่ ที่เหมาะสมกับฐานความผิดตามกฎหมายสาระบัญญัติของประเทศไทย ที่ก่อให้เกิดผู้กระทำความผิดรู้สึกเจ็บผลไม่กลับมาก่อทำความผิดซ้ำ และความเสมอภาคในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดทุกฐานะ

4. เพื่อแสวงหามาตรการลงโทษภายหลังการบังคับโทษปรับ เช่น ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับ

5. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบโทษปรับของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ

1.4 สมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา พบว่าส่วนใหญ่แต่ละฐานความผิดบัญญัติโทษจำคุกกับโทษปรับไว้ในมาตราเดียวกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษ แต่ในทางปฏิบัติกลับมีแนวโน้มที่ศาลตัดสินลงโทษจำคุกจำเลยมากกว่าลงโทษปรับ เพราะอัตราค่าปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาไทยเป็นการกำหนดเพดานขึ้นสูง-ต่ำ โดยให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ โดยศาลจะพิจารณาค่าปรับจากความรุนแรงของการกระทำ ความผิดเพียงอย่างเดียว จึงส่งผลให้โทษปรับไม่สามารถป้องปรามการกระทำความผิดของผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีได้ ในทางกลับกันผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแย่กลับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ จึงต้องถูกลงโทษชนิดอื่นแทนการชำระค่าปรับ ดังนั้นในการลงโทษศาลจึงต้องนำโทษจำคุกมาใช้ ทั้งที่บางกรณีการกระทำความผิดไม่ได้มีลักษณะที่ร้ายแรง ซึ่งการลงโทษจำคุกส่งผลต่อเสรีภาพของผู้กระทำความผิด และยังส่งผลเสียต่อโอกาสประกอบอาชีพของผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังก่อภาระให้แก่รัฐ กล่าวคือ รัฐต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการดูแลนักโทษ และรัฐต้องใช้จ่ายเงินสร้างเรือนจำ และจ้างเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ อีกทั้งในทางปฏิบัติของศาล หากจำเลยที่ต้องคำพิพากษาลงโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับในวันที่ศาลมีคำพิพากษาได้ ศาลจะสั่งกักขังแทนค่าปรับทันที ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของโทษปรับที่เป็นการบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และการกักขังแทนค่าปรับยังมีลักษณะเช่นเดียวกับการลงโทษจำคุกกระยะสั้น ทั้งที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ใช้มาตรการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับมาใช้บังคับก่อนการกักขังแทนค่าปรับ แต่ในทางปฏิบัติของศาลกลับไม่มีการนำมาตราการดังกล่าวมาใช้ ซึ่งขัดต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับ

ผู้วิจัยจึงมีสมมติฐานว่าหากมีการนำโทษปรับ day fine ที่บังคับใช้อยู่ในประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ มาปรับใช้ในประเทศไทย น่าจะสามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่เป็นข้อบกพร่องทางกฎหมายและวิธีปฏิบัติดังกล่าวได้

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงรูปแบบ การกำหนดอัตราค่าปรับ ขั้นตอน และวิธีการในการลงโทษปรับทางอาญาสำหรับบุคคลธรรมดาที่ใช้อยู่ในประเทศไทย รวมทั้งวิธีการบังคับโทษปรับ และมาตรการที่ใช้บังคับค่าปรับกรณีที่ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับ เปรียบเทียบกับรูปแบบการลงโทษปรับในระบบ day fine ที่บังคับใช้อยู่ในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา รวมถึงการเปรียบเทียบกับการลงโทษปรับในประเทศอังกฤษ ซึ่งแต่ละประเทศมีวิวัฒนาการในการบังคับใช้โทษปรับ และเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการลงโทษปรับให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับอย่างแท้จริง ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

1.6 ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 1 ทำการวิจัยเอกสาร รวบรวมเอกสารกฎหมายต่างๆเป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการต่างๆในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งนี้ ในส่วนของต่างประเทศและประเทศที่ได้เคยศึกษามาก่อนแล้วสำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาต่อสำหรับประเทศไทย

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เพื่อศึกษาถึงการบังคับใช้ day fine เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการนำมาปรับใช้ประเทศไทย ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สนับสนุนส่วนที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 จะนำเสนอให้เห็นว่าโทษปรับของประเทศไทยเป็นอย่างไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร มีวิธีปฏิบัติที่เป็นข้อดีและข้อเสียอย่างไร เพื่อเปรียบเทียบกับโทษปรับ day fine

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการในการลงโทษปรับ

2.1 หลักการและแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ในการตัดสินลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งสิ่งสำคัญที่ผู้มีอำนาจในการลงโทษต้องคำนึง คือ การลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเสมอภาค และยุติธรรม ต่อผู้กระทำความผิดทุกราย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดทุกรายได้รับความกระทบกระเทือนจากบทลงโทษที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งผู้กระทำความผิดจะได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเหมือนกันทุกราย ไม่ว่าจะเป็นการพิพากษา การลงโทษผู้กระทำความผิด หรือการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้หยุดกระทำความผิด

ดังนั้นในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงหลักการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษปรับ และขั้นตอนเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป

2.1.1 หลักความเสมอภาค

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “เสมอภาค” คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า “ความเสมอภาค” คือทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ต้องเท่าเทียมกันหมด อย่างไรก็ตามความเสมอภาคในทางกฎหมาย หมายถึง คุณลักษณะหรือสถานะของความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เช่น การกู้ยืมเงินระหว่างบุคคลทั่วไปอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ถือว่าไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค เพราะข้อเท็จจริงต่างกัน ย่อมต้องปฏิบัติด้วยกฎเกณฑ์ที่ต่างกัน²

นอกจากนี้ Herbert Hart ให้ความหมายของ “ความเสมอภาค” ไว้ในหนังสือ *The Concept of Law* ว่า “Treat like case alike and treat different cases differently”³ ซึ่งมีความหมายว่า “กรณีเหมือนกัน ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกัน กรณีที่ต่างกันต้องได้รับการปฏิบัติที่ต่างกัน” ดังนั้น “กรณีเหมือนกัน ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกัน” (Treat like case alike) ถือเป็นนัยได้ว่า กรณีที่ไม่เหมือนกันอาจจะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน⁴ กล่าวคือ กรณีข้อเท็จจริงเดียวกัน รัฐต้อง

¹ From *Black's Law Dictionary*. (9th ed). (p. 616).

² คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2542

³ From *The Concept of Law* (p. 155), by H.L.A ,1993.

⁴ From *The Concepts of Equality and Non-Discrimination in Europe: A practical approach* (p. 12), by

ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยกฎเกณฑ์เดียวกันจึงจะถือว่าเสมอภาค เช่น ผู้ชาย (ข้อเท็จจริงเดียวกัน) ทุกคน กฎหมาย (กฎเกณฑ์เดียวกัน) บังคับให้ต้องถูกเกณฑ์ทหาร เป็นต้น⁵ ในราชอาณาจักรเบลเยียม ศาลรัฐธรรมนูญได้วางแนวคิดในเรื่องความเสมอภาคไว้ว่า “การเลือกปฏิบัติจะมีในกรณีที่คนคนหนึ่งหรือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งจะถูกปฏิบัติน้อยกว่าหรือมากกว่าอีกคนหนึ่งหรือกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งในสถานการณ์ที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน”⁶ ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการเปรียบเทียบแนวความคิดในเรื่องความเสมอภาคไว้ว่า “ถ้าหลักการในเรื่องความเสมอภาคสามารถให้ความหมายได้เหมือนกับวิชาคณิตศาสตร์หรือให้สัดส่วนระหว่างข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นจะทำให้การใช้กฎหมายไม่เกิดประโยชน์ต่อบรรทัดฐานใดบรรทัดฐานหนึ่งในการปฏิบัติ”⁷ ซึ่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีแนวคิดว่า หลักการของความเสมอภาคไม่ขัดต่อดัวบทกฎหมายที่ได้วางมาตรการไว้สำหรับการใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างสำหรับบุคคลในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน หรือดัวบทกฎหมายที่ได้วางมาตรการไว้สำหรับกฎเกณฑ์ซึ่งมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของดัวบทกฎหมาย⁸ ส่วนกรณีของ “กรณีที่แตกต่างกันต้องได้รับการปฏิบัติที่ต่างกัน” (Treat different cases differently) รัฐต้องปฏิบัติด้วยกฎเกณฑ์ที่ต่างกัน จึงจะถือว่าเสมอภาค เช่น ชายและหญิงมีข้อเท็จจริงทางสภาพร่างกายที่แตกต่างกัน กฎหมาย (กฎเกณฑ์) จึงกำหนดให้เฉพาะชายเท่านั้นที่ต้องถูกเกณฑ์ทหาร หญิงไม่ต้องถูกเกณฑ์ทหาร ทั้งนี้เพราะกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันนี้ ต้องมีเหตุผลที่สามารถอธิบายและรับฟังได้ด้วย⁹ และหากพิจารณาตามแนวคำสอนของอริสโตเติล ได้กล่าวไว้ว่า “กรณีที่แตกต่างกันต้องได้รับการปฏิบัติที่ต่างกัน” (Treat different cases differently) คือผลที่ตามมาจากแนวความคิดของ “กรณีเหมือนกัน ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกัน” (Treat like case alike)¹⁰ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐสวิตเซอร์แลนด์กล่าวถึง Article 91 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติถึงหลักการของความเสมอภาคและหลักการไม่เลือกปฏิบัติไว้ว่า “ไม่ใช่เฉพาะข้อห้ามจากการออกกฎหมายของรัฐบาลเท่านั้นที่จะทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่รู้สึกถึงเงื่อนไขที่เหมือนกันโดยปราศจากมูลเหตุอัน

⁵ จาก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550). (น. 116), โดย มานิตย์ จุมปา, 2551, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

⁶ *The Concepts of Equality and Non-Discrimination in Europe: A practical approach*. Op.cit.

⁷ From *The principle of equality and the French Constitutional council* (2015), by O. Jouanjan.

⁸ From *The Concepts of Equality and Non-Discrimination in Europe: A practical approach*, European (p. 12), by C. McCrudden and S. Prechal.

⁹ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550). (น. 116). เล่มเดิม.

¹⁰ *The Concepts of Equality and Non-Discrimination in Europe: A practical approach*. Op.cit.

สมควร แต่ยังคงหมายถึงความต้องการของทัศนคติที่แตกต่างของบุคคลผู้ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละเหตุการณ์¹¹”

ในปัจจุบันนี้ หลักความเสมอภาคเป็นสิ่งที่กฎหมายให้ความสำคัญมาก โดยหลักความเสมอภาคมีรากฐานมาจากกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) โดย Dicey ได้นำหลักการของความเสมอภาคนี้ไปปฏิบัติในลักษณะของ the rule of law ซึ่งขอบเขตของหลักความเสมอภาคมีลักษณะเหมือนกับหลักความยุติธรรม โดยหลักความเสมอภาคที่มักนำมากล่าวบ่อย คือ Anatole France ได้กล่าวไว้ว่า “ความเสมอภาคในกฎหมายนั้น คือ การไม่มีคนรวยและคนจนที่นอนใต้สะพานลอยหรือขอทานบนถนนและการขโมยขนมปัง”¹²

นอกจากนี้กฎหมายยังถือว่าบุคคลย่อมต้องมีความเสมอภาคที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน (fairness) แนวคิดนี้เป็นที่มาของ “หลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย” (Equality before the law) โดยมีหลักการว่า ในการตัดสินลงโทษ ควรจะปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ, เชื้อชาติ, สีผิว, เพศ, ความสามารถ, อาชีพ, หรือสถานะทางครอบครัว ในอดีตหลักการนี้ถูกใช้กับการประกันตัวผู้ต้องหา กล่าวคือ แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะมีฐานะร่ำรวย ก็ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัวจากเรือนจำแม้จะชำระค่าปรับหรือค่าชดเชยในจำนวนมาก¹³ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สมาชิกทุกคนในรัฐได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันทุกชนชั้น และได้รับการพิจารณาจากศาลยุติธรรม เป็นความเสมอภาคภายใต้กฎหมายของเจ้าหน้าที่และประชาชนภายใต้ระบบตุลาการเดียวกัน¹⁴ ถึงแม้ “หลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย” (Equality before the law) เป็นสิ่งที่หาข้อสนับสนุนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ยาก แต่หลักการนี้เป็นข้อสนับสนุนว่าประชาชนควรถูกลงโทษในระดับของการลงโทษในเหตุผลต่างๆ¹⁵

“หลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย” (Equality before the law) มักถูกบัญญัติไว้ภายใต้รัฐธรรมนูญของหลายประเทศ หรือบางประเทศเรียกว่าหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) ส่วนใหญ่หลักความเสมอภาค (Equality) จะถูกพิจารณาควบคู่ไปกับหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) โดยทั้ง 2 หลักการนี้ในประเทศภาคพื้นยุโรปแบ่งที่มาของ

¹¹ Decision in case No. 2000-07 0409.

¹² From *Principles and values in criminal justice* (p. 225-226). by L. Zedner and J. V Roberts, 2012.

¹³ From *Sentencing and Criminal Justice* (p. 99). by A. Ashworth, 2010.

¹⁴ จาก *หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา* (น. 31). โดย ธาณี วรภัทร์, 2557. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

¹⁵ *Sentencing and Criminal Justice*. Op.cit.

หลักความเสมอภาค (Equality) และหลักการไม่เลือกปฏิบัติ ((Non-discrimination) ตามที่มาของกฎหมายได้ 3 แห่ง¹⁶ กล่าวคือ

1. ที่มาตามจารีตรัฐธรรมนูญของประเทศสมาชิกและประเทศในกลุ่มเขตเศรษฐกิจยุโรป

2. กฎหมายของประชาคมยุโรป (EC law) และการเลือกปฏิบัติ

3. ความเท่าเทียมกันและกฎหมายสิทธิมนุษยชน

หลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the law) ถูกพิจารณาในช่วงศตวรรษที่ 20 ในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นบ่อเกิดของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วยแนวคิดของกฎหมาย ความหมาย แนวทาง และระบบกฎหมาย หลักการความเสมอภาคได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ในการประชุมเรื่อง “Principles on Equality and the Development of Legal Standard on Equality” เมื่อวันที่ 3-5 เมษายน ค.ศ. 2008 ณ กรุงลอนดอน ได้ข้อสรุปว่า หลักการปฏิญญาของความเสมอภาคจะเป็นสิ่งสะท้อนเรื่องศีลธรรมและความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ท่ามกลางสิทธิมนุษยชนและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องความเสมอภาค¹⁷

หลักการปฏิญญาความเสมอภาค (Declaration of Principle) ให้ความหมายของสิทธิที่เสมอภาคกัน คือ สิทธิทั้งหมดของการเป็นมนุษย์ที่เสมอกัน ไม่ว่าจะเป็นเกียรติ การปฏิบัติกับการเคารพสิทธิ การพิจารณา และการมีส่วนร่วมพื้นฐานของความเสมอภาคกับสิ่งอื่นในขอบเขตของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ซึ่งการเป็นมนุษย์ทั้งหมดนั้นเป็นความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องอย่างเสมอภาคกันและได้ประโยชน์จากกฎหมายเหมือนกัน¹⁸ นอกจากหลักความเสมอภาคในเรื่องทั่วไปที่ประชาชนควรมีสิทธิที่ได้รับอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ความเสมอภาคในการพิจารณาคดีในศาลยังเป็นสิ่งที่สำคัญในหลักความเสมอภาคอีกด้วย เนื่องจากสากลโลกให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างมาก การจะให้สิทธิมนุษยชนมีผลจึงขึ้นอยู่กับที่บุคคลสามารถเข้าถึงหน่วยงานตุลาการหรือศาล¹⁹ ความเสมอภาคในการพิจารณาคดีในศาล หมายถึง ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเสมอภาค ในกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 14 ได้บัญญัติถึงหลักข้อนี้ว่า “บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคในการพิจารณาของศาลและคณะตุลาการ ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งตนต้อง

¹⁶ *The Concepts of Equality and Non-Discrimination in Europe: A practical approach* (p. 1). Op.cit.

¹⁷ *From Declaration of Principles on Equality* (p. 1-2). by B. Hepple, 2008.

¹⁸ *Ibit.* (p. 5).

¹⁹ จาก *มาตรฐานระหว่างประเทศในการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม* โดย สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย.

หาว่ากระทำความผิด หรือการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน...” สิทธิในการเข้าถึงตุลาการหรือศาล เป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ สภาวะไร้รัฐ หรือสถานะใดๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้แสวงหาที่ลี้ภัย ผู้ลี้ภัย แรงงานข้ามชาติที่อยู่ในเขตประเทศหรืออยู่ในเขตอำนาจศาลของรัฐภาคีก็ตาม²⁰

ส่วนหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) ข้อ 26 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งในกรณีนี้ กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติและต้องรับประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคไม่ว่าเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ, สีผิว, เพศ, ภาษา, ศาสนา, การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นๆ, ถิ่นกำเนิดของชาติหรือสังคม, ทรัพย์สิน, ชาติกำเนิด, อื่นๆ”²¹ และหลักการไม่เลือกปฏิบัติยังบัญญัติไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนยุโรป (The European Convention on Human Rights- ECHR) แต่มีข้อจำกัดสิทธิอยู่มากในการปฏิบัติกับอนุสัญญาสิทธิฉบับอื่น ดังนั้นทำให้มีการแก้ไขข้อจำกัดของสิทธิในพิธีสาร 12 (Protocol 12) และใน Equality Act 2006 ซึ่งบัญญัติเป็นกฎหมายทั่วไปป้องกันการเลือกปฏิบัติของกฎหมายอังกฤษ²²

นอกจากนี้หลักความเสมอภาคยังบัญญัติไว้ในสหรัฐอเมริกา ถือเป็นบรรทัดฐานที่ใช้คุ้มครองสิทธิมนุษยชนของชาวอเมริกัน โดยหลักความเสมอภาคทำให้เกิดการยกเลิกทาสและห้ามมีทาสในสหรัฐอเมริกา โดยบัญญัติไว้ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่ 13 และหลักความเสมอภาคยังส่งผลทำให้มีการบัญญัติถึงเอกสิทธิและการคุ้มครองความเป็นพลเมืองของสหรัฐ การห้ามมิให้รัฐลดรอนชีวิต อีสรภาพ ทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งมีได้เป็นไปตามกระบวนการที่เป็นธรรมตามกฎหมาย และการกำหนดให้สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันโดยกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการป้องกันการเลือกปฏิบัติ²³

²⁰ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. ข้อเสนอแนะทั่วไป เลขที่ 32

²¹ International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR , Article 26

All persons are equal before the law and are entitled without any discrimination to the equal protection of the law. In this respect, the law shall prohibit any discrimination and guarantee to all persons equal and effective protection against discrimination on any ground such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.

²² From *Sentencing and Criminal Justice* (p. 239).by A. Ashworth, 2010.

²³ หลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา และการตีความของศาลฎีกาสหรัฐ, โดย นกมล ช. สรพงษ์, 2550, *วารสารคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ*, 9(26), (น.186-206)

2.1.2 หลักความยุติธรรม

ความยุติธรรม (Justice) ตามความหมายทางกฎหมาย หมายถึง “สิทธิที่เท่าเทียมกัน (equal right) ความสามารถในการเข้าถึงสิทธิ (accessibility) และการได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม (fair treatment)”²⁴ หลักความยุติธรรมถือเป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพราะการลงโทษผู้กระทำความผิดบุคคลใด สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิด

หลักการของความยุติธรรมไม่ได้มีเฉพาะในประเทศไทย แต่เป็นหลักทุกประเทศในโลกคำนึงถึง โดยมีการบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ในข้อ 11(2) ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดจะถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาใดอันเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นใด อันมิได้ถือว่าเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศในขณะที่ได้กระทำการนั้นไม่ได้ และจะกำหนดโทษที่หนักกว่าที่บังคับใช้ในขณะที่ได้กระทำความผิดอาญานั้นไม่ได้” จากหลักปฏิญญาสากลดังกล่าวเห็นได้ว่าสอดคล้องกับหลักของกฎหมายอาญา ที่บัญญัติว่ากฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง ซึ่งนำมาใช้กับการกระทำความผิดทุกอย่างที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดอาญา รวมถึงกรณีของโทษปรับ เพราะโทษปรับเป็นโทษทางอาญาที่บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ดังนั้นเพื่อความยุติธรรมและไม่ขัดต่อหลักปฏิญญาสากล จึงไม่สามารถออกกฎหมายย้อนหลังเพื่อบังคับให้ชำระค่าปรับได้

2.2 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Process)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยตรวจสอบและลงโทษบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม โดยในแต่ละขั้นตอนมีผู้เกี่ยวข้องที่แตกต่างกันไป แต่ผู้เกี่ยวข้องทุกรายจะต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน

2.2.1 กระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรม เป็นกลไกที่ใช้ควบคุมสังคม โดยนำกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือ หรือใช้ควบคุมประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และมีเจ้าหน้าที่ของภาครัฐเป็นผู้ใช้อำนาจในทางกฎหมาย กฎหมายจะเป็นตัวกำหนดบรรทัดฐานและควบคุมความประพฤติของประชาชนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และกฎหมายยังเป็นตัวที่กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ของสังคม เช่น การแยกบุคคลเหล่านั้นออกจากสังคม

²⁴ ความยุติธรรมทางสังคม. โดย ไพสิฐ พาณิชย์กุล, สืบค้น จาก <http://social-agenda.org/arti-cle/1605>.

การลงโทษเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นหลายจำไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก หรือแก้ไขฟื้นฟูผู้ที่กระทำความผิด เป็นต้น

กระบวนการยุติธรรม หมายถึง ภาพรวมขั้นตอนและวิธีสำหรับดำเนินการแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยมีองค์กรและบุคลากรที่มีอำนาจหน้าที่เฉพาะในการควบคุมขั้นตอนต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมประกอบไปด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรมและหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมอื่นๆ รวมถึงทนายความ²⁵

กระบวนการยุติธรรม คือ กลไกทางสังคมทำหน้าที่ด้านการยุติธรรมซึ่งเป็นภารกิจร่วมกันของทุกคนในการควบคุมสังคม บังคับใช้กฎหมาย ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ให้ความเป็นธรรมในทางกฎหมาย และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแก่บุคคล รัฐอาจมอบหมายให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมดำเนินการ หรือมอบภารกิจยุติธรรมทางเลือกบางอย่างให้หน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งชุมชนดำเนินการก็ได้²⁶

กระบวนการยุติธรรม ยังหมายรวมถึงขั้นตอนต่างๆ ที่ดำเนินไปเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีโดยศาล ภายใต้กรอบที่กฎหมายได้กำหนดไว้²⁷ ซึ่งได้แก่ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง หรือกระบวนการยุติธรรมในศาลชำนาญการต่างๆ เป็นต้น โดยกระบวนการต่างๆนี้จะอาศัยกฎหมายต่างๆในการพิจารณา เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ในประเทศไทย กระบวนการยุติธรรมจะแบ่งแยกตามประเภทของกฎหมาย ดังนี้²⁸

1. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) เป็นกระบวนการในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศาลยุติธรรม และกรมบังคับคดี เป็นต้น
2. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) เป็นกระบวนการในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างประชาชนด้วยกันเอง หรือกรณีที่มีผู้ละเมิดกฎเกณฑ์ของกฎหมายอาญา จนเกิดเป็น

²⁵ จาก กระบวนการยุติธรรมทางอาญา: ฉบับประชาชน (น. 1-2). โดย สำนักกึ่งการยุติธรรม, 2552, กรุงเทพฯ: สำนักกึ่งการยุติธรรม.

²⁶ จาก ระบบยุติธรรมและยุติธรรมทางเลือก: แนวการวิเคราะห์เชิงสังคมศาสตร์ (น. 32). โดย จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย, 2556, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²⁷ จาก กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (น. 1). โดย สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

²⁸ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา: ฉบับประชาชน (น. 2). เล่มเดิม.

ข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับรัฐขึ้น โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติ เป็นต้น

3. กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (Administrative Justice) เป็นกระบวนการยุติธรรมในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน และข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเอง โดยหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการทางปกครอง ได้แก่ ศาลปกครอง

2.2.2 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หมายถึง ขั้นตอนทั้งหมดตั้งแต่การกล่าวหาผู้กระทำความผิดตลอดจนข้อกล่าวหาทางอาญา การถูกตัดสินและกำหนดบทลงโทษซึ่งระบบนั้นมี 3 ส่วน ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย (เจ้าหน้าที่ตำรวจ, พนักงานปกครอง) กระบวนการยุติธรรม (ผู้พิพากษา, พนักงานอัยการ, ทนายจำเลย) และการลงโทษ (เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์, พนักงานคุมประพฤติ)²⁹

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ กระบวนการนับแต่มีการกระทำความผิดอาญาเพื่อ นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยผ่านกระบวนการหาหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงจากองค์กรต่างๆตั้งแต่การสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาหรือพิพากษา ตลอดจนการบังคับโทษภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด³⁰

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้นกระบวนการจึงต้องมีระบบ (System) รูปแบบ (Form of Justice) และกลไก (Mechanism) ทางกฎหมายที่บริสุทธิ์ยุติธรรม มีมาตรฐานการดำเนินกระบวนการที่มีความเป็นภาวะวิสัย มีความเป็นเสรีนิยม เป็นประชาธิปไตย โปร่งใส สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับสังคมได้เป็นอย่างดี³¹

วัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ ดำเนินความยุติธรรมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพิพากษา การลงโทษผู้กระทำความผิด และการช่วยผู้กระทำความผิดหยุดกระทำความผิด ในทางตรงข้ามเป็นการปกป้องผู้บริสุทธิ์ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคือการ

²⁹ Black's Law Dictionary (p. 431).

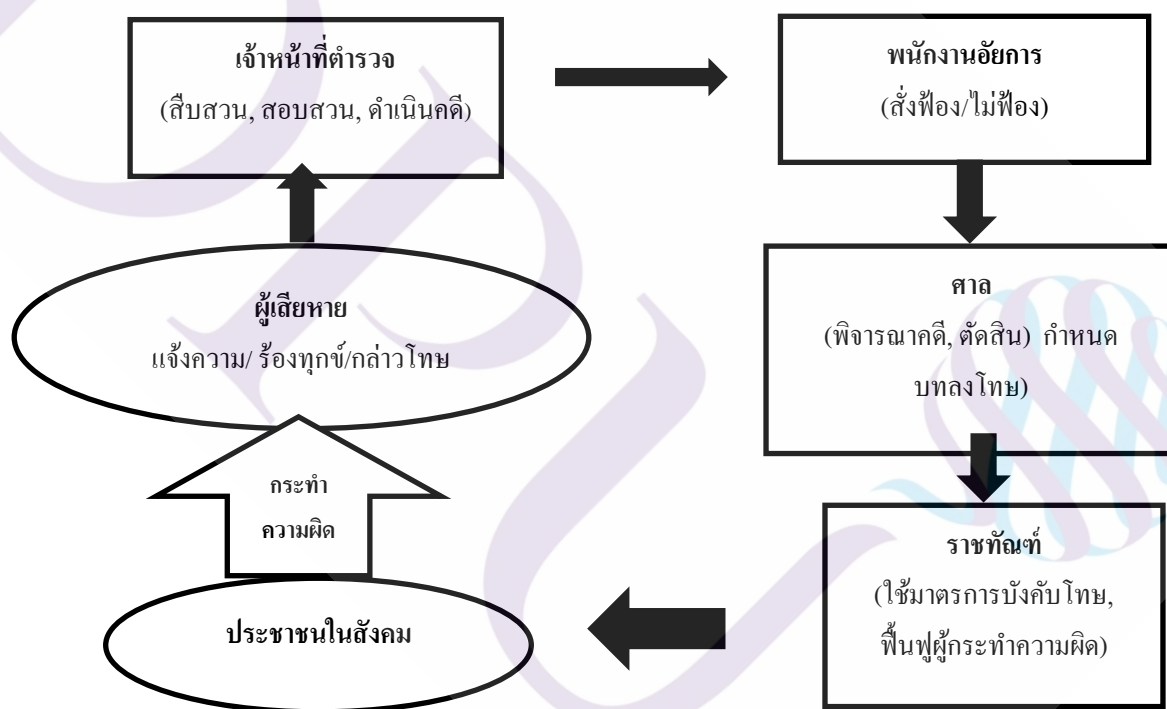
³⁰ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (น. 1). เล่มเดิม.

³¹ จาก วิกฤตสิทธิมนุษยชนในเรือนจำ: ปรากฏการณ์ผู้ต้องขังสันเรือนจำ (น. 91). โดย ธาณี วรภัทร์, 2556. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

รับผิดชอบในการค้นหาอาชญากรรมและนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสู่ความเป็นธรรมและการส่งฟ้องศาล เช่น การควบคุมดูแลสังคม การลงโทษปรับ และการลงโทษจำคุก เป็นต้น³²

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นกระบวนการที่นำเอาภารกิจของกฎหมายอาญามาขยายผลดำเนินการในภาคปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยหน่วยงานหลักในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ในทางปฏิบัติในประเทศไทยมีการทำงานของกระบวนการยุติธรรมในลักษณะของการดำเนินงานเป็นสายพาน กล่าวคือ มีการส่งต่องาน กันเป็นทอดๆ แบ่งแยกกันเป็น “อาณาจักร” ตามแนวนโยบายของแต่ละองค์กร³³ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงวงจรของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย

ที่มา: ธาณี วรภัทร์ (2552, น. 17)

จากภาพ แสดงถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เริ่มตั้งแต่การแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำสำนวนสืบสวนแล้วส่งสำนวนไปยังพนักงาน

³² From *Understanding the Criminal Justice System* (Research report), by J. Collins. London: Criminal Justice Alliance.

³³ จาก *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (น. 63-86). โดย คณิต ณ นคร, 2555, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อัยการต่อไป ถ้าพนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ก็จะทำคำฟ้องเสนอไปยังศาลเพื่อดำเนินคดี ศาลเมื่อได้รับคำฟ้องก็จะดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลจนเสร็จสิ้นกระบวนการ ศาลจะมีคำพิพากษา หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย ประหารชีวิต หรือจำคุก จำเลยหรือผู้กระทำความผิด จะถูกส่งตัวไปยังราชทัณฑ์ ราชทัณฑ์จะใช้มาตรการต่างๆในการลงโทษพร้อมทั้งใช้มาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

จากภาพยังแสดงให้เห็นถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด จำเลย เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เมื่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มต้น กฎหมายจึงกำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนี้³⁴

1. **ผู้เสียหาย** หมายถึง บุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหาย จากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนตามกฎหมาย เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภรรยา ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล เป็นต้น โดยบุคคลเหล่านี้ถือเป็นผู้เสียหายและมีสิทธิตามกฎหมาย คือ ร้องทุกข์ เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ และขอความในคดีความผิดส่วนตัว

2. **ผู้กระทำความผิด** หมายถึง บุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล บุคคลผู้ถูกกล่าวหาานั้น จะมีฐานะเป็นผู้ต้องหา

3. **จำเลย** หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลแล้ว โดยข้อหาว่าได้กระทำความผิดอาญาฐานใดฐานหนึ่ง บุคคลดังกล่าวจะมีฐานะเป็นจำเลย

4. **เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง** หมายถึง “เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพักติเจ้า พนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม”³⁵

5. **พนักงานสอบสวน** หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่กระทำการสืบสวนสอบสวนในคดีตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งในกระบวนการก่อนการดำเนินคดีและพิจารณาพิพากษาคดี จะต้องมีการแสวงหารวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดนั้นๆ

³⁴ จาก กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 8-12).

โดย กองงานคณะกรรมการการยุติธรรมแห่งชาติ, 2550, กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

³⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 2 (16).

6. **พนักงานอัยการ** หมายถึงเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องและดำเนินคดีกับผู้ต้องหาต่อศาล โดยเป็นข้าราชการอัยการในสำนักงานอัยการสูงสุด

ตามระบบการดำเนินคดีอาญาของไทย พนักงานอัยการ เป็นเหมือน “ชั้นไต่ตรองคดี” สำหรับผู้ต้องหาและรัฐ กล่าวคือ เป็นผู้ดูแลการบังคับใช้กฎหมาย และเป็นผู้อำนวยการความยุติธรรมแก่ผู้ต้องหา เพราะกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

วิธีปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการพิจารณาคดีเพื่อสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องจากสำนวนการสอบสวนที่ได้รับมอบมาจากพนักงานสอบสวนเท่านั้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพนักงานอัยการปฏิบัติงานตามตัวอักษรเท่านั้น เพราะพนักงานอัยการไม่มีอำนาจหน้าที่สอบสวนหรือไม่มีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มคดีขึ้นเอง³⁶ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการยุติธรรมและส่งผลร้ายไปยังประชาชน

7. **ศาล** หมายถึง ศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษาซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญา โดยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศาล เป็นองค์กรของรัฐและเป็นประธานในคดี เป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ คำวินิจฉัยของศาลหรือคำพิพากษาของศาล ถือว่า “มีสภาพเด็ดขาดในทางกฎหมาย”³⁷

8. **เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์** หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังและปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งการประหารชีวิต และยังมีหน้าที่ในการฝึกอบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมขังให้กลับตนเป็นคนดี ด้วยวิธีการให้การศึกษา อบรมศีลธรรมและฝึกวิชาชีพเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ภายหลังรับการปล่อยตัว

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ผลงานที่สำคัญที่สุดของระบบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ ผลงานของ Herbert Packer ซึ่งเป็นผู้ที่สนับสนุนทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ทฤษฎีของ Herbert Packer แบ่งเป็น 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) และ ทฤษฎีกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Due Process Model)³⁸ ทั้ง 2 ทฤษฎีสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. **ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model)** เน้นเรื่องประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม มุ่งควบคุม ระงับและปราบปรามอาชญากรรม โดยเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับ

³⁶ จาก *กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎฐบัณฑิต) (น.22). โดย ธาณี วรรณทร์, 2552, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

³⁷ แหล่งเดิม. (น. 22).

³⁸ *Two Models of the Criminal Process* (p. 1). by H. L.

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ จะต้องมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วและเด็ดขาด³⁹ และขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ

2. ทฤษฎีกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Due Process Model) เป็นทฤษฎีที่ตรงข้ามกับทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ การอำนวยความยุติธรรมที่มุ่งให้เกิดความยุติธรรมด้วยวิธีที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีเป้าหมายสำคัญที่มุ่งคุ้มครองเกียรติศักดิ์ศรี และความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคล กระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบนี้จึงมีลักษณะเชิงกล่าวหาและให้ความสำคัญกับประธานของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม กระบวนการพิจารณาคดี จึงมีคุณลักษณะของการตรวจสอบถ่วงดุลจนบางครั้งขาดความคล่องตัว จนกลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินการ กระบวนการยุติธรรมรูปแบบนี้นั้นเน้นการป้องกันอาชญากรรม ขจัดอุปสรรคที่ทำให้การอำนวยความยุติธรรมไม่ประสบผลสำเร็จ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดใช้แนวทางแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความหลากหลาย⁴⁰

2.3 วัตถุประสงค์และทฤษฎีของการลงโทษ

การลงโทษมักเกิดขึ้นเพราะบุคคลนั้นได้กระทำความผิดหรือละเมิดต่อกฎของสังคม ซึ่งผู้ที่มีอำนาจจะต้องมีบทลงโทษแก่ผู้นั้น เพื่อให้ผู้นั้นได้รับผลร้ายต่อสิ่งที่กระทำลง และเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง โทษที่จะใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดอาจส่งผลกระทบต่อเนื้อตัวร่างกาย เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด แต่เพื่อให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิด โทษจึงเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้น

ดังนั้นในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงลักษณะของโทษที่ส่งผลต่อผู้กระทำความผิด วัตถุประสงค์ของการลงโทษในอดีตและปัจจุบัน

2.3.1 ลักษณะของโทษทางอาญา

“โทษ” เป็นวิธีการบังคับ (sanction) ที่รัฐใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอาญา ในอดีต “โทษ” เป็นการกระทำโต้ตอบของชุมชนต่อผู้ที่ทำลายความสงบและความมั่นคงของชุมชน เมื่อชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นบ้านเมือง การกระทำตอบก็คือ ผลร้ายที่ศาลหรือผู้พิพากษา

³⁹ จาก การศึกษาสภาพปัญหาและข้อขัดข้องในการประสานงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (รายงานผลการวิจัย) (น. 1). โดย ประหยัด จริงจิตร, 2542, กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.

⁴⁰ ระบบยุติธรรมและยุติธรรมทางเลือก: แนวการวิเคราะห์เชิงสังคมศาสตร์ (น. 17-18). เล่มเดิม.

กำหนดให้ปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะผู้นั้นได้กระทำความผิดเพื่อแสดงว่าชุมชนไม่ประสงค์ให้มีการกระทำอันเป็นความผิดเช่นนั้น⁴¹

“โทษ” ต้องเป็นไปตามกฎหมาย (la légalité des peines)⁴² ซึ่งหลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 และมาตรา 3 ที่มาจากภาษิตภาษาละตินว่า “Nullum crimen, nulla poena sine lege” คือ ไม่มีกฎหมาย ก็ไม่มีความผิดและไม่มีโทษ ดังนั้น ศาลจะตัดสินความผิดโดยกำหนดโทษเอาเองตามใจชอบโดยไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้⁴³

“โทษ” ต้องเป็นไปโดยเสมอภาค (la égalité des peines)⁴⁴ เมื่อโทษต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น กฎหมายจึงต้องใช้แก่บุคคลทุกคนเสมอกัน โทษจึงต้องเสมอภาคกันแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเดียวกัน กล่าวคือ บุคคลแต่ละคนถ้ากระทำความผิดอย่างเดียวกัน อาจได้รับโทษในอัตราตามกฎหมายอัตราเดียวกัน แต่มิได้หมายความว่าโทษที่ศาลกำหนดให้ลงแก่บุคคลแต่ละคนนั้นต้องเท่ากัน เพราะ แต่ละมาตรากฎหมายกำหนดให้ศาลลงโทษสูงต่ำได้ภายในขอบเขตที่บัญญัติ เช่น ในกรณีของอัตราค่าปรับ ค่าปรับจำนวนหนึ่งอาจหนักสำหรับคนหนึ่งยิ่งหรือหย่อนกว่าสำหรับอีกคนหนึ่งที่มีเงินไม่เท่ากันได้⁴⁵

“โทษ” จะต้องมีลักษณะเป็นการเฉพาะตัว (la personnalité des peines)⁴⁶ ซึ่งต้องใช้ลงแก่บุคคลผู้กระทำความผิดเป็นคนๆ ไป เช่น ในอดีตกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 22 บัญญัติให้มีการลงโทษปรับรวมกัน แต่ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 31 มีบทบัญญัติให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล ไม่มีบทบัญญัติให้รวมโทษปรับดั้งเดิม อย่างไรก็ตามผลของโทษปรับอาจกระทบกระเทือนถึงบุคคลอื่นนอกจากตัวผู้กระทำความผิดได้บ้าง เช่น การปรับยอมมีผลให้ครอบครัวของผู้ต้องโทษปรับได้รับผลจากการขาดเงินหรือทรัพย์สินไปด้วย⁴⁷

การกำหนดโทษในทางกฎหมายอาญา ถูกสร้างขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตของการลงโทษให้ชัดเจน เพราะโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาส่วนใหญ่เป็นโทษที่จำกัดหรือตัดเสรีภาพของ

⁴¹ Garraud no.461, p.69 ดู *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 1054). โดย จิตติ ดิงศภัทย์, 2555.

⁴² Bouzat and Pinatel no.324 ดู *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 1054). โดย จิตติ ดิงศภัทย์, 2555.

⁴³ จาก *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 1054-1055). โดย จิตติ ดิงศภัทย์, 2555, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁴⁴ Bouzat and Pinatel no.300 ดู *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 1054). โดย จิตติ ดิงศภัทย์, 2555.

⁴⁵ *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 1061-1062). เล่มเดิม.

⁴⁶ Bouzat and Pinatel no.329 ดู *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 1054). โดย จิตติ ดิงศภัทย์, 2555.

⁴⁷ *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 1061-1062). เล่มเดิม.

บุคคล ทั้งทางทรัพย์สินหรือร่างกาย กล่าวคือ การบัญญัติโทษทางอาญามักมีผลลดทอนเสรีภาพของประชาชนโดยโทษต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้⁴⁸

1. โทษต้องใช้บังคับโดยเสมอภาค จะมีขึ้นเพื่อลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้
2. โทษต้องบังคับใช้โดยรัฐและมีกระบวนการตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นการลงโทษกันเอง เช่น ครูตีนักเรียน พ่อแม่ชกลูกไว้ในห้องเพื่อเป็นการทำโทษลูกที่เกรง ไม่ถือเป็นโทษทางอาญา
3. โทษต้องส่งผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งที่เป็นโทษทางร่างกาย เช่น โทษจำคุก โทษกักขัง และโทษทางทรัพย์สิน เช่น โทษปรับ โทษริบทรัพย์สิน ดังนั้นหากการกระทำใดที่เป็นการทำเพื่อไม่ให้เกิดผลร้าย เช่น การกักตัวไว้เพื่อรักษาโรคในโรงพยาบาล ถือว่าเป็นการกักขังที่ส่งผลร้าย ไม่ถือเป็นโทษ หรือการยึดทรัพย์หรือการปรับที่เป็นค่าสินไหมเพื่อชดเชยความเสียหายที่ได้กระทำให้ขึ้น เช่น กรณีโรงงานปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลอง กรณีเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นโทษ เพราะเป็นหน้าที่ของผู้ที่ก่อความเสียหายขึ้นต้องเป็นผู้แก้ไขอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามหากมีการเยียวยาแก้ไขเกิดขึ้นแล้วแต่ยังมีการปรับเพิ่มอีกเพื่อเป็นการดำเนินการกระทำ เช่นนี้จะถือว่าเป็นผลร้ายที่เป็นโทษในทางอาญา
4. โทษจะต้องลงแก่ผู้กระทำความผิดตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เพื่อดำเนินการกระทำการคุกคามตัวในสถานพยาบาลเพราะป่วยเป็นโรคติดต่อ ไม่ใช่เพราะไปกระทำความผิดมา จึงไม่เป็นโทษ
5. ผลร้ายนั้นเป็นไปเพื่อดำเนินการกระทำของผู้กระทำ ดังนั้น การเอาผู้ป่วยโรคติดต่อมาควบคุมไว้ เพื่อมิให้เกิดโรคระบาดไม่ถือเป็นโทษ เพราะไม่ได้มีความประสงค์ที่จะดำเนินผู้กระทำ⁴⁹

2.3.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

สังคมเกิดจากการที่บุคคลหลายคนในสังคมรวมตัวกัน ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ จึงต้องมีมาตรการต่างๆเข้ามาควบคุม เดิมสังคมในยุคแรกมาตรการที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดต่อกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้มักมีลักษณะเป็นการแก้แค้นส่วนตัว กล่าวคือเป็นการลงโทษที่รุนแรง เช่น การฆ่าผู้กระทำความผิด หรือขับไล่ผู้กระทำความผิดออกจากชุมชน

⁴⁸ จาก *หลักกฎหมาย: กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (น. 91). โดย ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, 2554, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁴⁹ จาก *คำอธิบาย กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (น. 208). โดย ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, 2556, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

แต่ในกรณีที่เป็นการทำร้ายคนในชุมชน โดยผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลในชุมชนอื่น การแก้แค้นจะเป็นการต่อสู้ระหว่างชุมชน โดยฝ่ายที่แพ้ต้องเสียเปรียบปรับ เป็นต้น ต่อมาในสมัยที่การปกครองเริ่มมีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนขึ้น การแก้แค้นส่วนตัวก็เริ่มกลายเป็นผู้กระทำความผิดถูกลงโทษโดยผู้ที่เป็นหัวหน้าชุมชน จนในที่สุดกลายมาเป็นการลงโทษโดยใช้ระบบกฎหมายในปัจจุบัน⁵⁰

วัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา คือ เพื่อในเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในสังคม สังคมต้องมีแนวทางรับมือกับผู้ที่กระทำความผิด ผู้ที่ก่ออาชญากรรม หรือผู้ที่ได้ละเมิดกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งต้องกระทำเพื่อแก้แค้น แก้ไข และข่มขู่ โดยวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหรือลงโทษผู้กระทำความผิด ในทางทฤษฎีมีการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษในอดีตไว้ 4 ประการ คือ

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน หรือเพื่อทดแทนให้สาสมกับความผิด
2. การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ หรือเพื่อป้องกันความผิด
3. การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข หรือเพื่อตัดนิสัยผู้กระทำความผิด
4. การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิดได้อีก หรือเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม

ความผิดออกไปจากสังคม

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนหรือเพื่อทดแทนให้สาสมกับความผิด (Retribution)

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) เป็นการลงโทษที่มีมาตั้งแต่อดีต ซึ่งพบในกฎหมายโรมันในหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (Eye for an eye) และปรากฏในคำสั่งสอนในพระคัมภีร์เก่า และในกฎหมายโบราณอีกหลายฉบับ นอกจากนี้ยังปรากฏในคำอธิบายของนักปรัชญาโบราณ เช่น Immanuel Kant⁵¹ โดยรูปแบบของการลงโทษตามทฤษฎีนี้เป็นการลงโทษที่รุนแรง เช่น การประหารชีวิต การทรมานด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน มีแนวคิดมาจากการที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงเสรี (Free will) ในการตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ ด้วยตนเอง และมนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะให้เหตุผลในการตัดสินใจในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ดังนั้นเมื่อกระทำสิ่งใดแล้วต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โดยเฉพาะการกระทำที่เป็นความผิด⁵²

⁵⁰ จาก *โครงการพัฒนามาตรการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา* (น. 5). โดย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

⁵¹ From “Retribution and Related Concepts of Punishment.” (p. 71). by R. A. Posner, 1980, *The journal of Legal Studies*, Vol. 9.

⁵² คำอธิบาย *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (น. 209). เล่มเดิม.

แนวความคิดของการลงโทษโดยทั่วไปแล้วมีลักษณะเป็นการตอบโต้หรือแก้แค้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ซึ่งมีรูปแบบว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จ่ายหรือชดเชย อย่างไรก็ตามมีความแตกต่างกันในมุมมองของการลงโทษในแง่ความรู้สึของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เพราะการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้นมุ่งต่อการกระทำของผู้กระทำความผิด การโต้ตอบหรือความแค้นของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่ตอบโต้ผู้กระทำความผิด⁵³

Immanuel Kant ได้อธิบายการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ว่า “ผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้จ่ายสำหรับการก่ออาชญากรรมของเขา มิฉะนั้นความไม่ยุติธรรมจะเกิดขึ้น” และการลงโทษต้องเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด และ Immanuel Kant ยังยืนยันอีกว่า การลงโทษที่เหมาะสมสำหรับอาชญากรรมในคดีฆาตกรรม คือ ความตายของฆาตกร โดยกล่าวไว้ว่า “ใครก็ตามที่กระทำการฆาตกรรมต้องตาย”⁵⁴ นอกจากนี้ Immanuel Kant ยังกล่าวอีกว่า “จะใช้การลงโทษเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างอื่น ไม่ได้ไม่ว่าจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ลงโทษเองหรือแก่สังคมส่วนรวมก็ตาม การลงโทษในทุกกรณีจะต้องเนื่องมาจากเหตุว่าบุคคลที่ถูกลงโทษได้กระทำความผิดเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเป็นการไม่บังควรที่จะปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งเพียงเพื่อจะเป็นเครื่องมือให้บังเกิดผลแก่บุคคลอื่น ทุกคนมีสิทธิในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ในอันจะไม่ถูกปฏิบัติเช่นนั้น”⁵⁵

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจะเกิดผลต่อเมื่อต้องได้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษอย่างรวดเร็ว ไม่เช่นนั้นอาจเกิดกรณีที่ผู้เสียหายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหายแก้แค้นผู้กระทำความผิดเอง หรืออาจเป็นกรณีที่การกระทำความผิดเกิดขึ้นนานจนลืมเลือนกันไปแล้ว ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับการที่ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นคนดีและไม่เป็นภัยอันตรายต่อสังคมอีกต่อไปแล้ว⁵⁶

อย่างไรก็ตามการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน มีข้อเสียอยู่หลายประการ คือ⁵⁷

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้พิจารณาถึงประโยชน์ในอนาคต กล่าวคือไม่ได้คำนึงถึงว่าการลงโทษนั้นจะมีผลเป็นการป้องกันเพื่อมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก

⁵³ From “Retribution and Related Concepts of Punishment.” (p. 72). by R. A. Posner, 1980, The journal of Legal Studies, Vol. 9.

⁵⁴ From *The Philosophy of Law*. by I. Kant, 1887.

⁵⁵ การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ: ศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก. เล่มเดิม.

⁵⁶ แหล่งเดิม.

⁵⁷ จาก *หลักทัณฑ์วิทยา* (น. 24-25). โดย นัทธี จิตสว่าง. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์. *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 33). โดย ธาณี วรภัทร์, 2553, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

หรือไม่ อีกทั้งการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) แท้จริงแล้วไม่ได้ส่งผลอะไรกลับคืนมาในเรื่องการทำให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อยในอนาคตเลย

2. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้พิจารณาถึงความจำเป็นของสังคม แต่พิจารณาถึงความเหมาะสมของโทษกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำเท่านั้น ดังนั้น หากมีการลงโทษผู้กระทำความผิดตามอัตราโทษที่ศาลพิพากษาแล้วจนครบกำหนด ก็ต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิดนั้นออกมา หน้าที่ผู้กระทำความผิดคนนั้นยังเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่ หรือเช่นกรณีการตัดมือผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ สังคมไม่ได้อะไรจากการลงโทษในรูปแบบดังกล่าวเลย นอกจากนี้มีผู้พิจารณาเพิ่มขึ้นในสังคมซึ่งต้องเป็นภาระของสังคมในการเลี้ยงดูต่อไป

3. เป็นเรื่องที่ยากมากที่จะวัดขนาดความรุนแรงของโทษกับความผิดว่ามีความเท่าเทียมกันจริงหรือไม่ เพราะในความเป็นจริงสังคมไม่มีมาตรการใดๆที่จะลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความผิดอย่างแท้จริงได้ เช่น กรณีลักทรัพย์ การลงโทษอย่างไรจึงจะสาสมกับความผิด หรือหากจะใช้โทษจำคุกต้องลงโทษจำคุกกี่ปีถึงจะทดแทนกันได้ โดยสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งสิ้น ไม่มีมาตรฐานใดสามารถบอกได้ว่าทดแทนกันได้ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจึงมีปัญหาว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษอย่างยุติธรรม หรือผู้เสียหายได้รับการทดแทนหรือตอบแทนอย่างยุติธรรมแล้ว

จากข้อเสียของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนดังกล่าว ส่งผลให้การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมีความสำคัญลดลงในปัจจุบัน แต่ยังคงมีอยู่เนื่องจากสอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายหรือประชาชนทั่วไปที่รู้สึกว่าเป็นการลงโทษที่สาสมกัน

2. การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ หรือเพื่อป้องกันความผิด (Deterrence)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือเพื่อป้องกันความผิด (Deterrence) ถือเป็นพื้นฐานของข้อสมมติฐานความเป็นไปได้ของผู้ที่กระทำความผิดกฎหมาย⁵⁸ และการลงโทษดังกล่าวยังตั้งอยู่บนเหตุผลของการเลือกและความเป็นไปได้ของปัจจัยการพบการกระทำความผิดและการดำเนินคดี ซึ่งโดยทั่วไปการกระทำความผิดเป็นสิ่งที่ไม่น่าเกิดขึ้นจึงต้องมีบทลงโทษที่รุนแรง ดังนั้นการกระทำความผิดที่จับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ยาก ควรจะมีการลงโทษที่รุนแรงในทางตรงกันข้ามการกระทำความผิดใดที่มีความน่าจะเป็นในการจับกุมได้เกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ ก็ไม่จำเป็นต้องมีบทลงโทษที่รุนแรง

การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือเพื่อป้องกันความผิด มีแนวคิดที่ว่า โทษทางอาญาถูกบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันหรือห้ามปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยการลงโทษจะคำนึงถึงแต่เพียงผลของการลงโทษต่อตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้นไม่ได้ แต่ต้องคำนึงถึงผลต่อคนทั่วไป

⁵⁸ From *Deterrence and incapacitation* (p. 345-368). by N. D, 1998. New York: Oxford University.

ด้วย⁵⁹ เพราะโทษอาจมีผลต่อบุคคลทั่วไปไม่ให้เอาเยี่ยงอย่าง ซึ่งถือเป็นการป้องกันทั่วไป นอกจากนี้การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยังมีผลต่อผู้กระทำความผิดให้มีความรู้สึกหวาดกลัวและไม่กล้ากลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และรู้สึกอยากกลับตัวเป็นคนดี ซึ่งถือเป็นการป้องกันเฉพาะ⁶⁰ อีกทั้งการลงโทษเพื่อการข่มขู่เป็นทฤษฎีที่ยอมรับว่ามนุษย์มีเหตุผลในการกระทำซึ่งพิจารณาในผลของการกระทำของบุคคลนั้นก่อนการตัดสินใจในการกระทำความผิด แต่ไม่สามารถใช้ได้กับทุกคน เพราะมีผู้กระทำความผิดจำนวนมากที่การกระทำความผิดของเขาเกิดจากการถูกรอบงำของยาเสพติดหรือเครื่องค้ำมึนเมา⁶¹

Ray Jeffery ได้กล่าวไว้ว่า การลงโทษที่มีผลเป็นการข่มขู่และยับยั้ง (Deterrence) จะต้องทำให้การลงโทษนั้น มีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และโทษที่เหมาะสม ดังนี้⁶²

1. การลงโทษต้องมีความแน่นอนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ คือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นต้องทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสหลุดรอดจากการจับกุมได้ยาก มีผลต่อการข่มขู่และยับยั้งให้คนทั่วไปและผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดขึ้นอีก เพราะหากกระทำความผิดเมื่อถูกจับได้จะไม่คุ้มค่า

2. การลงโทษจะต้องสามารถกระทำอย่างรวดเร็ว คือ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ต้องสามารถจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้เห็นผลทันตา จึงทำให้ผู้กระทำผิดและบุคคลทั่วไปเห็นเป็นเยี่ยงอย่างว่า เมื่อกระทำความผิดจะได้รับผลเช่นไร เพราะหากจับตัวผู้กระทำความผิดได้ล่าช้า เช่น มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น อีก 5 ปีเพิ่งจับผู้กระทำความผิดได้ หรือกว่าศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิด อาจทำให้บุคคลทั่วไปลืมในสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้การลงโทษไม่มีผลในการข่มขู่หรือข่มขู่เพื่อยับยั้งไม่ให้บุคคลทั่วไปกระทำความผิดได้ เพราะไม่เห็นผลทันตา ดังนั้นหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แล้วส่งผลกระทบต่อสังคม หรือสะท้อนขวัญประชาชน หรือเป็นคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมต้องร่วมมือกันเร่งดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดให้ได้รับการพิจารณาตัดสินโดยเร็ว เพราะการกระทำเช่นนี้จะมีผลยับยั้งการกระทำความผิดได้มากขึ้น

⁵⁹ การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ: ศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก (น. 23). เล่มเดิม.

⁶⁰ คำอธิบาย กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 210). เล่มเดิม.

⁶¹ From *Deterrence in Criminal Justice: Evaluating Certainty vs. Severity of Punishment* (p. 2).

by V. Wright, 2010. Washington: The Sentencing Project.

⁶² จาก *หลักทัณฑ์วิทยา* (น. 26-27). โดย นัทธิ จิตสว่าง. สว่าง. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. คู
หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา (น. 58-590). เล่มเดิม.

3. การลงโทษต้องมีความเสมอภาค คือ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ผู้ที่กระทำความผิดต้องถูกลงโทษอย่างเท่าเทียมกัน เพราะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่คิดจะกระทำความผิดไม่มีโอกาสแก้ตัว หรือหาทางหลีกเลี่ยง หรือหาข้อยกเว้นจากการถูกลงโทษ ซึ่งมีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดหรือคิดจะกระทำความผิดได้ เพราะหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วบางคนได้รับโทษ บางคนได้รับการยกเว้น หรือบางคนได้รับโทษน้อยลง ก็จะทำให้การลงโทษไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ จะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดหาช่องทางที่หลบหนีหรือหาข้อยกเว้นให้ตนไม่ต้องรับโทษ ดังนั้นก็จะไม่มีผู้ใดเกรงกลัวต่อโทษ

4. การลงโทษต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสมและทัดเทียมกับความผิด เพราะหากบทลงโทษที่มีโทษเบาเกินไปไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำผิด ก็ทำให้ผู้กระทำความผิดหรือคนทั่วไปไม่เกรงกลัวและกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด แต่หากบทลงโทษที่มีโทษหนักเกินไปจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดพยายามปกปิดความผิดที่ตนได้ก่อขึ้น โดยอาจทำร้ายผู้เสียหาย หรือทำให้ผู้เสียหายได้รับผลร้ายมากขึ้น เช่น หากใช้โทษประหารชีวิตกับการปล้นหรือข่มขืน จะทำให้เกิดการกระตุ้นให้มีการปล้นและฆ่าผู้เสียหาย หรือข่มขืนแล้วฆ่าเพื่อปกปิดการกระทำความผิดของตนเองเพราะเนื่องจากมีโทษเท่ากัน อีกทั้งบุคคลในกระบวนการยุติธรรมต้องทำงานหนักขึ้นในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพราะยังมีการบัญญัติโทษที่หนัก ก็ต้องมีการพิสูจน์หรือมีพยานหลักฐานที่ชัดมากขึ้น ศาลจึงสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เพราะหากพยานหลักฐานในการฟ้องคดีไม่รัดกุมหรือเพียงพอก็เป็นโอกาสให้ผู้กระทำความผิดรอดจากการถูกลงโทษไปได้ ดังนั้น โทษที่มีผลในการข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดได้ โทษต้องมีความเหมาะสมและเท่าเทียมกับการกระทำความผิด

อย่างไรก็ตามแม้การลงโทษเพื่อการข่มขู่ (Deterrence) จะเป็นมาตรการที่ลดการก่ออาชญากรรมหรือการกระทำความผิดได้ แต่การลงโทษเพื่อการข่มขู่สามารถทำให้เกิดผลเสียได้เช่นกัน อาทิ ทำให้บุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดเสื่อมเสียเนื่องจากการกระทำความผิดครั้งแรก หรือการกระทำความผิดเกิดจากความไม่ตั้งใจ แต่เมื่อถูกลงโทษก็ต้องไปรับโทษร่วมกับนักโทษคนอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้การลงโทษเพื่อการข่มขู่ไม่ได้พิจารณาถึงการที่ผู้กระทำความผิดสามารถปรับปรุงตนเองและไม่ได้พิจารณาถึงการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดหลังพ้นโทษ

3. การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือเพื่อตัดนิสัยผู้กระทำความผิด (Rehabilitation)

การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือเพื่อตัดนิสัยผู้กระทำความผิด (Rehabilitation) ไม่ถือเป็นการลงโทษ แต่การลงโทษอาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือของการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข ถูกอธิบายเหมือนกับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายในที่จะได้ผลลัพธ์คือการหยุดกระทำพฤติกรรมในแง่ลบ และการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุง

แก้ไขอาจทำได้โดยการก่อให้เกิดความเจ็บปวดของการลงโทษเสมือนกับเครื่องมือเรียนรู้ (แก้ไขพฤติกรรม) หรือ โดยการแทรกแซงจากสิ่งอื่นซึ่งไม่เป็นการเจ็บปวดเลย (เช่น ความภาคภูมิใจในตัวเอง, การศึกษา, หรือศาสนา)⁶³

Jeremy Bentham นักปรัชญาชาวอังกฤษ ได้กล่าวว่า การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขเป็นรูปแบบของการลงโทษเพื่อพฤติกรรมในอนาคตของความผิดทางอาญาที่ถูกพิจารณาเพื่อการปรับปรุงแก้ไข โดยการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขเป็นทฤษฎีที่ช่วยเหลือผู้กระทำ ความผิดและเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิดไปสู่การเป็นพลเมืองที่ปฏิบัติตามกฎหมาย การลงโทษ เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขมีลักษณะคล้ายกับการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrence) แต่ต่างกันตรงวัตถุประสงค์ ซึ่งการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง บุคคลที่ไม่ต้องการกระทำความผิดอีกต่อไป ในทางตรงกันข้ามการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ หมายถึง บุคคลที่กลัวที่จะกลับมากระทำความผิดอีกครั้ง⁶⁴

การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขยังมีแนวคิดว่าเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลที่ได้กระทำความผิดมาแล้ว ได้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก หากทำให้ผู้กระทำความผิดมาแล้วเกิดความยับยั้งชั่งใจไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่เกิดภายหลังจากการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrence) เพราะการทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความยากลำบากหรือได้รับผลร้ายด้วยการลงโทษเพียงอย่างเดียว ไม่น่ามีผลทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถประพฤติตัวให้ดีขึ้นได้ หรือรู้สำนึกในการกระทำที่ไม่ดีของตนเองได้ และยังเห็นว่า การลงโทษเพื่อการข่มขู่ (Deterrence) ไม่มีผลในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษแล้วกลับใจไม่กระทำความผิดซ้ำอีก และยังไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีได้จริง⁶⁵

อย่างไรก็ตาม การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขมีข้อเสีย กล่าวคือ ผู้เสียหายอาจเห็นว่า การลงโทษยังไม่สาสมกับความผิด เช่น นายจันทร์ข่มขืนกระทำชำเรา น.ส. อังคาร จนตั้งครรภ์หรือติดโรคร้ายแรง นายจันทร์ได้รับโทษเพียงเล็กน้อยก็พ้นโทษออกมาเพราะได้ประพฤติตัวดี แต่น.ส. อังคาร ต้องทนทุกข์ทรมานกับสภาพของตนไปตลอดชีวิต โดยไม่มีใครเหลียวแล เป็นต้น⁶⁶

⁶³ From *The Rationale for Imprisonment* (p. 8). by J. M. Pollock, Maryland: University Press of America.

⁶⁴ From *Utilitarian Justification for Punishment*. by UNCG, 2005, www.uncg.edu.

⁶⁵ การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ: ศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก (น. 25). เล่มเดิม.

⁶⁶ หลักกฎหมาย: กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 93). เล่มเดิม.

4. การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิดได้อีก หรือ เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม (Incapacitation)

หนึ่งในคำอธิบายสำหรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักโทษในเรือนจำ คือ การทำงานของทฤษฎีลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิด (Incapacitation) เพราะบางที่ประชาชนต้องการนโยบายในการพิพากษาลงโทษเพื่อช่วยหยุดการกระทำความผิดในอนาคต ซึ่งการลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิดอาจจะเป็นมาตรการที่สามารถหยุดการกระทำความผิดได้⁶⁷

การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิด เป็นวิธีป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด โดยการแยกผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม อาจเป็นการขังขัง หรือถาวร⁶⁸ การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิด มีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการทำให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสกระทำความผิดซ้ำ เช่น การจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ตลอดชีวิต การจำคุกมีกำหนดระยะเวลา หรือ การประหารชีวิต เป็นต้น เพื่อป้องกันให้คนในสังคมได้อยู่กันอย่างปลอดภัย ไม่ต้องหวาดระแวงกับผู้กระทำความผิดอีกต่อไป⁶⁹ เพราะถือว่าผู้กระทำความผิดเป็นพวกที่มีความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมอย่างร้ายแรง⁷⁰ การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิด จะมีประสิทธิภาพเฉพาะกลุ่มคนเท่านั้น เพราะการลงโทษดังกล่าวไม่ได้พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพจิตใจของผู้กระทำความผิด โดยการปลูกฝังความหวาดกลัวหรือการปรับเปลี่ยนแรงบันดาลใจ⁷¹ อย่างไรก็ตามการลงโทษทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับรูปแบบบางอย่างการลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสกระทำความผิด (Incapacitation) ซึ่งรูปแบบดังกล่าวไม่เป็นลักษณะของการลงโทษทั้งหมดแต่มีลักษณะคล้ายกับการแยกผู้ป่วยเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อของผู้ป่วยที่เป็นอันตราย

นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษในปัจจุบัน ที่กล่าวว่า การลงโทษคือ “การปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการปฏิบัตินั้นต้องได้รับผลร้าย เนื่องจากการที่บุคคลผู้นั้น ได้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นกติกาสังคม โดยรัฐเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการให้ผู้กระทำ

⁶⁷ From “Recidivism, Incapacitation, and Criminal Sentencing Policy.” by A. D. Leipold, 2006, University of St. Thomas Law Journal, 3 (3), p. 541.

⁶⁸ คำอธิบาย กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 211). เล่มเดิม.

⁶⁹ กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก (น. 35). เล่มเดิม.

⁷⁰ หลักกฎหมาย: กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 93). เล่มเดิม.

⁷¹ From *Legal Punishment*. by Anthony Duff, 2004. See *The Scope Problem in Punishment* (p. 8-9). by D. M. Hsieh, 2005, Philosophy of Law. Spring.

ความผิดได้รับผลร้าย การลงโทษเป็นรูปแบบหนึ่งของการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด”⁷²
การป้องกันสังคม แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การป้องกันทั่วไป และการป้องกันพิเศษ

1. มาตรการบังคับทางอาญาที่มีวัตถุประสงค์เป็น “การป้องกันทั่วไป” (General Prevention) กล่าวคือ ลงโทษการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดทราบว่าได้กระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับและให้บุคคลอื่นเห็นว่าหากมีการกระทำเช่นนี้เกิดขึ้น การกระทำนั้นจะไม่ใช่ที่ยอมรับจึงต้องได้รับโทษจากการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย⁷³

การลงโทษที่เป็นกรทั่วไป ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ซึ่งบัญญัติว่า

“โทษสำหรับลงแต่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี”

จากบทบัญญัติของมาตรา 18 พบว่า มีมาตรการลงโทษทางชีวิต มาตรการลงโทษทางเสรีภาพ และมาตรการลงโทษทางทรัพย์สิน เนื่องจากมาตรการบังคับทางอาญา ใช้ข่มขู่มิให้บุคคลอื่นกระทำความผิดในทางเดียวกัน หรือ เป็นแบบอย่างบังคับจิตใจของบุคคลทั่วไปที่คิดจะกระทำความผิดอย่างเดียวกันให้สละเล็กละเอียดที่จะกระทำความผิดนั้นๆ⁷⁴

จากมาตรา 18 ยังสามารถแบ่งลักษณะของโทษได้ 2 อย่าง กล่าวคือ โทษหลัก (Hauptstrafe) และโทษข้างเคียง (Nebenstrafe)

โทษหลัก คือ โทษที่ใช้ลงได้ด้วยตัวเอง ได้แก่ โทษประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษปรับ ส่วนโทษข้างเคียง คือ จะกระทำการลงโทษข้างเคียงได้ต่อเมื่อศาลได้มีการพิพากษาลง โทษ

⁷² กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก (น. 31). เล่มเดิม.

⁷³ หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา (น. 56). เล่มเดิม.

⁷⁴ กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก (น. 31). เล่มเดิม.

หลักแล้ว หรือจะกระทำได้เมื่อกรณีมีความเกี่ยวข้องกับการใช้โทษหลัก ซึ่งโทษข้างเคียง ได้แก่ โทษกักขังและโทษริบทรัพย์สิน⁷⁵

2. มาตรการบังคับทางอาญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกันพิเศษ (Special Prevention) เป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่เคยกระทำความผิด กลับมาก่ออันตรายต่อสังคมอีกในอนาคต โดยการใช้มาตรการฟื้นฟูและป้องกันประเภทต่างๆ⁷⁶

การลงโทษที่เป็นการป้องกันพิเศษนั้น หมายถึง วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 มีสาระสำคัญดังนี้

“มาตรา 39 วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

- (1) กักกัน
- (2) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (3) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง”

วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิด เดียวกันซ้ำอีก และเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชีวิต หรือทรัพย์สินของผู้อื่นอันอาจเกิดขึ้นในอนาคต วิธีการปลอดภัยศาลสามารถนำมาใช้ควบคู่กับการลงโทษทั่วไปได้ เพื่อมุ่งให้ความคุ้มครองสังคมและป้องกันการกระทำความผิดของกฎหมายอาญา⁷⁷

วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหรือลงโทษผู้กระทำความผิดในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการลงโทษทางอาญา โดยการเลือกที่จะนำวัตถุประสงค์ใดไปใช้นั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น สภาพความเป็นอยู่ ศาสนา และแนวนโยบายแห่งรัฐนั้นๆ ซึ่งในบางช่วงเวลาวัตถุประสงค์และแนวคิดเหล่านี้ อาจเป็นเครื่องมือของรัฐในการคุ้มครองและป้องกันสังคม ในสถานการณ์ที่วิกฤตได้

2.3.3 ทฤษฎีการลงโทษ

ในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นโทษที่บังคับเอากับเนื้อตัวร่างกาย เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ศาลจะเป็นผู้ใช้อำนาจในการพิจารณาคดี โดยการกำหนดอัตราโทษเพื่อลงแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่ต่ำกว่าอัตราโทษขั้นต่ำและไม่สูงกว่าอัตราขั้นสูงที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

⁷⁵ จาก กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 445), โดย คณิต ฅ นคร, 2560, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁷⁶ หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา (น. 56). เล่มเดิม.

⁷⁷ กฎหมายว่าด้วยวิธีการบังคับโทษจำคุก (น. 31). เล่มเดิม.

การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษผู้กระทำความผิด สามารถพิจารณาได้ 2 ทฤษฎี ดังนี้⁷⁸

1. **ทฤษฎีเด็ดขาด (absolute theory)** หมายถึง ทฤษฎีที่อ้างว่าเป็นทฤษฎีที่ถูกต้อง โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะหรือพฤติการณ์แวดล้อมใดๆทั้งสิ้น เป็นทฤษฎีที่ยืนยันตนเองว่าถูกต้อง ไม่ว่าจะนำไปใช้ในสถานที่ใดหรือเมื่อใดก็ตาม ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ใช้ได้เสมอไป และใช้ได้ตลอดไป

ทฤษฎีนี้ถือว่าการลงโทษ เป็นการตอบแทนการกระทำความผิด การลงโทษจะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับความชั่วของผู้กระทำความผิด อาจกล่าวได้ว่า การลงโทษเป็นการใช้บาปที่ผู้กระทำได้กระทำลงไป

การที่กฎหมายอาญาบัญญัติให้ลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ดังนั้นต้องมีการลงโทษเพื่อตอบแทนแก่คนที่ถูกต้องต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้ที่มีความเห็นเช่นนี้ได้แก่⁷⁹

1. Immanuel Kant มองว่า “โทษ” เป็นสิ่งจำเป็นในทางความรู้สึกผิดชอบ โทษเป็นการตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้าย Immanuel Kant มองว่า ในเกาะๆหนึ่งมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ทำให้พลเมืองในเกาะนี้ทุกคนจำต้องสละเกาะนั้น ปัญหาที่ว่า ถ้ามีนักโทษที่ต้องถูกประหารชีวิตอยู่ในเกาะนั้นคนหนึ่ง จะต้องประหารชีวิตนักโทษนั้นก่อนที่ชาวเกาะจะละทิ้งเกาะนั้นหรือไม่ ความจริงถ้าฝูงชนจะปล่อยให้นักโทษที่จะต้องถูกประหารชีวิตอยู่ในเกาะนั้นต่อไป นักโทษนั้นก็จะเป็นภัยอันตรายต่อชาวเกาะแต่อย่างใด เพราะชาวเกาะจะสละทิ้งเกาะนั้นอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม Immanuel Kant เห็นว่า ชาวเกาะจะต้องดำเนินการประหารชีวิตนักโทษที่จะต้องถูกประหารชีวิตนั้นเสียก่อนที่จะออกจากเกาะเพื่อความยุติธรรม เพราะถ้าชาวเกาะไม่ประหารนักโทษนั้น เท่ากับว่ายังไม่ได้ตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกทำร้ายไป

2. Hegel เห็นว่า การกระทำความผิดอาญาเป็นการปฏิเสธกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตอบแทนต่อผู้ปฏิเสธกฎหมายด้วยการลงโทษ

3. Stahl ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์อย่างเคร่งครัด มองว่าจุดประสงค์ของการลงโทษ คือ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับของพระเจ้า

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย มีความเห็นว่า ถ้าจะนำทฤษฎีเด็ดขาดมาใช้ จะต้องลงโทษให้เป็นการตอบแทนแก่แก่นการกระทำความผิด หมายความว่า จะต้องลงโทษให้ได้สัดส่วนกับผลร้ายที่เกิดจากการกระทำความผิด กล่าวคือ ถ้าก่อให้เกิดผลร้ายแรงมาก ก็ต้องลงโทษหนักมาก

⁷⁸ จาก *กฎหมายอาญา ภาค 1* (น. 220-221). โดย หยุด แสงอุทัย, 2556, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁷⁹ แหล่งเดิม. (น. 263-264).

แนวความคิดเช่นนี้ถูกบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น การประมาทอันเดียวกัน ผู้กระทำ อาจได้รับโทษหนักหรือเบา ขึ้นอยู่กับผลแห่งการกระทำความคิด คือ ถ้าทำให้เขาถึงตายก็ลงโทษแรง ถ้าทำให้เขาได้รับอันตรายสาหัสก็ลงโทษเบาลงมา แต่ถ้าทำให้เขาได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจโดยประมาทก็เป็นความผิดหลุโทษเท่านั้น เป็นการตอบแทนแก่แก่นการกระทำความคิดโดยแท้⁸⁰

2. ทฤษฎีสัมพัทธ์ (relative theory) ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ไม่เด็ดขาด ทฤษฎีนี้ จะถูกต้องก็ต่อเมื่อคำนึงถึงกาลเทศะและพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ

ทฤษฎีสัมพัทธ์ ถือว่าการลงโทษให้ถูกต้องตามจุดประสงค์ของการลงโทษ คือ ให้มีผล เป็นการป้องกันบุคคลต่างๆ ไปไม่ให้กระทำความผิดอย่างเดียวกันอีก หรือให้มีผลเป็นการป้องกัน ผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดซ้ำอีก⁸¹ กล่าวคือ ทฤษฎีสัมพัทธ์ไม่ได้พิจารณาในแง่ของการ กระทำความผิด แต่พิจารณาในแง่ว่าควรลงโทษอย่างไรให้เกิดประโยชน์ และโดยเหตุนี้การ ลงโทษจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้กระทำความผิดกับเพื่อนมนุษย์ ดังนั้น “โทษ” ควรเป็นการกระทำที่ทำให้ผู้กระทำความผิดหวาดกลัว ทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดี หรือทำให้สังคมปลอดภัย จากการกระทำความผิด⁸²

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย มีความเห็นว่า จุดประสงค์แห่งการลงโทษนั้นจะใช้ ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเพียงทฤษฎีเดียว เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ควรนำทั้งสองทฤษฎีมาใช้ร่วมกัน⁸³

2.4 การบังคับคดีอาญากับการบังคับโทษอาญา

การบังคับคดีอาญา (Strafvollstreckung/ execution of the criminal penalty) เป็น กระบวนการที่กระทำไปเพื่อให้มีการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุด รวมทั้งการวินิจฉัย การอันเกี่ยวเนื่องกับการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้วนั้นด้วย ซึ่งการบังคับ คดีอาญา ไม่ได้หมายความว่าถึงการดำเนินการตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุก หรือกักขังเท่านั้น แต่รวมถึงการดำเนินการตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดให้ลงโทษปรับและอื่นๆด้วย⁸⁴

โดยในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษปรับ หากจำเลยไม่มีเงิน ชำระค่าปรับตามคำพิพากษา ศาลจะสั่งกักขังแทนจำเลยแทนค่าปรับในทันทีที่ใดๆที่คดียังไม่ถึงที่สุด

⁸⁰ แหล่งเดิม. (น. 265).

⁸¹ แหล่งเดิม. (น. 221).

⁸² แหล่งเดิม. (น. 265).

⁸³ แหล่งเดิม. (น. 267).

⁸⁴ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 43). เล่มเดิม.

ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวนี้ถือว่าผิดกฎหมาย และการปฏิบัติเช่นนี้เกิดจากการพิจารณากฎหมายไม่หมด เพราะหากมีการพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 ประกอบด้วยแล้ว จะเห็นความผิดกฎหมายของการบังคับโทษปรับในกรณีดังกล่าวได้อย่างชัดเจน⁸⁵

ส่วน “การบังคับโทษอาญา” (Strafvollzug/ penal administration) เป็นมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับโทษจำคุก และโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคล⁸⁶ ซึ่งในประเทศที่มีโทษประหารชีวิต ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตก็เป็น “การบังคับโทษทางอาญา” ซึ่งการบังคับโทษทางอาญาเป็นกระบวนการที่ไม่อยู่ภายใต้วิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ การบังคับโทษทางอาญาต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ (Strafvollzugsrecht/penalty law หรือ prison law) ซึ่งพบในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวงซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 7 ที่ว่าด้วยเรื่องอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเบา และลดโทษ⁸⁷

2.5 โทษปรับทางอาญาและโทษปรับทางปกครอง

ความผิดทางอาญาและความผิดทางปกครอง เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ฎุระเบียบ หรือข้อบังคับ แต่ความผิดทั้ง 2 ประเภทนี้มีลักษณะของความผิดที่ต่างกัน กล่าวคือ การกระทำที่เป็นความผิดทางอาญามีลักษณะเป็นความผิดโดยสภาพหรือเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย เพราะเป็นการละเมิดต่อคุณธรรมของกฎหมายอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล หรือมีการกระทำที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ส่วนความผิดทางปกครองไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลหรือเป็นการกระทำที่ไม่เป็นสิ่งที่ชั่วร้ายตามธรรมชาติ แต่กฎหมายต้องการห้ามการกระทำความผิดดังกล่าวเพื่อการบริการสาธารณะ

นอกจากนี้ ความผิดทางอาญา (crime) และความผิดทางปกครอง (administrative offense) มีลักษณะความร้ายแรงของการกระทำและโทษที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โทษทางอาญามีลักษณะเกี่ยวข้องกับการลดเสรีภาพของผู้กระทำความผิด ผู้พิพากษาลงโทษทางอาญา คือ ศาลยุติธรรม ส่วนโทษทางปกครองใช้บังคับกับความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการจัดทำ

⁸⁵ แหล่งเดิม.

⁸⁶ vgl. etwa Claus Roxin, Strafverfahrensrecht, 24. Auflage, München 1995, S. (p. 430-431). ดูกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 45). เล่มเดิม.

⁸⁷ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 45). เล่มเดิม.

บริการสาธารณะ ความผิดทางปกครองมีลักษณะไม่ร้ายแรง โทษทางปกครองไม่มีลักษณะกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ฝ่าฝืนผู้กำหนดโทษทางปกครองสามารถกระทำได้โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ⁸⁸

เมื่อกล่าวถึงรูปแบบของโทษปรับทางอาญาและโทษปรับทางปกครองมีลักษณะที่คล้ายกัน คือ โทษปรับเป็นโทษชนิดหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 และโทษปรับก็ยังเป็นโทษทางปกครองด้วยเช่นกัน แต่เนื่องจากโทษปรับตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และกระบวนการยุติธรรมทางปกครองมีมาตรการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับ หากเป็นโทษปรับทางอาญาผู้ต้องโทษปรับต้องถูกยึดทรัพย์สิน หรืออายัดสิทธิเรียกร้อง หรือกักขังแทนค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29⁸⁹ ส่วนโทษปรับทางปกครอง ผู้ต้องโทษปรับจะได้รับหนังสือเตือนจากเจ้าหน้าที่ให้ชำระค่าปรับภายในกำหนดระยะเวลา แต่ต้องไม่น้อยกว่า 7 วัน หากผู้ต้องโทษปรับยังไม่ชำระค่าปรับตามหนังสือเตือนเจ้าหน้าที่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อขายทอดตลาดได้เพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 57⁹⁰ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เฉพาะโทษปรับทางอาญาเท่านั้นที่บัญญัติให้มีมาตรการภายหลังการไม่ชำระค่าปรับที่กำหนดให้กักขังผู้ต้องโทษปรับแทนค่าปรับได้

⁸⁸ เภมภ์การแบ่งแยกความผิดทางอาญาและความผิดทางปกครอง (วิชานิติพนธ์มหาบัณฑิต) (น. 39), โดย องค์อำนวยการ, 2553, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁸⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29

“มาตรา 29 ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษาผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

ความในวรรคสองของมาตรา 24 มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ”

⁹⁰ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 57

มาตรา 57 คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระ โดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน

วิธีการยึด การอายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.6 ประเภทของโทษทางอาญาที่สามารถเปรียบเทียบได้

นอกจากโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาที่ศาลมีอำนาจสั่งปรับแล้ว ในประเทศไทยมีการกำหนดให้อำนาจพนักงานสอบสวนสามารถปรับผู้กระทำความผิดได้ หรือที่เรียกกันว่า “เปรียบเทียบปรับ” การเปรียบเทียบปรับคดีอาญา ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 และมาตรา 38 ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 37 ได้บัญญัติถึงประเภทของโทษทางอาญาที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนสามารถเปรียบเทียบปรับได้ และส่งผลให้คดีสิ้นสุดลงทันที โดยแบ่งประเภทได้ดังนี้⁹¹

1. คดีที่มีโทษปรับเพียงสถานเดียว

เป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดทางอาญาที่มีบทบัญญัติกำหนดโทษปรับไว้สถานเดียว หากผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับในอัตราสูงสุดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แก่เจ้าพนักงาน จะส่งผลให้คดีอาญาดังกล่าวเลิกกัน

2. ความผิดลหุโทษ

คือ ความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ⁹² ความผิดลหุโทษบัญญัติไว้ประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิด 3 ตั้งแต่มาตรา 367 ถึง มาตรา 398 ความผิดลหุโทษตามหลักของกฎหมายโรมัน ถือว่าเป็นความผิดที่มีโทษสถานเบา ความผิดเล็กน้อย ดังนั้น เจ้าพนักงานจะนำคดีขึ้นสู่ศาลหรือไม่ก็ได้ แต่ผู้กระทำความผิดต้องมีการชดเชยค่าเสียหาย หรือบรรเทาผลร้ายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว นอกจากนี้ความผิดลหุโทษยัง

⁹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37

มาตรา 37 คดีอาญาเลิกกันได้ ดังต่อไปนี้

(1) ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

(2) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกิน 10,000 บาท หรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกิน 10,000 บาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว

(3) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกิน 10,000 บาท ซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานคร เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไปหรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้นๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว

(4) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

⁹² ราชกิจจานุเบกษา ฉบับวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เล่มที่ 132 ตอนที่ 10 ก. หน้า 43

หมายความรวมถึงความผิดที่มีโทษเล็กน้อย ในต่างประเทศก็มีการเปรียบเทียบปรับเช่นกัน ซึ่งการเปรียบเทียบปรับมักนำมาใช้กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับจรรยาบรรณ เมื่อมีการชำระค่าปรับ จะเป็นผลทำให้คดีเสร็จสิ้นลง

3. ความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ

ในกรณีนี้เป็นการเปรียบเทียบปรับในการกระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ซึ่งไม่ใช่ประมวลกฎหมายอาญา โดยการกระทำความผิดนั้นบัญญัติโทษของการกระทำความผิดไว้ไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เช่น ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 มาตรา 56⁹³ เป็นต้น

4. คดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกิน 10,000 บาท และเป็นการกระทำความผิดที่เกิดในบริเวณกรุงเทพมหานคร

เนื่องจากคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถือเป็นคดีที่ไม่ร้ายแรง และโทษปรับในจำนวน 10,000 บาทถือว่ามีอัตราไม่สูง ดังนั้นหากพนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับแล้ว กรณีนี้ให้ถือว่าคดีอาญาเล็กน้อย โดยคดีที่บัญญัติโทษปรับสถานเดียว ที่มีอัตราค่าปรับไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนใหญ่พบในพระราชบัญญัติต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 เป็นต้น แต่ในกรณีที่มีการบัญญัติถึงบทลงโทษที่กำหนดโทษปรับไว้อย่างสูงไม่เกิน 10,000 บาท และกำหนดโทษคุกไว้ในมาตราเดียวกัน กรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนสามารถเปรียบเทียบปรับได้

5. ความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรที่กำหนดโทษปรับอย่างสูงไม่เกิน 10,000 บาท

พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบปรับความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรที่กำหนดโทษปรับอย่างสูงไม่เกิน 10,000 บาทได้ แต่หากการกระทำความผิดต่อกฎหมายภาษีอากรได้บัญญัติถึงโทษจำคุกไว้ในมาตราเดียวกันกรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนไม่สามารถเปรียบเทียบปรับได้

6. คดีอาญาตามกฎหมายอื่นนอกจากประมวลกฎหมายที่ให้อำนาจเปรียบเทียบไว้

ในกรณีนี้เป็นการบัญญัติถึงกฎหมายที่มีใช้ประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดให้อำนาจพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่นสามารถเปรียบเทียบปรับได้ ซึ่งการเปรียบเทียบปรับ

⁹³ พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508

มาตรา 56 ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งตามมาตรา 40 มาตรา 47 หรือมาตรา 50 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังกล่าวกฎหมายไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นสูงหรือขั้นต่ำไว้ ดังนั้นอาจเป็นโทษที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าโทษในความผิดโทษก็ได้

2.7 การตรวจสอบความจริงของกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำไปสู่การลงโทษ

ในการรักษาความสงบเรียบร้อยจัดเป็นภารกิจที่สำคัญมากของรัฐ ซึ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยมีเป้าหมาย คือ เพื่อให้เกิดความสงบและสันติสุขในรัฐ ดังนั้นรัฐจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย โดยการดำเนินคดีอาญาถือเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญที่ใช้รักษาความสงบเรียบร้อย การดำเนินคดีอาญาดังกล่าว เรียกว่า “การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ” ในการดำเนินคดีอาญาเป็นกระบวนการดำเนินคดีของรัฐ รัฐมีสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งหน้าที่นี้คือ หน้าที่อำนวยความสะดวกธรรม ดังนั้นองค์กรต่างๆ ที่มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีอาญาของรัฐ เช่น ศาล พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงต้องร่วมกันและช่วยกันค้นหาความจริง⁹⁴

ในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเพื่อที่จะลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้นั้น รัฐจะต้องจัดให้มีองค์กรของรัฐทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหนึ่ง และทำคำชี้ขาดในที่สุด ในประเทศภาคพื้นยุโรปนั้น พนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้มีหน้าที่ค้นหาความจริงแท้ของเรื่องหรือความจริงในเนื้อหา โดยพนักงานอัยการมีอำนาจในการเริ่มคดีอาญาได้เองหรือมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้ ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มคดีอาญาหรือสอบสวนคดีอาญา โดยการทำงานของพนักงานสอบสวนถือว่าเป็นการดำเนินคดีอาญาเพื่อพนักงานอัยการ⁹⁵

ในการสอบสวนของพนักงานสอบสวน คือ การตรวจสอบว่าความจริงในเรื่องนั้นเป็นอย่างไร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 และมาตรา 138 ได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนไว้ ซึ่งมาตรา 131 มีสาระสำคัญว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” และมาตรา 138 มีสาระสำคัญว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเองหรือส่งประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบ ข้อความทุกข้อที่ได้มา” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนต้องรวบรวมหลักฐานทั้งที่เป็นผลร้ายและผลดีแก่ผู้ต้องหา รวมถึงข้อเท็จจริง

⁹⁴ จาก วิชาญาวิพากษ์ วิธีพิจารณาความอาญาไทย: หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน (น. 10-16). โดย คณิต ณ นคร, 2552, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁹⁵ แหล่งเดิม.

อื่นๆที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีต่อไปของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะการรวบรวมข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการสามารถใช้ประกอบดุลพินิจในการสั่งคดี รวมถึงข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการสามารถใช้แถลงต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลในการที่ศาลจะลงโทษจำเลยได้อย่างเหมาะสมกับความผิดที่จำเลยกระทำ⁹⁶

การดำเนินคดีในชั้นศาลโดยปกติจะนำ “หลักการตรวจสอบ” (Untersuchungsgrundsatz)⁹⁷ คือ ในคดีอาญาเจ้าพนักงานและศาลต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหาว่าความจริงคืออะไร โดยปราศจากข้อผูกมัดใดๆ ซึ่งการสอบสวนเป็นวิธีการตรวจสอบความจริง การสอบสวนจึงต้องเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ต้องหา โดยพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือพยานหลักฐานที่ยันผู้ต้องหา, พยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือเป็นประโยชน์กับผู้ต้องหา, และพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษผู้ต้องหา ซึ่งการที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆอันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาได้ และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดนั้น พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รวบรวม โดยพนักงานสอบสวนจะหาหลักฐานที่ใช้ยันผู้ต้องหาอย่างเดียวนั้นไม่ได้ แต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เพราะในคดีอาญาต้องตัดสินที่ความจริง และการวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริง ต้องพิจารณาโดยการฟังความทุกฝ่ายไม่ใช่ฟังความฝ่ายเดียว ดังนั้นการสอบสวนจึงต้องมีความเป็นภาวะวิสัย⁹⁸

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การตรวจสอบความจริงของกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำไปสู่การลงโทษนั้นเป็นหน้าที่ของรัฐ เพราะเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ดังนั้นรัฐจึงมีหน้าที่ในการค้นหาความจริงและตรวจสอบความจริง ไม่ว่าจะเป็ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำความผิดก็ตาม และรัฐต้องกระทำการค้นหาความจริงและตรวจสอบความจริงตั้งแต่ชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ชั้นพิจารณาพิพากษา และชั้นบังคับโทษเพื่อประสิทธิผลในการลงโทษผู้กระทำความผิด

2.8 หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล

ในการลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งที แม้ว่าบุคคลนั้นจะถูกพิสูจน์แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดอย่างสิ้นสงสัยแล้วก็ตาม แต่สิ่งที่ต้องกระทำในการลงโทษคือ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของการลงโทษให้เพียงพอ และเหมาะสมกับบุคคลกระทำความผิดแต่ละราย โดยต้องคำนึงถึงความเสมอ

⁹⁶ แหล่งเดิม.

⁹⁷ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 49). เล่มเดิม.

⁹⁸ แหล่งเดิม. (น. 449-450).

ภาคของผู้กระทำความผิดแต่ละรายและประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดอัตราโทษเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายและให้ได้ผลในการป้องปรามหรือยับยั้งการกระทำความผิดของบุคคลนั้นได้คือการนำ “หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล” มาใช้

การลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล (Individualization of punishment) คือการดำเนินการลงโทษทางอาญาอย่างเหมาะสม เพียงพอและได้สัดส่วนสำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคล หรือการพิจารณาระดับของการกระทำความผิดและสิ่งที่จำเป็นในความยุติธรรมอย่างแท้จริงซึ่งเป็นที่ประโยชน์ต่อการลงโทษ⁹⁹ เพราะหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล เป็นเรื่องของ การมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขตัวบุคคลผู้กระทำความผิด ดังนั้นการกำหนดโทษจึงมีความจำเป็นที่ต้องรู้และเข้าใจผู้กระทำความผิด¹⁰⁰ ซึ่งในการที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดโทษได้ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใช้ “หลักการตรวจสอบ”¹⁰¹ กล่าวคือ ในคดีอาญา เจ้าพนักงานและศาลต้องมีหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงได้โดยปราศจากข้อผูกมัดใดๆ ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นที่สุดคือการบันทึกลักษณะนิสัยของผู้กระทำความผิดที่ประกอบไปด้วย มุมมองทางด้านกายภาพ จิตใจ และชีวภาพของผู้กระทำความผิด ซึ่งการบันทึกดังกล่าวจะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการลงโทษให้เหมาะสม¹⁰² โดยในการบันทึกประวัติของผู้กระทำความผิดที่ใช้ประกอบการลงโทษต้องพิจารณาถึงสภาพแห่งคดี ประวัติการกระทำความผิด อายุ สุขภาพทางกาย และจิตใจ ประวัติการศึกษา ภูมิหลัง ประวัติการทำงาน สถานภาพทางการเงิน นิสัย และความประพฤติเป็นอาทิ¹⁰³

การกระทำความผิดของบุคคลจะเห็นได้ว่าขึ้นอยู่กับจิตใจภายใน ความจำเป็น มุมมองของผู้กระทำความผิด และขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้กระทำความผิดตัดสินใจก่ออาชญากรรม เช่น บุคคลนั้นไม่มีความคิดที่จะกระทำความผิดอยู่ก่อน แต่เพราะเพื่อนชักชวนให้ก่ออาชญากรรม จึงทำให้บุคคลนั้นคล้อยตามคำชักชวน และก่ออาชญากรรมในที่สุด

⁹⁹ From *About some new Modalities of Individualization of the Punishments : According with the New Penal Code* (Law no. 286/2009). by V.Brutaru, 2009. Buchares: Institute of Juridical Research.

¹⁰⁰ หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา (น. 65). เล่มเดิม.

¹⁰¹ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 49). เล่มเดิม.

¹⁰² From A consideration on Individualization of Punishments and Securing Provision Provisional and Educational Plans, by S. Gohari and etc, 2013, *International Journal of Economy, Management and Social Sciences*, 2(6) June 2013, (p. 419-422).

¹⁰³ การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ: ศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก (น. 34). เล่มเดิม.

ดังนั้นในการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด ต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริง ดังนี้¹⁰⁴

1. ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด เช่น ลักษณะในการกระทำความผิด เป็นต้น
2. ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล กล่าวคือ ความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาชญาของผู้กระทำความผิด

นอกจากนี้เมื่อมีการลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว ยังต้องมีการดูแลผู้กระทำความผิดหลังคำพิพากษา เรียกว่า “การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับบุคคล” (Individualisation des peines) คือ การที่ศาลหรือองค์กรอื่นที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลนักโทษปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูปรับปรุงแก้ไขและเพื่อให้ผู้กระทำความผิดพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมอย่างไม่มีปัญหา สามารถแบ่งได้ 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนมีคำพิพากษา (Personnalisation des peines) และช่วงระหว่างการลงโทษ (Individualisation des peines) กล่าวคือ¹⁰⁵

1. ก่อนการพิพากษา คือ ศาลเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดโทษและระยะเวลาของการลงโทษให้เหมาะสมกับจำเลย โดยการพิจารณาถึงความหนักเบาของความผิดที่จำเลยได้กระทำ และเหตุบรรเทาโทษต่างๆ รวมทั้งลักษณะส่วนตัวของจำเลย

2. ระหว่างการลงโทษ คือ ระหว่างที่นักโทษต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำ

การลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล (Individualization of punishment) เป็นการลงโทษที่คำนึงถึงสัดส่วนของโทษที่จะใช้ลงกับตัวผู้กระทำความผิด โดยพิจารณาถึงลักษณะนิสัยของผู้กระทำความผิด จิตใจของผู้กระทำความผิด และสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะบางครั้งการกระทำของผู้กระทำความผิดอาจเกิดจากความจำเป็นโดยไม่ตั้งใจที่จะกระทำความผิด ดังนั้นการกระทำความผิดที่เหมือนกัน ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องได้รับโทษที่เหมือนกัน แต่สามารถส่งผลทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ และเริ่มไตร่ตรองในการกระทำความผิดในครั้งต่อไป

นอกจากนี้หากการลงโทษปรับมีการคำนึงหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล จะส่งผลให้จำนวนผู้ต้องโทษกักขังหรือโทษจำคุกแทนค่าปรับลดน้อยลง กล่าวคือ หากมีการนำข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล โดยเฉพาะอาชีพและฐานะของผู้กระทำความผิดมาใช้พิจารณาอัตราค่าปรับ ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดแต่ละรายชำระค่าปรับไม่เท่ากัน ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะ

¹⁰⁴ แหล่งเดิม.

¹⁰⁵ จาก “การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน,” โดย ปกป้อง ศรีสนิท, มิถุนายน 2550, *บทบัญญัติ นิติสารเนติบัณฑิตยสภา*, 63(2), (น.33-53).

ยากจน จะชำระค่าปรับน้อยกว่าผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวย แต่จะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดแต่ละรายสามารถชำระค่าปรับได้ และได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ได้นำหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลมาใช้เพื่อพิจารณาค่าปรับอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้อง กล่าวคือ ในการดำเนินคดีจะมีแต่ข้อเท็จจริงที่กระทำความผิดมาใช้พิจารณาองค์ประกอบความผิด แต่ข้อเท็จจริงส่วนบุคคลไม่มีการนำมาใช้พิจารณา ไม่ว่าจะในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ชั้นพิจารณาพิพากษา และชั้นบังคับโทษ ดังนั้นในการพิจารณาคดี เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล จะพิจารณาข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดเพียงอย่างเดียวในการตัดสินลงโทษบุคคล แต่ไม่มีการนำข้อมูลในอดีต ประวัติความเป็นมาของบุคคล และความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคตมาใช้พิจารณา ทั้งที่หลักการพิจารณาและบังคับโทษให้เหมาะสมกับบุคคลเป็นข้อมูลที่เป็นส่วนของเนื้อหาที่ต้องใช้ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการยุติธรรม และต้องนำมาใช้ในทุกขั้นตอนของการพิจารณาคดีและการบังคับโทษ¹⁰⁶ อีกทั้งกระบวนการข้อมูลตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลจะช่วยกำหนดอัตราค่าปรับของผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้รับผลกระทบจากการลงโทษปรับจนสามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ ไม่กลับมาก่อทำความผิดซ้ำ ในทางกลับกันประวัติความเป็นมาของบุคคลยังสามารถบอกได้ว่าผู้กระทำความผิดรายนี้ควรได้รับการลงโทษปรับหรือไม่ เหตุเพราะอะไร หรือควรใช้มาตรการจำคุก หรือมาตรการอื่นในการลงโทษกับผู้กระทำความผิดรายนี้

2.9 การกำหนดความผิดอาญา

เนื้อหาที่กฎหมายบัญญัติไว้และโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ บางครั้งการกระทำความผิดที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดมักมีข้อถกเถียงกันว่าการกระทำแบบใดที่รัฐควรกำหนดว่าเป็นความผิดอาญา และโทษทางอาญานั้นควรกำหนดอย่างไร จึงอาจกล่าวได้ว่าการกำหนดความผิดทางอาญาสามารถแบ่งพิจารณาได้ 2 อย่าง คือทางด้านเนื้อหา และทางด้านมาตรการบังคับ

1. ด้านเนื้อหา

หากพิจารณาถึงเนื้อหาของการกระทำที่มีโทษทางอาญา รัฐจะเป็นผู้กำหนดว่าการกระทำความผิดใดเป็นความผิดอาญา การกระทำความผิดใดไม่เป็นความผิดอาญา Prof. Dr. h.c. mult. Claus Roxin ได้วางหลักเกณฑ์ของเนื้อหาการกระทำความผิดอาญาว่าเป็นเรื่องของการคุ้มครองนิติสมบัติในวิถีทางสุดท้าย กล่าวคือ กฎหมายอาญาควรที่จะมีไว้เพื่อคุ้มครองเฉพาะสมบัติ

¹⁰⁶ หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา (น. 66-67). เล่มเดิม.

บางประการที่กำหนดไว้เท่านั้น เช่น ชีวิต ความปลอดภัยของร่างกาย และ ชื่อเสียง เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่ากฎหมายอาญาเป็นระเบียบแห่งการคุ้มครองและระเบียบสันติภาพ มีรากฐานมาจากระเบียบแห่งคุณค่าในทางจริยศาสตร์สังคมของรัฐธรรมนุญ ดังนั้น การกระทำที่เป็นแต่เพียงการขัดต่อศีลธรรมอันดีและการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อระเบียบไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญา การกระทำทั้ง 2 อย่างมีลักษณะดังนี้¹⁰⁷ คือ

1. การกระทำที่เป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดี (de'bits) เป็นการกระทำที่น่าตำหนิอยู่ในตัว¹⁰⁸ ตามแนวคิดของเสรีนิยม วางหลักไว้ว่า การกระทำที่ก่อให้เกิดผลที่ทำให้การกระทำที่เป็นเพียงแต่การขัดต่อศีลธรรม แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลอื่น ไม่เป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญา¹⁰⁹

2. การกระทำที่เป็นการละเมิดต่อระเบียบ โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดในทางกฎหมายปกครอง (contravention)¹¹⁰ เป็นการละเมิดต่อกฎเกณฑ์ต่างๆของรัฐที่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งออกมาเพื่อจัดระเบียบสาธารณะและความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หากมีการกระทำใดมาละเมิดต่อกฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นการละเมิดต่อระเบียบเท่านั้น บทลงโทษจึงไม่เป็นการสมควรที่จะนำมาตราการลงโทษทางอาญามาใช้บังคับ เช่น การจอครดในที่ห้ามจอด เป็นต้น¹¹¹

2. ด้านมาตรการบังคับ

มาตรการบังคับในทางอาญา ถือเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมที่ประพฤติตนฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญาให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้โดยไม่ทำอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น รวมทั้งสามารถป้องปรามมิให้บุคคลนำมาเป็นเยี่ยงอย่าง อันเป็นไปตามภารกิจของกฎหมายอาญาโดยผ่านมาตรการบังคับทางกฎหมาย เช่น ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน วิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการบังคับทางอาญาอื่น ดังนั้น มาตรการบังคับทางกฎหมายต้องส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในสังคม เพื่อประสิทธิผลใน

¹⁰⁷ จาก “การกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายเยอรมัน,” โดย สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์, 2553, *ข่าวเนติบัณฑิตยสภา*, 18, (192), (น. 11-12).

¹⁰⁸ จาก *บันทึกของนายอรรถปาคุช*. โดย สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2546, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

¹⁰⁹ *การกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายเยอรมัน* (น. 12). เล่มเดิม.

¹¹⁰ *บันทึกของนายอรรถปาคุช*. เล่มเดิม.

¹¹¹ *การกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายเยอรมัน* (น. 12). เล่มเดิม.

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนๆ นั้นเป็นหลัก¹¹² ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า มาตรการบังคับทางอาญา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษ ซึ่งการกำหนดโทษ แบ่งเป็น 2 ระบบ¹¹³ กล่าวคือ

1. ระบบคำนึงถึงผล (Erfolgsstrafrecht) เป็นระบบที่คำนึงถึงผลของการกระทำ กล่าวคือ ถ้าผลของการกระทำเกิดขึ้นร้ายแรงมาก ประมวลกฎหมายอาญาจะกำหนดโทษหนักมากขึ้นตามส่วนของผลของการกระทำ ซึ่งเป็นการกำหนดโทษที่ใช้กันมากในสมัยอดีต อย่างไรก็ตาม ระบบคำนึงถึงผลกลับมีข้อเสีย กล่าวคือ ความชั่วของกระทำความผิดนั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในจิตใจของผู้กระทำความผิด ดังนั้นการกำหนดโทษจึงควรกำหนดจากจิตใจของผู้กระทำความผิดมากกว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ

2. ระบบคำนึงถึงจิตใจ (Willenstrafrecht) เป็นระบบที่คำนึงถึงจิตใจของผู้กระทำ กล่าวคือ ถ้าจิตใจของผู้กระทำความผิดชั่วมาก ประมวลกฎหมายอาญาจะกำหนดโทษหนักมากตามสัดส่วนของความชั่วของจิตใจ ส่งผลให้การกระทำอย่างเดียวกัน แต่โทษแตกต่างกันตามจิตใจของผู้กระทำ ประมวลกฎหมายอาญาส่วนใหญ่มักนำระบบคำนึงถึงจิตใจไปใช้เฉพาะกรณีความผิดที่กระทำโดยเจตนาธรรมดาและเจตนาพิเศษเท่านั้น แต่จะไม่นำมาใช้กับความผิดฐานประมาท

2.10 ประวัติการลงโทษและลักษณะของโทษปรับ

โทษปรับเป็นโทษที่มีการบังคับใช้ในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยลักษณะของการปรับมีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัย และมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น ปรับไหม ฟินัย อีกทั้งการปรับในอดีตยังมีรูปแบบของการปรับที่แตกต่างกันไปตามกฎหมายแต่ละฉบับ เช่น ปรับเป็นจำนวนเท่า หรือปรับตามฐานะของผู้กระทำความผิด เป็นต้น

2.10.1 ประวัติการบังคับโทษปรับในประเทศไทย

ในสมัยโบราณการลงโทษปรับในประเทศไทย แบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังนี้¹¹⁴

1. การปรับไหม
2. โทษฟินัย

การปรับไหม หมายถึง ให้ผู้กระทำผิดหรือกระทำละเมิดชำระค่าสินไหมทดแทนหรือค่าปรับ¹¹⁵ การปรับเป็นโทษที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณกาล กฎหมายที่กำหนดโทษปรับฉบับแรกที่สุด

¹¹² หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา (น.15). เล่มเดิม.

¹¹³ การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา. เล่มเดิม.

¹¹⁴ จาก *ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี* (น. 240). โดย กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย, 2525, กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

¹¹⁵ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (น. 715).

ของไทย เท่าที่มีหลักฐานในปัจจุบัน ได้แก่ จารึกกฎหมายลักษณะโจร ซึ่งพระมหากษัตริย์ที่ 1 พระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัย พ.ศ. 1860 ทรงได้โปรดให้จารึกกฎหมายนี้ไว้เป็นภาษาไทยในแผ่นศิลาตั้งไว้ที่กลางเมืองสุโขทัย พ.ศ. 1883 โดยมีข้อความว่า

“ข้าท่านหนีสู่เรือนผู้อื่นในเวลาจวนค่ำ ถือว่าผู้นั้นยังไม่ทันส่งข้าท่านคืน แต่ถ้าละเลยไว้เกินสองวันไม่ส่งคืน หรือกลับเอาไปเป็นภรรยาเสียมีความผิด ให้ปรับเป็นสินไหมคุดังขโมยคนท่านไป”

“มาตราหนึ่ง ข้าขึ้นในสังกัดพรรค หรือ ข้าพระโยมสงฆ์ได้หลบหนีไปสู่อำนาจเรือนคนอันอยู่ตามชนบทห่างไกล เมืองใหญ่ มีระยะทางแต่ครั้งวันหรือวันหนึ่ง คนที่พาข้าท่านหนีต้องนำข้าท่านมาส่งคืน มิฉะนั้นจะมีความผิดฐานทำผิดต่อพระเจ้าแผ่นดิน ต่อเจ้าบ้านเจ้าเมือง ถ้าไม่มีตัวเจ้าข้าก็ให้มอบแก่เจ้าบ้านเจ้าเมืองจะได้พ้นโทษทัณฑ์ และผู้นำเอาข้าท่านมาส่งก็ให้ได้รับชดใช้ แต่ถ้าผู้ใดเอาข้าท่านไว้พ้น 3 วัน ให้ใหม่ วันละหมื่นหนึ่งพันเบี้ย ไปจนถึงห้าวัน เป็นเบี้ยห้าหมื่นห้าพันเบี้ยและจำนวนนี้ ที่ท่านให้ใช้ปรับในกำหนดแปดวันยังมีส่งตัวคืนนั้นด้วย แต่ถ้าพ้นแปดวันล่วงแล้วแม้เพียงวันเดียว ให้ใหม่ดังลักทรัพย์ท่านฯ”¹¹⁶

นอกจากนี้ก็มีกฎหมายลักษณะอาญาหลวงที่ได้บัญญัติถึงการปรับไหม ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 3 บัญญัติว่า “พระเจ้าอยู่หัวมิได้ตรัสใช้ไปราชการสิ่งใดๆ แลคนไปมาด้วยกิจการเองก็ดี และฐานคดีอันพระเจ้าอยู่หัวมิควรใช้ แลคนว่าพระเจ้าอยู่หัวใช้ก็ดี และคนไปรุกรานบาทว์ข่มเหงไพร่ฟ้าเก็บเอาทรัพย์สิ่งของอันใดก็ดี แลผู้ใดไปทำทุจริตคิดดังนี้ ผู้นั้นเข้าในรวางรุกรานบาทว์เกินเลยท่านให้ลงโทษ 8 สถาน คือ ...”¹¹⁷

- 3) ให้ใหม่จตุรคูณแล้วให้เอาตัวลงหญ้า
- 4) ให้ใหม่จตุรคูณ แล้วเอาตัวออกจากราชการ
- 5) ให้บริวารบาทว์งสิ้น ให้ใหม่ตรีคูณ
- 6) ให้ใหม่ทวีคูณ แลทวนด้วยไม้หวาย 25 ที
- 7) ให้ใหม่ลาหนึ่งทวนด้วยไม้หวาย 15 ที”

นอกจากนี้ในกฎ 36 ข้อ ยังปรากฏถึงรูปแบบวิธีการปรับที่กำหนดให้นำเงินค่าปรับไปซื้อสิ่งของเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมตามที่กฎหมายกำหนด โดยข้อ 34 บัญญัติว่า

“อนึ่ง ถึงวันแปลค่า สิบห้าค่า อย่าได้ตักเบ็ด ทอดแห ดักลอบ ดักตุล ดักลัน ในกรุงเทพมหานคร นอกกรุงเทพ ถ้าผู้ใดมิได้ทำตามรับสั่ง นครบาลจับตัวได้ให้ใหม่ปรับ เอาเงินซื้อฟืนเผาอิฐเผาปูนทำกำแพงรอบกรุง ถ้าอนาถาหาเงินจะเสียมิได้ ให้เอาตัวมาทำกำแพงกว่าจะแล้ว”

¹¹⁶ ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี. เล่มเดิม.

¹¹⁷ แหล่งเดิม. (น. 241-242).

การปรับไหมอีกวิธีหนึ่ง ไม่เพียงแค่ปรับแต่ตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น กฎหมายยังกำหนดให้ปรับบิดามารดา ญาติพี่น้อง ป้า น้า อาของผู้กระทำความผิดด้วย เหตุเพราะที่ไม่สั่งสอน ห้ามปราม ละเลยให้บุตรหลานทำความชั่ว ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายโจรห้าเส้น

การปรับไหมในสมัยโบราณได้มีปรากฏอยู่ตามกฎหมายเก่าในที่ต่าง ๆ กัน การปรับอาจจะปรับ 1 เท่า 2 เท่า 3 เท่า หรือ 4 เท่า ขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์จะทรงกรุณาโปรดเกล้าเห็นควรสถานใด ก็ให้ปรับสถานนั้น ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ขึ้นใหม่ โทษปรับได้กำหนดเป็นโทษทางอาญาเช่นเดิม ตามที่ปรากฏในกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 12 บัญญัติว่า ถ้าผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ปรับ ให้ชำระค่าปรับภายใน 15 วัน นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ถ้าพ้นกำหนดนี้ก็ให้ยึดทรัพย์สมบัติใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นให้เอาตัวจำคุกแทนค่าปรับ โดยคิดกำหนดเป็นอัตราไว้ว่า จำคุกวันหนึ่งแทนราคาค่าปรับบาทหนึ่ง และห้ามมิให้จำคุกด้วยโทษฐานนี้เกินกว่าหนึ่งปีขึ้นไป และในระหว่างที่ผู้ใดต้องจำคุกแทนค่าปรับอยู่นั้น ถ้านำค่าปรับมาชำระได้ครบจำนวน ก็ให้ตั้งรายนวันที่จำคุกมาแล้วเท่าใด ให้คิดหักลดเงินให้วันละหนึ่งบาท แล้วให้ปล่อยตัวให้พ้นไปจากเวรจำ หรือว่าผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ปรับ ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่ามันจะหลีกเลี่ยงไม่นำค่าปรับมาส่งไซ้ ศาลจะบังคับเรียกประกันผู้นั้นก็ได้ ถ้าหาประกันให้ไม่ได้ศาลจะจับกุมตัวขังไว้ก็ได้ ส่วนกรณีที่มีบทลงโทษเป็นค่าปรับสถานเดียว ถ้าผู้นั้นเอาค่าปรับเป็นจำนวนอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดเช่นนั้นมาใช้ ก่อนเวลาพิจารณา ท่านให้ยกเลิกคดีนั้นเสีย¹¹⁸

ลักษณะของการปรับไหม คือ การกระทำความผิดในแบบเดียวกัน หากผู้กระทำความผิดคนใดมีศักดิ์นาสูงกว่าจะเสียค่าปรับมากกว่าผู้ที่มีศักดิ์นาต่ำกว่า นอกจากนี้หากเป็นการปรับไหมให้แก่กัน ถ้าเป็นความผิดระหว่างไพร่กับไพร่ จะเสียค่าปรับตามศักดิ์นาไพร่ แต่ถ้าเป็นความผิดระหว่างไพร่กับขุนนาง หากไพร่เป็นผู้กระทำความผิด ให้ปรับไพร่ตามศักดิ์นาของขุนนาง เช่นเดียวกันกับขุนนางกระทำความผิดต่อไพร่ ก็ให้ปรับตามศักดิ์นาของขุนนาง

พินัย หมายถึง เงินค่าปรับที่จ่ายให้ทางราชการ ส่วน พินัยหลวง หมายถึง เงินค่าปรับเป็นของหลวง เช่นปรับเป็นพินัยหลวง¹¹⁹ โดยวิธีการปรับเป็นพินัย เป็นการปรับตามศักดิ์นา ซึ่งไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เอาไว้

ตามประมวลกฎหมายลักษณะอาญาได้กำหนดไว้ในมาตรา 17 “โทษปรับนั้น ท่านหมายความว่า จำนวนเงินอันกำหนดไว้ในคำพิพากษาให้ปรับเป็นพินัยหลวง” จากบทบัญญัตินี้อาจกล่าวได้ว่า โทษพินัยมีลักษณะเป็นโทษปรับที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ โดยเงินจากพินัยจะตกเป็น

¹¹⁸ แหล่งเดิม.

¹¹⁹ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (น. 836).

ของหลวง ซึ่งต่างจากกฎหมายตราสามดวง ที่กำหนดให้โทษปรับปนกับค่าสินไหมทดแทน อีกทั้งกฎหมายตราสามดวงยังกำหนดให้เงินค่าปรับนั้นตกเป็นของหลวงส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งให้ตกแก่ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นลักษณะของการดำเนินคดีแพ่งและอาญาไปพร้อมกันทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ¹²⁰

2.10.2 ประวัติการบังคับโทษปรับในต่างประเทศ

การลงโทษที่เป็นตัวเงินทางอาญาเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยอดีต โดยในศาสนาฮินดูได้บัญญัติถึงโทษดังกล่าวว่า “Laws of Manu” กล่าวคือ ในรายการของบทบัญญัติของกฎหมายโทษปรับ (ซึ่งเป็นโทษที่จ่ายให้กับพระมหากษัตริย์) เป็นโทษที่นิยมใช้มากที่สุดในการลงโทษทางอาญา และยังเป็นโทษที่สามารถสร้างรายได้จากผู้กระทำความผิดตลอดเวลา ผู้กระทำความผิดที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายทางร่างกายเมื่อนำโทษปรับมาใช้ลงโทษ โทษปรับสามารถกำหนดอัตราค่าปรับให้เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ และโทษปรับยังเป็นโทษที่มีความร้ายแรงในการลงโทษที่รุนแรงน้อยกว่าการลงโทษต่อเนื้อตัวร่างกาย

นอกจากนี้ในอดีตศาสนาที่สำคัญแต่ละศาสนายังให้ความสำคัญกับโทษปรับ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิดไปเพราะความปรารถนา ความโกรธ ความโง่เขลาเบาปัญญา หรือเพราะเหตุอ่อนต่อโลก โทษปรับจะถูกนำมาใช้ลงโทษกับผู้กระทำความผิด¹²¹ เช่น ในคัมภีร์ไบเบิลมีการบัญญัติถึงการลงโทษที่เป็นตัวเงินในทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดในรูปแบบของการชดใช้โดยการจ่ายเงินให้กับผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด ในทางกลับกันกฎหมายมรดกมีแนวคิดที่ว่าโทษปรับที่เป็นการลงโทษโดยการชดใช้เงินให้กับผู้เสียหายเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญ เพราะหากผู้กระทำความผิดได้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ เช่นเดียวกับกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายหรือทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ ผู้กระทำความผิดต้องจ่ายค่าปรับเต็มจำนวนและเพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยการลงโทษลักษณะดังกล่าวนี้แนวคิดของกฎหมายมรดกปฏิเสธการลงโทษผู้กระทำความผิด ในทางอาญาไม่สามารถชดใช้แก่ผู้เสียหายได้

อย่างไรก็ตามการลงโทษในสมัยอาณาจักรแบบไบโลเนีย กรีก และในอังกฤษสมัยก่อนมีการลงโทษทางทรัพย์สินแก่ผู้กระทำความผิด¹²² โดยในยุคนั้นโทษปรับถูกนำมาใช้สลับกับการ

¹²⁰ จาก ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (น. 29). โดย ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, 2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

¹²¹ From *Source of Ancient and Primitive Law*. by A.Kocourek and J. It. Wigmore, 1915, Boston: Boston, Little, Brown, and Company.

¹²² From *Hebrew Criminal Law and Procedure*. by H. E. Goldin, 1952, New York: Twayne.

ลงโทษอื่นที่รุนแรง โดย Mendelsohn ได้กล่าวว่า “Among the Athenians, Draco made theft capital, but Solon changed the penalty to a pecuniary mulct”¹²³ คือ ท่ามกลางกรุงเอเธนส์ กฎหมายตราโททำให้เกิดการบังคับโทษเอาสังหาริมทรัพย์จากโมย แต่นักกฎหมายได้เปลี่ยนโทษดังกล่าวเป็นค่าปรับที่เป็นตัวเงิน ส่วนกฎหมายอังกฤษโบราณ (ในช่วงศตวรรษที่ 5 และ 6) มักลงโทษขโมยด้วยการฆ่า ถ้าหากว่าสิ่งของที่ขโมยผู้นั้นได้ขโมยไปมีมูลค่ามากกว่า 12 เพนนี ซึ่งเป็นโทษที่ถูกกำหนดไว้ร้ายแรงมากในความผิดฐานลักทรัพย์ แต่กฎหมายอาญาอังกฤษบัญญัติให้ขโมยผู้นั้นสามารถนำเงินมาไถ่ชีวิตตนเองได้ ต่อมาในช่วงยุคกลางของอังกฤษ กฎหมายอังกฤษได้บัญญัติถึงการจ่ายเงินให้กับญาติของเหยื่อ เป็นการจ่ายเงินให้กับครอบครัวของผู้เสียหายหากผู้เสียหายได้เสียชีวิตลง โดยจำนวนเงินที่ผู้กระทำความผิดต้องจ่ายนั้นจะคำนึงถึงเพศ อายุ ตำแหน่งหรือชนชั้นของผู้เสียหาย และมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด และความร้ายแรงของการกระทำความผิด¹²⁴ ซึ่งการจ่ายเงินในลักษณะเช่นนี้เป็นการจ่ายเงินในทางแพ่ง แต่หากผู้กระทำความผิดไม่จ่ายเงินในจำนวนดังกล่าว ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือถูกฆ่าตาย โดยถือว่าเป็นการแก้แค้นทดแทน

ต่อมาอังกฤษเกิดการรุกรานจากชาวนอร์มัน ทำให้ในช่วงนั้นมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการลงโทษที่เป็นตัวเงินทางอาญาจากที่ต้องจ่ายเงินให้กับผู้เสียหายก็เปลี่ยนมาเป็นจ่ายเงินให้กับพระมหากษัตริย์สำหรับการจัดหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด แต่ในการจ่ายเงินในลักษณะนี้ทำให้พระมหากษัตริย์ในสมัยนั้นร่ำรวยยิ่งขึ้น และในการจ่ายเงินให้กับพระมหากษัตริย์ในสมัยนั้นมีแนวคิดที่เปรียบเสมือนการชดใช้ค่าเสียหายในการกระทำความผิด และให้พระมหากษัตริย์ได้ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบ โดยค่าสินไหมเหล่านั้นใช้เฉพาะการกระทำความผิดเล็กน้อยเท่านั้น Davidson ได้อธิบายถึงยุคของอังกฤษโบราณ หรือ Anglo-Saxon ว่า ในช่วงศตวรรษที่ 13 กฎหมายอังกฤษโบราณมีการจำแนกความแตกต่างของความผิดออกจากรั้วและความผิดลหุโทษออกจากกัน ซึ่งก่อนหน้านั้น โทษที่ใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดได้แก่โทษประหารชีวิตและโทษริบทรัพย์สิน ต่อมามีการนำการจ่ายค่าสินไหมทดแทนมาใช้บังคับ โดยนักโทษแต่ละคนจะถูกบังคับให้จ่ายค่าสินไหม และหากผู้กระทำความผิดคนใดไม่สามารถจ่ายค่าสินไหมดังกล่าวได้ผู้กระทำความผิดอาจถูกจับได้หรืออาจถูกฆ่าตาย นอกจากนี้กฎหมายแคลิฟอร์เนียยังได้วิเคราะห์ถึงข้อคิดเห็นในช่วงศตวรรษที่ 13 ว่า ในปีค.ศ. 1383 มีการนำโทษปรับมาใช้อย่างชัดเจน ในครั้งแรกได้ถูกนำมาใช้กับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัท โดยบทบัญญัติ

¹²³ From *Fines in sentencing working paper 5: Review of United States Fines Literature* (p. 3).

by I. Zamist and J. Sichel, 1982, USA: Vera Institute of Justice.

¹²⁴ Ibid.

ดังกล่าวได้แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของการจ่ายเงินในลักษณะสินไหมทดแทนเป็นการจ่ายเพื่อเป็นบทลงโทษอย่างชัดเจน¹²⁵

ในงานวิจัยของ Rusche และ Kirchheimer แสดงถึงตัวเลือกในการลงโทษซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม โดยการเพิ่มจำนวนของประชากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของระบบทุนนิยมที่นำไปสู่ความยากจนของประชากร ประชากรกลุ่มนี้มักถูกตำหนิว่าเป็นกลุ่มคนที่สำคัญที่มักเป็นผู้ก่ออาชญากรรม เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากการแทรกแซงของรัฐบาลในรูปแบบของการตรากฎหมายบังคับ โดยใช้กฎหมายที่รุนแรง ต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ในยุโรปมีการพัฒนาของโทษปรับขึ้น ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของรูปแบบอัตราสูงสุดและต่ำสุดของเงินตราและแนวคิดเกี่ยวกับเงื่อนไขของการจำคุกที่เป็นเหมือนโทษทางเลือกเช่นเดียวกับการชำระค่าปรับ¹²⁶

ในขณะที่โลกสมัยใหม่ที่มีการล่าอาณานิคมมีการนำโทษปรับมาใช้อย่างกว้างขวางจากการศึกษาของ Goebel และ Naughton ได้บันทึกว่า ช่วงศตวรรษที่ 18 ความผิดอาชญากรรมและความผิดลหุโทษในศาลนิวยอร์ก โทษปรับเป็นโทษที่ศาลนำมาใช้ลงโทษกับผู้กระทำความผิดบ่อย เนื่องจากรัฐเสียดินทุนในการปรับน้อยกว่าการลงโทษจำคุก ในทางกลับกันประเทศอังกฤษกลับมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษน้อยมากในการกระทำความผิดแบบเดียวกัน เพราะมีข้อจำกัดในแหล่งที่มาของรายได้ผู้กระทำความผิด ความทุกข์ยากในสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด และการชำระหนี้ของผู้กระทำความผิด ด้วยเหตุนี้จึงมีการนำโทษจำคุกมาใช้บังคับแทนที่โทษปรับ¹²⁷

ในช่วงศตวรรษที่ 19 สาธารณรัฐอินเดียมีการนำกฎหมายอังกฤษมาปรับใช้ แต่ในการนำมาใช้มีลักษณะค่อนข้างแตกต่างกัน¹²⁸ กล่าวคือ ในศาลแขวงสาธารณรัฐอินเดีย ผู้พิพากษามีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดอยู่บ่อยครั้งทั้งที่กฎหมายได้บัญญัติห้ามบังคับโทษปรับมากเกินไป ส่วนโทษจำคุกถูกนำมาใช้โดยปริยายหากไม่มีการชำระค่าปรับ แต่การลงโทษจำคุกแทนค่าปรับมีข้อจำกัดคือ โทษจำคุกต้องเป็นการจำคุกเท่านั้น ห้ามใช้แรงงานผู้กระทำความผิดหรือทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความลำบาก และยังมีขอบเขตของการจำคุกแทนค่าปรับ คือ หากมีการกำหนดเงื่อนไขในการลงโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำความผิด ให้ลงโทษสูงสุดไม่เกิน 1 ใน 4

¹²⁵ Ibid. (p. 4).

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ From *Comparative Criminal Jurisprudence*. by H.A.D. Phillips, 1889, Calcutta: Thacker.

แต่หากไม่มีเงื่อนไขในการลงโทษจำคุกให้ลงโทษจำคุกได้ไม่เกิน 6 เดือน นอกจากนี้ยังมีการนำโทษปรับไปใช้กับค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดีและการจ่ายค่าชดเชยให้กับผู้เสียหายอีกด้วย¹²⁹

นอกจากนี้ Rusche และ Kirchheimer ได้มีการศึกษาถึงในทวีปยุโรปว่า นานๆครั้งถึงจะมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด จนกระทั่งในช่วง ค.ศ. 1850 มีการนำโทษปรับมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น จนหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 มีนักปฏิรูปได้นำโทษปรับและการภาคทัณฑ์ผู้กระทำความผิดมาใช้แทนโทษจำคุก Rusche และ Kirchheimer ยังกล่าวอีกว่าในช่วงเวลาที่ไม่มีการนิยมนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นช่วงเวลามีปริมาณของประชากรที่มีฐานะยากจนมากกว่าประชากรที่มีฐานะร่ำรวย 2 เท่า ซึ่งแนวโน้มของการนำโทษปรับมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดถูกจำกัดเฉพาะความผิดทางอาชญากรรมบางอย่างในระดับกลางหรือระดับสูงเท่านั้น ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนจะถูกดำเนินการลงโทษทางกายในขณะที่ผู้ที่มีฐานะร่ำรวยจะชำระเพียงค่าปรับเท่านั้น แต่การกระทำดังกล่าวนี้ไม่ครอบคลุมไปถึงความคุ้มครองทางการทูตสำหรับการกระทำบางอย่าง¹³⁰

2.11 ลักษณะของโทษปรับ

โทษปรับเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 28 “ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล” จากบทบัญญัติของกฎหมายจึงกล่าวได้ว่า โทษปรับมีลักษณะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นตัวเงินเท่านั้น ดังนั้นทรัพย์สินอื่นที่รัฐบังคับเอาจากผู้กระทำความผิดจึงไม่ถือเป็นโทษปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเงินชำระค่าปรับภายใน 30 วันนั้น หรือผู้ที่กระทำความผิดคนใดต้องการหลีกเลี่ยงการชำระค่าปรับ อาจถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับได้ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 29 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับหรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้” ดังนั้นหากผู้กระทำความผิดไม่นำเงินมาชำระภายใน 30 วัน จะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะให้ยึดเพื่อชำระค่าปรับ แต่มีสิทธิเรียกร้องก็อาจถูกอายัดสิทธิเรียกร้องและนำเงินที่ได้มาชำระค่าปรับ หากผู้กระทำความผิดไม่มีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องอย่างเพียงพอต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ

¹²⁹ *Fines in sentencing working paper5: Review of United States Fines Literature* (p. 4). Op.cit.

¹³⁰ *Ibid.* (p. 4-5).

โดยวิธีการกักขังแทนค่าปรับได้บัญญัติไว้ในมาตรา 30¹³¹ กำหนดให้อัตราในการกักขังแทนค่าปรับเท่ากับ 500 บาทต่อวัน

ลักษณะของการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 มีลักษณะที่แตกต่างกับการริบทรัพย์สิน กล่าวคือ การริบทรัพย์สินเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่การยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับไม่ได้กระทำต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

ค่าปรับทางอาญาไม่สามารถต่อรองได้ เพราะเป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งแตกต่างจากค่าสินไหมในทางแพ่งเพราะเป็นสิ่งที่คู่กรณีตกลงกันได้

นอกจากนี้โทษปรับเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการลงโทษตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องปรามหรือข่มขู่ โดยเป็นการลงโทษต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบไม่กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะเกิดความเกรงกลัวในผลที่ตนจะได้รับจากการถูกลงโทษ ซึ่ง Professor Gerhard Grebing ยังได้กล่าวว่าโทษปรับมีขึ้นเพื่อลดทอนในการที่ผู้เสียหายจะทำร้ายผู้กระทำความผิด¹³²

โทษปรับเป็นโทษที่ใช้เป็นเอกเทศ สามารถนำโทษปรับมาใช้ลงโทษสถานเดียว หรืออาจใช้ลงโทษควบคู่กับโทษชนิดอื่นได้ หลายประเทศนิยมนำโทษปรับสถานเดียวมาใช้กับความผิดเล็กน้อย เช่น ประมวลกฎหมายญี่ปุ่น ประมวลกฎหมายอาเจนติน่า ที่นำโทษปรับมาใช้ในความผิดลหุโทษ¹³³ ส่วนในประเทศไทยความผิดที่ใช้โทษปรับมาลงโทษสถานเดียวจะนำมาใช้กับความผิดที่

¹³¹ มาตรา 30 ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระหนงเดียวหรือหลายกระหนง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

ในการคำนวณระยะเวลาขึ้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วย และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ โดยถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้ต้องหาต้องคำพิพากษาให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา 22 ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ

เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้วให้ปล่อยตัวไปทันที

¹³² จาก ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย (น. 13-14). โดย จีรวุฒิ ลิปิพันธ์, 2550, กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

¹³³ From *The American Series of Foreign Penal Codes*. by A. P. Code, 1963.

สมควรมิโทษเล็กน้อย หรือนำมาใช้กับความผิดใหม่ที่สร้างขึ้นให้เป็นความผิดอาญา เช่น ความผิดอาญาทางเศรษฐกิจ การคุ้มครองผู้บริโภค การค้าที่ไม่เป็นธรรม ความผิดของกรรมการในกรณีนิติบุคคลควรได้รับโทษทางอาญา เป็นต้น¹³⁴

นอกจากโทษปรับที่ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา ในประเทศไทย มีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล เพราะหากพิจารณาจากสภาพทางกายภาพของนิติบุคคลแล้ว นิติบุคคลไม่มีชีวิต เนื้อตัว ร่างกาย ดังนั้นการที่จะนำโทษที่มีการบังคับต่อเนื้อตัวร่างกายต่อบุคคลย่อมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้นในทางปฏิบัติเพื่อลงโทษนิติบุคคลนั้นจึงสามารถลงโทษทางทรัพย์สินได้เท่านั้น คือ โทษปรับและโทษริบทรัพย์สิน¹³⁵ ซึ่งมีคำพิพากษาฎีกาที่ 787-788/2506 (ประชุมใหญ่) ได้พิพากษาไว้ว่า “เจตนาของนิติบุคคลย่อมแสดงออกทางผู้แทนของนิติบุคคล เมื่อผู้แทนของนิติบุคคลแสดงเจตนาอันใด ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้แทนในทางการของการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล เจตนานั้นก็ผูกพันนิติบุคคล และถือเป็นเจตนาของนิติบุคคลนั่นเอง ฉะนั้น นิติบุคคลจึงอาจมีเจตนาอันเป็นองค์ประกอบความผิดในทางอาญา และการกระทำความผิดซึ่งผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนา รวมทั้งโทษทางอาญาเท่าที่ลักษณะแห่งโทษเปิดช่องให้ลงแก่นิติบุคคลได้ ซึ่งทั้งนี้ต้องพิจารณาตามลักษณะความผิด พฤติการณ์แห่งการกระทำและอำนาจหน้าที่ของผู้แทนนิติบุคคล ประกอบกับวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลเป็นรายๆ ไป”¹³⁶ จากคำพิพากษาฎีกาเห็นได้ว่านิติบุคคลสามารถรับโทษทางอาญาได้ ซึ่งคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวเป็นการลงโทษนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 274 นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3446/2537¹³⁷ ซึ่งเป็นคำพิพากษาที่ลงโทษนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 ที่กฎหมายบัญญัติโทษจำคุกและโทษปรับไว้ แต่อย่างไรก็ตามในคำพิพากษาฎีกานี้ศาลตัดสินลงโทษเพียงโทษปรับเท่านั้น

¹³⁴ การใช้โทษปรับเป็นมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องคำพรรณนาคุณภาพสินค้าหรือการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค, โคช รองพล เจริญพันธ์, 2521, *วารสารนิติศาสตร์*, 10(2), (น. 316-319).

¹³⁵ จาก *ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล* (น. 84). โดย สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2553, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

¹³⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 787-788/2506 (ประชุมใหญ่)

¹³⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3446/2537

2.12 วัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับ

วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามกฎหมายอาญามีหลายประการ ทุกประการจะมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน คือ ต้องการลงโทษผู้กระทำความผิด แต่การลงโทษนั้นอาจเป็นไปเพื่อการแก้แค้นทดแทน หรือเพื่อการข่มขู่ หรือเพื่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทฤษฎีการลงโทษและกฎหมายอาญา ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายอาญาของแต่ละประเทศว่าจะใช้ทฤษฎีใด¹³⁸

การลงโทษทางอาญา กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ซึ่งสามารถแบ่งจำแนกลักษณะของโทษได้ 3 ประเภท คือ โทษที่บังคับเอากับชีวิต โทษที่บังคับเอากับเสรีภาพ และโทษที่บังคับเอากับทรัพย์สิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้¹³⁹

1. โทษที่บังคับเอากับชีวิต ได้แก่ โทษประหารชีวิต ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะตัดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากรให้หมดไปจากสังคมอย่างถาวร และเป็นการทดแทนการกระทำความผิดที่บุคคลดังกล่าวได้ก่อขึ้นแก่สังคม โทษประหารชีวิตมักใช้กับผู้กระทำความผิดที่ประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะรุนแรง มีผลกระทบต่อความรู้สึกของคนในสังคมสูง เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เป็นต้น

2. โทษที่บังคับเอากับเสรีภาพ ได้แก่ โทษจำคุก และโทษกักขัง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดให้แก่ผู้เสียหายและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด และเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ ระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษอยู่นั้นจะมีมาตรการในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องโทษ รวมทั้งการฝึกอาชีพและอบรมความรู้เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้งหนึ่ง

3. โทษที่บังคับเอากับทรัพย์สิน ได้แก่ โทษปรับและโทษริบทรัพย์สิน โทษที่บังคับเอากับทรัพย์สิน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับเอาจากตัวทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็ทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด รวมทั้งเงินที่ต้องชำระให้กับรัฐเมื่อมีการกระทำความผิด การลงโทษทางทรัพย์สินหากถูกกำหนดไว้เหมาะสม หรืออัตราค่าปรับสูง จะเป็นโทษที่สามารถข่มขู่ไม่ให้ประชาชนกระทำความผิด อีกทั้งเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐได้อย่างดีที่สุด

¹³⁸ ร่างประมวลกฎหมายอาญาเปรียบเทียบว่าด้วยโทษและทฤษฎีการลงโทษ. โดย อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2520, วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์, 3(1), (น. 40-53).

¹³⁹ โครงการพัฒนามาตรการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (น. 8-9). เล่มเดิม.

โทษปรับเป็นการลงโทษที่เป็นตัวเงิน โดยเป็นการที่นำเงินจากผู้กระทำความผิดมาเป็นของรัฐ โทษปรับในกฎหมายอาญามีลักษณะคล้ายกับการชดใช้ค่าสินไหมในกฎหมายแพ่ง เพราะเป็นการที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระเป็นตัวเงิน เพื่อชดเชยหรือชดใช้ในสิ่งที่ตนได้กระทำการอันละเมิดต่อกฎหมาย พบว่าในหลายประเทศมีอัตราค่าปรับสูงส่งผลให้สามารถข่มขู่ให้ประชาชนไม่กระทำความผิดได้ จึงก่อให้เกิดอาชญากรรมลดลง และสามารถส่งผลให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดไม่กล้ามากระทำความผิดซ้ำอีก เพราะเกรงกลัวในผลที่ตนจะได้รับจากการถูกปรับ

การบังคับโทษปรับ หากนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด จะเกิดประโยชน์ดังนี้¹⁴⁰

1. เพื่อความสะดวกแก่รัฐ โดยรัฐไม่จำเป็นต้องจัดหาสถานที่กักขังหรือจำคุกให้กับนักโทษอีก
2. เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ
3. เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจที่จะกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ตลอดจนความสามารถในทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดด้วย
4. เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่มีมลทิน
5. โทษปรับจะยังมีประสิทธิภาพขึ้นเมื่อใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจน

2.13 วิธีการกำหนดโทษปรับและประเภทของโทษปรับ

โทษปรับเป็นโทษทางอาญาชนิดหนึ่ง ที่ผู้มีอำนาจลงโทษทางกฎหมายบังคับเอาเงินจากผู้กระทำความผิด ส่งผลทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความกระทบทางเศรษฐกิจ ดังนั้นในการกำหนดโทษปรับจึงต้องมีการพิจารณาว่าโทษปรับรูปแบบใด จะมีความเหมาะสมกับการลงโทษกับประชาชนผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายในประเทศนั้น

ดังนั้นในส่วนนี้ผู้วิจัยจะอธิบายถึงแนวทางการกำหนดโทษปรับและประเภทของโทษปรับ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป

2.13.1 วิธีการกำหนดโทษปรับ

โทษปรับเป็นโทษที่ลงแก่สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด การกำหนดโทษปรับในทางกฎหมายจึงถือเป็นเรื่องนโยบายทางอาญา (Criminal Policy) ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติหรือผู้ออกกฎหมายต้องคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจโดยรวมด้วย เช่น การกำหนดเพดานขั้นสูงสุดของค่าปรับ ต้องสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจ ค่าของเงินในประเทศ ต้องมีความยืดหยุ่นพอที่จะให้ศาลใช้กฎหมายนั้น และการกำหนดค่าปรับในอัตราสูงหรือต่ำเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดได้¹⁴¹

¹⁴⁰ แหล่งเดิม. (น. 18).

¹⁴¹ แหล่งเดิม. (น. 24).

จากการศึกษาถึงวิธีการกำหนดโทษปรับ ผู้วิจัยพบว่ามี 2 แนวทาง ดังนี้

1. การกำหนดโทษปรับไว้อย่างตายตัว คือ กฎหมายระบุถึงอัตราค่าปรับไว้อย่างตายตัว ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดโทษปรับในความผิดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์ของสาธารณะ เช่น พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2490)¹⁴² หรือมาตรา 27 ทวิ¹⁴³ ซึ่งกำหนดให้ปรับเป็นเงิน 4 เท่าของราคาของ ซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว

2. การกำหนดโทษปรับโดยให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ คือ กฎหมายมักกำหนดกรอบของอัตราค่าปรับไว้ เพื่อให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดอัตราค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่โทษปรับในแนวทางนี้มักจะกำหนดอัตราค่าปรับขั้นต่ำหรือขั้นสูงเอาไว้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 167 บัญญัติว่า “ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการไม่กระทำการหรือ ประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท” โดยโทษปรับในลักษณะนี้มักจะบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาไทย

¹⁴² พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27

มาตรา 27 ผู้ใดนำหรือพาของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือของต้องจำกัด หรือของต้องห้าม หรือที่ยังมิได้ผ่านศุลกากร โดยถูกต้องเข้ามาในราชอาณาจักรไทยก็ดี หรือส่ง หรือพาของเช่นว่านี้ออกไปนอกพระราชอาณาจักรก็ดี หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ในการนำของเช่นว่านี้เข้ามาหรือส่งออกไปก็ดี หรือย้ายออกไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายออกไปซึ่งของดังกล่าวนี้จากเรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้า ที่มั่นคง หรือโรงเก็บของโดยมิได้รับอนุญาตก็ดี หรือให้ที่อาศัยเก็บหรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านี้ หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่นทำการเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการขนหรือย้ายตอน หรือกระทำการใดแก่ของเช่นว่านี้ก็ดี หรือเกี่ยวข้องด้วย ประการใด ๆ ในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียค่าภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนำของเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของ โดยเจตนาจะหนีค่าภาษีของรัฐบาล ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ ก็ดี หรือหลีกเลี่ยงข้อห้าม หรือข้อจำกัดอันเกี่ยวแก่ของนั้นก็ดี สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

¹⁴³ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ทวิ

ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งของอันตนรู้ว่า เป็นของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี หรือของต้องจำกัด หรือของต้องห้าม หรือที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยยังมิได้ผ่านศุลกากร โดยถูกต้องก็ดี หรือเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากร ข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวแก่ของนั้นก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.13.2 ประเภทของโทษปรับ

การลงโทษปรับแต่ละประเภท มีวิธีการลงโทษที่แตกต่างกันและมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันอีกด้วยซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดมากน้อยต่างกัน และยังก่อให้เกิดความเข็ดหลาบแก่ผู้กระทำความผิดได้ต่างกันด้วย โดยประเภทของโทษปรับในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.13.2.1 การลงโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (Ordinary fine หรือ Fixed fines)

การลงโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (Ordinary fine หรือ Fixed fine) เป็นการลงโทษปรับที่มีรูปแบบทั่วไปของการลงโทษที่เป็นตัวเงิน เป็นการลงโทษทางการเงินที่นิยมใช้กันมากที่สุดในสังคมตะวันตก¹⁴⁴ โดยศาลเป็นผู้สั่งให้ผู้กระทำความผิดทางอาญาชำระค่าปรับในอัตราที่กำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน (fixed sum หรือ fixed fines)¹⁴⁵ โทษปรับในรูปแบบนี้ จำนวนค่าปรับจะขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำความผิดและความน่าคำหนิงของผู้กระทำความผิด โดยไม่คำนึงถึงฐานะหรือรายได้ของผู้กระทำความผิด¹⁴⁶ การปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดมักบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดอัตราเพดานขั้นสูงสุดและต่ำสุดของจำนวนเงินค่าปรับ¹⁴⁷ ดังนั้นในการลงโทษปรับศาลจึงเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการปรับ โดยต้องปรับไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด และปรับไม่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตามการปรับตามดุลพินิจของศาลมักมีปัญหาว่า จำนวนค่าปรับเท่าไรถึงจะมีความเหมาะสมกับการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือสะท้อนถึงการกระทำความผิดนั้นได้ และจำนวนเงินค่าปรับเท่าไรที่ผู้กระทำความผิดจะมีความสามารถในการชำระค่าปรับ ดังนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการลงโทษปรับ คือ การนำความเป็นอยู่และฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดแต่ละรายมาพิจารณาในการกำหนดค่าปรับ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถชำระค่าปรับได้¹⁴⁸ และเพื่อให้การลงโทษปรับบรรลุวัตถุประสงค์กับผู้กระทำความผิดทุกฐานะ มิฉะนั้นการลงโทษปรับโดยวิธีนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้กระทำ

¹⁴⁴ From *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 12). by E. Kantorowicz, 2014, Rotterdam: Erasmus University Rotterdam.

¹⁴⁵ From *An introduction to Criminal Law* (p. 27). by P. E. Carlan and Etc., 2008, UK: Jones and Bartlett.

¹⁴⁶ From *Day Fines: Asymmetric Information and the Secondary Enforcement System* (p.5). by E. K. Reznichenko and M. Kerk, 2015, Rotterdam: Erasmus University Rotterdam.

¹⁴⁷ From *Fines in Sentencing: A Study of the Use of the Fine as a Criminal Sanction* (p. 13). by S. T. Hillsman, 1984, New York: The Vera Institute of Justice.

¹⁴⁸ Ibid. (p.14).

ความผิด เพราะผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยจะสามารถชำระค่าปรับได้ ในทางกลับกันอาจส่งผลกระทบต่อมากเกินไปสำหรับผู้ที่มีฐานะยากจน ที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้

ในการกำหนดอัตราค่าปรับกับฐานะของผู้กระทำความผิด นักกฎหมาย 2 ท่าน คือ ฟิแลนเจียร์ (Filangieri) และ เบนธัม (Bentham) มีความเห็นว่า “บุคคลสองรายที่กระทำความผิดที่มีความร้ายแรงที่เท่ากัน ต้องได้รับบทลงโทษที่เสมอภาคกัน แม้ว่าจะถูกปรับในจำนวนเงินที่ไม่เท่ากัน แต่เมื่อเทียบจากสัดส่วนของทุนทรัพย์ที่มีอยู่แล้วต้องเท่ากัน¹⁴⁹

จากแนวคิดทางกฎหมายและเศรษฐศาสตร์ แนวทางการลงโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิดทุกคนที่กระทำความผิดฐานความผิดเดียวกันจะต้องถูกปรับในอัตราที่เท่ากัน เช่น ค่าปรับอาจกำหนดให้มีอัตราสูงมากพอที่จะยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ที่มีรายได้สูงหรือฐานะดี ในทางกลับกันผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อยหรือฐานะยากจนจะไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ดังนั้นจึงมีการนำโทษจำคุกมาใช้ลงโทษแทนการชำระค่าปรับกับผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ เพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยหรือฐานะยากจน นอกจากนี้หากค่าปรับมีอัตราสูงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ จึงเป็นการเกินขอบเขตการป้องปรามการกระทำความผิด อาจส่งผลทำให้ผู้กระทำความผิดอาญาที่มีรายได้น้อยหรือฐานะยากจนเลือกกระทำความผิดทางอาญาที่ร้ายแรง เพราะผู้กระทำความผิดอาจถูกลงโทษปรับเช่นเดียวกับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง

ในทางปฏิบัติ ประเทศต่างๆที่ใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด มักนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยพิจารณาแต่เพียงความร้ายแรงในการกระทำความผิดซึ่งไม่นำองค์ประกอบอื่น เช่น รายได้ หรือฐานะของผู้กระทำความผิดมาใช้พิจารณา อย่างไรก็ตามมีบางประเทศ เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่นำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดมาใช้ (fixed sum fines) โดยอัตราของโทษปรับจะเปลี่ยนแปลงตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด แต่ในขณะเดียวกันกฎหมายบัญญัติให้ศาลพิจารณาถึงรายได้และฐานะของผู้กระทำความผิดด้วย เพื่อพิจารณาความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิด¹⁵⁰ เช่นเดียวกับในประเทศอังกฤษและเวลส์ ที่กฎหมาย Criminal Justice Act 2003 บัญญัติให้ศาลสอบสวนผู้กระทำความผิด

¹⁴⁹ From *The Fine in Comparative Law: A survey of 21 Countries* (p. 86).by G. Grebing, 1982, Cambridge: University of Cambridge Institute of Criminology.

¹⁵⁰ From *Sentencing and Punishment in the Netherlands, in Sentencing and Sanctions in Western Countries* (p.161). by P. J. Tak, 2011, New York: Oxford University.

เกี่ยวกับบัญชีทางการเงินของผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดค่าปรับ¹⁵¹ จากประเทศดังกล่าวที่นำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดมาใช้ และนำข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาพิจารณาด้วยนั้น เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถชำระค่าปรับได้ และเป็นวิธีที่สามารถหลีกเลี่ยงการจำคุกแทนค่าปรับได้ อย่างไรก็ตามการพิจารณาสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีลงโทษเพื่อข่มขู่ (Deterrence) ได้กล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่สามารถป้องปรามการเกิดอาชญากรรมได้ต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นสำหรับ แนวทางการคำนวณค่าปรับในการลงโทษควรบัญญัติก่อนมีปัญหาเกิดขึ้น เพราะศักยภาพของผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถค้ำประกันได้ ซึ่งยืนยันได้จากการศึกษาของศาลแต่ละแห่งที่แตกต่างกัน ดังนั้นจำนวนค่าปรับในการกระทำความผิดฐานเดียวกันจะมีค่าปรับที่แตกต่างกันเพราะขึ้นอยู่กับการศึกษาของศาล จึงไม่ใช่เรื่องแปลกหากไม่มีแนวทางในการพิจารณาของศาลที่เกี่ยวกับสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด ศาลจะพิพากษาลงโทษทางการเงินหรือโทษปรับแตกต่างกัน ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าวต้องนำพื้นฐานของ “หลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย” (Equality before the law) มาพิจารณา มิฉะนั้นผู้กระทำความผิดในฐานะความผิดที่รุนแรง ศาลจะเลือกปฏิบัติโดยการนำมาเปรียบเทียบกับผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดในฐานะความผิดอื่นๆ ซึ่งจากแนวคิดทางกฎหมายและเศรษฐศาสตร์ การกำหนดโทษปรับในการกระทำความผิดที่คล้ายกันอาจมีความบิดเบือนเกิดขึ้น กล่าวคือ ศาลแห่งหนึ่งอาจกำหนดค่าปรับต่ำกว่าศาลอีกแห่งหนึ่ง ดังนั้นการกระทำความผิดก็มีแนวโน้มที่จะย้ายไปยังสถานที่ที่กำหนดค่าปรับต่ำ¹⁵²

จากการศึกษาถึงรูปแบบของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) จะเห็นได้ว่าเป็นรูปแบบของการกำหนดโทษปรับที่บังคับให้อยู่ในประมวลกฎหมายอาญาไทย ซึ่งบัญญัติให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ โดยปรับไม่ต่ำกว่าและสูงกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด และในการกำหนดอัตราค่าปรับ ศาลจะพิจารณาเฉพาะความร้ายแรงของการกระทำความผิดเท่านั้น ส่งผลให้ในลงโทษปรับศาลไม่สามารถกำหนดอัตราค่าปรับให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้ ประกอบกับส่วนใหญ่โทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาไทยบัญญัติให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำคุกควบคู่ไปกับการลงโทษปรับหรือลงโทษอย่างเดียวอย่างหนึ่งได้ ศาลจึงมีแนวโน้มนำโทษจำคุกมาใช้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในทางกลับกันศาลกลับมีแนวโน้มนำโทษปรับมาใช้ลงโทษลดน้อยลง ดังตาราง 1.1 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

¹⁵¹ S.164, Part 12, Chapter 1 to the Criminal Justice Act 2003 Before fixing the amount of any fine to be imposed on an offender who is an individual, a court must inquire into his financial circumstances.

¹⁵² *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 13). Op.cit.

อีกทั้งจากการศึกษาการใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดในประเทศไทย พบว่าตั้งแต่อดีตพบว่า อัตราโทษปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามีความหลากหลาย แต่ไม่พบเหตุผลความเป็นมาในการกำหนดอัตราค่าปรับ ซึ่งเมื่อมีการพิจารณาแก้ไขถึงอัตราค่าปรับ ในประมวลกฎหมายอาญา พบว่ามีเพียงปรับอัตราค่าปรับให้สูงขึ้นเท่านั้น โดยไม่มีเหตุผลความเป็นมาของการกำหนดอัตราโทษที่ขอแก้ไขอย่างชัดเจน เพียงต้องการให้เป็นการข่มขู่ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด และเป็นการกำหนดตามที่เห็นสมควรให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดฐานนั้น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวเท่านั้น และพบว่ามี การเพิ่มอัตราโทษให้สูงขึ้นในฐานความผิดที่มีการกระทำความผิดจำนวนมากเพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว นอกจากนี้ในการกำหนดโทษมีการศึกษาเทียบเคียงกฎหมายที่มีลักษณะเดียวกันในกฎหมายต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษของแต่ละประเทศกำหนด¹⁵³ โดยคณะกรรมการร่างจะพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอัตราโทษที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เป็นเกณฑ์ด้วย ซึ่งการกำหนดโทษจำนวนเท่าใดนั้น น่าจะมีความเห็นของผู้ร่างในแต่ละประเทศ และแนวโน้มของแต่ละประเทศว่าให้ความสำคัญกับความผิดเพียงใด¹⁵⁴

การบัญญัติโทษจำคุกและโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญา พบว่าส่วนมากถูกกำหนดไว้ให้มีสัดส่วนที่สัมพันธ์กัน โดยโทษจำคุก 1 ปีจะกำหนดค่าปรับไว้ที่ 2,000 บาท แต่มีบางกรณีที่อัตราโทษจำคุกไม่สัมพันธ์กับโทษปรับ เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 202 ความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ที่บัญญัติโทษจำคุกไว้ไม่เกิน 1 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเพิ่มอัตราโทษในประมวลกฎหมายอาญาไทย ยังเกิดจากการที่ผู้บัญญัติกฎหมายเห็นว่า มีการกระทำความผิดในฐานความผิดนั้นๆเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงเพิ่มโทษเพื่อป้องกันและยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดอีก ในทางกลับกัน การเพิ่มอัตราโทษปรับในฐานความผิดบางฐานความผิดเกิดจากการปรับอัตราค่าปรับขึ้นตามอัตราค่าเงินที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามหากค่าปรับในฐานความผิดใดมิได้รับการแก้ไขตั้งแต่มีการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา จะทำให้อัตราโทษปรับและอัตราโทษจึงคู่กันมีความแตกต่างกัน¹⁵⁵

¹⁵³ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (น.36-62).
เล่มเดิม.

¹⁵⁴ รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา การประชุมครั้งที่ 23, 74/2582 วันที่ 5 สิงหาคม 2482 ดู ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (น. 60). เล่มเดิม.

¹⁵⁵ แหล่งเดิม. (น. 61).

จากการศึกษาการแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา จำนวน 18 ฉบับ ของอาจารย์ณรงค์ ใจหาญ และคณะ พบว่า¹⁵⁶ การแก้ไขกฎหมายอาญาในการปรับอัตราโทษให้สูงขึ้นนั้น เพื่อปราบปรามการกระทำความผิด โดยตั้งอยู่บนแนวคิดของการกำหนดโทษให้สูงขึ้นเพื่อทำให้คนเกรงกลัว ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) และการเพิ่มโทษยังมาจากการที่อัตราโทษไม่สอดคล้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงหรือเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในสังคมไทยในขณะนั้น ดังนั้น ฐานความผิดที่ได้รับการแก้ไขจึงมีอัตราโทษที่สูงขึ้น โดยมีสมมติฐานว่า การกำหนดโทษสูงจะส่งผลให้ประชาชนหวาดกลัว และสอดคล้องกับความเสียหายที่สังคมได้รับ ซึ่งอาจารย์ณรงค์ ใจหาญ และคณะ มีความเห็นว่า พื้นฐานแนวคิดของผู้เสนอแก้ไขกฎหมาย มีแนวคิดในการกำหนดโทษตามวัตถุประสงค์ของการป้องกันสังคมโดยการยับยั้ง (Deterrence) และการลงโทษให้สาสมหรือเหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดกับสังคม (retribution) ในการปรับอัตราค่าปรับให้สูงขึ้นในความผิดที่แก้ไขภายหลังหรือในกฎหมายพิเศษต่างๆ นั้น เกิดจากการที่ค่าเงินมีการเปลี่ยนแปลงลดลง จึงไม่สอดคล้องกับอัตราค่าปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้มาเป็นระยะเวลาานาน และอีกส่วนหนึ่งการเพิ่มอัตราค่าปรับเพื่อที่มีวัตถุประสงค์ยับยั้งการกระทำความผิดของผู้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายเงินจึงกำหนดโทษปรับให้มีอัตราสูงขึ้น

นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 บัญญัติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับอัตราโทษปรับและการบังคับโทษปรับ โดยมีเหตุผลในการเสนอพระราชบัญญัติ ดังนี้ เนื่องจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 ซึ่งแก้ไขอัตราโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษในภาค 3 เพิ่มขึ้นเป็น 10 เท่า ทำให้อัตราโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษเพิ่มขึ้น ในขณะที่อัตราโทษปรับสำหรับความผิดในภาค 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาใช้บังคับมานานแล้ว ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบันซึ่งมีการปรับเปลี่ยนค่าเงินไปมากแล้ว ส่งผลให้สภาพบังคับของโทษทางอาญาไม่เกิดประสิทธิภาพเต็มที่ ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงอัตราโทษปรับในภาค 2 ความผิด โดยเพิ่มอัตราโทษปรับในสัดส่วนอัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่ออัตราโทษปรับ 20,000 บาท โดยแนวคิดในการกำหนดสัดส่วนอัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่ออัตราโทษปรับ 20,000 บาท นั้นพบว่ามีแนวคิดมาจากที่ ปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2521 แต่ในการพิจารณา กำหนดสัดส่วนค่าปรับที่เหมาะสมก็กำหนดจากการเทียบเคียงจากรายได้เฉลี่ยต่อปีของบุคคล ซึ่งพิจารณาจากรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. 2557 ที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติ

¹⁵⁶ แหล่งเดิม.

แห่งชาติ¹⁵⁷ จะเท่ากับ 133,877 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก ไม่เหมาะสมกับรายได้ สถานะทางเศรษฐกิจตลอดจนค่าครองชีพของประชาชนตามความเป็นจริงซึ่งมีแนวโน้มลดลง จึงไม่ได้นำมาใช้พิจารณากำหนดอัตราค่าปรับในประมวลกฎหมายอาญา แต่ได้ไปพิจารณาเทียบเคียงกับอัตราโทษปรับสำหรับความผิดตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งปัจจุบันอัตราโทษปรับสำหรับความผิดตามกฎหมายเฉพาะจะกำหนดให้สอดคล้องกับอัตราโทษจำคุก กล่าวคือ อัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่ออัตราโทษปรับ 20,000 บาท จึงนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงอัตราโทษปรับในภาค 2 ความผิดตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560¹⁵⁸

นอกจากนี้อีกประการหนึ่งในการแก้ไขกฎหมายอาญาตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญากำหนดแต่โทษจำคุกโดยไม่ได้กำหนดโทษปรับไว้ ในขณะที่องค์ประกอบของความผิดดังกล่าวมีลักษณะของการกระทำและผลของการกระทำมีระดับความร้ายแรงต่างกัน หากศาลลงโทษจำคุกเท่านั้นอาจไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดได้ จึงสมควรเพิ่มโทษปรับสำหรับความผิดที่ไม่มีโทษปรับ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิดตามควรแก่พฤติการณ์ได้ ดังนั้นจึงควรกำหนดการเพิ่มโทษปรับตามมาตรา 297 กรณีความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัส และมาตรา 298 กรณีความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัสโดยมิเหตุฉกรรจ์¹⁵⁹ ซึ่งตามมาตรา 297 ได้มีการแก้ไขระวางโทษเป็น จำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 บาทถึง 200,000 บาท และมาตรา 298 ได้แก้ไขระวางโทษเป็น จำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 4 หมื่นบาทถึง 200,000 บาท เนื่องจากอันตรายสาหัสที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามบทบัญญัติดังกล่าวมีลักษณะความร้ายแรงที่แตกต่างกัน โดยมีทั้งระดับสาหัสมากและสาหัสไม่มาก การกำหนดโทษปรับด้วยจะทำให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์แต่ละกรณียิ่งขึ้น โดยการแก้ไขโทษปรับตามมาตราดังกล่าวนี้มาจากการอ้างอิงกฎหมายของต่างประเทศประกอบการร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

1. ประเทศญี่ปุ่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 204 หมวด 27 ความผิดเกี่ยวกับการได้รับอันตรายสาหัส (Chapter XXVII Crimes of Injury) บัญญัติกฎหมายในลักษณะครอบคลุม

¹⁵⁷ รายได้ประชาชาติอนุกรมใหม่ ตามราคาประจำปี จำแนกตามประเภทรายได้ พ.ศ. 2548-2557

ที่ราชอาณาจักกร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ, สืบค้น จาก

<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries15.html> ดู ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล

กฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. (แก้ไขอัตราโทษปรับในภาค 2 ความผิด) ฉบับลงวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

¹⁵⁸ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

¹⁵⁹ แหล่งเดิม.

การทำให้ได้รับอันตรายทั้งหมด จึงกำหนดโทษจำคุกเป็นพาดานชั้นสูงและมีการกำหนดโทษปรับร่วมด้วย คือ “มาตรา 204 (การได้รับอันตรายสาหัส) ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย ต้องระวางโทษจำคุกโดยการทำงานไม่เกิน 15 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 เยน”

2. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 226 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส (Causing grievous bodily harm) ดังนี้ “มาตรา 226 การทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส

(1) ถ้าการได้รับอันตรายนั้นเป็นเหตุให้เหยื่อ

1. ตาบอดไม่ว่าข้างเดียวหรือสองข้าง สูญเสียการได้ยิน การพูด หรือความสามารถในการเจริญพันธุ์

2. สูญเสียความสามารถในการใช้อวัยวะส่วนสำคัญไม่ว่าจะถาวรหรือไม่

3. เสียโฉมอย่างร้ายแรงหรือถาวร เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นอัมพาต เจ็บป่วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี

(2) ถ้าผู้กระทำความผิดจงใจหรือรู้ว่าการกระทำของตนจะเป็นเหตุให้เหยื่อได้รับอันตรายตาม (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี

(3) ในกรณีตาม (1) หากมีลักษณะไม่ร้ายแรง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 5 ปี หรือในกรณีตาม (2) หากมีลักษณะไม่ร้ายแรง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี”

บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดประเภทของอันตรายสาหัสในระดับสาหัสมาก 3 ประเภท ได้กำหนดเฉพาะระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี โดยไม่มีการกำหนดโทษปรับร่วมด้วย แตกต่างกับประมวลกฎหมายอาญาไทยที่กำหนดระดับของอันตรายสาหัสที่มีระดับสาหัสมากและไม่มากรวม 8 ประเภท การกำหนดเฉพาะแต่อัตราโทษจำคุกสถานเดียวจึงอาจไม่เหมาะสมกับระดับของผลของการกระทำความผิด สมควรกำหนดโทษปรับร่วมด้วยเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษตามควรแก่พฤติการณ์

ข้อดีและข้อเสียของการกำหนดโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (Ordinary fine หรือ Fixed fines)

จากการศึกษาถึงแนวความคิดและการนำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไปใช้ จะเห็นได้ว่า โทษปรับในระบบดังกล่าวถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย แต่ก็พบว่าข้อดีและข้อเสียอย่างชัดเจนของระบบโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

ข้อดีของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด

1. กระบวนการพิจารณาคดีสามารถดำเนินไปได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เพราะศาลพิจารณาค่าปรับจากความร้ายแรงของการกระทำความผิดเท่านั้น

2. เป็นรูปแบบของการลงโทษปรับที่ประหยัด เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการให้
ได้มาซึ่งข้อมูลอื่นๆเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด เพื่อนำมาใช้คำนวณค่าปรับ

3. มีความแน่นอนในอัตราค่าปรับ เนื่องจากมีกรอบการกำหนดอัตราค่าปรับไว้อย่าง
ชัดเจน

ข้อเสียของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด

1. เป็นระบบโทษปรับที่มีอัตราค่าปรับไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เนื่องจากโทษ
ปรับตามจำนวนที่กำหนดบัญญัติกรอบของอัตราค่าปรับไว้อย่างชัดเจน หากมีการแก้ไขกฎหมายจะ
เป็นสิ่งที่กระทำได้อยู่ยาก

2. เป็นระบบโทษปรับที่ไม่มีความเสมอภาคในการลงโทษ เนื่องจากผู้กระทำความผิด
ที่กระทำความผิดฐานเดียวกันแต่มีฐานะหรือรายได้ต่างกัน จะได้รับบทลงโทษที่เท่ากัน ส่งผลให้
ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีสามารถชำระค่าปรับได้ จึงไม่รู้สึกเจ็บปวดและอาจกลับมากระทำ
ความผิดซ้ำอีก ในทางกลับกัน ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถชำระค่าปรับได้

3. มีปัญหาในการใช้ดุลพินิจการกำหนดค่าปรับของศาลว่าจำนวนค่าปรับเท่าไรจึงจะ
มีความเหมาะสมกับการกระทำความผิดนั้น และจำนวนค่าปรับเท่าไร ผู้กระทำความผิดจะสามารถ
ชำระค่าปรับได้

4. เนื่องจากการกำหนดค่าปรับไม่ได้นำฐานะหรือรายได้ของผู้กระทำความผิดมา
พิจารณา จึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีฐานะยากจน ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ต้องโทษกักขัง
หรือจำคุกแทนค่าปรับ ซึ่งการเปลี่ยนโทษนั้นแทนที่จะได้นำเงินเข้ามาใช้จ่ายในรัฐ กลับกลายเป็น
รัฐต้องนำเงินมาใช้จ่ายในการดูแลนักโทษ

5. เมื่อนำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดมาใช้ลงโทษกับผู้กระทำความผิดที่
เป็นนิติบุคคลซึ่งมักเป็นการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ พบว่าค่าปรับมี
อัตราค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับความเสียหายและสถานทางการเงินของนิติบุคคล จึงส่งผลให้ขาด
ประสิทธิภาพในการยับยั้งการกระทำความผิด¹⁶⁰

6. การกำหนดโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน เกิด
ความลักลั่นระหว่างโทษปรับในกฎหมายซึ่งบัญญัติขึ้นต่างช่วงเวลา กล่าวคือ กฎหมายที่บัญญัติขึ้น
ในภายหลังมักกำหนดโทษปรับไว้สูงกว่าที่บัญญัติขึ้นก่อน¹⁶¹

2.13.2.2 การลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่จะได้รับ

¹⁶⁰ จาก การนำระบบการปรับโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดมาใช้ในประเทศไทย
(น. 18). โดย ตะวัน กิรินวนันท์, 2557, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

¹⁶¹ จาก ระบบค่าปรับทางอาญา (น. 17). โดย อิศร์กุล อุณหเกตุ, 2556, กรุงเทพฯ: เบนไทย.

การลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่ การเพิ่มอัตราส่วนโทษของโทษปรับที่มีอยู่เดิมเป็นสองเท่า สามเท่า หรือมากกว่านั้น มักพบในความผิดบางประเภทตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติต่างๆที่มุ่งคุ้มครองเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์ของสาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โทษปรับมีความสอดคล้องกับปริมาณความเสียหายทางเศรษฐกิจที่สังคมได้รับจากการกระทำความผิด และถือเป็นการลงโทษที่สาสมและทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเจ็บปวด¹⁶²

ตัวอย่างพระราชบัญญัติในประเทศไทยที่กำหนดโทษปรับเท่ากับผลประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 296 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 238 มาตรา 239 มาตรา 240 มาตรา 241 หรือ มาตรา 243 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับไว้ หรือพึงจะได้รับเพราะการกระทำฝ่าฝืนดังกล่าว แต่ทั้งนี้ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” จากพระราชบัญญัตินี้กำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด โดยกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับเพื่อความมุ่งหมายในการคุ้มครองทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศชาติ โดยการกำหนดบทลงโทษซึ่งเป็นโทษปรับที่หนัก เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดเจ็บปวดและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคำนวณค่าปรับเกี่ยวกับความผิดที่กระทำต่อผลประโยชน์ของประชาชน มี 4 ทฤษฎี ดังนี้¹⁶³

1. ทฤษฎีใน Hartnell Case คือ ดูลักษณะความรุนแรงของความผิด และดูว่าขัดต่อศีลธรรมมากน้อยแค่ไหน (ทฤษฎีของ Sir Percy Ernest Joske)
2. ทฤษฎีตามประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา ซึ่งคำนวณค่าเสียหายโดยอาศัยปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น ตาม Criminal Cods Reform Act of 1973 มาตรา 1400 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิด และได้รับผลประโยชน์ทางการเงิน (pecuniary gain) จากการกระทำความผิดนั้น ต้องเสียค่าปรับสองเท่าของผลเสียกำไรที่ได้รับหรือสองเท่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นขึ้นอยู่กับว่าจำนวนไหนมากกว่ากัน
3. ทฤษฎีของ Breit และ Elzinga (The arbitrary rule or the rule of Thumb)¹⁶⁴ Breit และ Elzinga วิจัยพบว่า การคำนวณหาผลกำไรที่จำเลยได้รับจากการกระทำความผิดนั้นย่อมทำได้

¹⁶² ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย (น. 18-19). เล่มเดิม.

¹⁶³ การใช้โทษปรับเป็นมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องคำพรรณนาคุณภาพสินค้าหรือการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค, โดย รongพล เจริญพันธ์, 2521, วารสารนิติศาสตร์, 10 (2), (น. 316-329).

เขาจึงเสนอทฤษฎีโดยให้คำนวณค่าปรับคิดเป็น ร้อยละ 25 จากผลกำไรทั้งหมดประจำปี (annual turn-over) ของบริษัทจำเลย ทฤษฎีนี้ได้รับการสนับสนุนในสหรัฐอเมริกาเป็นอันมาก และในออสเตรเลีย

4. ทฤษฎีที่เทียบเคียงจากหลักการในเรื่องโทษปรับที่ใช้ในกฎหมายป้องกันการผูกขาด หรือกฎหมายจำกัดเสรีภาพทางเศรษฐกิจส่วนบุคคล (Anti-trust Law or Restrictive Trade Practices) ในทฤษฎีนี้การคำนวณโทษปรับ ประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ

(1) ผลกำไรที่ได้จากการกระทำผิดซึ่งคำนวณได้อย่างใกล้เคียง

(2) ผลทางศีลธรรมและความรุนแรงของการกระทำผิด

ตัวอย่างเช่น มาตรการที่เกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพทางเศรษฐกิจส่วนบุคคลใน Federal Trade Practices Act 1974 ของออสเตรเลีย กำหนดโทษวิธีการคำนวณค่าปรับโดยให้ศาลพิจารณาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและศีลธรรม

2.13.2.3 การลงโทษปรับตลอดเวลาที่กระทำความผิด

การลงโทษปรับตลอดเวลาที่กระทำความผิดจะใช้กับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ฝ่าฝืนกฎหมายตลอดเวลา ในความผิดที่เป็นความผิดต่อเนื่อง และการลงโทษปรับตลอดเวลาที่กระทำความผิด ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่เร่งให้ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยเร็ว การลงโทษปรับในรูปแบบนี้มักจะใช้กับความผิดทางมหาชน เช่น ความผิดที่เกี่ยวกับการอุตสาหกรรม ความผิดเกี่ยวกับผู้บริโภค ความผิดเกี่ยวกับสาธารณสุข ความผิดที่เกี่ยวกับการโฆษณา เป็นต้น อย่างไรก็ตามการกำหนดโทษปรับตลอดเวลาที่กระทำความผิดจะก่อให้เกิดความสาสมแก่ผู้กระทำความผิดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับอัตราค่าปรับต่อวันที่กระทำการฝ่าฝืนเมื่อคูณจำนวนวันที่ผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืนแล้ว จะต้องเหมาะสมกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับด้วย¹⁶⁵

2.13.2.4 โทษปรับที่สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด

โทษปรับที่สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ได้แก่ โทษปรับที่กำหนดให้สอดคล้องกับรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด หรือสอดคล้องกับสถานะทางการเงินในปัจจุบันของผู้กระทำความผิด ผู้ใดมีฐานะทางเศรษฐกิจดีมากจะต้องถูกปรับมาก ผู้ใดมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จะถูกปรับน้อย เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษปรับให้สาสม และสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้กระทำความผิดทุกระดับฐานะอย่างแท้จริงและก่อให้เกิดความเข็ดหลาบแก่

¹⁶⁴ From *Antitrust Penalties and Attitudes towards Risk: An Economic Analysis*. 86 *Harvard Law Review* (p.693-699). by Breit and Flzinga, 1973. ดู การใช้โทษปรับเป็นมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องคำพรรณนาคุณภาพสินค้าหรือการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค. เล่มเดิม.

¹⁶⁵ ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย (น. 18-19). เล่มเดิม.

ผู้กระทำความผิดในอันที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก¹⁶⁶ ซึ่งโทษปรับในประเภทนี้คือ โทษปรับ day fine การลงโทษปรับดังกล่าวนี้เป็นการกำหนดการลงโทษที่เกี่ยวกับเงินตราโดยคำนึงถึงตัวผู้กระทำความผิด ด้วยการพิจารณาถึงสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด¹⁶⁷ ผู้วิจัยจะกล่าวรายละเอียดเกี่ยวกับโทษปรับ day fine ในหัวข้อต่อไป

2.13.2.5 โทษปรับที่สอดคล้องกับอัตราภาษี

ความเปลี่ยนแปลงระหว่างความแตกต่างของรูปแบบโทษปรับ อาจเป็นการเปรียบเทียบระหว่างค่าปรับกับรูปแบบของการจัดเก็บภาษีรายได้ส่วนบุคคล (personal income taxation: PIT) ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อจำกัดของจุดมุ่งหมายของค่าปรับจะแตกต่างจากจุดมุ่งหมายของการกระจายภาษีเงินได้ โทษปรับประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ

1. โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดที่สอดคล้องกับภาษีอัตราถดถอย (Fixed Fine as a Regressive Tax)¹⁶⁸ โดยทั่วไปโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fine) จะขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด เมื่อเปรียบเทียบกับกรเก็บภาษีแบบเหมาจ่าย (lump sum tax) ประชาชนทุกคนจะถูกเก็บภาษีในจำนวนที่ตายตัวโดยกำหนดขอบเขตของภาษีเท่ากับศูนย์ ในทางเศรษฐกิจการเก็บภาษีแบบเหมาจ่าย (lump sum tax) ถูกพิจารณาว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด¹⁶⁹ กล่าวคือ การเก็บภาษีแบบเหมาจ่าย (lump sum tax) ไม่บิดเบือนการกระตุ้นการทำงาน เพราะรายได้ของบุคคลธรรมดาไม่มีอิทธิพลต่อการเสียภาษี อีกทั้งในการจัดเก็บภาษีดังกล่าวยังมีการบริหารต้นทุนต่ำ เพราะ จำนวนเงินต่อหัวรวมกันเป็นเงินก้อนเดียว และไม่มี ความจำเป็นที่ต้องคำนวณต้นทุนซึ่งขึ้นอยู่กับรายได้¹⁷⁰ เช่น บุคคลมีรายได้ 100,000 ยูโร ต้องเสียภาษีร้อยละ 1 ของรายได้ ดังนั้นต้องเสียภาษี 1,000 ยูโร ในทางปฏิบัติไม่มีประเทศใดในโลกใช้ระบบการปรับแบบภาษีเหมาจ่าย (lump sum income tax) เนื่องด้วยการปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fine) ส่วนใหญ่มีระบบการปรับที่คล้ายกัน กล่าวคือ อัตราของค่าปรับมักจะถูกกำหนดขึ้นบนการกระทำความผิดที่คล้ายกัน แต่หากนำระบบภาษีถดถอย (Regressive Tax)

¹⁶⁶ แหล่งเดิม.

¹⁶⁷ From *Alternatives to Custodial Supervision: The Day Fine* (p. 1). by E. W. Zedlewski, 2010, Maryland: National Institute of Justice.

¹⁶⁸ อัตราภาษีถดถอย คือ อัตราภาษีอากรที่กำหนดไว้หลายอัตราขึ้นอยู่กับฐานภาษีที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ถ้าฐานภาษีอากรมีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น อัตราภาษีอากรจะลดลง เช่น อัตราภาษีบำรุงท้องที่

¹⁶⁹ From *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 15). Op.cit.

¹⁷⁰ *Economics, South-Western Cengage Learning, Singapore* (p. 254). See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?*. Op.cit.

มาพิจารณาในเรื่องขอบเขตของรายได้จะทำให้สัดส่วนรายได้ของผู้กระทำความผิดมีผลต่อการคำนวณค่าปรับ กล่าวคือ ค่าปรับจะลดลงหรือเพิ่มขึ้นขึ้นอยู่กับฐานะของผู้กระทำความผิด¹⁷¹

2. โทษปรับ day fine ที่สอดคล้องกับภาษีเงินได้อัตราคงที่ (Day Fines as a Flat Tax Rate) ภาษีเงินได้อัตราคงที่ (Flat tax) หรือสัดส่วนของภาษีในระบบนี้จะถูกกำหนดในอัตราเดียวกัน¹⁷² การปรับในรูปแบบนี้มีแนวคิดที่ว่า ประชาชนมีความแตกต่างกันในเรื่องของรายได้ ต้องชำระค่าปรับในสัดส่วนของรายได้ของผู้กระทำความผิดที่เหมือนกัน เช่น รัฐกำหนดให้ประชาชนเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดา ร้อยละ 15 ของรายได้ ซึ่งไม่สำคัญว่าผู้กระทำความผิดรายหนึ่งจะมีรายได้ 100,000 ยูโร หรือ ผู้กระทำความผิดอีกรายหนึ่ง มีรายได้ 10,000 ยูโร ในกรณีเช่นนี้ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับในฐานะที่ได้ฝ่าฝืนกฎหมาย ร้อยละ 15 ของรายได้ของผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ภายใต้ระบบนี้ผู้กระทำความผิดรายแรกจะต้องชำระค่าปรับ 15,000 ยูโร และผู้กระทำความผิดรายที่ 2 ต้องชำระค่าปรับ 1,500 ยูโร จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินค่าปรับที่ตั้งไว้แตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์ของภาระทางภาษีที่เหมือนกัน เพราะสัดส่วนในรายได้เหมือนกัน โทษปรับ day fine ที่สอดคล้องกับภาษีเงินได้อัตราคงที่ (Day Fines as a Flat Tax Rate) ถูกเสนอขึ้นครั้งแรกโดยนักวิชาการสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1981¹⁷³ ถึงแม้จะได้รับการตอบรับที่ดีในสหรัฐอเมริกาในช่วงแรก แต่เมื่อเวลาผ่านไปรูปแบบของเกณฑ์หรือช่วงของรายได้ที่ใช้ระบุถึงจำนวนเงินของภาษีที่ต้องจ่าย (tax bracket) ถูกนำมาใช้ในสหรัฐอเมริกา ทำให้โทษปรับ day fine ที่สอดคล้องกับภาษีเงินได้อัตราคงที่ (Day Fines as a Flat Tax Rate) ไม่ได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศต่างๆ ในโลกก็นำโทษปรับ day fine ที่สอดคล้องกับภาษีเงินได้อัตราคงที่ (Day Fines as a Flat Tax Rate) มาใช้ได้แก่ สาธารณรัฐเอสโตเนีย ในปีค.ศ. 1994, สาธารณรัฐลัตเวียและสาธารณรัฐทัวเนีย ในปีค.ศ. 1995, สหพันธรัฐรัสเซีย ในปีค.ศ. 2001, สาธารณรัฐเซอร์เบีย ในปีค.ศ. 2003, สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตยูเครน ในปีค.ศ. 2004, สาธารณรัฐจอร์เจีย ในปีค.ศ. 2005 และสาธารณรัฐโรมาเนีย ในปีค.ศ. 2005¹⁷⁴

¹⁷¹ Should the Wealthy Be Able to “Buy Justice” by J. R. Lott Jr, 1987, *Journal of Political Economy* 95(6), (p. 1307-1316) See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 16). Op.cit.

¹⁷² *Economics, South-Western Cengage Learning, Singapore* (p. 254). by G. Mankiw, M. Taylor, 2011. See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 16). Op.cit.

¹⁷³ *A Proposal to Simplify Our Tax System, The Wall Street Journal, December 10.* by R. Hall and A. Rabushka, 1981, See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 17). Op.cit.

¹⁷⁴ *The Flat Tax (2nd ed), California: Hoover Institution Press* (p. 8-9). by R. Hall and A. Rabushka, 2007. See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?.* Op.cit.

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโทษปรับ day fine กับระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราคงที่ (flat personal income tax) รายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (daily unit) ซึ่งคำนวณจากรายได้ของผู้กระทำความผิด ประกอบด้วยสัดส่วนที่รวมถึงฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริง เช่น ในสาธารณรัฐฟินแลนด์ รายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (daily unit) เท่ากับ 1 ต่อ 60 ของค่าเฉลี่ยเงินเดือนในแต่ละเดือน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายในสาธารณรัฐฟินแลนด์ไม่นำฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิดมาพิจารณา ดังนั้นผู้กระทำความผิดอาจต้องชำระค่าปรับโดยเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 60 ของรายได้ ส่วนจำนวนวันปรับ (the number of days) ภายใต้ระบบโทษปรับ day fine ที่สอดคล้องกับภาษีเงินได้อัตราคงที่ จะคำนวณจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด และเป็นอิสระจากการนำสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาพิจารณา ระบบนี้เป็นระบบที่ความเท่าเทียมสัมพันธ์กับภาระของผู้กระทำความผิด ในทางทฤษฎีโทษปรับในระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ผลลัพธ์ คือ สามารถป้องปรามการกระทำความผิดในระดับเดียวกันจากผู้กระทำความผิดทั้งหมดโดยไม่คำนึงถึงฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด¹⁷⁵

การปรับที่สอดคล้องกับการเสียภาษีที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของโทษปรับ day fine มากกว่าโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ในทำนองเดียวกันโทษปรับทางอาญาในบริบทของความเปลี่ยนแปลงในฐานของภาษีบุคคลธรรมดาเป็นเรื่องที่สำคัญ แม้ว่าการเก็บภาษีแบบเหมาจ่าย (lump sum tax) จะได้รับการพิจารณาว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าแต่ก็ไม่มีการนำมาใช้ปฏิบัติ ในทางตรงกันข้ามภาษีเงินได้ในอัตราคงที่ (flat income tax) กลับได้รับความนิยมในต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบโทษปรับที่สอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีรายได้ส่วนบุคคล (personal income tax: PIT) มีความขัดแย้งกับค่าปรับ day fine ซึ่งในเขตอำนาจศาลบางแห่งเลือกใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) มากกว่าโทษปรับ day fine เพราะสัดส่วนของความผิด และการในระบบกฎหมายอาญาเบื้องต้นของประเทศในตะวันตกส่วนใหญ่มีแนวคิดว่าการลงโทษต้องไม่เกินไปกว่าความร้ายแรงของอาชญากรรมหรือการกระทำความผิด เมื่อพิจารณาภายใต้โครงสร้างของโทษปรับ day fine มีความสำคัญ คือ ฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ดังนั้นในกรณีที่ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงที่ดี ความสำคัญของโทษปรับอาจจะไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ดังนั้นบางศาลจึงปฏิเสธที่จะนำโทษปรับ day fine มาใช้

¹⁷⁵ Ibid.

อย่างไรก็ตามพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในระบอบประชาธิปไตย คือหลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the law)¹⁷⁶ กล่าวคือผู้กระทำความผิดทุกคนสมควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งระบบของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) พยายามจะลงโทษให้ได้สัดส่วนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงเกิดข้อผิดพลาดของข้อกำหนดกฎหมายนี้เพราะไม่ได้คำนึงถึงสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่แตกต่างกันในทางกลับกันพื้นฐานของโทษปรับ day fine จะพิจารณาถึงภาระของผู้กระทำความผิดในการชำระค่าปรับ เช่น สถานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด ไม่ใช่เฉพาะจำนวนเงินที่กำหนดไว้ อีกทั้งเมื่อคำนึงถึงความเป็นจริงพบว่า ประชาชนมีความแตกต่างในเรื่องของรายได้ หากนำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) มาใช้ บ่อยครั้งจะพบว่าอัตราค่าปรับมีจำนวนที่สูงหรือต่ำเกินไป ดังนั้นจึงไม่มีประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำความผิด

2.14 โทษปรับ day fine

รูปแบบของการลงโทษปรับ day fine หรือ “โทษปรับที่กำหนดวันกักขังและกำหนดค่าปรับ”¹⁷⁷ หรือ “โทษปรับตามรายได้”¹⁷⁸ หรือ “โทษปรับรายวัน”¹⁷⁹ เป็นโทษปรับที่กำหนดค่าปรับโดยคำนวณจากรายได้ของผู้กระทำความผิดและกำหนดวันที่จะต้องถูกกักขังหากไม่ชำระค่าปรับ¹⁸⁰ โทษปรับ day fine สามารถป้องกันผู้กระทำความผิดใช้เงินเป็นเครื่องมือในการซื้อสิทธิในการกระทำความผิด¹⁸¹ โทษปรับดังกล่าวมีแนวคิดที่ว่า โดยทั่วไปกฎหมายอาญาจะประกอบด้วยระดับของอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดที่มีความร้ายแรงต่างกันและระดับความอันตรายที่แตกต่างกัน ในทำนองเดียวกับสังคมที่ประกอบไปด้วยผู้กระทำความผิดที่มีรายได้และความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน ดังนั้นการปรับในอัตราสูงสุดอาจมีประสิทธิภาพในการยับยั้งการก่ออาชญากรรมได้ เพราะเป็นการข่มขู่ผู้กระทำความผิดได้ทั้งหมด แต่อาจขาดขอบเขตในการข่มขู่

¹⁷⁶ Day-Fines: Should the Rich Pay More? Rotterdam Institute of Law and Economics (RILE), Working Paper Series, No. 2014/12, Rotterdam Institute of Law and Economics, Erasmus University Rotterdam (p. 18). by E. Kantorowicz, 2014.

¹⁷⁷ กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 466). เล่มเดิม.

¹⁷⁸ การนำระบบการปรับโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดมาใช้ในประเทศไทย (น. 11). เล่มเดิม.

¹⁷⁹ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (น. 160). เล่มเดิม.

¹⁸⁰ กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (น. 466). เล่มเดิม.

¹⁸¹ Day-Fines: Should the Rich Pay More? (p. 2.). Op.cit.

ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดและการสร้างผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดในทุกระดับฐานะ กล่าวคือ ผู้ที่กระทำความผิดแบบเดียวกันต้องถูกปรับเป็นจำนวนเงินที่ไม่เท่ากันตามแต่ความเหมาะสมของฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดแต่ละคน¹⁸² ซึ่งต่างจากค่าปรับที่ปรับแบบเท่าเทียมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดและค่าปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) กลับมีขอบเขตในการป้องปรามการกระทำความผิด ดังนั้นในแง่ของประชาชน เมื่อค่าปรับเพิ่มขึ้นตามความรุนแรงของการกระทำความผิดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น ก็มีความเสี่ยงสูงที่ประชาชนจะไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ดังนั้นการป้องปรามการกระทำความผิดของโทษปรับแบบปรับเท่าเทียมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดและค่าปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดจึงไม่ประสบความสำเร็จในขอบเขตของการป้องปรามการกระทำความผิด เพราะมีกลุ่มผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้¹⁸³

ตั้งแต่มีการนำการลงโทษปรับ day fine ซึ่งเป็นโทษปรับที่สัมพันธ์กับรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้ พบว่าในปี ค.ศ. 2007 สาธารณรัฐฟินแลนด์มีการลงโทษผู้กระทำความผิดรายหนึ่งในฐานความผิดขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเป็นจำนวนเงินถึง 112,000 ยูโร เช่นเดียวกับในปี ค.ศ. 2001 ที่ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาลงโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิดในฐานความผิดฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจรเป็นจำนวนเงิน 35,300 ยูโร เมื่อพิจารณาถึงการลงโทษดังกล่าว รายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (the daily unit) และจำนวนวันปรับ (the number of days) พบว่าผู้กระทำความผิดทั้ง 2 รายมีรายได้สูง ดังนั้นหากใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับผู้กระทำความผิดอื่นที่มีรายได้น้อย จะทำให้โทษปรับที่ส่งผลโทษผู้กระทำความผิดทางจราจรทั้ง 2 ราย มีอัตราสูง¹⁸⁴

จากข้อมูลทางกฎหมายและเศรษฐกิจ โทษปรับเป็นโทษที่สำคัญในการลงโทษและเหนือกว่าโทษจำคุก เพราะมีค่าใช้จ่ายในการบังคับโทษปรับที่ต่ำกว่าและผู้กระทำความผิดสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ ในทางกลับกัน โทษจำคุกมีค่าใช้จ่ายสูงมาก โดยในปี ค.ศ. 1968 มีผลงานวิจัยของ Gary Becker กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบค่าปรับที่เหมาะสมที่มีประสิทธิภาพสามารถข่มขู่ผู้กระทำความผิดได้โดยใช้วิธีการที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ซึ่งรูปแบบแรกได้มาจากการกฎหมายละเมิด คือการปรับอย่างเท่าเทียมกัน โดยคิดจากสาเหตุของการกระทำความผิด และยังมี

¹⁸² การนำระบบการปรับโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดมาใช้ในประเทศไทย (น. 19).

¹⁸³ Are Fines More Efficient than Imprisonment, by C. C.Y. Chu and N. Jiang, 1993, *Journal of Public Economic*, 51 pp. 391-413.

¹⁸⁴ *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 2.). Op.cit.

ทฤษฎีอื่น คือ การปรับอย่างเท่าเทียมกันซึ่งคิดจากรายได้ของผู้กระทำความผิด ซึ่งรูปแบบดังกล่าวคือ ค่าปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fine) ที่กำหนดค่าปรับจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด และความน่าตำหนิของผู้กระทำความผิด

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบของโทษปรับที่เคยถูกเสนอขึ้นจากนักวิชาการทางกฎหมายและเศรษฐกิจ ที่กำหนดให้มีความเท่าเทียมกันของค่าปรับโดยกำหนดจากฐานะของผู้กระทำความผิด แต่ก็ไม่มีการอธิบายไว้อย่างชัดเจน จนกระทั่ง ในปี ค.ศ. 1979 นักวิชาการชื่อ Mitchell Polinsky และ Steven Shavell ได้เสนอรูปแบบของการปรับที่เหมาะสมสำหรับความเสี่ยงในการฝ่าฝืนกฎหมายหมายขึ้น คือ การปรับสูงสุด เช่น การปรับเท่ากับฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด การปรับในรูปแบบดังกล่าวนี้วางอยู่บนพื้นฐานค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการกำหนดค่าปรับและการเพิ่มขึ้นของค่าปรับจะขึ้นอยู่กับ การตรวจสอบ ในขณะที่ค่าปรับนั้นถูกสันนิษฐานว่ามีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในกระบวนการจับกุมที่ถือว่าค่าใช้จ่ายสูงสุด ดังนั้น หากปรับไม่เท่ากับฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม¹⁸⁵ เมื่อมีข้อสันนิษฐานว่าผู้กระทำความผิดแต่ละคนมีความแตกต่างกันในเรื่องฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริง จึงมีนักวิชาการเสนอว่า ค่าปรับที่เหมาะสมที่สุด คือ ปรับเท่ากับฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อยกว่าฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิดเหล่านี้ เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังแนวคิดการปรับดังกล่าวนี้ คือ การปรับเท่ากับฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อยที่สุดรวมกับความน่าจะเป็นที่ต่ำ จึงจะสามารถยับยั้งผู้กระทำความผิดได้เหมาะสมที่สุด แต่การปรับในลักษณะนี้มีจุดอ่อนในการยับยั้งการกระทำความผิดไม่ให้บรรลุผลได้ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ดังนั้นควรเพิ่มความน่าจะเป็นขึ้นและลดค่าปรับลง¹⁸⁶ หรืออีกทางเลือกหนึ่ง คือ ผู้ที่มีความมั่งคั่งหรือฐานะดีควรถูกปรับด้วยค่าปรับที่สูงขึ้นแต่ไม่เท่ากับฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของบุคคลเหล่านี้ โดยเหตุผลภายใต้แนวคิดนี้ คือ ปรับเท่ากับฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อยภายใต้การยับยั้งของคนจนและคนรวย ในขณะที่เป็นไปได้ที่จะมีการเพิ่มค่าปรับสำหรับผู้กระทำความผิดทางอาญาที่มีรายได้น้อย แต่มีการเพิ่มค่าปรับสำหรับผู้กระทำ

¹⁸⁵ The Optimal Use of Fines and Imprisonment, (p. 89-99), by M. Polinsky and S. Shavell, 1984, *Journal of Public Economics* 24,

¹⁸⁶ A Note on Optimal Fines When Wealth Varies among Individuals, by M. Polins and S. Shavell, 1991, *The American Economic Review* 81(3), pp. 618-621.

ความผิดที่มีรายได้สูงหรือฐานะดี โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นในกระบวนการจัดเก็บค่าปรับ แต่ค่าปรับก็ไม่ควรสูงเท่ากับมูลค่าสูงสุดของฐานะของผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดี¹⁸⁷

จากทฤษฎีแรกที่เสนอว่าให้ปรับเท่ากับฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด หากนำมาปฏิบัติจริงอาจไม่มีผลในการป้องปรามการกระทำความผิด¹⁸⁸ จนกระทั่งช่วงศตวรรษที่ 19 นักวิชาการชื่อ Cesare Beccaria และ Jeremy Bentham¹⁸⁹ มีแนวคิดเกี่ยวกับการปรับให้สัมพันธ์กันกับรายได้หรือฐานะของผู้กระทำความผิดขึ้น ตามข้อเสนอของ Jeremy Bentham ความสัมพันธ์และจำนวนค่าปรับที่แท้จริงควรกำหนดโดยให้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อยกับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีควรต้องชำระค่าปรับที่เท่ากันในการกระทำความผิดฐานความผิดเดียวกัน แต่ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีกลับต้องจ่ายค่าปรับที่สูงกว่าภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด¹⁹⁰ อีกทั้ง Cesare Beccaria และ Jeremy Bentham ยังเสนอว่าค่าปรับที่เหมาะสมที่สุด ควรคำนึงถึงความร้ายแรงในการกระทำความผิดกับความรุนแรงของการลงโทษ เหตุผลดังกล่าวอยู่ภายใต้แนวคิดการจงใจให้ผู้กระทำความผิดหยุดการกระทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ ดังนั้นเพื่อยับยั้งการลงโทษที่รุนแรงควรกำหนดความร้ายแรงการกระทำความผิด เพราะความร้ายแรงและอันตรายของการกระทำความผิดที่ไม่รุนแรง จะทำให้การลงโทษไม่มีความรุนแรง¹⁹¹ แต่เนื่องจากที่โทษปรับที่มีอัตราค่าปรับที่สูงมากจะสามารถยับยั้งการกระทำความผิดทั่วไปได้ แต่ไม่สามารถบรรลุการป้องปรามการกระทำความผิดได้อย่างแท้จริง¹⁹² เช่น ผู้ขับขี่ยานพาหนะที่ดื่มแอลกอฮอล์และเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ หากลงโทษสูงสุดสำหรับการกระทำความผิดทุกประเภท จะไปกระตุ้นให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีเพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุมและการลงโทษ ซึ่งค่าใช้จ่ายของการกระทำความผิดฐานความผิดหนึ่ง (ฐานทำร้ายผู้อื่นซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการขับรถขณะมึนเมา) เท่ากับค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะก่อให้เกิดการกระทำความผิดหลายฐานความผิด (สิ่งที่เพิ่มขึ้นคือ ชนและหนี) ซึ่งการกระทำ

¹⁸⁷ *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 9.). Op.cit.

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ *Day Fines: Asymmetric Information and the Secondary Enforcement System* (p. 3). by E. Kantorowicz- Reznichenko, and M. Kerk, 2015, Rotterdam: Erasmus University Rotterdam.

¹⁹⁰ *Theory of Legislation Vol.2* (p. 353). by J. Bentham, 1931, New York: Harcourt Brace Co
See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 2.). Op.cit.

¹⁹¹ *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation* (p. 178-179). by J. Bentham, 2007, New York: Dover Publications.

¹⁹² Public Enforcement of Law, Encyclopedia of Law and Economics. Retrieved 18 June 2015, from <http://encyclo.findlaw.com/tablebib.html>

ความผิดในครั้งหลังมีความรุนแรงมากกว่า โดยมีความเชื่อว่าผู้กระทำความผิดซึ่งยังคงอยู่ในสถานการณือาจจะเรียกขอความช่วยเหลือและช่วยเหลือผู้เสียหายนั้นได้ ดังนั้น การเพิ่มการลงโทษในฐานะความผิดชนและหนี หากเปรียบเทียบกับผู้เสียหายเพียงได้รับบาดเจ็บ น่าจะประสบความสำเร็จในการป้องปรามการกระทำความผิดได้ จากกรณีตัวอย่างผู้กระทำความผิดอาจเลือกการลงโทษจากการทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บมากกว่าต้องถูกเพิ่มโทษจากการกระทำที่หนีจากสถานที่เกิดเหตุ¹⁹³

ต่อมาในปี ค.ศ. 1991 นักวิชาการชื่อ Steven Shavell ได้เสนอว่าโทษปรับควรที่จะน้อยลงสำหรับการกระทำความผิดเล็กน้อยๆ วิธีการนี้สอดคล้องกับทฤษฎีลงโทษเพื่อข่มขู่ (Deterrence) กล่าวคือ การกระทำความผิดเพียงเล็กน้อยอาจถูกลงโทษสถานเบา ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็น ต้องกำหนดโทษปรับในอัตราที่สูง¹⁹⁴

อย่างไรก็ตามมีการนำไปปฏิบัติจริงในศตวรรษที่ 20 โดยประเทศแรกที่เริ่มนำโทษปรับ day fine มาใช้คือ¹⁹⁵ สาธารณรัฐฟินแลนด์ในปี ค.ศ. 1921 ต่อมา ประเทศต่างๆในยุโรปก็นำโทษปรับในระบบดังกล่าวมาใช้เช่นเดียวกัน ได้แก่ ราชอาณาจักรสวีเดน ในปีค.ศ. 1931, ราชอาณาจักรเดนมาร์ก ในปีค.ศ. 1936 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐออสเตรีย ในปีค.ศ. 1975, สาธารณรัฐฮังการี ในปีค.ศ. 1978, สาธารณรัฐฝรั่งเศส, สาธารณรัฐโปตุเกตุ ในปีค.ศ. 1983, ราชอาณาจักรสเปน ในปีค.ศ. 1995, สาธารณรัฐโปแลนด์ ในปีค.ศ. 1997 และสมาพันธรัฐสวิส ในปี ค.ศ. 2007 และนอกจากนี้ในทวีปอเมริกาใต้ก็ยังมีกรนำมาโทษปรับ day fine มาใช้เช่น สาธารณรัฐเปรู ในปีค.ศ. 1924, สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ในปีค.ศ. 1969, สาธารณรัฐคอ스타ริกา และรัฐพหุชนชาติแห่งโบลิเวีย ในปีค.ศ. 1972 เป็นต้น และในสหรัฐอเมริกาได้มีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในหลายมลรัฐเช่นกัน

อย่างไรก็ตามแนวคิดการลงโทษปรับ day fine มีความแตกต่างกับการนำมาปฏิบัติจริง เช่น The Finish Criminal Code บัญญัติโดยมีสาระสำคัญว่า ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งลงโทษปรับให้นำรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้คำนวณ โดยคิดเพียงร้อยละ 50 ของรายได้ต่อวันของผู้กระทำ

¹⁹³ *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 10). Op.cit.

¹⁹⁴ Specific versus General Enforcement of Law. by S. Shavell, 1991, *Journal of Political Economic* 99 (5), pp.1088-1108. See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?*. Op.cit.

¹⁹⁵ *Sanction Policies and Alternative Measures to Incarceration: European Experiences with Intermediate and Alternative Criminal Penalties* (p. 33-34).by H.J. Albrecht, 2009. And *Criminal Law in Spain, Kluwer Law International, the Netherlands* (p. 164). by D. L. Bachmaire and A. D. Garcia, 2010. See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 5). Op.cit.

ความผิด และจำกัดจำนวนวันที่จะปรับที่ใช้คำนวณค่าปรับไว้เพียง 120 วัน สำหรับกรณีที่มีการกระทำความผิดเพียงฐานความผิดเดียว ส่วนกรณีที่มีการกระทำความผิดหลายฐานจะกำหนดจำนวนวันที่จะปรับไว้ 240 วัน¹⁹⁶

ทางการเงินของผู้กระทำความผิด ซึ่งการพิจารณาในการกำหนดค่าปรับ แบ่งได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้¹⁹⁷

1. รายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (day income หรือ daily unit) ศาลจะพิจารณา รายได้ต่อวันของจำเลยในคดีนั้นว่ามีรายได้วันละเท่าใด โดยปกติศาลจะกำหนดหน่วยของรายได้ที่จะนำมาใช้คำนวณค่าปรับเพียงเล็กน้อย หรือบางประเทศจะกำหนดไว้ในกฎหมายอาญา

2. จำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) จะกำหนดจากความร้ายแรงของความผิด หากความผิดที่ก่อมีความร้ายแรงมาก จำนวนวันก็จะสูงขึ้น

3. จำนวนค่าปรับ (amount of fine) คือผลลัพธ์ที่ได้จากการนำจำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) ไปคูณกับจำนวนรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด (day income) จึงจะเป็นจำนวนค่าปรับในแต่ละคดี เช่น ผู้กระทำความผิดมีรายได้ต่อวัน วันละ 100 ยูโร หากศาลกำหนดรายได้ต่อวันที่จะนำมาคำนวณค่าปรับร้อยละ 50 ของรายได้ต่อวัน และกฎหมายกำหนดให้ความร้ายแรงที่ผู้กระทำความผิดทำเท่ากับ 10 วันปรับ ดังนั้นค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระเท่ากับ $100 \times 0.5 \times 10 = 500$ ยูโร ในทางกลับกันหากผู้กระทำความผิดอีกรายมีรายได้ต่อวันเพียงวันละ 20 ยูโร ผู้กระทำความผิดรายนี้ต้องชำระค่าปรับเท่ากับ $20 \times 0.5 \times 10 = 100$ ยูโร

จำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) แต่ละประเทศอาจกำหนดจำนวนวันขั้นสูงและขั้นต่ำสำหรับความผิดแต่ละฐาน เช่น ในสหพันธ์รัฐฟินแลนด์ กำหนดให้ลงโทษปรับต่ำสุดตั้งแต่ 1 วัน แต่ไม่เกิน 120 วัน เป็นต้น

จากการศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีของโทษปรับที่ day fine ซึ่งเป็นที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศแถบสแกนดิเนเวีย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสหรัฐอเมริกา พบว่ามีข้อดีและข้อเสียอย่างชัดเจน ดังนี้

ข้อดีของโทษปรับ day fine

1. ในการกำหนดค่าปรับมีการนำความรุนแรงของการกระทำความผิด และสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาใช้พิจารณา ทำให้ค่าปรับมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถาน

¹⁹⁶ Day Fines: Asymmetric Information and the Secondary Enforcement System (Research report) (p. 3). by E. Kantorowicz-Reznichenko and M. Kerk, 2015.

¹⁹⁷ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (น. 20). เล่มเดิม.

ทางการเงินของผู้กระทำความผิดของผู้กระทำความผิด ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับบทลงโทษที่เสมอภาคกัน

2. สามารถจัดเก็บค่าปรับได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอัตราค่าปรับกำหนดจากรายได้หรือฐานะของผู้กระทำความผิด ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดทุกฐานะสามารถชำระค่าปรับได้

3. สามารถยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ที่มีฐานะดีได้ เนื่องจากอัตราค่าปรับกำหนดจากรายได้หรือฐานะ ส่งผลให้ผู้ที่มีฐานะดีต้องเสียค่าปรับจำนวนมาก จึงเกิดความรู้สึกเจ็บปวดและป้องปรามการกระทำความผิดได้

4. เป็นโทษที่ใช้ได้กับการกระทำความผิดหลายระดับ สามารถใช้เป็นบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดเล็กน้อยและการกระทำความผิดระดับกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพในการข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึกเจ็บปวด¹⁹⁸

5. เป็นโทษที่มักก่อให้เกิดรายได้เข้ารัฐมากกว่าโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เนื่องจากรัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องขังที่มาจาก การต้องโทษ กักขังหรือจำคุกแทนค่าปรับ

6. สามารถลดปริมาณผู้ต้องโทษจำคุกหรือโทษกักขังแทนค่าปรับ เนื่องจากผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่สามารถชำระค่าปรับได้

ข้อเสียของโทษปรับ day fine

1. ผู้ถือครองข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เพื่อนำมาใช้คำนวณค่าปรับยังเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลที่ได้มาเสี่ยงเป็นข้อมูลเท็จ

2. โทษปรับ day fine ที่ไม่ได้กำหนดกรอบเพดานขั้นสูงสุดของค่าปรับไว้ มีโอกาสที่เกิดการผิดพลาดของอัตราค่าปรับที่สูงมาก

3. รัฐมีต้นทุนในการให้ได้ว่าซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาใช้คำนวณค่าปรับ เช่น รัฐต้องจ้างหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบรายได้ผู้กระทำความผิด ประกอบกับรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอบรมเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาถึงการนำโทษปรับ day fine มาปรับใช้

4. ระบบของโทษปรับ day fine ทำให้ต้นทุนของการกระทำความผิดลดลงตามสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดมีฐานะยากจนหรือรายได้น้อย ค่าปรับตามระบบโทษปรับที่ day fine ก็จะมีอัตราน้อย ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ที่มีรายได้น้อย

¹⁹⁸ การนำระบบการปรับ โดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดมาใช้ในประเทศไทย (น.30).
เล่มเดิม.

กระทำคามผิดมากขึ้น โดยผลประโยชน์ที่ผู้กระทำคามผิดแต่ละรายคาดว่าจะได้รับ สามารถคำนวณได้ดังนี้¹⁹⁹

ผลประโยชน์ที่จะได้รับ=(โอกาสกระทำคามผิดสำเร็จ x ผลประโยชน์ที่จะได้รับหากกระทำคามผิดสำเร็จ)-(โอกาสถูกลงโทษ x อัตราค่าปรับ)

เช่น ในการกระทำคามผิดอย่างหนึ่ง หากกระทำคามผิดสำเร็จจะได้ผลประโยชน์เป็นมูลค่า 10,000 บาท โดยมีโอกาสกระทำคามผิดสำเร็จ ร้อยละ 60 และมีโอกาสถูกลงโทษ ร้อยละ 40 สำหรับคนที่คาดหมายได้ว่าหากถูกลงโทษ เขาต้องเสียค่าปรับ 18,000 บาท เมื่อคิดคำนวณผลประโยชน์ที่จะได้รับโดยรวมแล้ว เขาจะพบว่าตนเองขาดทุนอยู่ 1,200 บาท [ผลประโยชน์ที่จะได้รับ=(0.6 x 10,000)-(0.4 x 18,000)=-1,200] ดังนั้นจะเกิดแรงจูงใจในการกระทำคามผิด ในทางกลับกัน ผู้กระทำคามผิดที่มีฐานะยากจนหรือรายได้น้อย คาดหมายได้ว่าหากถูกลงโทษ จะต้องเสียค่าปรับ เพียง 1,3000 บาท ซึ่งคิดคำนวณผลประโยชน์ที่จะได้รับรวม พบว่าตนเองได้กำไรอยู่ 800 บาท ผลประโยชน์ที่จะได้รับ=(0.6 x 10,000)-(0.4 x 13,000)=800 ดังนั้นจึงเกิดแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่จะกระทำคามผิด เป็นต้น

5. โทษปรับ day fine ฝ่าฝืนประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำคามผิด เพราะบางสถานการณ์ ค่าใช้จ่ายสำหรับการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายมีมูลค่าปรับ ดังนั้น บุคคลผู้นั้นอาจตัดสินใจกระทำคามผิดและชำระค่าปรับ

6. การบังคับโทษปรับ day fine อาจมีการทุจริตและเลือกปฏิบัติ เช่น ผู้กระทำคามผิดที่มีฐานะดีหรือรายได้สูงอาจมีการจงใจให้เกิดการทุจริตเมื่อโทษปรับมีอัตราสูงมาก ก็มีโอกาที่ทำให้เกิดการตัดสินใจบนสูง

ถึงแม้ว่าโทษปรับ day fine พบว่ามีข้อดี คือ ในการกำหนดค่าปรับมีการนำความรุนแรงของการกระทำคามผิดมาใช้พิจารณา โดยการกำหนดเป็นจำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) อีกทั้งยังคำนึงถึงสถานะทางการเงินของผู้กระทำคามผิด โดยการนำรายได้ต่อวันของผู้กระทำคามผิด (daily unit) มาใช้พิจารณา ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้ทำให้ค่าปรับมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานะทางการเงินของผู้กระทำคามผิด ทำให้ค่าปรับมีอัตราที่สูงเพียงพอที่สามารถยับยั้งการกระทำคามผิดอาญาได้ เพราะโทษปรับ day fine สัมพันธ์กับภาระหรือรายได้ของผู้กระทำคามผิด แต่โทษปรับ day fine มีข้อจำกัดที่สามารถเป็นไปได้ คือโทษปรับ day fine อาจประสบกับข้อผิดพลาดของค่าปรับที่สูงเกินไป (High Error Costs) กล่าวคือ ระบบโทษปรับ day fine โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กฎหมายไม่ได้กำหนดถึงขอบเขตเพดานขั้นสูงของค่าปรับไว้ ทำให้เสี่ยงต่อการผิดพลาดของอัตราค่าปรับที่สูงมาก ดังนั้นเมื่อระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

¹⁹⁹ แหล่งเดิม. (น. 31-32).

ไม่สมบูรณ์จึงมีโอกาสดเกิดความผิดพลาดของการตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลส่วนใหญ่ใช้กระบวนการของกฎหมาย “การให้เหตุผลกับข้อสงสัย” (beyond reasonable doubt) มาพิสูจน์ความผิดเพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด แต่ความเสียหายก็ยังคงอยู่ในบางกรณี ดังนั้น การลงโทษที่มีความรุนแรง ความผิดพลาดในอัตราค่าปรับที่ย่อมเกิดขึ้นได้²⁰⁰ อย่างไรก็ตามจุดอ่อนของโทษปรับ day fine สัมพันธ์กับการลงโทษอื่นๆซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการกลับสู่สังคม กล่าวคือ บุคคลที่ถูกลงโทษตามกฎหมายอาจไม่สามารถกลับไปดำรงชีวิตเสมือนก่อนกระทำความผิดได้ โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุก ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ต้องโทษปรับ สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ โดยไร้มลทิน

โทษปรับ day fine ยังมีอุปสรรคอื่นในการบังคับ กล่าวคือ โทษปรับ day fine ฝ่าฝืนประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำความผิด เพราะในบางสถานการณ์ค่าใช้จ่ายสำหรับการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายมีมูลค่าสูงกว่าค่าปรับ ดังนั้นบุคคลผู้นั้นอาจตัดสินใจกระทำความผิดและชำระค่าปรับ ซึ่งเรียกว่า “การฝ่าฝืนกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ” การกระทำดังกล่าวนี้ถูกพิจารณาว่าเป็น ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ทางสังคม นอกจากนี้การฝ่าฝืนกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับในกฎหมายอาญา กล่าวคือ เป็นแนวทางในการส่งเสริมระบบโทษปรับ day fine เขตอำนาจศาลในประเทศแถบตะวันตกให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาสถานการณ์บางอย่างได้ ดังนั้นศาลอาจบรรเทาโทษสำหรับบุคคลที่กระทำความผิดโดยการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ชายคนหนึ่งมีฐานะร่ำรวยขับรถด้วยความเร็วเพื่อไปส่งภรรยาที่โรงพยาบาลและถูกจับได้ว่าเขาฝ่าฝืนกฎจราจร ชายคนนี้จะต้องชำระค่าปรับในอัตราที่สูงเพราะได้ฝ่าฝืนกฎหมายและมีฐานะร่ำรวย ถึงอย่างนั้นก็ตามพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดทางจราจรรายนี้ยังได้รับความชอบธรรมจากแนวคิดการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและภายใต้สามัญสำนึก ค่าปรับในอัตราที่สูงมากอาจยับยั้งผู้กระทำความผิดรายนี้จากการขับรถเร็วเพื่อไปโรงพยาบาลและถึงโรงพยาบาลได้ทันเวลา แต่ศาลอาจพิจารณาความน่าตำหนิของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลไปและบรรเทาโทษให้กับผู้กระทำความผิดรายนี้ นอกจากนี้โทษปรับ day fine ไม่ได้เป็นเพียงแค่การลงโทษทางการเงินที่สูงที่สามารถป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่โทษปรับในระบบดังกล่าวยังคำนึงถึงสัดส่วนของค่าปรับซึ่งกำหนดอย่างเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงภาระของผู้กระทำความผิดทุกรายด้วย ดังนั้นผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายอาจตัดสินใจในสิ่งที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้กระทำความผิดมากที่สุดโดยการกระทำความผิดกฎหมาย²⁰¹

²⁰⁰ Day-Fines: Should the Rich Pay More? (p. 19-20). Op.cit.

²⁰¹ Ibid. (p. 20-21).

ในการบังคับโทษปรับ day fine อาจมีการทุจริตและเลือกปฏิบัติ กล่าวคือ โทษปรับในอัตราที่สูงสำหรับผู้กระทำความผิดที่ร่ำรวยอาจมีการจงใจให้เกิดการทุจริต เมื่อโทษปรับมีอัตราสูงมาก ก็มีโอกาสที่ทำให้เกิดการคิดสินบนสูง เช่น ในสาธารณรัฐฟินแลนด์ ผู้กระทำความผิดที่ขับรถฝ่าฝืนกฎจราจรต้องโทษปรับถึง 112,000 ยูโร ผู้กระทำความผิดรายนี้อาจจงใจให้ชำระค่าปรับที่ต่ำกว่าและหลีกเลี่ยงการพิจารณาคดีโดยวิธีการอันทุจริต ซึ่งวิธีการนี้เป็นสิ่งที่จงใจให้เจ้าหน้าที่ปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปสูงมาก แต่วิธีทุจริตเช่นนี้อาจอาจพบได้ยาก เพราะค่าปรับที่มีอัตราสูงมาก่อนข้างพบได้น้อย นอกจากนี้ในประเทศต่างๆ ที่มีกลไกการปราบปรามการทุจริตที่แข็งแกร่งนั้น มักได้แย้งว่าไม่ควรนำเรื่องการทุจริตมาเป็นเหตุผลในการนำโทษปรับ day fine มาใช้²⁰²

จากวิธีการกำหนดค่าปรับของโทษปรับ day fine เห็นได้ว่า ในบริบทของโทษปรับ day fine มีข้อมูลบางอย่างที่เกี่ยวกับผู้มีอำนาจลงโทษกับผู้กระทำความผิดที่ไม่สมส่วนกัน กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดยังคงเป็นผู้ถือครองข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณารายได้และทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเอง โดยผู้ที่มีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดไม่สามารถนำข้อมูลของผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทั้งที่ข้อมูลเหล่านั้นเป็นข้อมูลที่จำเป็นที่ใช้ในการพิจารณาถึงรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (daily unit) เพราะหากขาดข้อมูลดังกล่าวนี้ การพิจารณาลงโทษปรับก็จะอาศัยข้อมูลจากความรุนแรงของการกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่ต่างจากการลงโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้หลายประเทศบัญญัติถึงวิธีปฏิบัติในการใช้โทษปรับ day fine ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้ศาลเป็นผู้ประเมินสถานทางการเงินจากบัญชีทางการเงินของผู้กระทำความผิดได้ เช่น สาธารณรัฐฟินแลนด์ ศาลจะนำข้อมูลจากรายงานการเสียภาษีของผู้กระทำความผิดมาใช้²⁰³ ส่วนในสมาพันธ์รัฐสวิส²⁰⁴ และราชอาณาจักรเดนมาร์ก²⁰⁵ ได้บัญญัติ

²⁰² Ibid. (p. 20).

²⁰³ The Criminal Code of Finland, Section 2-Amount of a day fine

(3) The primary basis for the calculation of the monthly income is the income of the person fined as indicated in the most recent taxation. If the income of the person fined cannot be reliably ascertained from the tax records or it has essentially changed since the most recent taxation, it may be assessed also on the basis of other information

²⁰⁴ Swiss Criminal Code, Art. 34

(3) The authorities of the Confederation, the cantons and the communes shall provide the information required to determine the daily penalty unit

²⁰⁵ The Penal Code of Denmark, §51

ในประมวลกฎหมายอาญาให้เป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจัดทำข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดให้กับศาล

จากการใช้โทษปรับ day fine สิ่งที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพิจารณาถึงรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (daily unit) คือการที่ศาลหรือผู้มีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดต้องการข้อมูลที่ใช้จัดเก็บค่าปรับบนพื้นฐานของรายได้ ทรัพย์สิน และค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องนำมาหักลบกัน ดังนั้นการจัดเก็บข้อมูลที่ใช้พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดจึงต้องใช้ระยะเวลา เช่น ในระบบกฎหมายอาญาสเปนมีการนำเอาโทษปรับ day fine มาใช้ แต่ไม่มีการรับรู้ของประชาชนในการนำโทษปรับในระบบดังกล่าวมาใช้จึงส่งผลให้ไม่เกิดประสิทธิภาพในการใช้โทษปรับในระบบดังกล่าว และมีความตระหนักรู้ในการสืบค้นข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดมากขึ้น ทำให้กลายเป็นความฟุ่มเฟือยมากกว่าการสืบค้นการกระทำความผิด ดังนั้นศาลจึงใช้สัญชาติญาณของศาลเองในการรับข้อมูลเพื่อกำหนดรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (daily unit) จากการปฏิบัติของศาลดังกล่าวทำให้เกิดขอบเขตของอัตราขั้นต่ำของค่าปรับขึ้น²⁰⁶ อีกทั้งในประเทศเนเธอร์แลนด์ก็มีข้อสังเกตในการนำโทษปรับ day fine มาปรับว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการพิสูจน์และรวบรวมข้อมูลที่เป็นของผู้กระทำความผิด และระบบของโทษปรับ day fine เป็นระบบที่ยุ่งยากมาก โดยเฉพาะในการคำนวณข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่ควรเปลี่ยนการบังคับใช้กฎหมายของผู้ที่มีอำนาจลงโทษเป็นการบริการทางภาษีเพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการกระทำความผิด²⁰⁷ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่ผู้มีอำนาจต้องมีการลงโทษ คือ ประสิทธิภาพของการถ่ายโอนข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นข้อมูลที่มีคุณค่ามาใช้ในการพิจารณา

ระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นระบบที่ต้องการผู้กระทำความผิดเข้ามาในกระบวนการมากที่สุด ดังนั้นข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดทางอาญาจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการเป็นผู้จัดทำข้อมูล โดยส่วนมากข้อมูลส่วนตัวของผู้กระทำความผิด

4) The police may, with other public agencies, make the enquiries necessary for fixing the fine.

Furthermore, the police may request the information regarding the conditions of the person concerned, which is found to be important for fixing the fine, from registers kept by public authorities, including the courts.

Notification shall be in writing or by direct data transfer.

²⁰⁶ *Criminal Law in Spain*, U.S.: Kluwer Law International, By L. Bachmaier and A. del M. Garcia, 2010, See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 8). Op.cit.

²⁰⁷ *Is Ons Strafrecht Gebaat bij de Invoering van een Dagboetestelsel, DD31: 476-494.*, (“Does Dutch Criminal Law Profit from the Introduction of a Day Fine System”) by J. Simonis, 2001, See *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (p. 8). Op.cit.

สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดที่นำมาพิจารณาจะถูกรวบรวมโดยการกรอกแบบสอบถามจากผู้กระทำความผิดเอง ผู้กระทำความผิดจึงเป็นแหล่งข้อมูลขั้นแรกของการพิจารณารายได้ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญมากสำหรับขั้นตอนที่สองของการลงโทษปรับ day fine ซึ่งศาลในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการพัฒนาความสัมพันธ์ของรูปแบบการวินิจฉัยรายได้ของผู้กระทำความผิดโดยการให้ผู้กระทำความผิดปฎิญาณตน²⁰⁸ เพราะเชื่อว่าความไว้วางใจในตัวผู้กระทำความผิดเปรียบเสมือนแหล่งที่มาของข้อมูลในการพิจารณาบัญชีทางการเงินของผู้กระทำความผิดและการปฎิญาณตนเช่นนี้ไม่ได้มีเพียงในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเท่านั้น แต่ศาลในประเทศอื่นๆก็มีการปฏิบัติเช่นกัน²⁰⁹

อย่างไรก็ตามการนำค่าเฉลี่ยของรายได้สำหรับผู้กระทำความผิดทั้งหมดที่ต้องปฎิญาณตนมาใช้ ถือเป็นสิ่งที่ขัดขวางประโยชน์ในการลงโทษปรับ day fine เช่น อัตราค่าปรับที่ต้องต่อผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิด เพราะผู้กระทำความผิดที่ปฎิญาณตนทุกรายไม่ได้มีรายได้ที่เท่าเทียมกัน รายได้ของประชาชนอาจเพิ่มหรือลดก็ได้เพราะขึ้นอยู่กับความแตกต่างของปัจจัยหลายๆอย่าง เช่น ชั่วโมงการทำงาน หรือวันป่วย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสันนิษฐานได้ว่าทำให้รายได้ของผู้กระทำความผิดน้อยกว่ารายได้เฉลี่ยที่ผู้กระทำความผิดได้ปฎิญาณตนแล้ว ทำให้ศาลมีแนวโน้มที่จะลดค่าปรับของผู้กระทำความผิดจากกรณีดังกล่าวลง อย่างไรก็ตามข้อสันนิษฐานดังกล่าวข้างต้นไม่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับให้ถูกต้องได้ถ้าปราศจากรายได้ที่แท้จริงสูงกว่าค่าเฉลี่ยที่ผู้กระทำความผิดปฎิญาณตน ในกรณีนี้จึงทำให้ไม่สามารถข่มขู่ผู้กระทำความผิดที่มีรายได้สูงได้เท่าที่ควรจะเป็น²¹⁰

ความเชื่อถือของการรายงานรายได้ของผู้กระทำความผิดด้วยตัวของผู้กระทำความผิดเองอาจตรวจสอบได้โดยประวัติการเสียภาษีของผู้กระทำความผิด ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา, ประเทศเนเธอร์แลนด์ และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีการนำรูปแบบการรายงานทางภาษีมาใช้ โดยภายใต้รูปแบบนี้สิ่งที่ต้องการคือ รายงานการเสียภาษีซึ่งเป็นที่มาของรายได้และจำนวนค่าปรับเพื่อมอบให้กับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย ในระบบนี้ต้องเพิ่มความเสียหายสำหรับการรายงานสถานะทางการเงินที่คลาดเคลื่อน กล่าวคือ

²⁰⁸ *Fines in the Criminal Justice System, in Klaus, Sessar ed., Developments in Crime and Crime Control Research. NY, Spring-Verlag (p. 150-169).* by A. H. Jörg, 1991. See Day-Fines: Should the Rich Pay More?. Op.cit.

²⁰⁹ *Fines and Day Fines, Crimes and Justice 12. (p. 49-98).* by S. T. Thillsman 1990. See Day-Fines: Should the Rich Pay More?. Op.cit.

²¹⁰ *Ibid.* (p. 9).

ความน่าจะเป็นที่เป็นไปได้ว่าผู้กระทำความผิดแต่ละรายจะถูกตรวจสอบทางบัญชี และถ้าผู้กระทำความผิดเหล่านั้นถูกจับได้ว่าได้รายงานสถานะทางการเงินต่ำกว่าที่เป็นจริง ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษ เช่น ในสหรัฐอเมริกา ข้อมูลหลักทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาจากหน่วยงานจัดเก็บภาษีของสหรัฐอเมริกา (Internal Revenue Service: IRS) โดยอาศัยการประเมินตนเองในรายได้ของแต่ละบุคคล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเรียกว่า “ความร่วมมือจากประชาชน” (voluntary compliance) กล่าวคือ ถ้าบุคคลใดหรือนิติบุคคลใดรายงานข้อมูลทางการเงินของตนคลาดเคลื่อนเพื่อจะหลบเลี่ยงการจ่ายภาษี บุคคลหรือนิติบุคคลเหล่านั้นอาจถูกตรวจสอบทางบัญชีการเงินหรือถูกสอบสวนในทางอาญาต่อไป ซึ่งในสหรัฐอเมริกามีกระบวนการนำบุคคลหรือนิติบุคคลที่รายงานข้อมูลทางการเงินของตนคลาดเคลื่อนไปลงโทษที่มีความรุนแรง คือ การลงโทษจำคุก²¹¹ ดังนั้นรูปแบบที่ทำให้การรายงานข้อมูลทางการเงินของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะรายงานข้อมูลโดยถูกต้องตรงกับความเป็นจริงหรือคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง คือความเป็นไปได้ว่าบุคคลแต่ละคนจะถูกตรวจสอบสถานะทางบัญชีการเงิน และถ้าถูกจับได้ว่ามีการรายงานข้อมูลทางการเงินคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริงจะต้องชำระภาษีในฐานะที่ปกปิดรายได้ที่แท้จริงและยังถูกเพิ่มโทษทางอาญาแก่บุคคลที่รายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนนั้นด้วย นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าระบบของการจัดเก็บภาษีและการกำหนดประสิทธิภาพของโทษปรับ day fine มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ทั้งสองระบบมีการบังคับให้บุคคลต้องชำระเงิน โดยมีการคำนวณการชำระเงินให้สัมพันธ์กับรายได้ จึงเป็นเหตุให้มีการรายงานรายได้ที่ต่ำกว่ารายได้ที่แท้จริง

นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยในประเทศไทย เคยเสนอให้มีการนำรายได้ประมาณการ (Potential income)²¹² มาใช้ในการในการหารายได้ของผู้กระทำความผิดที่ไม่มีฐานข้อมูลในการเสียภาษี เช่น เกษตรกร ผู้รับจ้าง เป็นต้น โดยหลักการประมาณการนี้คือการนำสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ และแหล่งประกอบอาชีพมาคำนวณว่าผู้กระทำความผิดน่าจะมีรายได้เท่าใด

จากปัญหาในเรื่องรายได้ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการคำนวณค่าปรับให้มีประสิทธิภาพ บางศาลจึงใช้วิธีบังคับให้ผู้กระทำความผิดปฏิญาณตนก่อนที่ผู้กระทำความผิดจะเป็นผู้บอกข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดต่อศาลเอง จึงเป็นการเสี่ยงที่ศาลจะได้รับข้อมูลอันเป็นเท็จ ดังนั้นเพื่อความสะดวกและให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องของการจัดเก็บข้อมูลของผู้กระทำความผิดเพื่อใช้ในการลงโทษ จึงมีการนำวิธีการของโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) มาใช้แก้ปัญหา ระบบโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) จะมีความสัมพันธ์กับ

²¹¹ Ibid. (p. 9-11).

²¹² จาก โทษปรับ โดยกำหนดตามวันและรายได้ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) (น. 70).

ผู้กระทำความผิดต่อเมื่อผู้กระทำความผิดถูกพิพากษาว่ามีความผิดสำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก การลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งกับรายได้ของผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องเพื่อนำมาคำนวณค่าปรับในครั้งแรกได้ และเพื่อขยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลทางการเงินคลาดเคลื่อน ดังนั้นต้องมีกระบวนการทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนหรือผิดพลาดเกิดขึ้นเสมือนกับการกระทำความผิดในครั้งที่สองที่จะต้องถูกลงโทษด้วยการเพิ่มค่าปรับและเพื่อที่จะตรวจสอบผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการบังคับใช้โทษปรับลำดับรองในอัตราตายตัว (fixed secondary fines) ซึ่งเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดทุกคนที่รายงานข้อมูลทางการเงินของตนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอย่างเท่าเทียมกันทั้งที่รายได้ของผู้กระทำความผิดและความร่ำรวยในการรายงานข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดแต่ละคนต่างกัน อย่างไรก็ตามเป็นการขัดต่อประสิทธิภาพของการลงโทษเพื่อข่มขู่ เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยจะได้รับการป้องปรามที่ต่ำกว่าผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจน อีกทั้งการลงโทษเพื่อข่มขู่เป็นสิ่งที่ไม่มีประสิทธิผลและไม่สำคัญเพราะโทษปรับไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงให้มีความรุนแรงการรายงานข้อมูลทางการเงินที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพในการลงโทษ จึงมีแนวคิดโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) ขึ้น โทษปรับในรูปแบบนี้ คือการปรับที่คำนึงถึงองค์ประกอบของผู้กระทำความผิดดังนี้ 1. รายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (daily unit) 2. ความเปลี่ยนแปลงของค่าปรับขึ้นอยู่กับจำนวนของการรายงานข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด โทษปรับ day fine จะได้รับความสำเร็จในการป้องปรามการกระทำความผิดได้ กล่าวคือ ถ้ามีพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับรายงานข้อมูลทางการเงินที่บิดเบือนหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง²¹³

โดยขั้นตอนของโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) คือ ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับ day fine จะต้องเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของตนให้ศาลทราบ และศาลจะตรวจสอบบัญชีของผู้กระทำความผิดโดยพิจารณาถึงความน่าจะเป็นในข้อมูลด้านการเงินของผู้กระทำความผิด หากผู้กระทำความผิดถูกจับได้ว่ารายงานข้อมูลทางการเงินของตนคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงต่อศาล ผู้กระทำความผิดผู้นั้นจะถูกลงโทษ ซึ่งวิธีการลงโทษการกระทำความผิดดังกล่าวจะกระทำโดยการลงโทษปรับครั้งแรก ที่เป็นโทษเดิมที่ผู้กระทำความผิดต้องโทษอยู่แล้ว และนอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังต้องถูกลงโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) โทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 อย่าง กล่าวคือ 1. สถานะทางการเงินหรือฐานะความเป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด 2.

²¹³ Day-Fines: Should the Rich Pay More?. (p. 11-12). Op.cit.

ความสำคัญในการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนของผู้กระทำความผิดต่อศาล หากมีผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลทางการเงินของตนคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง โทษปรับที่ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) จะทำหน้าที่เสมือนการข่มขู่ผู้กระทำความผิด 3. ความรุนแรงของโทษปรับ day fine ที่ผู้กระทำความผิดต้องโทษปรับในครั้งแรก โดยองค์ประกอบในข้อนี้เป็น การเพิ่มความมั่นใจว่าผู้กระทำความผิดจะถูกยับยั้งโดยไม่ได้พิจารณาถึงความรุนแรงของโทษปรับในครั้งแรก ความสัมพันธ์ระหว่างโทษปรับ day fine หรือโทษปรับในครั้งแรกกับโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) หรือโทษปรับครั้งที่สอง ถูกกำหนดด้วยกฎหมายและขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้ในการตรวจสอบบัญชี ดังนั้นการบังคับโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) หรือโทษปรับครั้งที่สองจึงเป็นระบบการจำแนกโทษปรับที่สมบูรณ์แบบในการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นการเพิ่มการป้องปรามการกระทำความผิดเพื่อไม่ให้มีการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนของผู้กระทำความผิด²¹⁴

ส่วนมาตรการที่เหมาะสมสำหรับความร้ายแรงของการกระทำความผิดครั้งที่ 2 จะคำนวณจากจำนวนของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงและความร้ายแรงของโทษ day fine หรือโทษปรับในครั้งแรก อาจกล่าวได้ว่าอัตราส่วนร้อยละของผลรวมของรายได้ที่ไม่ได้รายงานจะถูกคูณด้วยจำนวนของวันที่ถูกลงโทษปรับในการปรับครั้งแรกด้วยเหตุที่องค์ประกอบของโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) หรือโทษปรับครั้งที่สองซึ่งขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง ดังนั้นภายใต้โครงสร้างการพิพากษา ผู้กระทำความผิดต้องเผชิญการเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างค่าปรับที่สูงในครั้งแรกหรือค่าปรับที่สูงในครั้งที่สอง กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดตัดสินใจรายงานรายได้ของตนที่ตรงกับความเป็นจริง ค่าปรับในครั้งแรกก็จะสูง และค่าปรับในครั้งที่สองมีความเป็นไปได้เท่ากับศูนย์ ในทางกลับกันถ้าผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลรายได้ของตนคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง ก็จะเสี่ยงที่โดนตรวจสอบข้อมูลทางบัญชีและถูกปรับในครั้งที่สอง โดยจำนวนค่าปรับครั้งที่สองขึ้นอยู่กับจำนวนของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง และผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิดที่เลือกรายงานข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของตน ซึ่งค่าปรับของโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day fine) ประกอบด้วย จำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) และรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด (daily unit) เช่นเดียวกับโทษปรับ day fine ซึ่งจำนวนวันปรับสำหรับค่าปรับในครั้งที่สองถูกกำหนดโดยการนำร้อยละของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริงคูณกับจำนวนวันปรับของการปรับในครั้งแรกและตัวคูณของความร้ายแรง (severity multiplier) ซึ่งตัวคูณของความร้ายแรงคือ จำนวนของวันที่จะปรับในการปรับ

²¹⁴ Ibid. (p. 1-2).

ครั้งที่สอง จำนวนวันที่จะปรับในครั้งที่สองจะมีจำนวนวันที่มากกว่าการปรับในครั้งแรก ดังนั้นค่าปรับครั้งที่สองประกอบด้วยความร้ายแรงของระบบการบังคับใช้กฎหมายครั้งที่สอง และกฎหมายควรเข้าไปแทรกแซงก่อนที่จะมีปัญหาเกิดขึ้นเพื่อป้องปรามการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ส่วนรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด (daily unit) ยังคงเหมือนกับต้องโทษปรับ day fine หรือโทษปรับในครั้งแรก แต่ต้องแก้ไขรายได้ให้ถูกต้องกับความเป็นจริงหลังจากที่มีการตรวจสอบรายได้แล้ว²¹⁵

แนวคิดการตรวจสอบบัญชีของผู้กระทำความผิด เคยถูกนำเสนอโดย Polinsky ในปี ค.ศ. 2006 มาก่อนแล้ว แต่แนวคิดที่ Polinsky เสนอขึ้นเป็นการนำข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาใช้แทรกแซงแก้ปัญหาหลังจากที่มีปัญหาเกิดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายมากกว่าการนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ก่อนที่มีปัญหาเกิดขึ้นหรือนำข้อมูลทางการเงินมาพิจารณาโทษปรับ²¹⁶

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับโทษปรับ คือ “ระบบการบังคับโทษลำดับรอง” ที่มี 2 ระดับ กล่าวคือ ระดับแรกในการปรับควรใช้ปัจจัยหลายๆอย่างเพื่อเข้าถึงข้อมูลทางบัญชีของผู้กระทำความผิด ดังนั้นควรให้อำนาจผู้ที่มีอำนาจลงโทษเข้าถึงข้อมูลทางบัญชีของผู้กระทำความผิดเพื่อให้สามารถลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งระบบการจำแนกโทษปรับอาจสามารถยับยั้งการกระทำความผิดด้วยการเพิ่มคุณค่าของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนของผู้กระทำความผิดแต่ละราย ส่วนระดับที่สอง คือคำแนะนำในการคำนวณค่าปรับอย่างเป็นทางการระหว่างความรุนแรงของโทษปรับ day fine หรือโทษปรับในครั้งแรกและความรุนแรงของโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) หรือโทษปรับครั้งที่สอง โดยการนำความรุนแรงทั้งสองครั้งมาคูณกัน ซึ่งอาศัยข้อมูลจากความน่าจะเป็นในการตรวจสอบบัญชีของผู้กระทำความผิด โดยข้อมูลในส่วนนี้ ศาลจะเป็นผู้ตัดสินหรืออาจกำหนดไว้ในตัวบทกฎหมาย โดยท้ายสุดศาลจะเป็นผู้นำปัจจัยดังกล่าวนี้มาใช้ในการคำนวณโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) หรือโทษปรับครั้งที่สองได้อย่างเหมาะสมในแต่ละกรณี

2.15 วิธีการบังคับโทษปรับ

เนื่องจากสังคมประกอบด้วยกลุ่มคนหลายชนชั้น ดังนั้นในการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดบางรายก็สามารถชำระค่าปรับได้ บางรายก็ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการต่างๆเกิดขึ้นมาเพื่อบังคับให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับตามคำสั่งศาลได้ หรือใน

²¹⁵ Ibid. (p. 12-13).

²¹⁶ Ibid. (p. 2).

กรณีและผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ก็ต้องมีมาตรการลงโทษชนิดอื่นแทนการบังคับชำระค่าปรับ

2.15.1 การผ่อนชำระค่าปรับ

ในกรณีของการผ่อนชำระค่าปรับในประเทศไทย ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายฉบับใดได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับอย่างเดียวหรือต้องโทษปรับร่วมกับโทษชนิดอื่นให้สามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ คงมีแต่วิธีปฏิบัติที่นิยมใช้กัน คือ ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกพร้อมกับโทษปรับ สามารถนำเงินค่าปรับมาชำระได้ครบเท่าที่ครบกำหนดระยะเวลาของการจำคุก

อย่างไรก็ตามในประเทศไทยเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยถึงกรณีของการผ่อนชำระค่าปรับของนิติบุคคลไว้ ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1579/2521 ว่า โทษปรับนิติบุคคลถูกกักขังแทนค่าปรับไม่ได้ ดังนั้นการขอผ่อนชำระค่าปรับจะถือว่าจำเลยไม่ชำระค่าปรับไม่ได้ ศาลจะผ่อนผันให้จำเลยชำระค่าปรับช้าเร็วเพียงใด แล้วแต่ดุลพินิจตามความยุติธรรมและความเหมาะสม เพราะการยึดทรัพย์สินเพื่อมาชำระค่าปรับอาจทำได้ภายในระยะเวลา 5 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 99 ซึ่งไม่ใช้การขยายระยะเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23 อย่างไม่เป็นเหตุ ปัญหาของการผ่อนชำระค่าปรับตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของตัวบทกฎหมายที่ชัดเจน โดยแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้ ฝ่ายแรกมีความเห็นว่าคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวเป็นการนำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23²¹⁷ มาใช้บังคับ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าเป็นการนำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 99²¹⁸ ซึ่งเป็นเรื่องอายุความการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับมาใช้บังคับ ดังนั้นหากมีบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับการผ่อนชำระค่าปรับหรือการขอขยายระยะเวลาการชำระค่าปรับที่

²¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23

เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้ยื่นคำขอ โดยทำเป็นคำร้อง ให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งขยาย หรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้ หรือตามที่ ศาลได้กำหนดไว้ หรือระยะเวลาที่เกี่ยวข้องวิธีพิจารณาความแพ่ง อันกำหนดไว้ในกฎหมายอื่น เพื่อให้ดำเนินหรือมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ก่อนสิ้นระยะเวลานั้นแต่การขยายหรือย่นเวลาเช่นว่านี้ ให้ฟังทำได้ต่อเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ และศาลได้มีคำสั่งหรือคู่ความ มีคำขอขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลานั้น เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัย

²¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 99

การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก

ชัดเจน โดยกำหนดเป็นระยะเวลาที่แน่ชัดหรือกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลก็ควรกำหนดไว้อย่างแน่ชัดดังเช่นในต่างประเทศ

ในสหรัฐอเมริกา ที่มลรัฐ แคลิฟอร์เนีย ได้มีการบัญญัติถึงการผ่อนชำระค่าปรับเอาไว้ใน The Penal code of California 1968 ใน section 1205 ได้บัญญัติไว้ว่า²¹⁹ “คำพิพากษาที่กำหนดให้จำเลยชำระค่าปรับร่วมกับการลงโทษชนิดอื่นหรือชำระค่าปรับอย่างเดียว อาจจะมีคำสั่งให้จำเลยจำคุกจนกระทั่งชำระค่าปรับเป็นที่เรียบร้อยและอาจจำคุกจนครบกำหนดของโทษจำคุก ในส่วนของการลงโทษหรือการลงโทษจำคุกนั้น จำเลยซึ่งถูกพิพากษา คำพิพากษาอาจกำหนดเงื่อนไขของการจำคุกสำหรับการไม่ชำระค่าปรับ โดยกำหนดให้โทษจำคุก 1 วัน แทนค่าปรับ 30 ดอลลาร์ ส่วนจำเลยซึ่งต้องโทษจำคุกในกรณีที่ไม่ชำระค่าปรับ มีสิทธินำค่าปรับมาชำระได้ในขณะถูกคุมขังตามที่ศาลได้กำหนด และในกรณีผู้ต้องโทษจำคุกในคดีลหุโทษ ศาลสามารถกำหนดให้จำเลยชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือให้ผ่อนชำระค่าปรับในระยะเวลาที่ศาลเป็นผู้กำหนดได้...” จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าศาลมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มีอำนาจให้จำเลยที่ต้องโทษในคดีลหุโทษสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ โดยศาลจะเป็นผู้กำหนดวันผ่อนชำระค่าปรับ และในสหรัฐอเมริกายังมีอีกหลายมลรัฐที่ได้บัญญัติถึงการผ่อนชำระค่าปรับไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เช่น มลรัฐคอนเนคติกัต ได้บัญญัติถึงเรื่องการผ่อนชำระค่าปรับไว้ใน Connecticut Penal Code 2011 ใน Title 53a Chapter 952 ถึงการกำหนดเงื่อนไขที่เหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจในการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น ศาลต้องพิจารณาตามที่กฎหมายกำหนด โดยในข้อ B บัญญัติถึง

²¹⁹ The Penal code of California 1968, section 1205

(a) A judgment that the defendant pay a fine, with or without other punishment, may also direct that he or she be imprisoned until the fine is satisfied and may further direct that the imprisonment begin at and continue after the expiration of any imprisonment imposed as a part of the punishment or of any other imprisonment to which the defendant may have been sentenced. The judgment shall specify the term of imprisonment for nonpayment of the fine, which shall not be more than one day for each thirty dollars (\$30) of the fine, nor exceed the term for which the defendant may be sentenced to imprisonment for the offense of which he or she has been convicted. A defendant held in custody for nonpayment of a fine shall be entitled to credit on the fine for each day he or she is held in custody, at the rate specified in the judgment. When the defendant

has been convicted of a misdemeanor, a judgment that the defendant pay a fine may also direct that he or she pay the fine within a limited time or in installments on specified dates, and that in default of payment as stipulated he or she be imprisoned in the discretion of the court either until the defaulted installment is satisfied or until the fine is satisfied in full; but unless the direction is given in the judgment, the fine shall be payable.

ความสามารถของผู้กระทำความผิดในการชำระค่าปรับ ซึ่งเป็นการผ่อนชำระค่าปรับและเงื่อนไขอื่นๆ²²⁰

นอกจากนี้ยังพบว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการกำหนดถึงการผ่อนชำระค่าปรับซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี German Criminal Code 1998 (Strafgesetzbuch, StGB), Section 42 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าบุคคลใดถูกพิพากษาว่ามีความผิด และเมื่อพิจารณาถึงสถานะทางการเงินแล้ว คาดว่าไม่สามารถชำระค่าปรับได้ทันที ศาลอาจกำหนดระยะเวลาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดมาชำระค่าปรับหรืออนุญาตให้ผู้กระทำความผิดผ่อนชำระค่าปรับได้”²²¹

2.15.2 การรอกการกำหนดค่าปรับและการรอกการบังคับชำระค่าปรับ

การรอกการกำหนดโทษนั้น มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดยับยั้งซึ่งใจไม่กลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากการกระทำความผิดครั้งแรกที่ตนได้ทำไปนั้นผู้กระทำความผิดยังไม่รู้ว่าตนต้องถูกลงโทษเท่าใด เมื่อคิดที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก จึงเกิดความยับยั้งไม่กระทำความผิด ส่วนการรอกการลงโทษนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดี²²²

ในประเทศไทย มีการบัญญัติการรอกการกำหนดโทษและการรอกการลงโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56²²³ แต่บทบัญญัติในมาตรา 56 กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติถึงวิธีการนำการรอกการกำหนดโทษและการรอกการลงโทษมาปรับใช้อย่างชัดเจน แต่กลับเป็นเงื่อนไขที่ผูกกับโทษจำคุก กล่าวคือ ศาลสามารถกำหนดการรอกการกำหนดโทษและการรอกการลงโทษได้ต่อเมื่อศาลจะลงโทษจำคุก 5 ปี แก่ผู้กระทำความผิด และเป็นที่ยอมรับว่า บุคคลนั้นไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดย

²²⁰ Connecticut Code 2011, Title 53a Penal Code Sec. 53a-28 In determining the appropriate terms of financial restitution, the court shall consider:

(b) the offender's ability to pay based on installments or other conditions

²²¹ German Criminal Code 1998 (Strafgesetzbuch, StGB)

Section 42 Facilitation of Payment

If the convicted person, due to his personal or financial circumstances, cannot be expected to pay the fine immediately, the court shall grant him a payment deadline or allow him to pay in specified instalments. The court may also order that the privilege of paying the fine in fixed instalments be withdrawn if the convicted person fails to pay an instalment in time.

²²² จาก การใช้ดุลพินิจการรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษ (น. 3). โดย วิกรม วรรณกร, 2551, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

²²³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56

ประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือเคอร์รับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีกโดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะ เป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษาโดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ไม่ได้กำหนดจำนวนเงินไว้ชัดเจนว่า ผู้กระทำความผิดต้องโทษปรับจำนวนเท่าใด จึงจะสามารถรอการลงโทษปรับได้ ซึ่งต่างจากประเทศต่างๆ ในโลกที่มีการนำเอาการรอการลงโทษปรับมาใช้ เช่น ประเทศญี่ปุ่น บัญญัติไว้ใน Japanese Penal Code Code (Act No.45 of 1907) ใน Article 25²²⁴ กำหนดให้บุคคลใดต้องโทษจำคุกไม่ถึง 3 ปี หรือต้องโทษปรับไม่ถึง 500,000 เยน ในการลงโทษอาจกำหนดให้มีการรอการลงโทษในระยะเวลาตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 5 ปี จะเห็นได้ว่ากฎหมายอาญาญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติถึงการรอการลงโทษไว้ทั้งในการลงโทษจำคุกและการลงโทษปรับ ดังนั้นผู้กระทำความผิดที่ศาลต้องโทษปรับไม่เกิน 500,000 เยน ศาลสามารถกำหนดการรอการลงโทษปรับได้ เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่บัญญัติให้ศาลสามารถกำหนดการรอการลงโทษปรับกับผู้ต้องโทษปรับไม่เกิน 60,000 ยูโรได้

สาเหตุของการที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขชัดเจนในการรอการกำหนดโทษและการรอการลงโทษปรับ อาจเพราะบทบัญญัติดังกล่าวเพิ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในวันที่ 4

²²⁴ Japanese Penal Code (Act No. 45 of 1907)

Chapter IV. Suspension of Execution of the Sentence Article 25. (Suspension of Execution of the Sentence)

(1) When any one of the following persons has been sentenced to imprisonment with or without work for not more than 3 years or a fine of not more than 500,000 yen, execution of the sentence may, in light of circumstances, be suspended for a period of not less than 1 year but not more than 5 years from the day on which the sentence becomes final and binding: Article 25. (Suspension of Execution of the Sentence) (1) When any one of the following persons has been sentenced to imprisonment with or without work for not more than 3 years or a fine of not more than 500,000 yen, execution of the sentence may, in light of circumstances, be suspended for a period of not less than 1 year but not more than 5 years from the day on which the sentence becomes final and bindin ...

เมษายน 2559 เพราะเดิมที่ประเทศไทยมีเพียงบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการรอกการกำหนดโทษและการรอกการลงโทษจำคุกเท่านั้น เนื่องจากในขณะที่มีการร่างประมวลกฎหมายอาญานั้น คณะกรรมการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโทษปรับเป็นโทษเล็กน้อย หากผู้ต้องโทษปรับได้รับโทษปรับ จะไม่มีผลเสียในเรื่องการเสื่อมเสียชื่อเสียง มีเพียงแต่ผลเสียในทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดเองเท่านั้น ดังนั้นสมควรที่จะต้องรับโทษปรับทันที แต่ในทางกลับกัน หากผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุก จะต้องเสื่อมเสียประวัติและชื่อเสียงไปตลอดชีวิต ดังนั้นสมควรให้มีการรอกการลงโทษไว้ก่อน²²⁵

2.15.3 การใช้มาตรการอื่นมาเสริมแทนการบังคับโทษปรับในประเทศไทย

นอกจากโทษปรับที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในประเทศไทยยังมีมาตรการอื่นที่ไม่ใช่การบังคับโทษปรับโดยตรงตามประมวลกฎหมายอาญา แต่เป็นมาตรการที่มีความเกี่ยวข้องกับการบังคับโทษปรับ โดยแบ่งได้เป็น 4 ประการ ดังนี้

1. การกักขังแทนค่าปรับ

การกักขังแทนค่าปรับบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29 ว่า “ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออัยคดีหรือเรียกชื่อในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้” ตามมาตรานี้กฎหมายบัญญัติว่า “กักขัง” โดยไม่ได้ใช้คำว่า “โทษกักขัง” ดังนั้นผู้กระทำความผิดต้องถูกกักขังในที่ที่มีชีวิตอยู่อาศัยของตนเอง ผู้ที่ถูกกักขังแทนค่าปรับหากทำผิดเงื่อนไขศาลจะเปลี่ยนให้เป็นโทษจำคุกไม่ได้ เพราะโทษเดิมไม่ใช่จำคุก และกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้นมาตรานี้การกักขังแทนค่าปรับไม่ใช่โทษกักขัง แต่เพื่อบังคับเอาค่าปรับเท่านั้น²²⁶

ดังนั้นหากโทษเดิมเป็นโทษปรับ และผู้กระทำความผิดถูกกักขังแทนค่าปรับอยู่ ศาลไม่มีอำนาจเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกได้²²⁷ เพราะเป็นการกักขังเพื่อเอาค่าปรับเท่านั้น และความผิดที่กระทำไม่มีโทษถึงจำคุก สภาพการกักขังแทนค่าปรับต่างจากโทษกักขังหากทำผิดระเบียบศาลจะ

²²⁵ รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 34/2482. วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2482 ดู *การลงโทษปรับทางอาญา* (วิทยานิพนธ์หม่อมราชวงศ์) (น. 126). โดย พิรุฬห์ โศกุลวรรณ, 2532, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²²⁶ *หลักกฎหมาย: กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (น. 97). เล่มเดิม.

²²⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 403/2517 (น. 231). ดูหมายเหตุประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง ทั่วยมาตรา 27. ดู *หลักกฎหมาย: กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (น. 98). เล่มเดิม.

เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกไม่ได้ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 หากศาลลงโทษจำคุก ย่อมขัดต่อมาตรา 2 ได้²²⁸

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29/1 วรรคสอง ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2559 โดยกำหนดให้มีการนำกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมในการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ โดยให้เจ้าพนักงานที่ศาลแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการบังคับคดี

อย่างไรก็ตาม ข้อความของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 วรรคสอง บัญญัติว่า “ความในวรรคสองของมาตรา 24 มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ” จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ หลักเกณฑ์สำคัญของการกักขังแทนค่าปรับจึงมีดังนี้²²⁹

1. สถานที่ในการกักขังแทนค่าปรับ การกักขังแทนค่าปรับย่อมกักขังได้เฉพาะในสถานที่ที่กำหนดไว้สำหรับการกักขัง ศาลจะกักขังผู้ต้องโทษปรับไว้ในที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับบุคคลนั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่กักขังไม่ได้ ทั้งนี้เพราะมาตรา 29 วรรคสอง ได้บัญญัติไม่ให้นำความในวรรคสองของมาตรา 24 มาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

2. อัตราที่ใช้คำนวณโทษในการกักขังแทนค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า “ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่ากรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปีเว้นแต่ในกรณีศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สองแสนบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินหนึ่งปี แต่ไม่เกินสองปีก็ได้”

3. การคำนวณระยะเวลาในการกักขังแทนค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการคำนวณระยะเวลานั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วย และให้นับหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง”

4. ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30 วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนค่าปรับ โดยถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้ต้องหาต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา 22 ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ” ทั้งนี้ โทษจำคุก

²²⁸ แหล่งเดิม.

²²⁹ นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย (รายงานผลการวิจัย).(น.186-187).

เป็นโทษที่หนักกว่าค่าปรับ กฎหมายจึงให้หักวันที่ต้องถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาออกจากโทษจำคุกเพื่อให้ประ โยชนแก่ผู้ต้องคำพิพากษา

5. การปล่อยตัวผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30 วรรคสี่ บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด ถ้านำค่าปรับมาชำระครบแล้ว ให้ปล่อยตัวทันที” ดังนั้น ผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับ จะได้รับการปล่อยตัวใน 2 กรณี คือ กรณีแรกหลังผู้นั้นต้องโทษกักขังครบกำหนด โดยได้รับการปล่อยตัวถัดจากวันที่ครบกำหนด แต่ในกรณีหลังเมื่อผู้นั้นนำเงินค่าปรับมาชำระส่วนที่เหลือจนครบแล้ว จะได้รับการปล่อยตัวทันที

6. การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก การกักขังแทนค่าปรับไม่อาจเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 เพราะเป็นการกักขังเพื่อบังคับเอาค่าปรับ ไม่ใช่โทษ และความผิดที่กระทำ ไม่มีโทษจำคุก ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7 หากศาลลงโทษจำคุกเป็นสิ่งที่ขัดต่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 ได้ แต่กรณีที่อาจเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้น ได้รับโทษกักขังตามมาตรา 23 เท่านั้น

แนวความคิดของการกักขังแทนค่าปรับ ในอดีตใช้มาตรการ “การจำคุกแทนค่าปรับ” ถือเป็นวิธีที่รุนแรงและเป็นมาตรการบังคับต่อเสรีภาพของผู้ฝ่าฝืน ซึ่งนักกฎหมายเห็นว่า การใช้มาตรการดังกล่าวนี้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบังคับใช้กฎหมาย เพราะระดับของการกระทำความผิดที่สมควรได้รับจำคุกกับโทษปรับนั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง²³⁰

อย่างไรก็ตามการใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคถึงแม้ว่ากฎหมายจะได้กำหนดมาตรการบังคับโทษปรับสำหรับผู้ที่ไม่ชำระค่าปรับเอาไว้ โดยการกักขังแทนค่าปรับหรือการยึดทรัพย์สินชำระค่าปรับ การอายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ แต่ในทางปฏิบัตินั้น ศาลมีความจำเป็นและเหตุผลที่จะต้องใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับโดยมิใช่มาตรการอื่น เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและเป็นมาตรการที่ได้ผลในเชิงการบังคับคดีจึงทำให้ศาลเลือกใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับโดยมิได้ใช้มาตรการยึดทรัพย์สินแทนค่าปรับ และมาตรการอายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ แต่การที่ศาลเลือกใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับนี้ก็ไม่สามารถป้องปรามผู้กระทำความผิดได้โดยตรง เพราะมีการกระทำความผิดมักจะเกิดขึ้นเสมอ ทำให้รัฐต้องแบกภาระในการจัดหาสถานที่กักขังตลอดจนงบประมาณในการเลี้ยงดูผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับ และวิธีปฏิบัติที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดให้กักขังแทนค่าปรับ คือ การนำผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับไปกักขังไว้ในเรือนจำ โดยให้แยกสถานที่ส่วนหนึ่งในเรือนจำออกต่างหากจากที่ควบคุมผู้ต้องขัง และให้ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นหัวหน้าผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขัง ถึงแม้ว่าจะมี

²³⁰ แหล่งเดิม.

การแยกผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับอย่างชัดเจนในเรื่องจำ แต่โทษซึ่งเป็นการลงโทษกักขังโดยแท้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ที่กำหนดวิธีกักขังผู้กระทำความผิดยังกำหนดให้กักขังในสถานที่ที่มีไข้เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน ดังนั้นวิธีปฏิบัติที่ให้นำผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับไปกักขังในเรือนจำเพื่อบังคับเอาค่าปรับจึงขัดต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษ

2. การยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ

การยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 การยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับถือเป็นวิธีการเพื่อบังคับให้มีการชดใช้ค่าปรับ โดยจะต้องบังคับหลังจากพ้นกำหนด 30 วันไปแล้ว ในกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับและไม่ให้ประกันการชำระค่าปรับในวันที่ศาลพิพากษาอันเป็นเหตุให้ศาลกักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพรังก่อนนั้น ถ้าการกักขังได้ทำไปครบ 30 วัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษา หรือยังไม่ครบกำหนดวันกักขัง หากปรากฏว่าผู้ต้องโทษปรับมีทรัพย์สินพอที่จะยึดมาใช้ค่าปรับที่ยังเหลืออยู่จากการกักขังได้ ศาลจะยึดทรัพย์สินของผู้นั้นมาใช้ค่าปรับที่ยังเหลืออยู่ได้ โดยยกเลิกไม่กักขังต่อไปเพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าห้ามมิให้ยึดทรัพย์สินมาใช้แทนค่าปรับที่เหลือ หากผู้กระทำความผิดถูกกักขังแทนค่าปรับ และในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับมีทรัพย์สินที่จะยึดมาขายทอดตลาดเอามาชำระค่าปรับได้อยู่ กรณีเช่นนี้ผู้ต้องโทษปรับจะขอให้กักขังแทนค่าปรับต่อไปจนครบจำนวนค่าปรับโดยไม่ยินยอมให้ศาลยึดทรัพย์สินไม่ได้ เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายในการลงโทษปรับ คือ การให้ได้มาซึ่งค่าปรับ

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29 มีแนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ ได้ดังนี้²³¹

1. การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับเป็นวิธีการเพื่อบังคับให้มีการชดใช้ค่าปรับ²³²
2. ในระหว่างกักขังแทนค่าปรับ หากปรากฏว่าจำเลยมีทรัพย์สินพอที่จะยึดชำระแทนค่าปรับได้ โจทก์สามารถขอให้ศาลยึดทรัพย์สินจำเลยขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระค่าปรับได้ แต่ถ้ากักขังแทนจนครบกำหนดแล้วจะยึดทรัพย์สินอีกไม่ได้²³³
3. การลงโทษปรับแก่นิติบุคคล จะกักขังแทนเงินค่าปรับไม่ได้ ทำได้เพียงการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับได้เท่านั้น²³⁴

²³¹ แหล่งเดิม. (น. 193).

²³² คำพิพากษาฎีกาที่ 5616/2539, คำพิพากษาฎีกาที่ 1375/2530

²³³ คำพิพากษาฎีกาที่ 1087/2479, คำพิพากษาฎีกาที่ 267/2474

²³⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1432/2538, คำพิพากษาฎีกาที่ 1057/2518, คำพิพากษาฎีกาที่ 1579/2521,

คำพิพากษาฎีกาที่ 1301/1533

4. การบังคับให้ชำระค่าปรับจะใช้วิธียึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือวิธีกักขังแทนค่าปรับขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล²³⁵

5. ศาลสามารถใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับไปพรากก่อนเพื่อให้จำเลยนำเงินมาชำระค่าปรับ เมื่อครบกำหนด 30 วันแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้ยึดทรัพย์สินของจำเลยเพื่อใช้ค่าปรับได้²³⁶

อย่างไรก็ตามการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ มีปัญหาดังนี้²³⁷

1) ศาลส่วนใหญ่มักไม่นำมาตรการยึดทรัพย์สินมาใช้บังคับแก่บุคคลธรรมดาที่ไม่ชำระค่าปรับได้ เนื่องจากการยึดทรัพย์สินแทนค่าปรับทำได้ยากและมีขั้นตอนมาก ไม่สะดวก เสียเวลา และยังใช้งบประมาณและบุคลากรจำนวนมาก

2) เนื่องจากในปัจจุบันการยึดทรัพย์สินแทนค่าปรับ ยังขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้ศาลไม่บังคับชำระค่าปรับด้วยวิธีการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ แต่ใช้วิธีการกักขังแทนค่าปรับแทน เพราะเป็นวิธีที่สามารถบังคับใช้ได้ทันที

3) เนื่องจากการบังคับค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 251 ที่บัญญัติโดยมีสาระสำคัญว่า การบังคับค่าปรับจะสามารถบังคับค่าปรับได้ ต้องเป็นเงินที่เหลือจากการชำระหนี้อื่นเสียก่อน ในกรณีที่ไม่มีเงินเหลือ อาจเปรียบเสมือนว่าไม่มีการยึดทรัพย์สินเพื่อใช้แทนค่าปรับเลย ทำให้ต้องเสียเวลาในการยึดทรัพย์สินและสุดท้ายศาลต้องสั่งกักขังแทนค่าปรับเช่นเดิม

4) การไม่มีหน่วยงานติดตามกำหนดระยะเวลาในการชำระค่าปรับ เพราะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 กำหนดว่า การจะใช้มาตรการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับได้ ต่อเมื่อจำเลยไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลา 30 วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ดังนั้น เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วยังต้องรออีก 30 วัน ถึงจะสามารถใช้มาตรการยึดทรัพย์สินได้ ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งให้ศาลทราบว่าครบกำหนด 30 วันเมื่อใด

3. การอายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับ

ในประเทศไทยมีการบัญญัติถึงการอายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) โดยการอายัดสิทธิเรียกร้องหมายความว่า “การอายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินตามความหมายของประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง” ซึ่งเป็นการบังคับเอากับสิทธิเรียกร้องที่ผู้ต้องโทษปรับมีต่อบุคคลอื่นมาเพื่อชดใช้ชำระ

²³⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 1806/2538

²³⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 3287/2534

²³⁷ นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย (น. 193). เล่มเดิม.

ค่าปรับ และคำว่า “อาัยค” ในที่นี้ ก็มีใ้การอาัยคในความหมายของการยึดไว้ชั่วคราวหรือห้ามจำหน่ายจ่ายโอนตามที่เข้าใจทั่วไป²³⁸

โดยการอาัยคสิทธิเรียกร้องใ้แทนค่าปรับจะกระทำหลังจากการที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษา จึงจะมีการยึดทรัพย์สินเพื่อใ้ค่าปรับได้ ซึ่งหากผู้กระทำความผิดไม่มีทรัพย์สินหรือมีทรัพย์สินไม่เพียงพอกับค่าปรับ จึงจะสามารถอาัยคสิทธิเรียกร้องใ้แทนค่าปรับได้ เพราะในการบัญญัติถึงวิธีการบังคับโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นการบัญญัติไว้เป็นลำดับเอาไว้

การอาัยคสิทธิเรียกร้องใ้แทนค่าปรับ บัญญัติใ้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการตามสมควรเกี่ยวกับการอาัยคสิทธิเพื่อใ้ค่าปรับ ซึ่งอำนาจดังกล่าวนี้เป็นอำนาจที่สอดคล้องกับอำนาจของพนักงานอัยการตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 และอำนาจของพนักงานอัยการยังรวมถึงใ้พนักงานอัยการมีอำนาจในการตรวจหาทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับเพื่อแจ้งใ้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการอาัยคสิทธิเรียกร้องของผู้ต้องโทษปรับตามที่ได้รับแจ้งจากพนักงานอัยการ และใ้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใ้โดยอนุโลม²³⁹

การอาัยคสิทธิเรียกร้องเพื่อใ้ค่าปรับ อาจกระทำโดยพนักงานอัยการทำการตรวจสอบสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดผ่านนายจ้างของผู้กระทำความผิด เป็นต้น

4. การทำงานบริการสังคมหรือทำงานบริการสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30/1 บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการที่ผู้ต้องโทษปรับสามารถยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ และ มาตรา 30/2 ยังกำหนดถึงหลักเกณฑ์ ถ้าศาลมีคำสั่งอนุญาตใ้ผู้ต้องโทษปรับทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับแล้ว หากปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังต่อศาลว่าผู้ต้องโทษปรับมีเงินเพียงพอที่จะชำระค่าปรับได้ในเวลาที่ยื่นคำร้อง หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลสามารถเพิกถอนคำสั่งอนุญาตและปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับผู้ต้องโทษปรับได้

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติ ในการใ้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติถึงแนวปฏิบัติในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับไว้ดังนี้

²³⁸ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2558 (น. 2).

²³⁹ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2558 (น. 3).

1. การทำงานช่วยเหลือดูแลอำนวยความสะดวกหรือให้ความบันเทิงแก่คนพิการ คนชรา เด็กกำพร้าหรือผู้ป่วยในสถานสงเคราะห์หรือสถานพยาบาล งานวิชาการหรืองานบริการ ด้านการศึกษา เช่น การสอนหนังสือ การค้นคว้าวิจัย หรือการแปลเอกสาร เป็นต้น จำนวน 2 ชั่วโมง เป็นการทำงานหนึ่งวัน²⁴⁰

2. การทำงานวิชาชีพ งานช่างฝีมือหรืองานที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญ เช่น งานช่างฝีมือเครื่องยนต์ ก่อสร้าง คอมพิวเตอร์หรือวิชาชีพอย่างอื่น เป็นต้น จำนวน 3 ชั่วโมงเป็นการทำงานหนึ่งวัน²⁴¹

3. การทำงานบริการสังคมหรือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อื่นที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญ หรืองานอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ เช่น งานทำความสะอาดหรือพัฒนาสถานที่สาธารณะ งานปลูกป่า หรือดูแลสวนป่าหรือสวนสาธารณะ งานจราจร เป็นต้น จำนวน 4 ชั่วโมง เป็นการทำงานหนึ่งวัน²⁴²

อย่างไรก็ตามระยะเวลาการทำงานของผู้ต้องโทษปรับในแต่ละวัน ไม่ควรกำหนดให้เกินวันละ 6 ชั่วโมง²⁴³ อีกทั้งเมื่อศาลได้สั่งให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แล้ว ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษปรับปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดขึ้นอีกก็ได้²⁴⁴ เช่น การให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทางศีลธรรมหรือฝึกวินัย หรือโครงการอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร การให้ละเว้นการคบหา

²⁴⁰ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติ ในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ข้อ 3 (3.1)

²⁴¹ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติ ในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ข้อ 3(3.2)

²⁴² ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติ ในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ข้อ 3(3.3)

²⁴³ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติ ในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ข้อ 8

²⁴⁴ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติ ในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ข้อ 11

สมาคมหรือประพฤติก่ออันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก หรือการห้ามเสพสิ่งเสพติดทุกชนิด เป็นต้น²⁴⁵

2.16 ประสิทธิภาพในการใช้โทษปรับ

ในหลายประเทศในโลกมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษเป็นหลัก เนื่องจากโทษปรับมีประสิทธิภาพสามารถยับยั้งการกระทำความผิด หรือป้องปรามการกระทำความผิดได้ แต่ในหลายประเทศโทษปรับกลับถูกนำมาใช้ลดน้อยลงเพราะประสบปัญหาในวิธีการลงโทษปรับ โทษปรับไม่มีผลในการยับยั้งการกระทำความผิด จึงต้องนำโทษชนิดอื่นมาใช้ลงโทษแทนการลงโทษปรับ

สาเหตุหนึ่งของการที่โทษปรับไม่ได้ถูกใช้เป็นวิธีหลักในการลงโทษทางอาญาในประเทศไทย อันเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่า โทษปรับไม่มีประสิทธิภาพในการป้องปรามการทำความผิดซ้ำ ดังนั้นจึงมีการตรวจสอบความเชื่อนี้โดย คณะวิจัยของ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และพบว่า ไม่มีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความเชื่อเช่นนี้ในไทยอย่างแท้จริง²⁴⁶ แต่ในต่างประเทศได้มีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของค่าปรับในการป้องปรามการทำความผิดซ้ำค่อนข้างน้อยเช่นกัน เช่น²⁴⁷

Cherry Todd L. ได้ทำการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของค่าปรับในการยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำ โดยศึกษาข้อมูลจาก 90 เมือง ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียในช่วงปี ค.ศ. 1981 ถึง 1987²⁴⁸ พบว่า โทษปรับมีประสิทธิภาพในการยับยั้งการกระทำความผิดทางอาญาและมีการประเมินว่าโทษปรับมีประสิทธิภาพในการยับยั้งดีกว่ามาตรการลงโทษชนิดอื่น²⁴⁹

Prof. Dr. Dr. Hans-Jörg Albrecht ผู้อำนวยการสถาบัน Max Planck ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่า ในการลงโทษทางเลือก คือ โทษปรับมีอัตราในการป้องปรามการกระทำความผิดซ้ำมากกว่าการลงโทษจำคุก²⁵⁰

ประเทศยุโรปตะวันตกหลายประเทศ ได้ใช้โทษปรับเป็นโทษหลักในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา โดยมีอัตราการใช้ค่าปรับร้อยละ 30 ถึง 85 ของจำนวนคดีที่มีการตัดสิน

²⁴⁵ นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย (น. 54). เล่มเดิม.

²⁴⁶ แหล่งเดิม. (น. 78-81).

²⁴⁷ แหล่งเดิม.

²⁴⁸ From *Financial Penalties as an Alternative Criminal Sanction: Evidence from Penal Data*

(p. 3). by T. L. Cherry, 2001, North Carolina: Department of Economics Appalachian State University Boone.

²⁴⁹ Ibid. (p. 7).

²⁵⁰ Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany.

International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice, 4 (1), (p. 3-14). by H. J. Albrecht and E. H. Johnson, 1980.

ลงโทษ ในช่วงค.ศ. 1980 และ ค.ศ. 1990 อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏว่า ประเทศใดประสบปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องปรามการกระทำความผิดจนบ้านเมืองเกิดความวุ่นวายแต่อย่างใด ซึ่งแสดงว่าโทษปรับที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพในการป้องปรามการฝ่าฝืนกฎหมาย²⁵¹

จากสถิติของต่างประเทศโทษปรับเป็นโทษที่สามารถลดการก่ออาชญากรรมได้ และสามารถป้องปรามการกระทำความผิดซ้ำได้เป็นอย่างดี ในหลายประเทศมีสถิติที่ศาลเลือกลงโทษปรับมากกว่าการลงโทษชนิดอื่นๆ ซึ่งส่งผลดีไปไปถึงการลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมของประเทศนั้นๆด้วย อย่างไรก็ตามประเทศไทยประสบปัญหาล้มเหลวในการใช้โทษปรับ กล่าวคือศาลเลือกใช้โทษปรับน้อยกว่าโทษจำคุกและมีแนวโน้มที่จะลดลง อาจเพราะอัตราค่าปรับที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดแต่ละรายมีอัตราที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีไม่รู้สึกเจ็บปวดจากการถูกลงโทษปรับ ในทางกลับกันผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนกลับไม่สามารถชำระค่าปรับได้

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโทษปรับทางอาญาในประเทศไทยและต่างประเทศ ส่วนใหญ่พบว่าปัญหาของโทษปรับเกิดจากการที่อัตราค่าปรับไม่เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน และอัตราค่าปรับไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคล ส่งผลให้โทษปรับไม่สามารถป้องปรามการกระทำความผิดได้ อีกทั้งในประเทศไทย พบว่าสถิติที่ศาลนำโทษจำคุกมาใช้ลงโทษ มีปริมาณมากขึ้นและอัตราการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษในประเทศไทยกลับมีแนวโน้มลดลง อีกทั้งส่วนใหญ่ประเทศต่างๆในโลก เดิมทีมีการนำโทษปรับตามอัตราที่กฎหมายกำหนด (fixed fine) มาใช้บังคับ ก็ประสบภาวะโทษปรับไม่มีประสิทธิภาพเช่นกัน จึงมีการนำเอาแนวคิดของโทษปรับ day fine มาใช้แก้ปัญหาเนื่องจากโทษปรับระบบดังกล่าวมีการคำนวณค่าปรับจากความร้ายแรงในการกระทำความผิดและรายได้ของผู้กระทำความผิด ซึ่งพบว่าโทษปรับระบบดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาค่าปรับได้ อย่างไรก็ตาม โทษปรับที่กำหนดวันกักขังและกำหนดค่าปรับ (day fine) มีการนำรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้พิจารณา ซึ่งถือเป็นอุปสรรคของผู้ใช้กฎหมาย เพราะข้อมูลทางการเงินที่จะนำมาใช้ประกอบการลงโทษนั้น ส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดยังเป็นผู้ถือครองข้อมูลเอง จึงมีแนวคิดและวิธีการต่างๆของผู้วิจัยหลายท่านที่เสนอให้ผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลของตนเองต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือศาล หรือให้นำข้อมูลการเสียภาษี ข้อมูลทางการเงินจากสถาบันทางการเงิน มาใช้ประกอบการลงโทษ อีกทั้งยังมีการนำเสนอแนวคิดในการค้นหารายได้ของผู้กระทำความผิดที่ไม่มีฐานข้อมูลในการเสียภาษี เช่น เกษตรกร โดยให้นำแนวคิดรายได้ประมาณการมาใช้ในการคำนวณรายได้ อย่างไรก็ตามแม้จะมีแนวคิดต่างๆที่มีการคิดและปฏิบัติเพื่อใช้แก้ปัญหาในการค้นหาและตรวจสอบรายได้ของผู้กระทำความผิดหลายแนวคิด

²⁵¹ นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย (น. 78-81). เล่มเดิม.

ผู้วิจัยก็ยังเห็นว่ามีความคิดและวิธีปฏิบัติอีกหลายแนวคิดที่ยังไม่เคยมีการนำเสนอ เช่น การนำโทษปรับลำดับรองมาใช้ หรือการนำฐานข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่มีการวิจัยรายได้ และค่าใช้จ่ายของผู้ที่ประกอบอาชีพในแต่ละจังหวัดมาใช้ประกอบการลงโทษเป็นต้น

นอกจากนี้มาตรการภายหลังการลงโทษปรับและมาตรการบังคับชำระค่าปรับ ส่วนใหญ่ผู้วิจัยแต่ละท่านมีความคิดที่ควรให้มีการให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการผ่อนชำระค่าปรับได้ในส่วนของการรอกการกำหนดโทษปรับและรอกการลงโทษปรับยังไม่มีผู้ใดกล่าวถึง เนื่องจากหัวข้อดังกล่าวเป็นหัวข้อใหม่ที่ประเทศไทยเพิ่งมีการบัญญัติเพิ่ม อีกทั้งมาตรการบังคับชำระค่าปรับโดยการอาศัยสิทธิเรียกร้องของผู้กระทำความผิดใช้แทนค่าปรับก็เป็นเรื่องใหม่ที่เพิ่งมีการบัญญัติเพิ่มเติมเช่นเดียวกัน

บทที่ 3

การบังคับโทษปรับในต่างประเทศ

3.1 ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย

การบังคับโทษปรับในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียในงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงเฉพาะราชอาณาจักรสวีเดนและสาธารณรัฐฟินแลนด์ เนื่องจากเป็นประเทศแรกๆ และเป็นประเทศต้นแบบให้กับหลายๆ ประเทศในโลกที่มีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ลงโทษ

3.1.1 หลักการและแนวคิดในการใช้โทษปรับ

ประเทศที่นำโทษปรับ day fine มาใช้เป็นประเทศแรกคือสาธารณรัฐฟินแลนด์ ในปี ค.ศ. 1921¹ เหตุผลที่สาธารณรัฐฟินแลนด์นำโทษปรับ day fine มาใช้เพราะประสบปัญหาการลดลงของค่าเงินอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกว่าภาวะเงินเฟ้อ² ในขณะนั้นราชอาณาจักรสวีเดนยังคงปฏิเสธโทษปรับ day fine อยู่ เนื่องจากว่ารัฐสภาซึ่งเปรียบเสมือนกระทรวงยุติธรรมในราชอาณาจักรสวีเดนให้เหตุผลว่าไม่สามารถกำหนดสัดส่วนรายได้ของผู้กระทำความผิดได้จริง Gärde จึงได้โต้แย้งเหตุผลดังกล่าวนี้สำเร็จด้วยการเสนอว่าระบบโทษปรับ day fine มีประโยชน์ในการกำหนดการลงโทษเป็นรายบุคคลซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากจำนวนค่าปรับ จากเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้รัฐสภาราชอาณาจักรสวีเดนบัญญัติโทษปรับ day fine ในปี ค.ศ. 1931³

เมื่อกล่าวถึงรูปแบบของโทษปรับในสาธารณรัฐฟินแลนด์และราชอาณาจักรสวีเดนนั้น ในการนำโทษปรับ day fine มาใช้ โดยจำนวนของค่าปรับลักษณะดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับความรุนแรง

¹ From *Finding Direction: Expanding Criminal Justice Options by Considering Policies of Other Nations*. (p. 20), by Justice Policy Institute, 2011. And *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany*. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, by H. J. Albrecht and E. H. Johnson, 1980, *Spring 1980*, 4(1), pp. 3-14.

² From Argentinian National Report, p. 269. see in Gerhard Grebing, 1982. Op.cit. p. 65. And *Sanction Policies and Alternative Measures to Incarceration: European Experiences with Intermediate and Alternative Criminal Penalties*, by H. J. Albrecht, p. 33.

³ The Scandinavian National Report, p. 900. et seq. see in Gerhard Grebing, 1982. Op.cit. p. 65. and H. J. Albrecht and E. H. Johnson, 1980. Op.cit. p. 6.

ของการกระทำความผิดและสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด⁴ กล่าวคือ ในการลงโทษปรับ ผู้กระทำความผิดแต่ละราย แม้จะมีการกระทำความผิดที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน แต่ค่าปรับสำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละรายอาจมีจำนวนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งวิธีการคำนวณค่าปรับ day fine ของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียมีลักษณะเดียวกันกับประเทศอื่นๆที่ใช้โทษปรับในรูปแบบนี้ คือ มีการกำหนดโทษปรับ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนแรก ศาลจะพิจารณารายได้ต่อวัน (day income หรือ daily unit) ของผู้ต้องโทษปรับ เพื่อนำมาใช้ในการคำนวณค่าปรับโดยในราชอาณาจักรสวีเดน รายได้ของผู้กระทำความผิดที่นำมาใช้คำนวณค่าปรับ ศาลจะพิจารณาจากรายได้ของผู้กระทำความผิดโดยหักจากค่าใช้จ่ายที่จำเป็นคือ ภาษี หนี้สินและทรัพย์สิน ค่าใช้สำหรับผู้ที่อยู่ในอุปการะ หรืออาจกล่าวได้ว่ารายได้ของผู้กระทำความผิด ที่นำมาใช้คำนวณค่าปรับประมาณ 1 ใน 4 ของ รายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด ข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิดที่นำมาใช้คำนวณใน ราชอาณาจักรสวีเดน ศาลจะอาศัยข้อมูลจากการเสียภาษีของผู้กระทำความผิดและการให้ข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดเอง⁵ ส่วนในสาธารณรัฐฟินแลนด์รายได้ของผู้กระทำความผิดที่นำมา คำนวณค่าปรับ ศาลจะพิจารณาจากรายได้ของผู้กระทำความผิดโดยหักจากภาษีที่ผู้กระทำความผิด ต้องชำระ เช่น หากผู้กระทำความผิดในสาธารณรัฐฟินแลนด์รายหนึ่งมีรายได้ต่อเดือน 1,500 ยูโร ผู้กระทำความผิดรายนี้จะถูกพิจารณารายได้ต่อวันที่ต้องนำมาชำระค่าปรับ 20 ยูโร ต่อวัน⁶ ขั้นตอน ที่สอง ศาลจะพิจารณาจำนวนวันปรับ (amount of day) จากความร้ายแรงของการกระทำความผิด หากมีความร้ายแรงมาก จำนวนวันก็จะสูงขึ้น ซึ่งในราชอาณาจักรสวีเดนจำนวนวันที่จะปรับอยู่ ระหว่าง 30 วัน ถึง 150 วัน⁷ ส่วนในสาธารณรัฐฟินแลนด์จำนวนวันที่จะปรับจะอยู่ระหว่าง 1 วัน ถึง 120 วัน⁸ ขั้นตอนที่สาม คือจำนวนค่าปรับ (amount of fine) ที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระได้จากการ คูณกันระหว่างรายได้ของผู้กระทำความผิดต่อวันคูณกับจำนวนวันที่จะปรับ ผลลัพธ์ที่ได้คือจำนวน ค่าปรับ (amount of fine) ของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เช่น ในสาธารณรัฐฟินแลนด์ ผู้กระทำ ความผิดฐานเมาแล้วขับ กฎหมายบัญญัติให้จำนวนวันที่จะปรับอยู่ที่ประมาณ 40 วัน หากผู้กระทำ

⁴ From *Crime Prevention and Community Sanctions in Scandinavia* (p. 27-28), by T. L. Seppälä, 2008.

⁵ From *How to Use Structured Fines (Day Fines) as an Intermediate Sanction* (p.23), by U.S. Department of Justice, 1996.

⁶ From *Imprisonment and Penal Policy in Finland* (Scandinavian Studies In Law) (p.336), by T. L. Seppälä, 2012.

⁷ The Swedish Penal Code 1999, PART THREE ON SANCTIONS Chapter 25 Section 2: Day-fines shall be determined in number to at least thirty and at most one hundred and fifty.

⁸ *Imprisonment and Penal Policy in Finland* (Scandinavian Studies In Law) (p. 336). Op.cit.

ความผิดมีรายได้ต่อเดือน 1,500 ยูโร ผู้กระทำความผิดรายนี้จะถูกพิจารณารายได้ต่อวันที่ต้องนำมาชำระค่าปรับ 20 ยูโร ต่อวัน ดังนั้นผู้กระทำความผิดรายนี้ต้องชำระค่าปรับ 40 x 20 เท่ากับ 800 ยูโร ในขณะที่ผู้กระทำความผิดอีกรายซึ่งได้กระทำความผิดในฐานะความผิดมาแล้วซ้ำเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดรายแรก แต่ผู้กระทำความผิดรายนี้มีรายได้ต่อเดือน 6,000 ยูโร เมื่อนำรายได้มาคำนวณเป็นรายได้ต่อวันที่คือ 95 ยูโร ดังนั้นผู้กระทำความผิดรายที่สองจะต้องชำระค่าปรับ 40 x 95 เท่ากับ 3,800 ยูโร วัตถุประสงค์หลักของโทษปรับ day fine ของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย คือเพื่อความเสมอภาคของโทษปรับกับผู้กระทำความผิดที่มีรายได้และฐานะที่แตกต่างกัน ซึ่งโทษปรับ day fine จะไม่นำสถานภาพทางสังคมมาใช้พิจารณาเพื่อคำนวณค่าปรับ⁹

ในราชอาณาจักรสวีเดนส่วนใหญ่มีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในฐานะความผิดหมิ่นประมาท, ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์, ความผิดฐานข่มขู่, และความผิดฐานทำร้ายร่างกาย¹⁰ และในราชอาณาจักรสวีเดนมีการนำมาตรการลงโทษแบบมีเงื่อนไขมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด กล่าวคือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีโทษถึงจำคุก แต่ไม่เคยปรากฏว่าผู้กระทำความผิดรายนั้นมีประวัติอาชญากรรมหรือถูกภาคทัณฑ์มาก่อน ศาลสามารถมีคำสั่งรอกการลงโทษผู้กระทำความผิดพร้อมกับลงโทษปรับหรือทำงานบริการสังคมร่วมด้วยได้¹¹ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าโทษปรับในราชอาณาจักรสวีเดนนอกจากจะนำมาใช้เป็นโทษหลักแล้ว ยังนำมาใช้เป็นโทษร่วมกับการลงโทษชนิดอื่นด้วย ส่วนในสาธารณรัฐฟินแลนด์มีการนำโทษปรับมาใช้กับการกระทำความผิดเล็กน้อยเกี่ยวกับทรัพย์สินและการกระทำความผิดทางจราจร ซึ่งในสาธารณรัฐฟินแลนด์นำโทษปรับมาใช้เป็นโทษเสริมลงโทษคู่กับโทษจำคุกในกรณีที่ศาลพิจารณาแล้วโทษจำคุกเพียงอย่างเดียวจะไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด เช่น การกระทำความผิดฐานเมาแล้วขับ เป็นต้น¹²

นอกจากนี้ในราชอาณาจักรสวีเดนยังพบว่ามีการนำโทษปรับมาใช้ในหน่วยงานยุติธรรมทางอาญาอื่นนอกจากศาล โดยการลงโทษปรับในชั้นนี้มีลักษณะคล้ายกับการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวน กล่าวคือ หากมีการชำระค่าปรับในชั้นนี้ คดีเป็นอันเลิกกัน ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาสวีเดนกำหนดให้พนักงานอัยการ, เจ้าหน้าที่ตำรวจ, สตทากร, หน่วย

⁹ From *How to Use Structured Fines (Day Fines) as an Intermediate Sanction*, by U.S. Department of Justice, 1996. see in *Finding Direction: Expanding Criminal Justice Options by Considering Policies of Other Nations* (p. 20), by Justice Policy Institute, 2011.

¹⁰ From *SWEDEN* (p. 189), by Per Ole TRASKMAN.

¹¹ From *The Swedish judicial system* (p. 14), by Ministry of Justice, 2006.

¹² From *Imprisonment and Penal Policy in Finland* (Scandinavian Studies In Law) (p.338-353), by T. L. Seppälä, 2012.

รักษาการชายฝั่ง, และผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญา สามารถลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดได้ โดยอัตราค่าปรับที่หน่วยงานดังกล่าวนี้กำหนดขึ้น ให้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำ ความผิดด้วยเช่นกัน¹³ เมื่อพิจารณาถึงอำนาจในการลงโทษปรับของพนักงานอัยการราชอาณาจักรสวีเดน พบว่า มีมาตรการที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยไม่ต้องขึ้นสู่กระบวนการของศาล โดยให้พนักงานอัยการเป็นผู้กำหนดค่าปรับเพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น หากพนักงานอัยการเห็นว่าการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งที่เหมาะสม พนักงานอัยการสามารถกำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดได้¹⁴ เดิมทีกฎหมายบัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจลงโทษปรับได้ไม่เกิน 50 สวีดิชโครน (Swedish Crowns) ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงเป็นปรับได้ไม่เกิน 100 สวีดิชโครน ส่วนในกรณีที่พิจารณาแล้วว่าค่าปรับน่าจะมีอัตราสูงกว่านี้ พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล ต่อมาในปี ค.ศ. 1948 มีการนำโทษปรับที่กำหนดวันกักขังและกำหนดค่าปรับ (day fine) มาใช้บังคับกับการลงโทษปรับของพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการมีอำนาจลงโทษปรับได้ตั้งแต่ 20 วันปรับ (amount of day) จนถึง 200 วันปรับ¹⁵ ส่วนการพิจารณาถึงอำนาจในการลงโทษปรับของเจ้าหน้าที่ตำรวจในราชอาณาจักรสวีเดน เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจปรับผู้กระทำความผิดที่เป็นการกระทำความผิดทางจราจรและการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับศุลกากร ประเภทของคดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจปรับนั้น ส่วนใหญ่เหมือนเช่นเดียวกับประเทศต่างๆ ทั่วไป โดยรูปแบบโทษปรับที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจปรับคือการปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (föreläggande av ordningsbot) ซึ่งเป็นการปรับในจำนวนเงินที่แน่นอน อย่างไรก็ตามอัตราค่าปรับของเจ้าหน้าที่ตำรวจสวีเดนนั้น ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่ตายตัว การกำหนดค่าปรับจึงขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทยและการกระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดยอมชำระค่าปรับตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกำหนด ให้เปรียบเสมือนว่าคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล และเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ต้องทำรายงานทะเบียนอาชญากรรม ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ต้องนำคดีส่งไปยังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะนำมาพิจารณาว่าให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับหรือส่งคดีขึ้นสู่ศาล¹⁶ จากสถิติ

¹³ Polisen. *Fines*.

¹⁴ From *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*. Winter. 5: 2 (Winter) (p.197-204), by R. W. Gillespie, 1981.

¹⁵ From *Sanction Power of the Swedish Public Prosecution Service and Police* (p. 398-406), by J. Zila, 2012.

¹⁶ Ibid.

การลงโทษปรับของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปี ค.ศ. 2007 พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดประมาณ 180,000 ราย ถึง 200,000 ราย¹⁷

ส่วนการนำโทษปรับมาใช้ในหน่วยงานยุติธรรมทางอาญาอื่นนอกจากศาลในสาธารณรัฐฟินแลนด์ พบว่ากฎหมาย The Summary Order Act 1970 มีการกำหนดให้อำนาจพนักงานอัยการในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย อำนาจดังกล่าวได้แก่การลงโทษปรับหรือลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน โดยทางปฏิบัติในประเทศฟินแลนด์พนักงานอัยการจะได้รับสำนวนคดีมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมักเป็นคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเล็กน้อยทางจราจร, การกระทำความผิดในฐานมึนเมา, การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น การลงโทษในฐานความผิดดังกล่าว พนักงานอัยการจะให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะชำระค่าปรับหรือจะนำคดีขึ้นสู่ศาล¹⁸ และพนักงานอัยการในสาธารณรัฐฟินแลนด์ยังมีหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดรายใดไม่ชำระค่าปรับตามกำหนด พนักงานอัยการก็จะนำคดีขึ้นสู่ศาล โคนให้ศาลสั่งลงโทษจำคุกแทนการชำระค่าปรับ¹⁹ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้โทษปรับ รูปแบบของโทษปรับที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจนั้นคือ การปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นการปรับในจำนวนเงินที่แน่นอน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจปรับในชั้นสืบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดเล็กน้อย, การกระทำความผิดเล็กน้อยทางจราจร ในการปรับต้องกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนโดยมีอัตราค่าปรับไม่สูง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะไม่สามารถนำโทษจำคุกมาใช้แทนการชำระค่าปรับได้²⁰

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับตามที่กำหนด ในราชอาณาจักรสวีเดนจะนำโทษจำคุกมาใช้แทนการชำระค่าปรับ อย่างไรก็ตามแม้ในราชอาณาจักรสวีเดนจะมีบทบัญญัติดังกล่าว แต่ในการปฏิบัติจริงกลับพบว่าจากสถิติที่ปรากฏมีการนำโทษจำคุกมาใช้ลงโทษแทนการชำระค่าปรับเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 1991 มีเพียง 8 ราย และ ค.ศ. 1992 มีเพียง 6 ราย²¹ ส่วนในสาธารณรัฐฟินแลนด์มีมาตรการหลังการบังคับโทษปรับด้วยการนำโทษจำคุกมาใช้แทนค่าปรับ โดยจำนวนของวันที่จะปรับ 2 วัน สัมพันธ์กับการลงโทษจำคุก 1 วัน ซึ่งจำนวนผู้กระทำ

¹⁷ Ibid.

¹⁸ From *Finnish Criminal Justice: An American Perspective* (p. 51), by L. Craig Parjer, Jr. 1993.

¹⁹ Ibid. (p. 49).

²⁰ *Imprisonment and Penal Policy in Finland* (Scandinavian Studies In Law) (p.336).

Op.cit.

²¹ From *Imprison for non-payment of fines in Sweden* (p. 121), by Hanns von Hofer a, 2004.

ความคิดที่ต้องโทษจำคุกแทนค่าปรับในสาธารณรัฐฟินแลนด์นั้นมีจำนวนเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสถานะเศรษฐกิจ²²

ในราชอาณาจักรสวีเดนได้มีการทำรายงานของสำนักงานข้อมูลอาชญากรรมของ International Crime Victims Surveys ซึ่งประเมินประเภทของการลงโทษที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดทางอาญาในราชอาณาจักรสวีเดน ด้วยวิธีการสอบถามผู้กระทำความผิดถึงความหลากหลายของการลงโทษที่จำเลยรู้สึกว่าจะเหมาะสมกับการกระทำความผิดที่สุด โดยการกำหนดโทษระหว่างโทษปรับ โทษจำคุก และการทำงานบริการสังคม พบว่า ชาวสวีเดนส่วนใหญ่ ร้อยละ 50 เลือการทำงานบริการสังคม ร้อยละ 24 เลือกการลงโทษจำคุก ส่วนโทษปรับมีเพียงร้อยละ 14²³ แต่ในราชอาณาจักรสวีเดนกลับมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดถึงร้อยละ 43 เมื่อเทียบกับการลงโทษประเภทอื่นซึ่งไม่ใช่โทษจำคุกที่มีการนำมาใช้ร้อยละ 42²⁴ จากข้อมูลดังกล่าว การที่โทษปรับและโทษประเภทอื่นที่ไม่ใช่โทษจำคุกมีอัตราการนำมาใช้ค่อนข้างสูงและใกล้เคียงกันเนื่องจากราชอาณาจักรสวีเดนมีหลักในการป้องกันบุคคลแต่ละคน ดังนั้นในการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่ละรายจึงต้องพิจารณาโทษให้เหมาะสม จึงส่งผลให้ราชอาณาจักรสวีเดนต้องมีโทษที่หลากหลาย และการที่โทษปรับถูกนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดในอัตราที่ค่อนข้างสูง กล่าวคือ เกือบถึงร้อยละ 50 ซึ่งขัดกับการสำรวจที่สอบถามถึงโทษที่ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าจะเหมาะสมกลับมีอัตราการถูกเลือกน้อยที่สุดเพราะโทษปรับในราชอาณาจักรสวีเดนมีประสิทธิภาพในการป้องกันผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำได้ดีที่สุด เพราะผู้กระทำความผิดซ้ำเกิดความเข็ดหลาบและหวาดกลัวหากต้องได้รับโทษปรับอีก

ส่วนในประเทศฟินแลนด์พบว่า มีสถิติในชั้นศาลและชั้นพนักงานอัยการมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญามากกว่าร้อยละ 80 ของคดีอาญา กล่าวคือศาลใช้โทษปรับลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาประมาณ 35,000 คดี ถึง 40,000 คดี ส่วนพนักงานอัยการมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญาประมาณ 200,000 คดี และเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญาประมาณ 100,000 คดี²⁵

²² *Imprisonment and Penal Policy in Finland* (Scandinavian Studies In Law) (p. 337), Op.cit.

²³ From *Criminal Victimization in Eleven Industrialised Countries* (p. 56), by P. Myhew and van Dijk, J.J.M, 1997.

²⁴ From *Notes on crime and punishment in Sweden and Scandinavia*. by H. von Hofer.

²⁵ *Imprisonment and Penal Policy in Finland* (Scandinavian Studies In Law) (p. 337).

จากบทบัญญัติที่ได้กล่าวมา ในสาธารณฟินแลนด์ยังมีการนำโทษปรับมาใช้กับนิติบุคคลด้วย กล่าวคือ ในประมวลกฎหมายอาญาฟินแลนด์กำหนดบทลงโทษสำหรับนิติบุคคลไว้ 2 ประเภท คือ โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน ซึ่งโทษปรับสำหรับนิติบุคคลกำหนดไว้ปรับขั้นต่ำไม่เกิน 850 ยูโร และปรับสูงสุดไม่เกิน 850,000 ยูโร จำนวนค่าปรับสำหรับนิติบุคคลพิจารณาจากธรรมชาติและปริมาณของการละเลยหรือความมีส่วนร่วมของผู้บริหารและสถานทางการเงินของนิติบุคคลนั้น²⁶

ส่วนราชอาณาจักรสวีเดน มีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่นิติบุคคลสำหรับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจ ซึ่งนิติบุคคลต้องชำระค่าปรับ ในกรณี ถ้า

1. อาชญากรรมมีการไม่พิจารณาหรือไม่สนใจในหน้าที่รับผิดชอบของนิติบุคคลกับการกระทำทางธุรกิจ หรือสิ่งอื่นที่ร้ายแรง และ
2. ผู้ประกอบการหรือนิติบุคคลนั้นไม่กระทำการตาม ซึ่งมีเหตุผลให้เขาต้องป้องกันอาชญากรรม

ในการปรับนิติบุคคลนั้น ต้องปรับขั้นต่ำสุด 10,000 สวีดิชคราวน์ และสูงสุดไม่เกิน 1,000,000 สวีดิชคราวน์ โดยในการพิจารณาอัตราค่าปรับต้องนำธรรมชาติและขอบเขตการเกิดอาชญากรรมและสัดส่วนในการดำเนินธุรกิจมาใช้พิจารณา

3.1.2 การใช้โทษปรับในความผิดอาญา

การนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาในราชอาณาจักรสวีเดน มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาสวีเดน บรรพ 3 Chapter 25 ส่วนในสาธารณรัฐฟินแลนด์มีการบัญญัติเกี่ยวกับโทษปรับในประมวลกฎหมายอาญาฟินแลนด์ (The Penal Code of Finland) บรรพ 2

3.1.2.1 ราชอาณาจักรสวีเดน

โทษปรับในราชอาณาจักรสวีเดนถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาสวีเดน บรรพ 3 Chapter 25 เป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรการบังคับ²⁷ ซึ่งประเภทของโทษปรับที่นำมาใช้บังคับในราชอาณาจักรสวีเดนมีอยู่ 2 ประเภท คือ โทษปรับ day fine โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (summary fines) หรือโทษปรับระบบมาตรฐาน (standardised fines) หากลักษณะของการกระทำความผิดไม่เป็นอาชญากรรมหรือเป็นการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงในราชอาณาจักรสวีเดนจะนำ

²⁶ From *Criminal Liability of Companies Survey Finland*, by P. Taivalkoski, G. Knuts and P. Puusaari, 2008.

²⁷ The Swedish Penal Code 1999, PART THREE ON SANCTIONS Chapter 25

โทษปรับ day fine มาใช้บังคับ และถ้าเป็นกรณีที่มีอัตราโทษของวันที่จะปรับน้อยกว่า 30 วัน ศาลสามารถรวมปรับในคราวเดียวกันได้²⁸

โทษปรับ day fine คือ โทษปรับที่คำนวณจากรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด รวมถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิด เพื่อให้การลงโทษสาสมกับผู้กระทำความผิดในกรณีที่เป็นการผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ²⁹ ในราชอาณาจักรสวีเดน กำหนดวันที่จะต้องปรับไว้ไม่น้อยกว่า 30 วัน และไม่เกิน 150 วัน และในหน่วยวันที่จะต้องปรับ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้ โดยกำหนดตั้งแต่ 30 วันปรับและเพิ่มอีก 1,000 สวีดิชคราวน์ โดยอัตราค่าปรับจะมากหรือน้อย ศาลจะพิจารณาจากรายได้ฐานะ ภาระหน้าที่ของผู้กระทำความผิด และมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้น นอกจากนี้ในราชอาณาจักรสวีเดนยังกำหนดให้โทษปรับ day fine ต้องลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างน้อยที่สุดวันละ 450 สวีดิชคราวน์³⁰

โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (summary fines) หรือ โทษปรับระบบมาตรฐาน (standardised fines) ส่วนใหญ่เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย³¹ และเป็นการกระทำความผิดที่กำหนดอัตราค่าปรับไว้ตั้งแต่ 100 สวีดิชคราวน์ ขึ้นไป³²

²⁸Section 1

Fines shall be imposed according to the provisions laid down for the crime in question as day-fines, summary fines or standardised fines.

If a particular form of fine is not prescribed for the crime, fines shall be imposed as day-fines or, if the crime is punishable with less than thirty day-fines, as summary fines. (Law 1993:201)

²⁹ จาก *ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย* (รายงานผลการวิจัย) (น. 50), โดย จีรวุฒิ ลิปิพันธ์, 2550, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

³⁰Section 2

Day-fines shall be determined in number to at least thirty and at most one hundred and fifty.

Each day-fine shall be imposed as a fixed amount from thirty up to and including one thousand Swedish crowns, having regard to what is judged to be reasonable with account taken of the income, wealth, obligations to dependants and other economic circumstances of the accused. If special reasons exist, the amount of the day-fine may be adjusted. The lowest amount for a day-fine is four hundred and fifty Swedish crowns. (Law 1991:240)

³¹ *ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย* (รายงานผลการวิจัย) (น. 50). เล่มเดิม.

³²Section 3

ราชอาณาจักรสวีเดนมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษกับการกระทำความผิดหลายรูปแบบ ทั้งการกระทำความผิดธรรมดาผิดกฎหมายหลายบทหรือการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ ในกรณีเช่นนี้หากศาลมีเหตุผลอันสมควร ศาลสามารถรวมโทษปรับสำหรับการกระทำความผิดธรรมดาหรือการกระทำความผิดหลายกรรมในการลงโทษคราวเดียวกันได้ แต่ในกรณีของการรวมโทษปรับไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับการฐานความผิดที่กำหนดไว้ว่าห้ามรวมการกำหนดโทษกับความผิดฐานอื่น³³ ส่วนกรณีที่มีการรวมการลงโทษปรับในหลายฐานความผิดเข้าด้วยกัน ถ้ามีความผิดฐานหนึ่งฐานใดกำหนดโทษปรับ day fine ไว้ โทษปรับ day fine ต้องมีจำนวนวันที่จะปรับไม่เกิน 200 วันปรับ และเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกิน 5,000 สวีดิชคราวน์ ดังนั้นในกรณีที่มีการลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดจึงไม่สามารถกระทำได้³⁴

การจัดเก็บค่าปรับและการบังคับโทษปรับในราชอาณาจักรสวีเดน ได้บัญญัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ Enforcement Fine Act 1979 ซึ่งกำหนดให้ ผู้กระทำความผิดที่ไม่ชำระค่าปรับ

Summary fines shall be imposed to an amount of at least one hundred Swedish crowns and at most two thousand crowns. However, if a lower maximum amount is specially provided for, it shall be applicable.

(Law 1991:240)

Section 4

Standardised fines are fines that, in accordance with what is provided for the crime, shall be determined according to a special basis of computation.

The lowest amount for a standardised fine is one hundred Swedish crowns. (Law 1991:240)

³³ Section 5

Fines may be used as a consolidated punishment for several crimes, if fines can be imposed for each and every one of the crimes.

If special reasons exist, the court may impose summary fines for one or more crimes for which such sanction is prescribed and at the same time impose another form of fine for other criminality.

Consolidated fines may not be imposed for crime for which standardised fines or fines that may not be converted into imprisonment are prescribed. (Law 1991:240)

³⁴ Section 6

Fines as a consolidated punishment for several crimes are imposed as day-fines, if any one of the crimes is punishable with a day-fine.

Day-fines as a consolidated punishment may be imposed up to a number of at most two hundred, and summary fines up to an amount of at most five thousand Swedish crowns.

If a certain minimum fine is prescribed for any one of the crimes a lesser fine may not be imposed. (Law 1993:201)

ในระยะเวลาที่กำหนด ต้องถูกต้องโทษจำคุกแทนการชำระค่าปรับ โดยให้จำคุกตั้งแต่ 40 วันขึ้นไป แต่ไม่เกิน 3 เดือน³⁵

จากการบังคับใช้โทษปรับของประเทศสวีเดน พบว่าศาลเลือกลงโทษปรับคิดเป็นสัดส่วนครึ่งหนึ่งของการลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งหมด นอกจากนี้ศาลยังเลือกใช้กับคดีที่เป็นความผิดทั้งทรัพย์สินและความผิดต่อบุคคล³⁶

3.1.2.2 สาธารณรัฐฟินแลนด์

โทษปรับในสาธารณรัฐฟินแลนด์ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฟินแลนด์ (The Penal Code of Finland) บรรพ 2 เป็นเรื่องบทลงโทษ โดยโทษปรับจะบัญญัติไว้ใน บรรพ 2a โดยเป็นโทษปรับ day fine ซึ่งจำนวนวันที่จะต้องปรับกำหนดค่าสุดไว้ตั้งแต่ 1 วัน จนถึงสูงสุด 120 วัน³⁷

จำนวนค่าปรับตามโทษปรับ day fine ในสาธารณรัฐฟินแลนด์บัญญัติให้จำนวนค่าปรับต้องกำหนดด้วยเหตุผลที่ทำให้ผู้ต้องโทษปรับสามารถชำระค่าปรับได้ ดังนั้นการกำหนดค่าปรับต้องกำหนด 1 ใน 60 ส่วน ของรายได้เฉลี่ยของผู้ต้องโทษปรับ ซึ่งน้อยกว่าภาษีและค่าธรรมเนียมที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา และหักลบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐาน ส่วนค่าใช้จ่ายที่อยู่ในการอุปการะของผู้ต้องโทษปรับอาจนำมาปรับลดค่าปรับได้ ส่วนทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับอาจทำให้ค่าปรับเพิ่มสูงขึ้นได้ ถือเป็นเหตุผลที่เหมาะสมในการกำหนดค่าปรับ

³⁵Section 8

The provisions of the Enforcement of Fines Act (1979:189) regulate the collection and enforcement of fines.

Fines that are not paid may, unless otherwise provided, be converted into imprisonment for at least fourteen days and at most three months in accordance with the provisions of the Enforcement of Fines Act.

(Law 1991:240)

³⁶ จาก ระบบค่าปรับทางอาญา (น. 33), โดย อิศร์กุล อุณหเกตุ, 2556, กรุงเทพฯ: เป็นไท.

³⁷ The Penal Code of Finland 2004: Chapter 2a

Section 1-Number of day fines

(1) A fine shall be passed as day fines, the minimum number of which is one and the maximum number 120.

(2) The maximum and minimum numbers for a joint punishment to a fine are provided in chapter 7.

(3) A specific minimum or maximum number, within the limits laid down in paragraph (1), may, for a special reason, be provided by an Act.

(4) A specific minimum or maximum

หลักการเบื้องต้นในการคำนวณรายได้ต่อเดือนและการประเมินทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับในสาธารณรัฐฟินแลนด์ จะคำนวณจากรายได้และทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในบันทึกการเสีงภาษีของผู้ต้องโทษปรับในปีภาษีที่ผ่านมา ในกรณีที่รายได้และทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับไม่มีความน่าเชื่อถือจากบันทึกการเสีงภาษีของผู้ต้องโทษปรับ หรือมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่การเสีงภาษีครั้งล่าสุด ศาลสามารถนำข้อมูลอื่นๆของผู้ต้องโทษปรับมาประเมินได้

สาธารณรัฐฟินแลนด์บัญญัติให้ศาลกำหนดค่าปรับของ day fine จากข้อมูลเบื้องต้นที่ปรากฏอยู่ในการพิจารณา ซึ่งในกระบวนการพิจารณาทางอาญาค่าปรับจะถูกกำหนดจากข้อมูลเบื้องต้นต่อเมื่อมีคำสั่งให้ทำขึ้น และยังกำหนดให้พนักงานอัยการต้องกำหนดค่าปรับ day fine จากข้อมูลเบื้องต้นที่ปรากฏขึ้นในขณะที่มีคำสั่งลงโทษทางอาญา ดังนั้นหากข้อมูลเบื้องต้นได้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้ต้องโทษปรับ คำสั่งลงโทษทางอาญาก็ต้องเปลี่ยนแปลงด้วย ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการคำนวณรายได้ต่อเดือน การบดเศษของจำนวนโทษปรับ day fine การกำหนดจำนวนหลักของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐาน วิธีการในความรับผิดชอบการอุปการะและทรัพย์สินที่นำมาพิจารณา และจำนวนวันที่จะปรับในโทษปรับ day fine ขึ้นตำให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกา³⁸

³⁸ Section 2-Amount of a day fine

(1) The amount of a day fine shall be set so that it is reasonable in view to the solvency of the person fined.

(2) One sixtieth (1/60) of the average monthly income of the person fined, less the taxes and fees defined by a Decree and a fixed deduction for basic consumption, is deemed to be a reasonable amount of a day fine. The maintenance liability of the person fined may decrease the day fine and his/her assets may increase it.

(3) The primary basis for the calculation of the monthly income and the assessment of the assets of the person fined is his/her income and assets as indicated in the most recent tax record. If the income and assets of the person fined cannot be reliably ascertained from the tax records or they have been essentially changed since the most recent tax record, they can be assessed also on the basis of other information.

(4) In a court, the day fine is set on the basis of the information available at the trial; in penal order proceedings, the day fine is set on the basis of the information available when the request for a penal order is being made. However, the prosecutor shall set the day fine on the basis of the information available at the time of issuance of the penal order, if it has become evident that the solvency of the person for whom the penal order has been requested has in the meantime essentially changed.

(5) More detailed provisions on the calculation of the monthly income, the rounding-off of the amount of the day fine, the amount of the fixed deduction for basic consumption, the manner in which the maintenance

ในสาธารณรัฐฟินแลนด์ มีการบัญญัติถึงการเปลี่ยนการลงโทษ กล่าวคือ ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับ จะถูกลงโทษจำคุกแทนค่าปรับ³⁹ โดยระยะเวลาของการจำคุกแทนการชำระค่าปรับ ให้ถือ 2 วันปรับ เป็นโทษจำคุก 1 วัน ในกรณีที่จำนวนวันที่จะปรับเป็นเลขคี่ ให้ตัดจำนวนวันปรับ 1 วันออก หากการเปลี่ยนโทษมีปัญหา ให้กำหนดโทษปรับเสมือนการชำระค่าปรับแบบครั้งเดียวหรือเหมาจ่าย คือ 20 ยูโรเท่ากับการจำคุก 1 วัน และการเปลี่ยนต้องกระทำตั้งแต่ 4 วันขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 วัน ในกรณีที่มิโทษปรับ 2 ครั้ง หรือมากกว่า 2 ครั้ง และมีการเปลี่ยนโทษในช่วงเวลาเดียวกัน ให้โทษปรับเพียง 1 ครั้งเท่านั้นที่จะสามารถเปลี่ยนโทษได้⁴⁰

การละเว้นการเปลี่ยนโทษ คือ การที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับและศาลไม่เปลี่ยนจากโทษปรับเป็นโทษจำคุกแทนการชำระค่าปรับ ซึ่งกฎหมายในสาธารณรัฐฟินแลนด์บัญญัติให้ศาลสามารถละเว้นการเปลี่ยนโทษได้ หากการกระทำความคิดที่ก่อให้เกิดค่าปรับเมื่อพิจารณาอันตรายแล้วถือว่าเล็กน้อยมาก หรือผู้ต้องโทษปรับมีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือศาลพิจารณาแล้วการเปลี่ยนโทษเป็นสิ่งที่ไม่มีเหตุผลหรือไม่มีความสำคัญต่อผู้ต้องโทษปรับ⁴¹

liability and the assets are to be taken into account, and the minimum amount of a day fine shall be issued by a Decree.

³⁹ Section 4-Passing a conversion sentence

A person who has been sentenced to a fine and from whom the collection of the fine has failed, shall be ordered to imprisonment in lieu of the unpaid fine. A conversion sentence shall be passed for an unpaid threat of a fine, the collection of which has failed.

⁴⁰ Section 5-Duration of the conversion sentence

(1) When passing a conversion sentence, two unpaid day fines correspond to imprisonment for one day. If there is an odd number of day fines to be converted, one day fine shall be left unconverted. If only a part of a day fine has been paid, the day fine shall be deemed unpaid.

(2) When passing a conversion sentence for a threat of a fine, imposed as a lump sum, every 20 euros correspond to imprisonment for one day.

(3) However, a conversion sentence shall be passed for at least four days and at most 90 days.

(4) If two or more fines are to be converted at the same time, only one conversion sentence shall be passed, in accordance with paragraph (3). In this event, a threat of a fine corresponds to a fine.

(5) For reasons referred to in section 6(1) or 7, a court may pass a conversion sentence that is shorter than what has been provided in this section, but nevertheless for at least four days.

⁴¹ Section 6-Waiver of conversion

(1) A court may waive a conversion sentence, if

นอกจากนี้ในสาธารณรัฐฟินแลนด์ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับทางอาญา ซึ่งการเปรียบเทียบปรับทางอาญา คือ การลงโทษทางการเงินที่มีจำนวนที่แน่นอนและมีความรุนแรงน้อยกว่าโทษปรับและการเปรียบเทียบปรับทางอาญาต้องมีจำนวนไม่เกิน 200 ยูโร โดยการเปรียบเทียบปรับทางอาญาจะกำหนดเป็นพระราชกำหนดการบริหารงานรัฐบาล ในการเปรียบเทียบปรับทางอาญา หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับจะไม่สามารถเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกได้⁴² การกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดการเปรียบเทียบปรับทางอาญา คือ ความผิดที่อยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการและมีโทษที่รุนแรงถึงขั้นปรับหรือจำคุกสูงสุด 6 เดือน การกระทำความผิดเล็กน้อยตามพระราชบัญญัติจราจรทางถนน และพระราชบัญญัติยานพาหนะหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินบนท้องถนน หรือผู้กระทำที่ไม่ได้ใช้เครื่องยนต์ในการขับเคลื่อน หรือ โครงสร้าง, อุปกรณ์หรือสภาพของเครื่องยนต์หรือรถพ่วง, เอกสารที่จำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนเครื่องยนต์, สิ่งรบกวนหรือไม่มีความจำเป็นต่อการขับเคลื่อนเครื่องยนต์, การขนส่งผู้โดยสาร, กฎจราจรอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับผู้ขับขี่, คำสั่ง, ข้อห้ามและข้อจำกัดที่ออกโดยสัญญาณจราจร หรือการจำกัดความเร็วของยานยนต์ หรือการตรวจสอบและลงทะเบียนของยานยนต์ และการกระทำความผิดเล็กน้อยของการห้ามทิ้งขยะตามพระราชบัญญัติของเสียและการละเลยชำระค่าธรรมเนียมการจัดการประมงหรือ

(1) the offence giving rise to the fine, taking its detrimental nature into account, is to be deemed petty when assessed as a whole,

(2) the offence giving rise to the fine has been committed by a person under 18 years of age, or

(3) the conversion sentence is to be deemed unreasonable or pointless in view of the personal circumstances of the person fined, the other consequences of the offence to that person, the measures undertaken by the social welfare or health authorities, or other circumstances.

(2) When passing a conversion sentence for a joint punishment of a fine, the court shall assess the proportion of the fines that are not susceptible to conversion in the joint punishment and waive conversion for that part.

(3) The part of the total amount of the fine that has been increased under section 3(2) shall not be converted.

⁴² Section 8-Summary penal fee

(1) A summary penal fee is a pecuniary penalty of a fixed amount and less severe than a fine.

(2) A summary penal fee shall not exceed 200 euros. The summary penal fees payable for various infractions shall be provided by a Governmental Decree.

(3) An unpaid summary penal fee shall not be converted into imprisonment.

ค่าธรรมเนียมการตกปลาด้วยเหยื่อตกปลาตามพระราชบัญญัติการประมง หรือการชำระค่าธรรมเนียมตามใบเสร็จในระยะเวลาที่กำหนด⁴³

การกำหนดการเปรียบเทียบปรับทางอาญาจะกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนด การเปรียบเทียบปรับทางอาญาไม่สามารถกำหนดได้ หากการกระทำผิดที่นำมาซึ่งอันตรายหรือความวุ่นวายที่ไม่ใช่การกระทำผิดเล็กน้อย หรือบุคคลที่ได้กระทำความผิดได้แสดงให้เห็นว่าไม่สนใจต่อคำสั่งและข้อห้ามของกฎหมาย หรือผู้เสียหายร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการดำเนินคดี เพราะมีการเรียกร้อยค่าเสียหาย⁴⁴

⁴³ Section 9-Infractions giving rise to summary penal fees

(1) A summary penal fee may be provided as a sanction, in accordance with paragraphs (2) - (4), for infractions which are subject to public prosecution and for which the most severe penalty provided is a fine or imprisonment for at most six months.

(2) A summary penal fee may be provided as a sanction for minor infractions of the Road Traffic Act , the Vehicle Act , or the regulations or orders issued on their basis, and pertaining to

- 1) pedestrians,
- 2) the operators of non-motor powered vehicles,
- 3) the structure, equipment or condition of motor vehicles or trailers, the documents required for the driving of motor vehicles, the disturbing or needless driving of motor vehicles, passenger transport, the use of personal protective equipment of the driver or passenger, the other traffic regulations pertaining to drivers, or the commands, prohibitions and restrictions issued by way of traffic signals,

4) exceeding the speed limit with a motor vehicle, or

5) the inspection and registration of vehicles.

(3) A summary penal fee may also be provided as a sanction for minor infractions of the littering prohibition laid down in the Waste Act and neglect of the payment of the fisheries management fee or the fee for fishing with a lure, laid down in the Fishing Act, or failure to present within a specified period a receipt showing payment of said fee.

(4) More detailed provisions on the infractions referred to in paragraphs (2) and (3) are issued by Decree.

⁴⁴ Section 10-Imposing a summary penal fee

(1) A summary penal fee is imposed by a police officer or another official carrying out a statutory monitoring function.

(2) A summary penal fee shall not be imposed if

- 1) the infraction has been conducive to causing danger or disturbance that is not minor,

การเปรียบเทียบปรับทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดหลายกระทง ในกรณีที่มีการกระทำความผิด 2 กระทงหรือมากกว่านั้นในช่วงเวลาเดียวกัน การเปรียบเทียบปรับทางอาญาที่กำหนดขึ้นต้องกำหนดในอัตราที่สูงสุด และการรวมการลงโทษไม่สามารถกระทำได้สำหรับการเปรียบเทียบปรับทางอาญาและโทษปรับ หรือการลงโทษจำคุก⁴⁵

3.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในการลงโทษปรับของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะมีการนำรายได้หรือฐานะของผู้กระทำความผิดใช้พิจารณา โดยโทษปรับถูกนำมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกระยะสั้น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียังเป็นประเทศที่โทษปรับมีประสิทธิผลในการลงโทษ กล่าวคือสามารถยับยั้งการกระทำความผิด และป้องปรามการกระทำความผิดของคนในประเทศได้

3.2.1 หลักการและแนวคิดในการใช้โทษปรับ

เนื่องจากกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีคำนึงถึงผลร้ายที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับจากการถูกลงโทษปรับ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดต้องรู้สึกละอายใจจากการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น ต้องสละค่าใช้จ่ายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ดร. สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ ได้กล่าวไว้ว่า “การลงโทษปรับจึงเป็นการลงโทษที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่ว่าในสังคมบริโภคนิยมนั้น การได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การที่จะต้องงดเว้นการบริโภคจากวัตถุสิ่งของที่เป็นผลมาจากการลงโทษปรับ จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้กระทำความผิดอันถือได้ว่าเป็นโทษชนิดหนึ่ง”⁴⁶ วัตถุประสงค์หลักของการลงโทษปรับในสหพันธ์

2) the person committing the infraction has by the act shown indifference to the commands and prohibitions of the law, or

3) it is evident that the injured party will make a prosecution request to the police or a prosecutor because of the infraction or make a claim for damages.

(3) The procedure for imposing a summary penal fee is provided in the Act on the Procedure on Summary Penal Fees.

⁴⁵ Section 11-Summary penal fee for numerous offences

(1) If a summary penal fee is to be imposed for two or more infractions at the same time, the summary penal fee shall be imposed for the offence for which the summary penal fee provided is the highest.

(2) A joint punishment shall not be passed for a summary penal fee and a fine or a sentence of imprisonment for a fixed period.

⁴⁶ ระบบการลงโทษตามกฎหมายเยอรมัน ตอนที่ 1, โดย สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2549, วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์, 1(6), (น. 102).

สาธารณรัฐเยอรมนี คือ โทษปรับต้องก่อให้เกิดผลในลักษณะของการที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับบทเรียน (Denkzettel) กล่าวคือ โทษปรับเป็นโทษที่เตือนและข่มขู่ผู้กระทำความผิดในเรื่องการที่ต้องสูญเสียเงินทอง ผู้กระทำความผิดที่ผิดโทษปรับจะได้รับความลำบาก ไม่สามารถใช้ชีวิตเฉกเช่นปกติได้เพราะประสบปัญหาทางการเงิน แต่เงินและทรัพย์สินของแต่ละบุคคลมีไม่เท่ากัน ดังนั้นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีต้องการกำหนดให้ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้กระทำความผิดที่ผิดโทษปรับ แต่มีรายได้ไม่เท่าเทียมกัน ได้รับผลกระทบหรือบทลงโทษที่เท่าเทียมกัน จึงนำเอาแนวความคิดของ “การเป็นเหยื่อที่เท่าเทียมกัน” (Opfergleichheit) มาใช้ ด้วยการกำหนดโทษปรับ day fine⁴⁷ เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้กระทำความผิดที่มีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันในสถานการณ์ทางการเงิน จะได้รับผลกระทบที่เหมือนกันเมื่อกระทำความผิดในฐานะความผิดเดียวกันหรือความร้ายแรงเหมือนกัน⁴⁸

ก่อนที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะมีการนำโทษปรับที่ day fine มาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้มีการนำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) มาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งโทษปรับในรูปแบบดังกล่าว มีหลักการปรับเช่นเดียวกับประเทศต่างๆ ที่ใช้ระบบการปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) คือ มีเพดานขั้นสูงสุดและต่ำสุดของจำนวนเงินค่าปรับบัญญัติไว้ในแต่ละฐานความผิด โดยให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ⁴⁹ อีกทั้งการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษรูปแบบเดิมจะนำมาใช้กับกรณีที่เป็นความผิดทางจราจรและการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเท่านั้น

มีการเก็บสถิติของนักโทษในเรือนจำครั้งแรกในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในปี ค.ศ. 1882 เป็นต้นมา พบว่าอัตราส่วนของผู้กระทำความผิดมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และผู้กระทำความผิดที่ผิดโทษปรับก็มีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกัน กล่าวคือในปี ค.ศ. 1913 มีปริมาณผู้กระทำความผิดที่ผิดโทษปรับมีอัตราเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.3 เป็นร้อยละ 52.5⁵⁰

ในปี ค.ศ. 1921 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประสบปัญหาปริมาณผู้ต้องขังมีจำนวนมาก โดยมากกว่าร้อยละ 50 เป็นผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจำคุกระยะสั้น จึงมีการออกกฎหมายบังคับให้ศาลต้องใช้โทษปรับแทนการลงโทษระยะสั้น กล่าวคือ ห้ามมีการตัดสินลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำ

⁴⁷ แหล่งเดิม. (น. 103).

⁴⁸ From *Criminal Justice in German* (p. 32), by J. M. Jehle, 2009. The Federal Ministry of Justice.

⁴⁹ บทสัมภาษณ์ จาก Prof. Dr. Dr. h.c. Hans-Jörg Albrecht, ที่ Max-Planck Institute, Freiburg: Germany. 6 มิถุนายน 2559.

⁵⁰ *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany. International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* (p. 6). Op.cit.

ความผิดที่ต้องโทษจำคุกในระยะเวลา 3 เดือน หรือน้อยกว่า 3 เดือน ถึงแม้ว่าในขณะนั้นจะมีการแก้ไขกฎหมายก็ตาม แต่ก็มีผลต่อการลดลงของจำนวนการลงโทษจำคุกระยะสั้นเพียงเล็กน้อย คือยังมีปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำในอัตราร้อยละ 83⁵¹

ในปี ค.ศ. 1967 กระทรวงยุติธรรมในรัฐ Nordrhein-Westfalen ภายใต้การพิจารณาดีของศาลสูง⁵² ได้มีการระงับโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำความผิด 3 เดือน โดยศาลสูงได้กล่าวว่าที่พักรักษาสำหรับผู้กระทำความผิดจำนวน 3 คน ในพื้นที่ 23 ตารางวา เป็นสิ่งที่ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญจากความขาดแคลนของห้องขังที่มีอยู่กับจำนวนนักโทษ ทำให้แผนการลดโทษได้นำมาใช้กับการกระทำความผิดที่หลากหลายมากขึ้น เสมือนเป็นวิธีการลดความกดดันของนักโทษ อีกทั้งในช่วงนั้นผู้นำทางการเมืองได้ตระหนักถึงการรวมกันของโทษปรับและคำสั่งทางอาญาที่สามารถกระทำได้ง่าย รวดเร็ว ต้นทุนต่ำ โดยปราศจากมลทิน⁵³ และการใช้มาตรการของโทษปรับและการคุมความประพฤติ ยังเป็นเสมือนทางเลือกในการลงโทษจำคุกได้ โดยการขยายขอบเขตของความแตกต่างระหว่างการกระทำความผิดเล็กน้อยและการกระทำความผิดทางอาญาสถานหนัก เพราะเป็นวิธีการที่ดีที่จะเปลี่ยนแปลงผู้กระทำความผิดให้กลับสู่สังคมได้

จากปัญหาปริมาณของผู้ต้องขังในเรือนจำมีปริมาณมากขึ้น จึงทำให้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐออสเตรียมีการอภิปรายเกี่ยวกับทางเลือกในการลงโทษจำคุก โดยเฉพาะการลงโทษจำคุกระยะสั้น (short term imprisonment) ขึ้น จึงทำให้ในปี ค.ศ. 1969 มีการปฏิรูปกฎหมายขึ้น โดยการบัญญัติให้มีการนำโทษปรับ day fine มาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกระยะสั้น ซึ่งบัญญัติไว้ใน Criminal Law Reform Act 1969 กฎหมายดังกล่าวนี้ได้กำหนดให้นำโทษปรับมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุก 6 เดือน หรือต่ำกว่า 6 เดือน ส่วนการจำคุกระยะสั้นจะใช้ได้เฉพาะกับกฎหมายทหารเท่านั้น⁵⁴ จากการปฏิรูปกฎหมายส่งผลให้ในปี ค.ศ. 1970 มีบทบัญญัติในประมวล

⁵¹ From *Fines Reduce Use of Prison Sentences in German* In Michale Tonry and Kate Hamilton (eds.) Intermediate sanctions in overcrowded times (p. 43-44), by T. Weigend, 1995. Michigan: Northeastern University. And *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany. International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* (p. 7). Op.cit.

⁵² *Überlandesgericht Hamm Neue Juristische Wochenschrift*, (p.2024), 1977. see in *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany. International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* (p. 8). Op.cit.

⁵³ From *Penal Code* (p. 8), by Dreher E., 1976, Munchen (West Germany). see in *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany. International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* (p. 8). Op.cit.

⁵⁴ *Ibid.* (p. 7).

กฎหมายอาญาเยอรมนีบัญญัติถึงการนำโทษปรับมาใช้แทนที่การลงโทษจำคุกระยะสั้น⁵⁵ ตามมาตรา 47 ซึ่งบัญญัติว่า “ศาลจะกำหนดโทษจำคุกที่ต่ำกว่า 6 เดือนได้เฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์พิเศษหรือเพื่อต้องการกำหนดโทษจำคุกเพื่อคัดค้านัยผู้กระทำความผิด”⁵⁶ นอกจากนี้การปฏิรูปกฎหมายในปี ค.ศ. 1969 ยังนำไปสู่การยกเลิกกระบวนการลงโทษชนิดอื่นกับโทษจำคุกเข้าด้วยกัน ตลอดจนยกเลิกการลงโทษที่เป็นตัวเงินทั้งสองประเภทร่วมกัน⁵⁷ จากการปฏิรูปกฎหมายอาญาทำให้ มีอัตราการใช้โทษปรับลงโทษผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 83.9⁵⁸ และจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำลดลงจากในปี ค.ศ. 1968 ที่มีจำนวน 184,000 คน เหลือเพียง 48,000 คนในปี ค.ศ. 1989⁵⁹

การนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด นอกจากนำมาแทนที่โทษจำคุกระยะสั้นตามบทบัญญัติของ Criminal Law Reform Act 1969 มาตรา 47 แล้วนั้น โทษปรับในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียังเป็นโทษที่นำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีที่เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย การกระทำความผิดเกี่ยวกับจราจร⁶⁰ การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม⁶¹

⁵⁵ From *Fines Reduce Use of Prison Sentences in German* In Michale Tonry and Kate Hamilton (eds.) *Intermediate sanctions in overcrowded times* (p. 44), by T. Weigend, 1995. Michigan: Northeastern University

⁵⁶ Penal Code 1970, Section 47

The Court shall impose imprisonment below six months only if special circumstances concerning the offense or the offender’s personality make the imposition of a prison sentence indispensable for reforming the offender or for defending the legal order.

⁵⁷ From *Reducing the population of fine defaulters in prisons: experiences with community service in Mecklenburg-Western Pomerania* (German), by F. Dünkel, 2004. See in Council of Europe Publishing. *Crime policy in Europe* (p. 127).

⁵⁸ *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany*. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* (p. 7). Op.cit.

⁵⁹ *Fines Reduce Use of Prison Sentences in German* In Michale Tonry and Kate Hamilton (eds.) *Intermediate sanctions in overcrowded times* (p. 44). Op.cit.

⁶⁰ *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany*. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* (p. 7). Op.cit.

⁶¹ From *Reducing the population of fine defaulters in prisons: experiences with community service in Mecklenburg-Western Pomerania* (German), by F. Dünkel, 2004. See in Council of Europe Publishing. Op.cit. (p. 127).

การคำนวณโทษปรับ day fine ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีลักษณะเช่นเดียวกับการกำหนดโทษปรับ day fine ทั่วไป กล่าวคือ มีการกำหนดจำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) ซึ่งเป็นจำนวนวันที่ศาลเห็นสมควรปรับ โดยพิจารณาจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด ต่อมาศาลจะพิจารณารายได้ต่อวัน (day income หรือ daily unit) ของผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลต้องพิจารณาจากสถานการณ์ทางการเงินของผู้กระทำความผิด⁶² โดยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ศาลไม่ได้พิจารณารายได้ของผู้กระทำความผิดจากข้อมูลการเสียภาษีเช่นเดียวกับบางประเทศที่ใช้ระบบโทษปรับ day fine แต่ศาลจะนำข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด เช่น อาชีพ, การว่างงาน สถานะความเป็นอยู่ เป็นต้น มาจากแฟ้มประวัติของผู้กระทำความผิดมาจากตำรวจ อีกทั้งศาลในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียังอาศัยข้อมูลของผู้กระทำความผิด โดยการซักถามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับรายได้ของผู้กระทำความผิด, สถานะภาพการสมรส, และผู้ที่อยู่ในการอุปการะของผู้กระทำความผิด⁶³ โดยการคำนวณรายได้ของผู้กระทำความผิด ศาลจะคำนวณจากรายได้สุทธิ (Nettoeinkommen) ซึ่งไม่มีการกำหนดนิยามไว้ แต่รายได้สุทธิตามนัยของมาตรา 40 รวมถึงทุกๆ ประเภทของรายได้ ทั้งรายได้ที่ได้มาจากทรัพย์สินในตลาดหุ้น การให้เช่าบ้านหรือห้อง การให้เช่าทรัพย์สิน เป็นต้น รวมทั้งเงินที่ได้รับจากรัฐเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับเด็กและรายได้ที่ได้จากเงินบำนาญ การได้รับค่าเลี้ยงดู ก็รวมอยู่ในรายได้สุทธิ⁶⁴ ดังนั้นในการคำนวณรายได้เพื่อนำมาพิจารณาค่าปรับ ศาลจะนำรายได้มาหักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นก่อน เช่น ค่าภาษีอากร การจ่ายค่าประกันสังคม รายจ่ายที่คล้ายๆกันสำหรับทำประกันสุขภาพกับบริษัทเอกชน⁶⁵ และการคำนวณรายได้จะคำนวณเป็นรายได้สุทธิเฉลี่ย เพราะหากคิดรายได้สุทธิจากวันใดวันหนึ่งอาจทำให้ได้รายได้ที่ไม่ชัดเจน แต่หากพิจารณารายได้จากช่วงระยะเวลาที่ยาวนานออกไป จะสามารถทำให้ได้รายได้สุทธิที่ชัดเจนขึ้น และการคำนวณรายได้สุทธิต่อวันจะต้องพิจารณาในช่วงระยะเวลาที่อ่านคำพิพากษา ไม่ใช่ในช่วงที่

⁶² German Criminal Code 1998, Section 40: Day fine units

(2) The court shall determine the amount of the daily unit taking into consideration the personal and financial circumstances of the offender. In doing so, it shall typically base its calculation on the actual average one-day net income of the offender or the average income he could achieve in one day. A daily unit shall not be set at less than one and not at more than thirty thousand euros.

⁶³ *How to Use Structured Fines (Day Fines) as an Intermediate Sanction* (p.23). Op.cit

⁶⁴ Leckner/Kuehl, StGB, 22. Auflage, 1997, มาตรา 40 หัวข้อ 7. ดูใน *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (รายงานผลการวิจัย) (น. 199). เล่มเดิม.

⁶⁵ Sch/Sch/Stree, supra note 41, มาตรา 40, หัวข้อ 8 ดูใน *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (รายงานผลการวิจัย) (น. 199). เล่มเดิม.

มีการบังคับชำระค่าปรับ⁶⁶ นอกจากนี้ศาลยังมีอำนาจประเมินรายได้ ทรัพย์สิน และพื้นฐานอื่นๆของผู้กระทำความผิดในการกำหนดอัตราค่าปรับ ซึ่งศาลสามารถประเมินรายได้ของผู้กระทำความผิดที่โดยไม่จำเป็นว่าต้องใช้พยานหลักฐานที่มีอยู่ก่อน แต่ต้องประเมินโดยใช้ดุลพินิจให้เป็นไปตามหน้าที่ (seinem pflichtgemaessen Ermessen) ที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ชัดเจน การจะนำหลักการประเมินมาใช้ก็ต่อเมื่อจำเลยไม่ให้ข้อมูลทางการเงิน หรือข้อมูลทางการเงินมีไม่เพียงพอ หรือข้อมูลทางการเงินที่ได้มาไม่มีความน่าเชื่อถือ⁶⁷

จากนั้นศาลจะนำจำนวนวันที่จะปรับที่กำหนดไว้ในช่วงแรกมาคูณกับรายได้ต่อวันที่ได้คำนวณของผู้กระทำความผิด ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นค่าปรับที่นำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดแต่ละราย เช่น ถ้าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษจำนวน 30 วันปรับ ที่อัตรา 30 ยูโร ผู้กระทำความผิดรายนี้ต้องชำระโทษปรับเป็นเงิน 900 ยูโร เป็นต้น ดังนั้นอัตราที่กำหนดโทษปรับของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะเป็นไปตามความสัมพันธ์ทางฐานะและเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะแตกต่างกัน แต่มีการกระทำความผิดที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน จะได้รับโทษปรับที่ต่างกัน แต่ได้รับผลกระทบจากการชำระค่าปรับที่ทำเทียมกัน โดยปกติแล้วจำนวนวันที่จะปรับที่กำหนดไว้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเพื่อนำมาคำนวณค่าปรับ บัญญัติไว้ที่ 5 วัน ถึง 360 วัน⁶⁸ และในกรณีที่มีการรวมโทษปรับเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดจำนวนวันที่จะปรับบัญญัติไว้ถึง 720 วัน⁶⁹ อีกทั้งค่าปรับที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องไม่ต่ำกว่า 1 ยูโรและไม่เกิน 30,000 ยูโร⁷⁰

⁶⁶ Sch/Sch/Stree, supra note 41, มาตรา 40, หัวข้อ 10 คูใน *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (รายงานผลการวิจัย) (น. 199-200). เล่มเดิม.

⁶⁷ Sch/Sch/Stree, supra note 41, มาตรา 40, หัวข้อ 12 คูใน *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (รายงานผลการวิจัย) (น. 201-202). เล่มเดิม.

⁶⁸ German Criminal Code 1998, Section 40: Day fine units

(1) A fine shall be imposed in daily units. The minimum fine shall consist of five and, unless the law provides otherwise, the maximum shall consist of three hundred and sixty full daily units.

⁶⁹ From *The Fine in Comparative Law: A Survey of 21 Countries* University of Cambridge Institute of Criminology, Criminology Occasional Papers No.9 (p. 89), by Gerhardt Grebing, 1982, and *Reducing the population of fine defaulters in prisons: experiences with community service in Mecklenburg-Western Pomerania (German)*, by Frieder Dünkel, 2004. See in Council of Europe Publishing, Crime policy in Europe, Sreasbourg: France (p. 127-138).

⁷⁰ German Criminal Code 1998, Section 40: Day fine units

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้หาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด เช่น ชื่อนามสกุล ที่อยู่ และวันเดือนปีเกิด เป็นต้น เพื่อทำรายงานไปยังพนักงานอัยการ และให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการออกจดหมายที่กำหนดค่าปรับส่งไปยังผู้กระทำความผิดนั้น โดยในจดหมายนั้นจะระบุถึงค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระ หรือในบางกรณีอาจมีการกำหนดเงื่อนไขในการชำระค่าปรับ หลังจากนั้นศาลจะเป็นผู้ลงลายมือชื่อในจดหมาย⁷¹ ดังนั้นในกรณีที่ศาลได้ลงลายมือชื่อในจดหมายโดยมีเพียงแต่ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพียงเล็กน้อย โดยไม่มีการไต่สวนเพิ่มเติม ก็เท่ากับว่าศาลได้ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยปราศจากการพิจารณา แต่ในการใช้จดหมายดังกล่าวทำให้กระบวนการบริหารงานยุติธรรมมีความสะดวกมากขึ้นเมื่อเทียบกับปริมาณคดีที่มีมาก เมื่อเปรียบเทียบการจัดเก็บค่าปรับระหว่างก่อนและหลังการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีพบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการจัดเก็บค่าปรับแต่อย่างใด มีเพียงผลกระทบในสัดส่วนของค่าปรับเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เช่น ในปี ค.ศ. 1972 พบว่ามีผู้กระทำความผิดร้อยละ 6 ที่ต้องชำระค่าปรับมากกว่า 2000 มาร์กเยอรมัน⁷² และในปี ค.ศ. 1975 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 16⁷³ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าโทษปรับ day fine ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดที่มีรายได้สูงจ่ายค่าปรับที่หนักมากขึ้น เพราะระบบค่าปรับเดิมกำหนดค่าปรับจากธรรมชาติของการกระทำความผิดทั่วไปและไม่ได้พิจารณาถึงรายได้ของผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างการบริหารงานยุติธรรมในรัฐ Baden-Württemberg พบว่ามีความแตกต่างในการกำหนดโทษปรับระหว่าง 2 ภูมิภาค กล่าวคือ ศาลในภาคเหนือมีอัตราค่าเฉลี่ยของค่าปรับที่สูงกว่าอีกภูมิภาคหนึ่งทั้งที่รูปแบบการกระทำความผิดที่เหมือนกัน ความแตกต่างของค่าปรับใน 2 ภูมิภาคนี้อาจอธิบายได้ว่า ความแตกต่างในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมและธรรมเนียมการปฏิบัติของศาลแต่ละแห่งมีอิทธิพลในการบริหารงาน⁷⁴

(2) The court shall determine the amount of the daily unit taking into consideration the personal and financial circumstances of the offender. In doing so, it shall typically base its calculation on the actual average one-day net income of the offender or the average income he could achieve in one day. A daily unit shall not be set at less than one and not at more than thirty thousand euros.

⁷¹ *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany.*

International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice (p. 9). Op.cit.

⁷² มาร์กเยอรมัน เป็นสกุลเงินที่ใช้ในประเทศเยอรมนีจนถึง พ.ศ. 2545 จึงได้เปลี่ยนไปใช้เงินสกุลยูโร แทน โดยมีอัตราแลกเปลี่ยน 1 ยูโร ต่อ 1.95583 มาร์ก

⁷³ *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany.*

International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice (p. 10). Op.cit.

⁷⁴ Ibid.

ในการบังคับชำระค่าปรับตามโทษปรับ day fine นั้น ให้นำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 459 และระเบียบว่าด้วยการจัดเก็บในกระบวนการยุติธรรม (JBeitrO) แก้ไขเพิ่มเติมโดยบทบัญญัติในระเบียบว่าด้วยการบังคับคดีอาญา (StVollstV) และระเบียบว่าด้วยการจัดเก็บเงิน (EBAO) มาใช้ การบังคับคดีได้กำหนดเงื่อนไขว่าจะต้องมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 449 ในวิธีปฏิบัติให้ชำระค่าปรับในกรณีที่มีคำพิพากษาให้ชำระค่าปรับเสร็จเด็ดขาดแล้ว หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ ตามมาตรา 7 EBAO นั้น ผู้กระทำความผิดจะถูกเตือนให้มาชำระค่าปรับ และหากยังไม่มาชำระค่าปรับ ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 451 กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้วินิจฉัยว่าจะใช้มาตรการใดในการบังคับคดี ตามมาตรา 8 EBAO⁷⁵ ในกรณีที่มีการกำหนดให้ลงโทษกักขังแทนค่าปรับ ให้ถือว่าหนึ่งวันของหน่วยวันปรับจะเท่ากับการกักขัง 1 วัน

กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ศาลเลือกใช้โทษปรับกับการจำคุกระยะสั้น คุณพินิจของศาลในการเลือกการลงโทษปรับ รอกการลงโทษ หรือการลงโทษจำคุกระยะสั้น ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะวิเคราะห์จากลักษณะของการกระทำความผิดกฎหมายอาญาเพื่อเป็นตัวเลือก โดยปกติจะพิจารณาจากธรรมชาติ และลักษณะของการกระทำความผิดเป็นสำคัญ แต่ก็มีข้อจำกัดคือจำนวนของการกระทำความผิดทางอาญาจะถูกนำมาใช้พิจารณาในการลงโทษด้วย หากเป็นกรณีของการกระทำความผิดทางจราจร ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง และความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จะได้รับการลงโทษปรับ รอกการลงโทษ และการจำคุกระยะสั้น ส่วนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นสตรีหรือเยาวชนนั้น จะไม่นำมาพิจารณาด้วยเพราะปกติวัฒนธรรมของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะได้รับการผ่อนผัน ส่วนตัวเลือกในการลงโทษระหว่างการลงโทษปรับกับการลงโทษจำคุกระยะสั้น จะขึ้นอยู่กับประวัติของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ว่าผู้กระทำความผิดนั้นเคยถูกบันทึกประวัติในการกระทำความผิดมาก่อนหน้านั้นหรือไม่ และยังพิจารณาถึงลักษณะของอาชญากรรมมากกว่าลักษณะการกระทำความผิดทั่วไปซึ่งใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาคดี อีกทั้งในการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องคำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด สถานะทางเศรษฐกิจ อายุ และประเภทของการกระทำความผิดด้วย แนวทางในการลงโทษผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ หากผู้กระทำความผิดไม่เคยถูกบันทึกประวัติการกระทำความผิดมาก่อน ศาลมักจะลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด⁷⁶

⁷⁵ Meier, supra note 28 (p. 66-69). ดูใน *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (รายงานผลการวิจัย) (น. 204-205). เล่มเดิม.

⁷⁶ *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany. International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* (p. 8-9). Op.cit.

ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับไม่จำเป็นต้องชำระค่าปรับทั้งหมดในทันที แต่ผู้กระทำความผิดสามารถชำระค่าปรับภายในกำหนดระยะเวลาสุดท้ายสำหรับการชำระค่าปรับ หรือผู้กระทำความผิดสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ ถึงแม้ว่าจะมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว เจ้าหน้าที่บังคับคดีก็สามารถให้ความยินยอมให้ผ่อนชำระค่าปรับได้ แต่เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้เสียหายในการที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย⁷⁷ ถ้าผู้ต้องโทษปรับคนใดไม่ชำระค่าปรับในระยะเวลาที่กำหนดจะต้องได้รับโทษกักขังแทนการชำระค่าปรับ โดยหนึ่งวันของหน่วยวันที่จะปรับเท่ากับการกักขัง 1 วัน อย่างไรก็ตามศาลสามารถอนุญาตให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานบริการสังคมแทนการต้องโทษกักขังได้ โดยส่วนมากศาลจะพิจารณา 1 วันปรับเท่ากับการทำงานบริการสังคม 6 ชั่วโมง ถึง 8 ชั่วโมง⁷⁸ ซึ่งการทำงานบริการสังคมจะต้องไม่ได้รับค่าตอบแทน และต้องไปทำงานในสถานที่ที่เป็นสาธารณประโยชน์ หรือในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ทำงาน หรือไม่มาทำงานโดยไม่มีข้อแก้ตัว จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ⁷⁹

ในกรณีที่มีการกำหนดวันที่จะปรับมากกว่า 180 วันปรับ สามารถกระทำได้โดยหากศาลตัดสินว่าบุคคลใดกระทำความผิด ศาลต้องแนะนำผู้กระทำความผิดพร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขในการปรับ และศาลมีสิทธิในการกำหนดค่าปรับในระหว่างระยะเวลาคุมประพฤติอีกด้วย⁸⁰ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังที่เริ่มนำโทษปรับ day fine มาใช้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่ามีปัญหาเพียงเล็กน้อยในการจัดเก็บค่าปรับ เพราะนโยบายในการจัดเก็บค่าปรับมี

⁷⁷ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 205). เล่มเดิม.

⁷⁸ From Ergebniss einer Erhebung bei Staatsanwaltschaften und einer Aktenuntersuchung zu 'Gemeinnütziger Arbeit statt Ersatzfreiheitsstrafe', by W. Feuerhelm. 1990, in Jehle, J.-M., Feuerhelm, W. and Block, P., (eds.). *Gemeinnützige Arbeit statt Ersatzfreiheitsstrafe*. Wiesbaden: Kriminologische Zentralstelle. (p. 47-95). และ H.-J. Kener and O. Kästner (eds.) (1986). *Gemeinnützige Arbeit in der Strafrechtspflege*. Bonn. คูใน Frieder Düinkel. (2004). Op.cit. (p. 128).

⁷⁹ Meier, supra note 28, p. 70 คูใน ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น.204-205). เล่มเดิม.

⁸⁰ From *Day Fines in American Court: The Staten Island and Milwaukee Experiments* (p. 14). See in *Criminal Justice in German* (p. 32), by J.-M. Jehle, 2009. The Federal Ministry of Justice.

ความเหมาะสมกับเวลาในการชำระค่าปรับซึ่งผู้กระทำความผิดมีความเต็มใจและสามารถชำระค่าปรับได้ เพราะผู้กระทำความผิดสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้⁸¹

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีกระบวนการภายหลังผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ ดังนี้ ขั้นแรก เจ้าหน้าที่ศาลผู้ได้รับมอบหมายจะส่งจดหมายเตือนไปยังผู้กระทำความผิดให้ชำระค่าปรับ ขั้นตอนที่สอง ศาลจะมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมาขายเพื่อใช้แทนค่าปรับ ขั้นตอนที่สาม ในกรณีที่การยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมาชำระแทนค่าปรับไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลจะทำการตรวจสอบสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดผ่านทางนายจ้างของผู้กระทำความผิด ขั้นตอนที่สี่ ศาลจะมีคำสั่งลงโทษกักขังผู้กระทำความผิดที่ไม่ชำระค่าปรับ แต่ในขั้นตอนนี้ศาลอาจจะสั่งไม่ลงโทษกักขังผู้กระทำความผิดแต่อาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับที่เหลือโดยกำหนดระยะเวลาเพิ่ม อย่างไรก็ตามในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่เคยชำระค่าปรับเลย ศาลจะตัดสินกักขังผู้กระทำความผิดตามจำนวนวันที่กำหนดตามระบบของโทษปรับ day fine ส่วนกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับบางส่วนแล้ว โทษกักขังจะลดลงตามสัดส่วนของจำนวนวันปรับ⁸²

จากหลักการและแนวคิดของการใช้โทษปรับในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สามารถกล่าวได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาที่มีความสำคัญในการนำโทษปรับมาใช้คือ ประมวลกฎหมายอาญาปี ค.ศ. 1969 และ ค.ศ. 1975 ซึ่งบัญญัติให้นำโทษปรับมาใช้แทนที่การจำคุกระยะสั้น (การจำคุกน้อยกว่า 6 เดือน) และการนำโทษปรับ day fine มาใช้แทนการลงโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) จากบทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้โทษปรับกลายเป็นโทษที่สำคัญที่มีบทบาทในการลงโทษในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมาก และยังนำไปสู่การลดลงของจำนวนผู้ต้องขังได้อีกด้วย

3.2.2 การใช้โทษปรับในความผิดอาญา

กฎหมายอาญาในเยอรมนีบัญญัติโทษปรับไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (German Criminal Code) มาตรา 40 ถึง มาตรา 43 ตามมาตรา 40⁸³ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษปรับ

⁸¹ *Fines and Justice Administration: The Experience of the Federal Republic of Germany.*

International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice (p. 10). Op.cit.

⁸² *Ibid.* (p. 11).

⁸³ German Criminal Code, Section 40 Day fine units

(1) A fine shall be imposed in daily units. The minimum fine shall consist of five and, unless the law provides otherwise, the maximum shall consist of three hundred and sixty full daily units.

day fine มีทั้งหมด 4 อนุมาตรา ส่วนมาตรา 41⁸⁴ เป็นบทบัญญัติในเรื่องการลงโทษปรับ นอกเหนือจากการลงโทษจำคุก ส่วนมาตรา 42⁸⁵ เป็นบทบัญญัติในเรื่องการผ่อนชำระค่าปรับ และ มาตรา 43⁸⁶ เป็นเรื่องของการลงโทษจำคุกแทนการชำระค่าปรับ⁸⁷

การลงโทษปรับ day fine ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะพิจารณาจากความร้ายแรง ในการกระทำความผิดให้สัมพันธ์กับรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิดและการลงโทษปรับ day fine ยังกำหนดให้หน่วยวันที่จะปรับ (amount of day) สอดคล้องกับ 1 วันปรับ เท่ากับการ ลงโทษจำคุก 1 วัน แต่ในกรณีที่ศาลแขวง (Lander) เห็นว่าผู้กระทำความผิดต้องโทษจำคุกเป็นเวลา สั้น เช่น 1 วัน ศาลอาจสั่งให้ผู้นั้นไปทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับและจำคุกได้ อย่างไรก็ตามใน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เมื่อมีการลงโทษปรับแล้ว จะต้องปรับอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการพัก

(2) The court shall determine the amount of the daily unit taking into consideration the personal and financial circumstances of the offender. In doing so, it shall typically base its calculation on the actual average one-day net income of the offender or the average income he could achieve in one day. A daily unit shall not be set at less than one and not at more than thirty thousand euros.

(3) The income of the offender, his assets and other relevant assessment factors may be estimated when setting the amount of a daily unit.

(4) The number and amount of the daily units shall be indicated in the decision.

⁸⁴ German Criminal Code, Section 41 Fines in addition to imprisonment

If the offender through the commission of the offence enriched or tried to enrich himself, a fine which otherwise would not have been provided for or only in the alternative may be imposed in addition to imprisonment if this appears appropriate taking into consideration the personal and financial circumstances of the offender. This does not apply if the court imposes an order pursuant to section 43a.

⁸⁵ German Criminal Code, Section 42 Allowing time for payment; instalments

If a convicted offender, due to his personal or financial circumstances, cannot be expected to pay the full fine immediately, the court shall allow a certain time for payment or allow payment in specified instalments. The court may also order that the privilege of paying the fine in fixed instalments will be revoked if the convicted offender fails to pay an instalment in time. The court shall also allow for such conditions of payment if without them the restitution by the offender of any damage caused by the offence were to be substantially impaired; the court may require the offender to present proof of restitution.

⁸⁶ German Criminal Code, Section 43

Imprisonment for default of payment

If the fine cannot be recovered, it shall be replaced by imprisonment. One daily unit shall correspond to one day of imprisonment. The minimum term of imprisonment for default of payment shall be one day.

⁸⁷ ระบบการลงโทษตามกฎหมายเยอรมัน ตอนที่ 1 (น. 102). เล่มเดิม.

การลงโทษ เนื่องจากวิธีปฏิบัติของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ถ้าความผิดนั้นมีโทษจำคุกตั้งแต่ 180 วันขึ้นไป หากศาลเห็นสมควร ศาลอาจออกคำเตือน และให้รอการลงโทษปรับไว้ และในระหว่างที่คุมประพฤติผู้กระทำความผิดอยู่ ศาลสามารถสั่งให้ลงโทษปรับ day fine เมื่อใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร แต่เมื่อเริ่มเข้าสู่การปรับแบบโทษปรับ day fine ในทางปฏิบัติจะไม่สามารถพักหรือหยุดบังคับโทษปรับได้⁸⁸

ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี (German Criminal Code) มาตรา 47 (2) กำหนดว่า⁸⁹ โทษปรับยังนำมาใช้กับความผิดอาญาทุกประเภท แม้ว่ากฎหมายจะไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน แต่หากศาลเห็นว่าการลงโทษจำคุกต่ำกว่า 6 เดือน เป็นสิ่งที่เหมาะสมศาลจะสั่งลงโทษปรับด้วย ในทางปฏิบัติจะเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดเป็นระยะเวลาอย่างน้อยสามเดือน เช่น ตามมาตรา 224 (1)⁹⁰ หรือเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษมากกว่าโทษขั้นต่ำ (einehoehere Mindeststrafe) แต่ศาลลดโทษให้ตามมาตรา 49 (1) หรือ (2)⁹¹

⁸⁸ ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 26). เล่มเดิม.

⁸⁹ German Criminal Code, Section 47 Short terms of imprisonment as the exception

(2) If the law does not provide for a fine and a term of imprisonment of six months or more is not to be imposed, the court shall impose a fine unless the imposition of a sentence of imprisonment is strictly required pursuant to subsection (1) above. If the law provides for an increased minimum term of imprisonment, the minimum fine in cases covered by the 1st sentence of this subsection shall be determined by the minimum term of imprisonment; thirty daily units shall correspond to one month's imprisonment.

⁹⁰ German Criminal Code, Section 224 Causing bodily harm by dangerous means

(1) Whosoever causes bodily harm

1. by administering poison or other noxious substances;
2. by using a weapon or other dangerous instrument;
3. by acting by stealth;
4. by acting jointly with another; or
5. by methods that pose a danger to life,

shall be liable to imprisonment from six months to ten years, in less serious cases to imprisonment from three months to five years.

⁹¹ German Criminal Code, Section 49 Special mitigating circumstances established by law

(1) If the law requires or allows for mitigation under this provision, the following shall apply:

1. Imprisonment of not less than three years shall be substituted for imprisonment for life.
2. In cases of imprisonment for a fixed term, no more than three quarters of the statutory maximum term may be imposed. In case of a fine the same shall apply to the maximum number of daily units.

โดยโทษขั้นต่ำของโทษปรับต้องเป็นไปในระดับเดียวกับระดับโทษขั้นต่ำของโทษจำคุกที่กำหนดเอาไว้ เช่นกรณีของการลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ โทษปรับจะมีกำหนด 90 วัน⁹² ตามมาตรา 47(2)⁹³

ตามกฎหมายเยอรมันยังกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า หากมีการลงโทษจำคุกแล้ว โดยหลักจะไม่มี การลงโทษปรับอีก ซึ่งเป็นหลักในเรื่องข้อห้ามของการลงโทษซ้ำสอง (Doppelbestrafung) เป็นแนวคิดที่อธิบายว่าโดยหลักการแล้ว ถือว่าเป็นการเพียงพอในการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่จะใช้รูปแบบของการลงโทษแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งหากลงโทษทั้งสองกรณีแล้วจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษเกินกว่าความน่าดำเนินและมีแนวโน้มที่จะเป็นศัตรูต่อการที่จะกลับคืนเข้าสู่สังคมอีกครั้ง⁹⁴ และประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 41⁹⁵ ได้บัญญัติถึงข้อยกเว้นของข้อห้ามการรวมการลงโทษของโทษจำคุกและโทษปรับ กล่าวคือ นอกจากโทษจำคุกแล้วยังสามารถลงโทษปรับได้หากว่าผู้กระทำความผิดได้รับอะไรหรือพยายามที่จะได้รับอะไรมาจากการกระทำความผิด และจากฐานะในทางส่วนตัวและในฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดแล้ว การรวมการลงโทษจำคุกและโทษปรับเป็นสิ่งที่เหมาะสม เพื่อช่วยเพิ่มความ

3. Any increased minimum statutory term of imprisonment shall be reduced as follows:

a minimum term of ten or five years, to two years;

a minimum term of three or two years, to six months;

a minimum term of one year, to three months;

in all other cases to the statutory minimum.

(2) If the court may in its discretion mitigate the sentence pursuant to a law which refers to this provision, it may reduce the sentence to the statutory minimum or impose a fine instead of imprisonment.

⁹² ระบบการลงโทษตามกฎหมายเยอรมัน ตอนที่ 1 (น.105-106). เล่มเดิม.

⁹³ German Criminal Code, Section 47 Short terms of imprisonment as the exception

(2) If the law does not provide for a fine and a term of imprisonment of six months or more is not to be imposed, the court shall impose a fine unless the imposition of a sentence of imprisonment is strictly required pursuant to subsection (1) above. If the law provides for an increased minimum term of imprisonment, the minimum fine in cases covered by the 1st sentence of this subsection shall be determined by the minimum term of imprisonment; thirty daily units shall correspond to one month's imprisonment.

⁹⁴ ระบบการลงโทษตามกฎหมายเยอรมัน ตอนที่ 1 (น.107). เล่มเดิม.

⁹⁵ German Criminal Code, Section 41 Fines in addition to imprisonment

If the offender through the commission of the offence enriched or tried to enrich himself, a fine which otherwise would not have been provided for or only in the alternative may be imposed in addition to imprisonment if this appears appropriate taking into consideration the personal and financial circumstances of the offender. This does not apply if the court imposes an order pursuant to section 43a.

คล้องตัวให้กับศาลในการใช้ดุลพินิจในการตัดสินคดีและโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรที่จะใช้กับผู้กระทำ ความผิดที่เกรงกลัวต่อการลงโทษปรับ⁹⁶

3.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส (The Republic of France)

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการแบ่งโทษทางอาญาออกเป็นระบบอย่างชัดเจน โดยการแบ่ง ดังกล่าวเรียกว่า การแบ่งประเภทความผิดแบบไตรภาค คือ การกระทำความผิดลหุโทษ การกระทำ ความผิดมัชฌิมโทษ และ การกระทำความผิดอุกฤษฏ์โทษ โดยความแตกต่างระหว่างโทษ 3 ประเภทนี้ แบ่งตามระดับความร้ายแรง ประเภทของโทษที่ดำเนินการ ระดับของศาลที่มีอำนาจ ตัดสินคดี ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบในการลงโทษ และระยะเวลาที่กำหนดในคำพิพากษา ของศาล ซึ่งโทษปรับถูกกำหนดให้เป็นโทษหลักที่ใช้ลงโทษแก่ความผิดมัชฌิมโทษ และความผิด ลหุโทษ

3.3.1 หลักการและแนวคิดในการใช้โทษปรับ

โทษปรับ เป็นวิธีการลงโทษที่เป็นตัวเงินที่เก่าแก่ที่สุดในสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยโทษ ปรับถูกกำหนดเป็นข้อบังคับให้ผู้ต้องโทษปรับต้องจ่ายเงินให้แก่คลังแผ่นดิน คลังเขต หรือคลัง จังหวัด (Trésor public) ตามจำนวนเงินที่ปรากฏไว้ในคำพิพากษาของศาล⁹⁷ ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส ถือว่าโทษปรับเป็นโทษหลักที่ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดมัชฌิมโทษที่เป็นบุคคลธรรมดา (personnes physiques) ทั้งที่เป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะและยังไม่บรรลุนิติภาวะ และยังสามารถใช้ ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคล (personnes morales) ด้วย โทษปรับเป็นโทษหลัก ประเภทเดียวที่สามารถลงแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลได้⁹⁸ นอกจากนี้ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส โทษปรับยังถือเป็นโทษประเภทอื่นของการบังคับโทษ กล่าวคือ โทษปรับจะนำมาใช้ลงโทษแก่ ประชาชนที่กระทำความผิดที่ขัดต่อความสงบสุขหรือความผิดลหุโทษ โดยโทษปรับนั้นมักถูก นำมาใช้ลงโทษด้วยตัวเอง คือ ลงโทษปรับเพียงอย่างเดียว หรือนำมาใช้ลงโทษร่วมกับโทษชนิด อื่น⁹⁹

⁹⁶ ระบบการลงโทษตามกฎหมายเยอรมัน ตอนที่ 1 (น.107). เล่มเดิม.

⁹⁷ Ministère de la Justice. *L'amende*.

⁹⁸ จาก *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส* (น. 14), โดย อุทัย อาทิเวช, 2554, กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินติ้ง.

⁹⁹ From *World Criminal Justice Systems: A Comparative Survey* (p. 192), by R. J. Terrill, 2013.

เงินค่าปรับ (Amendes) คือ จำนวนเงินที่ต้องจ่ายให้แก่คลังแผ่นดิน (Trésor public) โดยบุคคลที่ถูกตัดสินความผิดโดยศาลยุติธรรม จำนวนเงินที่จ่ายขึ้นอยู่กับกระทำความผิดและการทำละเมิดต่อกฎหมายที่กระทำไป แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือค่าปรับแบบดั้งเดิม (l'ammende lassique) และค่าปรับคงที่หรือค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire) ซึ่งการไม่ชำระค่าปรับสามารถนำไปสู่การยึดทรัพย์สินได้¹⁰⁰

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการแบ่งโทษทางอาญาไว้อย่างเป็นระบบ โดยเรียกว่า การแบ่งประเภทความผิดแบบไตรภาค (Tripartite Classification) การแบ่งในลักษณะนี้มีผลดี คือสามารถแบ่งประเภทความผิดตามความร้ายแรงของโทษได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งนำไปถึงความสอดคล้องของการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของแต่ละกระบวนการ และการแบ่งประเภทความผิดของสาธารณรัฐฝรั่งเศสยังนำไปสู่ประโยชน์ในการศึกษากฎหมายอาญา กล่าวคือ เมื่อคู่อตราโทษในฐานะความผิดแต่ละฐานจะสามารถทราบได้ทันทีว่าเป็นความผิดประเภทใด และยังสามารถทราบว่าต้องเริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างไร คดีอยู่ในเขตอำนาจศาลใด¹⁰¹ ซึ่งประเภทความผิดแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ การกระทำความผิดลหุโทษ (un contravention) การกระทำความผิดมัชฌิมโทษ (un délit) และ การกระทำความผิดอุกฤษฏ์โทษ (un crime) โดยความแตกต่างระหว่างโทษ 3 ประเภทนี้ แบ่งตามระดับความร้ายแรง ประเภทของโทษที่ดำเนินการ ระดับของศาลที่มีอำนาจตัดสินคดี (les juridictions compétentes) ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบในการลงโทษ และระยะเวลาที่กำหนดในคำพิพากษาของศาล ซึ่งโทษทั้ง 3 ประเภทมีความแตกต่างกันดังนี้¹⁰²

1. ความผิดลหุโทษ (la contravention)

เป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงน้อยที่สุด (la moins grave)¹⁰³ วัตถุประสงค์ของความผิดลหุโทษในสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือ เพื่อรักษาความมีวินัยของสังคม และเพื่อสนับสนุนให้มีการปราบปรามที่รวดเร็ว โดย Ortolan ได้ไว้ว่า “ความผิดลหุโทษไม่ใช่เรื่องของการปราบปรามการละเมิดโดยตรงที่กระทบต่อสิทธิผู้อื่น แต่เป็นเรื่องของการรักษาความสงบเรียบร้อยเกี่ยวกับความประพฤติประจำวันของผู้ใช้บริการสาธารณะ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษสถานเบา และไม่นำไปสู่การดำเนินทางศีลธรรม หากผู้กระทำความผิดใส่ใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการที่วาง

¹⁰⁰ From *Amendes*, by Mise à jour le, 2015. <http://vosdroits.servicepublic.fr/particuliers/F32803.xhtml>.

¹⁰¹ *รวมบทกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส* (น. 6). เล่มเดิม.

¹⁰² From *Quelles sont les différences entre une contravention, un délit et un crime ?*, by Mise à jour le, 2013. <http://vosdroits.servicepublic.fr/particuliers/F1157.xhtml>.

¹⁰³ Ibid.

ไว้สำหรับการอยู่ร่วมกันของสังคม ก็จะไม่ต้องถูกลงโทษ”¹⁰⁴ ความผิดลหุโทษยังเป็นความผิดที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเจตนาจะทำผิดกฎหมายอาญา เพียงแต่เป็นการทำผิดกฎหมายเท่านั้น เช่น การจอดรถในที่ห้ามจอด การเหยียบย่ำธงชาติ การทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกายเพียงเล็กน้อย¹⁰⁵ การไม่ติดแผ่นป้ายต่ออายุทะเบียนรถยนต์¹⁰⁶ เป็นต้น

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส เดิม ฉบับปี ค.ศ. 1810 มาตรา 464 กำหนดโทษที่ใช้กับการกระทำความผิดลหุโทษ ไว้ 3 ประเภท¹⁰⁷ คือ โทษจำคุก โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน ต่อมามีการแก้ไขกฎหมายอาญา และประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสฉบับใหม่ ค.ศ. 1993 ได้มีการยกเลิกจำคุกและคงโทษที่จะใช้ลงโทษสำหรับการกระทำความผิดลหุโทษไว้ 2 ประเภท คือ โทษปรับ และ โทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิบางประการ

ปัจจุบันโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-13¹⁰⁸ แบ่งค่าปรับออกเป็น 5 ระดับ ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด กล่าวคือ

- (1) ปรับไม่เกิน 38 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษระดับที่ 1
- (2) ปรับไม่เกิน 150 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษระดับที่ 2
- (3) ปรับไม่เกิน 450 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษระดับที่ 3
- (4) ปรับไม่เกิน 750 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษระดับที่ 4

¹⁰⁴ รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 22). เล่มเดิม.

¹⁰⁵ *Quelles sont les différences entre une contravention un délit et un crime ?*. Op.cit.

¹⁰⁶ รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 22). เล่มเดิม.

¹⁰⁷ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 164). เล่มเดิม.

¹⁰⁸ French Penal Code , ARTICLE 131-13

Petty offences are offences which by law are punished with a fine not in excess of € 3,000.

The amount of a fine is as follows:

1. a maximum of €38 for petty offences of the first class;
2. a maximum of €150 for petty offences of the second class;
3. a maximum of €450 for petty offences of the third class;
4. a maximum of €750 for petty offences of the fourth class;
5. a maximum of €1,500 for petty offences of the fifth class; an amount which may be increased to €3,000 in the case of a persistent offender where the regulation so provides, except where the law provides that repetition of a petty offence constitutes a misdemeanour

(5) ปรับไม่เกิน 1,500 ยูโร สำหรับความผิดลหุโทษระดับที่ 5 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำ ให้เพิ่มอัตราค่าปรับเป็น 3,000 ยูโร เว้นแต่กฎหมายกำหนดให้การกระทำความผิดซ้ำเป็นความผิดมัชฌิมโทษ

ในการลงโทษสำหรับความผิดลหุโทษ ตามมาตรา 131-15 มีการบัญญัติห้ามลงโทษปรับพร้อมกับโทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-14 แต่มาห้ามการลงโทษเสริมที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-16 และ 131-17 อย่างไรก็ตาม มาตรา 131-14 ได้กำหนดให้ความผิดลหุโทษชั้นที่ 5 ศาลอาจลงโทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้¹⁰⁹

1) การพักใบอนุญาตขับขี่มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี การพักใบอนุญาตขับขี่ดังกล่าวอาจถูกจำกัดสำหรับการขับขี่ยานพาหนะที่มีไซอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ แต่ข้อจำกัดนี้ไม่สามารถใช้บังคับได้ในกรณีที่ความผิดลหุโทษซึ่งการพักใบอนุญาตขับขี่เป็นโทษเสริมนั้น ไม่ได้จำกัดห้ามการพักใบอนุญาตขับขี่เฉพาะการขับขี่ยานพาหนะที่มีไซอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ

2) ห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้ต้องโทษคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน

3) ริบอาวุธชิ้นหนึ่งชิ้นใดหรือหลายชิ้น ซึ่งผู้ต้องโทษเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้มีอำนาจใช้

4) การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์ พร้อมทั้งการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตใหม่ในระหว่างระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

5) การห้ามสั่งจ่ายเช็คมีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่เป็นการสั่งจ่ายเช็คเพื่อถอนเงินในบัญชีธนาคาร หรือเป็นเช็คที่ได้รับการรับรองและใช้เป็นบัตรชำระเงิน

6) การริบสิ่งของซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด หรือสิ่งของซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด แต่การริบนั้น ไม่อาจกระทำได้ในกรณีที่เป็นการผิดเกี่ยวกับการพิมพ์

2. ความผิดมัชฌิมโทษ (les delit)

โทษที่กำหนดในความผิดมัชฌิมโทษนั้นมีความหลากหลาย เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการลงโทษในความผิดมัชฌิมโทษ คือ การข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิด (deterrence) การฟื้นฟูแก้ไข (deterrence) และการกลับคืนเข้าสู่สังคม (reintegration) ของผู้กระทำความผิด การลงโทษในความผิดมัชฌิมโทษจะคำนึงถึงสัดส่วนของโทษกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดและภูมิหลังของผู้กระทำความผิด¹¹⁰ ความผิดที่เป็นความผิดมัชฌิมโทษ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ (vol)

¹⁰⁹ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 165-166). เล่มเดิม.

¹¹⁰ รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 11). เล่มเดิม.

ความผิดฐานใช้ทรัพย์สินของสังคมหรือชุมชนในทางที่ผิด (abus des biens sociaux) ความผิดฐานแบ่งแยกสีผิวหรือชนชั้น (discrimination) ความผิดฐานละทิ้งครอบครัว (abandon de famille) การทำผิดศีลธรรม (harcèlement moral) ความผิดฐานอนาจาร (agression sexuelle sans viol) ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา (homicide involontaire) เป็นต้น

ประเภทของโทษที่ใช้ลงโทษแก่ความผิดมิชฌิมโทษนั้น บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 131-1¹¹¹ มีดังนี้

- 1) โทษจำคุก
- 2) โทษปรับ
- 3) โทษปรับ day fine
- 4) โทษการทำงานบริการสาธารณะ
- 5) โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 131-6
- 6) โทษเสริมที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10

โทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดมิชฌิมโทษ มีทั้งโทษหลักและโทษทางเลือก กล่าวคือ โทษหลัก คือโทษจำคุกและโทษปรับ บัญญัติไว้ใน (1) และ (2) ส่วนโทษตาม (3) (4) และ (5) นั้น ตามกฎหมายฝรั่งเศสเรียกว่า “โทษทางเลือก” (Les peines alternatives) หรือ “โทษแทนที่” (Les peines de substitution) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือใช้แทนโทษจำคุกระยะสั้น ดังนั้นโทษทางเลือกจึงเป็นโทษที่มีรูปแบบพิเศษจากโทษหลักอันเป็นโทษดั้งเดิมทั่วไป รูปแบบของโทษประเภทนี้คือการห้ามหรือจำกัดสิทธิต่างๆของผู้กระทำความผิด¹¹² ซึ่งต่อไปในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงโทษปรับและโทษปรับทางเลือกเท่านั้น

โทษปรับสำหรับความผิดมิชฌิมโทษ เป็นโทษที่นำมาใช้ลงโทษบุคคลธรรมดา โดยนำมาใช้แทนที่โทษจำคุกได้ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย ซึ่งการลงโทษจำคุกระยะ

¹¹¹ French Penal Code , ARTICLE 131-1

The penalties incurred by natural persons for the commission of misdemeanours are:

1. imprisonment;
2. a fine;
3. a day-fine;
4. a citizenship course;
5. community service;
6. penalties entailing a forfeiture or restriction of rights, set out under article 131-6;
7. the additional penalties set out under article 131-10.

¹¹² รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 17). เล่มเดิม.

สั้นจะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังนั้นโทษปรับจึงเป็นโทษทางเลือกประเภทหนึ่งสำหรับการลงโทษจำคุก แต่สำหรับการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลนั้น โทษปรับถือเป็นโทษหลักประเภทเดียวที่นำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด

หลักทั่วไปในสาธารณฝรั่งเศส จะกำหนดโทษจำคุกไว้ควบคู่กับโทษปรับ โดยอัตราของโทษปรับจะมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับโทษจำคุก กล่าวคือ หากโทษจำคุกสูง โทษปรับก็จะสูงตามไปด้วย ถ้าหากโทษดังกล่าวกำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดที่อยู่ในหมวดหรือการกระทำความผิดที่มีลักษณะเดียวกัน แต่ในบางกรณีความสัมพันธ์ในสัดส่วนดังกล่าวก็ไม่สามารถนำมาเป็นตัวกำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดบางฐานได้ โดยเฉพาะความผิดที่ต้องการเน้นให้โทษปรับเป็นโทษที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เช่น ความผิดดังต่อไปนี้

1. ความผิดฐานล่องละเมิดทางเพศ ที่มีใช้การข่มขืนกระทำชำเรา และมีเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-30 ซึ่งต้องโทษจำคุก 10 ปี และปรับ 150,000 ยูโร

2. ความผิดฐานล่องละเมิดทางเพศ ที่มีใช้การข่มขืนกระทำชำเรา และได้กระทำต่อผู้เยาว์อายุไม่เกิน 15 ปี หรือกระทำต่อบุคคลที่อยู่ในภาวะอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ การเจ็บป่วย ความพิการ ความบกพร่องทางกายหรือทางจิต หรืออยู่ในการตั้งครรภ์ ซึ่งปรากฏชัดเจนหรืออยู่ในความรู้เห็นของผู้กระทำความผิด ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-29 กำหนดโทษจำคุกไว้ 7 ปี และโทษปรับ 100,000 ยูโร

3. ความผิดฐานล่องละเมิดทางเพศ ที่มีใช้การข่มขืนกระทำชำเรา ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-27 กำหนดโทษจำคุกไว้ 5 ปี และโทษปรับ 75,000 ยูโร

อย่างไรก็ตาม สำหรับความผิดร้ายแรงบางประเภท การกำหนดอัตราโทษปรับได้คำนึงถึงผลตอบแทนอันเป็นมูลค่ามหาศาลที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับจากการกระทำความผิด ดังนั้นการกำหนดโทษปรับสำหรับความผิดประเภทนี้จึงแตกต่างจากการกำหนดโทษอย่างเป็นสัดส่วนสัมพันธ์ระหว่างโทษปรับกับโทษจำคุก เช่น ความผิดดังต่อไปนี้

1. ความผิดฐานแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 225-5 กำหนดโทษจำคุก 7 ปี และโทษปรับ 150,000 ยูโร

2. ความผิดฐานแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีที่กระทำต่อผู้เยาว์ หรือต่อบุคคลผู้อ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ โรค ความพิการ ความบกพร่องทางกายหรือจิตใจ ผู้มีครรภ์ หรือบุคคลหลายคน หรือต่อบุคคลที่ถูกงูใจให้กระทำการค้าประเวณีนอกอาณาเขตดินแดนของสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือบุคคลที่เดินเข้ามาในอาณาเขตดินแดนของสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือกระทำโดยบุพการี

โดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะตามความจริงหรือโดยการรับบุตรบุญธรรม ฯลฯ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 225-7 กำหนดโทษจำคุก 10 ปี และโทษปรับ 1,500,000 ยูโร

3. ความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-36 กำหนดโทษจำคุก 10 ปี และโทษปรับ 7,500,000 ยูโร

4. ความผิดฐานกระทำการสนับสนุนไม่ว่าด้วยประการใดๆ สำหรับการให้เหตุผลที่เป็นเท็จถึงที่มาของทรัพย์สินหรือรายได้ของผู้กระทำความผิดฐานหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-34 ถึง 222-37 (ความผิดเกี่ยวกับการค้า การจำหน่าย การนำเข้าส่งออกยาเสพติด) หรือการให้ความช่วยเหลือแก่การ โยกย้าย การปกปิดซ่อนเร้น หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพผลประโยชน์ใดๆ ที่ได้จากการกระทำความผิดเหล่านั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส 222-38 กำหนดโทษจำคุกไว้ 10 ปี และกำหนดโทษปรับไว้ 750,000 ยูโร และโทษปรับอาจเพิ่มสูงขึ้นได้จนถึงครั้งหนึ่งของมูลค่าทรัพย์สินหรือรายได้ที่มาจากฟอกทรัพย์สิน

ส่วนโทษทางเลือก ในกฎหมายฝรั่งเศสมีการนำระบบโทษปรับ day fine (Jour-amende) มาใช้แทนโทษจำคุก โดยเริ่มนำมาใช้โดยบัญญัติไว้ในรัฐบัญญัติ ฉบับลงวันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ. 1983¹¹³ เนื่องใจการนำโทษปรับ day fine (Jour-amende) มาใช้ คือ หากศาลได้มีการพิพากษาลงโทษปรับ day fine (Jour-amende) แก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลไม่อาจนำโทษปรับแบบปกติและโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดได้อีก ต่อมาได้มีรัฐบัญญัติเกี่ยวกับการสัญจรทางหลวง ฉบับลงวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 1987 ขึ้น กำหนดให้ใช้โทษปรับ day fine (Jour-amende) เป็นโทษเสริมสำหรับความผิดที่เกี่ยวกับทางหลวง และเมื่อสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการปฏิรูปประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส จึงมีการกำหนดเงื่อนไขการใช้โทษปรับ day fine (Jour-amende) โดยให้โทษปรับ day fine (Jour-amende) เป็นโทษที่สามารถใช้แทนโทษปรับแบบปกติได้ อีกทั้งยังสามารถนำโทษปรับ day fine (Jour-amende) นำมาใช้เป็นโทษเสริมได้อีกด้วย¹¹⁴ ต่อมามีการปฏิรูปประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสจึงมีการกำหนดเงื่อนไขในการใช้โทษ day fine (Jour-amende) ใหม่ โดยกำหนดให้โทษปรับ day fine (Jour-amende) เป็นโทษเสริมทั่วไป (Une peine complémentaire générale) และเป็นโทษที่สามารถใช้แทนโทษปรับได้ กล่าวคือ ผู้พิพากษาสามารถลงโทษจำคุกและโทษปรับพร้อมกันได้ จึงทำให้โทษปรับ day fine (Jour-amende) กลายเป็นโทษหลักที่ไม่ได้นำมาใช้

¹¹³ แหล่งเดิม. (น. 17-18).

¹¹⁴ โครงการพัฒนามาตรการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย), (น. 86), โดย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

แทนที่โทษจำคุกอีกต่อไป¹¹⁵ อีกทั้งในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีความเชื่อว่าโทษปรับ day fine (Jour-amende) สามารถมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงจากโทษคุมขังเด็ดขาดเป็นการนำโทษอื่น ๆ มาใช้ ภายใต้กรอบการพัฒนาการลงโทษ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 131-5 เป็นบทบัญญัติของการลงโทษปรับ day fine

ในส่วนวิธีการคำนวณค่าปรับ (Modalités de fixation du montant) บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-24¹¹⁶ เป็นการคำนวณค่าปรับโดยคำนึงถึงรายได้และภาระค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิดเป็นหลัก เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการบังคับใช้โทษปรับ day fine ซึ่งมีการคำนวณดังตัวอย่างต่อไปนี้ เช่น ผู้กระทำความผิดถูกพิพากษาลงโทษปรับเป็นจำนวนวันที่จะปรับ N วัน เป็นเงิน Z ยูโร ดังนั้นผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น $N \times Z$ ยูโร ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขเวลาเทียบกับค่าปรับ day fine จำนวน N วัน

ตัวอย่างเช่น จำเลยถูกลงโทษปรับรายวัน 30 ยูโรต่อหนึ่งวัน เป็นระยะเวลา 100 วัน เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ จำนวนเงินทั้งหมดที่จำเลยต้องจ่าย เป็นจำนวนเงินรวม 3,000 ยูโร

อย่างไรก็ตาม จำนวนเงินค่าปรับทั้งหมดที่กำหนดไว้สำหรับโทษปรับ day fine ต้องไม่เกินจำนวนเงินสูงสุดของค่าปรับต่อวัน คือ 300 ยูโร คูณด้วยจำนวนวันสูงสุดของโทษปรับ day fine คือ 360 วัน ดังนั้น ค่าปรับต้องไม่เกิน 108,000 ยูโร

ประโยชน์ของโทษปรับ day fine เพื่อให้ศาลสามารถกำหนดจำนวนเงินของค่าปรับให้สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของจำเลย

3. ความผิดอุกฉุกโทษ (crime) เป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงที่สุด (la plus grave) ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายฝรั่งเศส เมื่อพิจารณาถึงโทษในความผิดอุกฉุกโทษ (crime) พบว่าโทษที่ร้ายแรงที่สุดในกฎหมายฝรั่งเศสคือ โทษจำคุกตลอดชีวิตและกักขังตลอดชีวิต¹¹⁷ การกระทำความผิดที่จัดเป็นความผิดอุกฉุกโทษ (crime) เช่น การฆาตกรรม (meurtre) การลอบฆ่า (assassinat)

¹¹⁵ รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 18). เล่มเดิม.

¹¹⁶ French Penal Code, ARTICLE 132-24

Within the limits fixed by Statute, the court imposes penalties and determines their regime according to the circumstances and the personality of the offender.

When the court imposes a fine, it determines its size taking into account the income and expenses of the perpetrator of the offence.

Subsection 1

Semi-detention Articles 132-25 to 132-26-3

¹¹⁷ รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 7). เล่มเดิม.

การก่อการร้าย (acte terroriste) การข่มขืน (viol) เป็นต้น¹¹⁸ อย่างไรก็ตามถึงแม้ความผิดอุกฉุกโทษ (crime) จะเป็นความผิดที่ร้ายแรง แต่กฎหมายฝรั่งเศสบัญญัติให้นำโทษปรับมาใช้ในการลงโทษ โดยให้อำนาจแก่ลูกขุนเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำคุกหรือโทษกักขังควบคุมไปกับการลงโทษปรับหรือโทษเสริม¹¹⁹

สำหรับการลงโทษปรับในความผิดอุกฉุกโทษ (crime) มีหลักเกณฑ์กำหนดในการลงโทษ คือ ศาลสามารถลงโทษปรับพร้อมกับการลงโทษจำคุกหรือกักขังได้ โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาตรา 131-12 อย่างไรก็ตามกฎหมายฝรั่งเศสกำหนดเพียงแต่โทษจำคุกสำหรับความผิดอุกฉุกโทษ (crime) ซึ่งไม่บัญญัติโทษปรับไว้ ดังนั้นจึงเกิดเป็นช่องว่างของกฎหมายฝรั่งเศสในเรื่องค่าปรับ กล่าวคือ “หากปรากฏว่าการกระทำความผิดที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน แต่ผลของการกระทำความผิดมีความร้ายแรงต่างกัน หากกฎหมายกำหนดโทษปรับสำหรับการกระทำความผิดซึ่งเกิดผลร้ายแรงน้อยกว่าไว้ด้วยแล้ว ก็สมควรที่จะกำหนดโทษปรับไว้สำหรับการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันซึ่งมีผลร้ายแรงมากกว่าไว้ด้วยเช่นกัน เพราะมิฉะนั้นกรณีก็จะกลายเป็นว่าศาลไม่สามารถลงโทษปรับผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา”¹²⁰

รูปแบบของค่าปรับแบบดั้งเดิม (l'amende classique) และค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire) มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ค่าปรับแบบดั้งเดิม (l'amende classique)

เป็นค่าปรับที่ถูกกำหนดโดยศาล ศาลมีอำนาจพิจารณาตามสภาพและข้อเท็จจริง และลักษณะของผู้กระทำความผิด ศาลมีดุลพินิจกำหนดจำนวนเงินค่าปรับได้อย่างอิสระ โดยคำนึงถึงขั้นสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง

2. ค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire)

เป็นค่าปรับที่ถูกกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ (un policier) ซึ่งเป็นทั้งตำรวจท้องถิ่น (ungendarme) หรือตำรวจเทศกิจ (un policier municipal) โดยค่าปรับในลักษณะดังกล่าวเป็นค่าปรับที่กำหนดจำนวนเงินไว้ตายตัว ผู้ที่ใช้กฎหมายหรือรักษากฎหมายไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับเองได้ แต่ค่าปรับสามารถลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับความรวดเร็วในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิด รูปแบบของค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จนั้นผู้กระทำความผิดสามารถดำเนินการคัดค้านได้ (une procédure de contestations) อย่างไรก็ตามค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จจะถูกนำมาใช้เฉพาะกรณีที่เป็นการกระทำความผิดขั้นพื้นฐาน 4 ระดับแรกเท่านั้น ซึ่งเป็นความผิด

¹¹⁸ *Quelles sont les différences entre une contravention, un délit et un crime ?*. Op.cit.

¹¹⁹ *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส* (น. 8). เล่มเดิม.

¹²⁰ *แหล่งเดิม*. (น. 9).

เกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับจราจร โดยเฉพาะ¹²¹ โดยจำนวนเงินค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จตามระดับของการกระทำความผิดขั้นพื้นฐาน ดังกล่าว มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนเงินค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จตามระดับของการกระทำความผิดขั้นพื้นฐาน

การกระทำความผิดโทษขั้นพื้นฐาน (Contravention)	ค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (Amende forfaitaire)
การกระทำความผิด โดยคนเดินถนน (Infraction commise par un piéton)	4 ยูโร
การจอดรถระดับที่ 1 (stationnement)	17 ยูโร
การจอดรถระดับที่ 2	35 ยูโร
การจอดรถระดับที่ 3	68 ยูโร
การจอดรถระดับที่ 4	135 ยูโร

หมายเหตุ. จำนวนเงินค่าปรับจะน้อยหรือมาก ขึ้นอยู่กับความรวดเร็วในการชำระค่าปรับ¹²²

โดยทั่วไปการกำหนดชั้นของโทษปรับ จะมีความสัมพันธ์เป็นสัดส่วนกับโทษจำคุก กล่าวคือ หากโทษจำคุกสูง โทษปรับก็จะสูงด้วย ถ้าหากโทษดังกล่าวกำหนดไว้สำหรับความผิดที่อยู่ในหมวดเดียวกัน แต่บางครั้งความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนระหว่างโทษจำคุกกับโทษปรับไม่สามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์กำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดบางฐานได้ หากปรากฏว่าความผิดเหล่านั้นต้องการเน้นให้โทษปรับเป็นโทษที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม¹²³

ประเภทของค่าปรับ (Types d'amende) ที่บัญญัติไว้ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. กรณีเฉพาะของค่าปรับโทษพื้นฐานหรือลหุโทษ (des amendes contraventionnelles) ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระดับ โดยจำนวนค่าปรับต้องไม่เกิน

38 ยูโร สำหรับความผิดระดับที่ 1

¹²¹ *Amendes. Op.cit.*

¹²² *Ibid.*

¹²³ *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 14-15). เล่มเดิม.*

150 ยูโร สำหรับความผิดระดับที่ 2

450 ยูโร สำหรับความผิดระดับที่ 3

750 ยูโร สำหรับความผิดระดับที่ 4

1,500 ยูโร สำหรับความผิดระดับที่ 5

อย่างไรก็ตามหากมีการกระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง และผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกรู้ชาติหลายจำนวนค่าปรับอาจสูงถึง 3,000 ยูโร เว้นแต่ในกรณีที่การกระทำความผิดโทษพื้นฐานหรือลหุโทษซ้ำหลายครั้งจนกลายเป็นความผิดซ้ำซ้อนโทษ หรือเป็นการกระทำความผิดกฎหมาย (délit)

นอกจากนี้ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีกรับบัญญัติถึงค่าปรับในกรณีที่เป็นอาชญากรรมและการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายที่เรียกว่า การทำผิดกฎหมาย (délit) หรืออาชญากรรม (crime) ซึ่งมีการกำหนดค่าปรับอย่างต่ำไว้ในอัตรา 3,750 ยูโร การกระทำความผิดดังกล่าวนี้ กฎหมายให้ดุลพินิจแก่ผู้พิพากษาในการกำหนดค่าปรับ¹²⁴

การกระทำความผิดขั้นพื้นฐานหรือลหุโทษ มีการกำหนดค่าปรับที่เรียกว่า ค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire) เป็นค่าปรับที่บัญญัติไว้ในการกระทำความผิดขั้นพื้นฐานหรือลหุโทษใน 4 ระดับแรกของความผิดดังกล่าว ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ค่าปรับดังกล่าวสามารถลดหย่อนได้หากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำการฝ่าฝืนกฎจราจรบางอย่าง เว้นแต่เป็นความผิดระดับที่ 1 อย่างไรก็ตามค่าปรับในการกระทำความผิดขั้นพื้นฐานหรือลหุโทษสามารถเพิ่มขึ้นได้ หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน¹²⁵ เว้นแต่มีการคัดค้านต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ (le tribunal de police) รายละเอียดปรากฏตามตารางดังนี้¹²⁶

ตารางที่ 3.2 แสดงอัตราค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ

	การกระทำ ความผิด	ระดับที่ 1	ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	ระดับที่ 4

¹²⁴ Amendes. Op.cit.

¹²⁵ French CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Article 529

For petty offences of the four first classes on the list determined by Decree of the Council of State, criminal proceedings are extinguished by the payment of a fixed fine, which also precludes implementation of the rules governing recidivism.

However, the fixed fine procedure is not applicable where the existence of several offences has been established simultaneously, where one or more of them may not be punished by means of a fixed fine.

¹²⁶ Ministère de la Justice. Op.cit.

	สำหรับคน เดินเท้า				
ค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire) ในอัตราลดลง	-	-	22 ยูโร	45 ยูโร	90 ยูโร
ค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire) ในอัตราปกติ	4 ยูโร	11 ยูโร	35 ยูโร	68 ยูโร	135 ยูโร
ค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire) ในอัตราเพิ่มขึ้น	7 ยูโร	33 ยูโร	75 ยูโร	180 ยูโร	375 ยูโร

2. ค่าปรับประเภทอื่น

นอกจากค่าปรับในรูปแบบค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (l'amende forfaitaire) ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการบัญญัติถึงค่าปรับในรูปแบบผสม (amendes à caractère mixte) กล่าวคือเป็นการลงโทษที่ประกอบด้วยการลงโทษและการปรับปรุงแก้ไขตนเองของผู้กระทำความผิดในทางแพ่งหรือทางนิตินัย (réparation civile) ซึ่งถือเป็นค่าปรับประเภทเดียวกับค่าปรับทางศุลกากร (amendes douanières), ค่าปรับทางภาษีและป่าไม้

ส่วนวิธีการคำนวณค่าปรับ (Modalités de fixation du montant) ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสขึ้นอยู่กับผู้พิพากษาจะเป็นผู้ที่กำหนดจำนวนเงินค่าปรับ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ของการฝ่าฝืนกฎหมาย บุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิด (l'auteur) รวมไปถึงรายได้และภาระค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิด

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสยังมีรูปแบบของการบวกโทษหรือการเพิ่มโทษ (l'cumul des amendes) บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 132-7¹²⁷ และ มาตรา 132-3¹²⁸ ซึ่งตรงกันข้าม

¹²⁷ French Penal Code, ARTICLE 132-7

By way of exception to the previous provisions, fines imposed for petty offences are cumulated with those incurred

or imposed for concurrent felonies or misdemeanours.

Subsection 2

Sentences applicable in the event of recidivism Articles 132-8 to 132-16-2

Paragraph 1

Natural persons Articles 132-8 to 132-11

¹²⁸ French Penal Code, ARTICLE 132-3

กับโทษทางอาญานิดอื่นที่กฎหมายอนุญาตให้มีการบวกหรือเพิ่มค่าปรับได้ กล่าวคือ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่เป็นการกระทำความผิดเดียวกันผิดกฎหมายหลายบท ซึ่งในแต่ละบทมีบทลงโทษคือโทษปรับ กฎหมายอนุญาตให้ศาลสามารถบวกโทษปรับของแต่ละมาตราเข้าด้วยกันได้ ซึ่งการบวกหรือเพิ่มค่าปรับสามารถทำได้ดังกรณีดังต่อไปนี้¹²⁹

ตารางที่ 3.3 แสดงการบวกหรือเพิ่มค่าปรับ

ค่าปรับ (amende)	โทษพื้นฐาน/ลหุโทษ (contraventionnelle)	โทษปรับพฤติกรรม/ มัจฉิมโทษ (correctionnelle)	โทษทางอาญอื่น (criminelle)
โทษพื้นฐาน/ลหุโทษ (contraventionnelle)	บวก/เพิ่มได้ (cumul)	บวก/เพิ่มได้ (cumul)	บวก/เพิ่มได้ (cumul)
โทษปรับพฤติกรรม/ มัจฉิมโทษ (correctionnelle)	บวก/เพิ่มได้ (cumul)	บวก/เพิ่มไม่ได้ (non cumul)	บวก/เพิ่มไม่ได้ (non cumul)
โทษทางอาญอื่น (criminelle)	บวก/เพิ่มได้ (cumul)	บวก/เพิ่มไม่ได้ (non cumul)	บวก/เพิ่มไม่ได้ (non cumul)

Where, in the course of the same proceedings, the accused person is found guilty of several concurrent offences, each of the penalties applicable may be imposed. Nevertheless, where several penalties of a similar nature are incurred, only one such penalty may be imposed within the limit of the highest legal maximum.

Each penalty imposed is deemed to be common to the concurrent offences within the limit of the legal maximum applicable to each one of them.

¹²⁹ Ministère de la Justice. Op.cit.

จากตารางสามารถอธิบายได้ว่า ในกรณีเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท กฎหมายอาญาฝรั่งเศสที่บัญญัติให้มีการเพิ่มหรือบวกโทษเพิ่มนั้น ไม่สามารถนำมาใช้ได้กับทุกกรณี กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นการผิดหลายโทษทั้ง 2 สถานหรือมากกว่านั้น กฎหมายอนุญาตให้บวกหรือเพิ่มค่าปรับได้ หรือในกรณีที่ความผิดเป็นความผิดหลายโทษกับความผิดมัชฌิมโทษหรือความผิดอุกฤษฏ์โทษ กฎหมายก็อนุญาตให้บวกโทษหรือเพิ่มโทษปรับได้เช่นกัน แต่หากการกระทำความผิดเป็นความผิดมัชฌิมโทษกับความผิดมัชฌิมโทษ หรือความผิดมัชฌิมโทษกับความผิดอุกฤษฏ์โทษ กฎหมายอาญาฝรั่งเศสไม่อนุญาตให้บวกหรือเพิ่มค่าปรับได้ เช่นเดียวกับการกระทำความผิดความผิดอุกฤษฏ์โทษกับความผิดอุกฤษฏ์โทษ ที่กฎหมายไม่อนุญาตให้บวกหรือเพิ่มค่าปรับได้เช่นกัน เช่น บุคคลหนึ่งถูกตัดสินลงโทษปรับ จำนวนทั้งหมด 5,250 ยูโร สำหรับการกระทำความผิดครั้งเดียว แต่ผิดกฎหมายหลายเรื่อง (กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท) กล่าวคือ โทษพื้นฐานสำหรับความผิดฐานขับรถเร็วเกินกำหนด (un excès de vitesse) ถูกลงโทษปรับจำนวนสูงสุด 750 ยูโร บวกกับการกระทำความผิดฐานดื่มสุราในขณะที่ขับขี่รถ (un délit d'alcoolémie au volant) ถูกลงโทษปรับจำนวน 4,500 ยูโรเป็นอย่างสูง ซึ่งการบวกหรือเพิ่มค่าปรับ (l'addition des amendes) จะนำไปใช้กับค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จ (amendes forfaitaires) ด้วย หากมีกรณีที่ละเมิดต่อกฎหมายซึ่งเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เช่น ในช่วงเวลาที่มีการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ตำรวจครั้งเดียวกัน ตำรวจได้แจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิด 2 ข้อหา คือ ไม่คาดเข็มขัดนิรภัยและใช้โทรศัพท์ในขณะที่ขับขี่พาหนะ หากผู้กระทำความผิดกระทำความผิดอุกฤษฏ์โทษ (crimes) และได้กระทำความผิดกฎหมายหลายเรื่องอยู่แล้ว ในกรณีเช่นนี้จะไม่มีการบวกหรือเพิ่มค่าปรับกับผู้กระทำความผิดอีก โทษปรับในกรณีดังกล่าวผู้กระทำความผิดจะได้รับคือบทบัญญัติของฐานความผิดที่ร้ายแรงที่สุดของการกระทำความผิดในครั้งนั้น (l'infraction la plus grave)

กรณีที่ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับตามคำพิพากษาของศาล กฎหมายกำหนดให้จำกัดเสรีภาพของจำเลยเป็นเวลาตั้งแต่ 5 วัน จนถึง 4 เดือน โดยระยะเวลาขึ้นอยู่กับจำนวนเงินค่าปรับที่จำเลยไม่ชำระ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 750 กำหนดไว้ดังนี้¹³⁰

1) 5 วัน ถ้าค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินเป็นจำนวนตั้งแต่ 150 ยูโร แต่ไม่เกิน 450 ยูโร

¹³⁰ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 158-159). เล่มเดิม.

2) 10 วัน ถ้าค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินเป็นจำนวนสูงกว่า 450 ยูโร แต่ไม่เกิน 1,500 ยูโร

3) 20 วัน ถ้าค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินเป็นจำนวนสูงกว่า 1,500 ยูโร แต่ไม่เกิน 3,000 ยูโร

4) 1 เดือน ถ้าค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินเป็นจำนวนสูงกว่า 3,000 ยูโร แต่ไม่เกิน 6,000 ยูโร

5) 2 เดือน ถ้าค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินเป็นจำนวนสูงกว่า 6,000 ยูโร แต่ไม่เกิน 12,000 ยูโร

6) 4 เดือน ถ้าค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินเป็นจำนวนสูงกว่า 12,000 ยูโร
อย่างไรก็ตาม การบังคับเอาค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินไม่ชำระค่าปรับ ไม่สามารถกระทำ
ได้ดังต่อไปนี้¹³¹

- 1) เป็นความผิดทางการเมือง
- 2) เป็นความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์
- 3) หากผู้ต้องโทษเป็นผู้เยาว์ หรือบุคคลตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป
- 4) หากผู้ต้องโทษอยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้
- 5) หากเป็นการบังคับเอาค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินในขณะเดียวกัน
- 6) ผู้แทนของนิติบุคคล ซึ่งไม่สามารถชำระค่าปรับได้

อย่างไรก็ตามแม้การบังคับเอาค่าปรับหรือการลงโทษทางการเงินในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับได้ จะมีลักษณะเป็นมาตรการทางอาญา แต่มาตรการดังกล่าวไม่ใช่โทษ ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ที่เคยวินิจฉัยว่ามาตรการดังกล่าวมีฐานะเป็นมาตรการบังคับเอาค่าปรับหรือการลงโทษทางทรัพย์สินแต่ไม่ใช่โทษ¹³²

3.3.2 การใช้โทษปรับในความผิดอาญา

การกำหนดประเภทของโทษทางอาญาของฝรั่งเศสบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-13 เรียกว่าโทษขั้นพื้นฐาน (en matiere contraventionnelle) ซึ่งโทษปรับที่ถูกกำหนดเพื่อใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา (personnes physiques) และนิติบุคคล (personnes morales) นั้น ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-40 และ

¹³¹ แหล่งเดิม.

¹³² คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญา เมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 1996 เลขที่ 328 ดูใน
ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย)
(น. 159). แหล่งเดิม.

131-37 ซึ่งถือเป็นโทษหลัก ส่วนโทษมัชฌิมโทษ หรือโทษปรับพฤติกรรม (correctionnelle) บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-3 นอกจากนี้โทษมัชฌิมโทษ หรือโทษทางเลือกตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-2 ยังถือเป็นโทษเสริมในโทษทางอาญาอีกด้วย (criminelle)

การลงโทษมัชฌิมโทษ หรือโทษทางเลือกของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น เป็นการนำโทษทางเลือกมาใช้แทนที่โทษหลัก กล่าวคือ ศาลจะไม่สามารถลงโทษหลักไปพร้อมกับโทษทางเลือก เช่น ศาลไม่สามารถลงโทษจำคุกหรือโทษปรับพร้อมกับลงโทษทางเลือก ซึ่งโทษทางเลือกของสาธารณรัฐ มี 3 ประเภท คือ โทษปรับ day fine โทษทำงานบริการสาธารณะ และโทษห้ามหรือจำกัดสิทธิ¹³³

โทษปรับ day fine (Le jour-amende) คือโทษทางเลือกซึ่งลักษณะของโทษปรับ day fine เป็นโทษปรับที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดจำนวนค่าปรับในแต่ละวันโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและภาระความรับผิดชอบของจำเลย จะต้องไม่เกิน 300 ยูโรต่อวันและการกำหนดจำนวนวันที่จะปรับต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมแห่งการกระทำความผิด แต่ต้องไม่เกิน 360 วัน¹³⁴

นอกจากนี้ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการบัญญัติถึงโทษปรับในความผิดลหุโทษ ซึ่งความผิดลหุโทษแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ความผิดลหุโทษชั้นที่ 1 คือ ปรับไม่เกิน 38 ยูโร ความผิดลหุโทษชั้นที่ 2 คือ ปรับไม่เกิน 150 ยูโร ความผิดลหุโทษชั้นที่ 3 คือ ปรับไม่เกิน 450 ยูโร ความผิดลหุโทษชั้นที่ 4 คือ ปรับไม่เกิน 750 ยูโร และความผิดลหุโทษชั้นที่ 5 คือ ปรับไม่เกิน 1500 ยูโร ซึ่งในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำและมีกฎหมายกำหนดไว้ให้เพิ่มอัตราโทษสูงสุดเป็น 3000 ยูโร¹³⁵

¹³³ French Penal Code, ARTICLE 131-3

The penalties incurred by natural persons for the commission of misdemeanours are:

3 a day-fine;

4 a citizenship course;

5 community service;

¹³⁴ French Penal Code, ARTICLE 131-5

Where a misdemeanour is punishable by imprisonment, the court may order a day-fine. This requires the convicted person to pay the Treasury a sum, the total amount of which is a daily contribution determined by the judge, multiplied by a certain number of days. The amount of each day-fine is determined by taking into account the income and expenses of the accused. It may not exceed €1000. The number of day-fines is determined by taking into account the circumstances of the offence; it may not exceed three hundred and sixty.

¹³⁵ French Penal Code, ARTICLE 131-13

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการบัญญัติข้อห้ามของการลงโทษปรับไว้ กล่าวคือ ห้ามลงโทษปรับพร้อมกับโทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิ กล่าวคือ ห้ามลงโทษปรับพร้อมโทษดังต่อไปนี้ การพักใบอนุญาตขับขี่ที่มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือ การห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้ต้องโทษคันหนึ่งหรือหลายคันเป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน หรือการริบอาวุธขึ้นใดชิ้นหนึ่งหรือหลายชิ้น ซึ่งผู้ต้องโทษเป็นเจ้าของหรือมีอำนาจใช้ หรือการถอนใบอนุญาตล่าสัตว์พร้อมทั้งการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตใหม่ในระหว่างระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือการห้ามส่งจ่ายเช็คมีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่เป็นการส่งจ่ายเช็คเพื่อถอนเงินในบัญชีจากธนาคาร หรือเป็นเช็คที่ได้รับการรับรองและใช้เป็นบัตรชำระเงิน หรือการริบสิ่งของซึ่งได้ใช้หรือมีเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิด หรือสิ่งของซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด อย่งไรก็ตามการริบนั้นไม่อาจกระทำได้ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์¹³⁶ อย่งไรก็ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสไม่ห้าม

Petty offences are offences which by law are punished with a fine not in excess of €3,000.

The amount of a fine is as follows:

1. a maximum of €38 for petty offences of the first class;
2. a maximum of €150 for petty offences of the second class;
3. a maximum of €450 for petty offences of the third class;
4. a maximum of €750 for petty offences of the fourth class;
5. a maximum of €1,500 for petty offences of the fifth class; an amount which may be increased to €3,000 in the case of a persistent offender where the regulation so provides, except where the law provides that repetition of a petty offence constitutes a misdemeanour.

¹³⁶ French Penal Code, ARTICLE 131-14

In relation to any petty offence of the fifth class one or more of the following penalties entailing forfeiture or restriction of rights may be imposed:

1. suspension of a driving licence for a maximum duration of one year. This suspension may be restricted to the driving of a vehicle outside professional activities; but this limitation is not possible for an offence for which the suspension of the driving licence, incurred as an additional penalty, may not be limited to driving outside professional activities;
2. immobilisation of one or more vehicles belonging to the convicted person, for a maximum period of six months;
3. confiscation of one or more weapons belonging to the convicted person or freely available to him;
4. withdrawal of a hunting licence, together with a prohibition to apply for the issue of a new licence for a maximum period of one year;

ลงโทษปรับพร้อมกับโทษเสริมที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-16 และ มาตรา 131-17¹³⁷

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล นิติบุคคลจะถูกปรับเท่ากับจำนวนค่าปรับที่กำหนดไว้สำหรับบุคคลธรรมดา โดยเป็นข้อบังคับที่ใช้กับการละเมิดกฎหมาย (infraction) ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-41 และ มาตรา 132-12 ซึ่งเงินค่าปรับจะเพิ่มขึ้นเป็น 10 เท่า สำหรับผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดมาแล้วหลายครั้งโดยไม่เช็ดหลาบ ส่วนในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายระบุค่าปรับ ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาตรา 131-38 บัญญัติว่า ค่าปรับสูงสุดสำหรับบุคคลธรรมดา คือ 1,000,000 ยูโร¹³⁸

วิธีการคำนวณค่าปรับ (Modalités de fixation du montant) บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-24¹³⁹ เป็นการคำนวณค่าปรับ โดยคำนึงถึงรายได้และภาระค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิดเป็นหลัก เช่น ผู้กระทำความผิดถูกพิพากษาลงโทษปรับเป็นจำนวนวันที่จะปรับ N วัน เป็นเงิน Z ยูโร ดังนั้นผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น N x Z ยูโร ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขเวลาเทียบกับค่าปรับ day fine จำนวน N วัน หากผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับทั้งหมดหรือบางส่วนในเวลาที่กำหนดไว้ ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกจำคุกแทนค่าปรับ โดยการจำคุกแทนค่าปรับจะคำนวณจากช่วงเวลาของการจำคุกแทนเทียบกับจำนวนวันที่จะปรับที่ต้องชำระหรือค้างชำระ และจะต้องไม่เกินจำนวน N วันที่ผู้พิพากษากำหนดไว้ จึงทำให้การจงใจหรือการจำคุกนั้นมีผลในลักษณะเดียวกันตามข้อบังคับของกฎหมาย เพราะ

5. prohibition to draw cheques, except those allowing the withdrawal of funds by the drawer from the drawee or certified cheques, and the prohibition to use payment cards, for a maximum period of five years;

6. confiscation of the thing which was used or was intended for the commission of the offence, or of the thing which is the product of the offence. However, this confiscation may not be imposed for a press misdemeanour.

¹³⁷ รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (น. 17). เล่มเดิม.

¹³⁸ Ministère de la Justice. Op.cit.

¹³⁹ French Penal Code, ARTICLE 132-24

Within the limits fixed by Statute, the court imposes penalties and determines their regime according to the circumstances and the personality of the offender.

When the court imposes a fine, it determines its size taking into account the income and expenses of the perpetrator of the offence.

Subsection 1

Semi-detention Articles 132-25 to 132-26-3

คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคำสั่งที่ต้องมีการปฏิบัติตาม หมายความว่า คำสั่งศาลมีผลในระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา แต่คำพิพากษาไม่ถือว่าเป็นคำสั่งให้ชำระหนี้ของรัฐ¹⁴⁰

นอกจากนี้ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสยังมีบทบัญญัติถึงกรณีที่ไม่มีการชำระค่าปรับตาม คำสั่งศาล โดยบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดว่า หากผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระเงินค่าปรับ ได้ ให้ศาลลงโทษจำคุกแทนค่าปรับ โดยระยะเวลาการจำคุกขึ้นอยู่กับจำนวนเงินของค่าปรับ กล่าวคือ การจำคุก 5 วัน สำหรับโทษปรับตั้งแต่ 150 ยูโร แต่ไม่เกิน 450 ยูโร, การจำคุก 10 วัน สำหรับโทษปรับตั้งแต่ 450 ยูโร แต่ไม่เกิน 1,500 ยูโร การจำคุก 20 วัน สำหรับโทษปรับตั้งแต่ 1,500 ยูโร แต่ไม่เกิน 3,000 ยูโร การจำคุก 1 เดือน สำหรับโทษปรับตั้งแต่ 3,000 ยูโร แต่ไม่เกิน 6,000 ยูโร การจำคุก 2 เดือน สำหรับโทษปรับตั้งแต่ 6,000 ยูโร แต่ไม่เกิน 12,000 ยูโร และการ จำคุก 4 เดือน สำหรับโทษปรับตั้งแต่ 12,000 ขึ้นไป¹⁴¹

การชำระค่าปรับ (Voie d'exécution) ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส หากเป็นในช่วงของการฟัง คำพิพากษาการลงโทษปรับ ผู้ที่ต้องคำพิพากษาสามารถขอรับคำพิพากษาลงโทษได้ที่สำนักงานการ ตัดสินโทษ (Bureau d'exécution des peines-BEX) สำหรับการลงโทษปรับพฤติกรรม ในคำ พิพากษาจะระบุถึงค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระตามคำพิพากษาของศาล (les frais fixes de justice) นอกจากนี้ยังมีกรณีเพิ่มค่าปรับหากเป็นการกระทำความผิดในเรื่องละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับการ ประกันและการล่าสัตว์¹⁴²

หากผู้กระทำความผิดต้องโทษปรับแบบเบ็ดเสร็จ (Amende forfaitaire) ผู้กระทำความ ผิดต้องชำระค่าปรับภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เว้นแต่กรณีค่าปรับแบบเบ็ดเสร็จถูก ส่งโดยกระบวนการส่งทางไกล ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับภายใน 60 วัน หากพ้นกำหนด ระยะเวลาดังกล่าว เจ้าหน้าที่การคลังจะเป็นผู้ดำเนินการติดตามให้มาชำระค่าปรับต่อไป

¹⁴⁰ From Qu'est-ce qu'une peine de jours-amende?, by None, 2015. Retrieved 19 May 2016. From diant.fr/le-saviez-vous/article/quest-ce-quune-peine-de-jours-amende/h/3582af61d4a6890ffee6f6843950ded.html

¹⁴¹ Code of Criminal Procedure, Article 750

The length of civil imprisonment is fixed as follows:

1. five days, where the fine and other financial sanctions are at least € 150 and not more than € 450;
2. ten days, where they are more than € 450 but not more than € 1,500;
3. twenty days, where they are more than € 1,500 but not more than € 3,000;
4. one month, where they are more than € 3,000 but not more than € 6,000;
5. two months, where they are more than € 6,000 but not more than € 12,000;
6. four months where they are in excess of € 12,000.

¹⁴² Ministère de la Justice. Op.cit.

ส่วนกรณีที่เป็นค่าปรับอื่นๆ (Autres amendes) ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่มิคำพิพากษา ในกรณีนี้ตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศสบัญญัติให้มีการลดค่าปรับให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ชำระค่าปรับภายใน 1 เดือน ในอัตราร้อยละ 20 ของค่าปรับตามคำพิพากษา แต่จำนวนเงินที่ลดต้องไม่เกิน 1,500 ยูโร อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับภายใน 1 เดือน ผู้กระทำความผิดจะได้รับใบสั่งให้ชำระค่าปรับจากเจ้าหน้าที่การคลัง ซึ่งเป็นการขยายระยะเวลาการชำระค่าปรับให้ หากผู้กระทำความผิดยังไม่ปฏิบัติตามกำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับ เจ้าหน้าที่การคลังสามารถยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดแทนการชำระค่าปรับได้ แต่ในกรณีค่าปรับมีจำนวนเงินสูงกว่า 2,000 ยูโร กฎหมายอาญาฝรั่งเศสบัญญัติให้เจ้าหน้าที่การคลังแจ้งไปยังอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการเป็นฝ่ายแจ้งผู้พิพากษาฝ่ายตัดสินโทษให้สามารถลงโทษจำคุกแทนการชำระค่าปรับ อีกทั้งเจ้าหน้าที่การคลังยังสามารถเรียกร้องเงินค่าปรับจากผู้ร่วมกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องคนอื่นได้อีกประการหนึ่ง¹⁴³

3.4 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามีการนำโทษปรับมาใช้บังคับเป็นระยะเวลานาน ซึ่งมีวิวัฒนาการของการนำโทษปรับรูปแบบต่างๆมาใช้ และมีองค์กรที่ริเริ่มนำโทษปรับในรูปแบบใหม่มาใช้ในชั้นศาล ซึ่งโทษปรับที่ใช้บังคับในปัจจุบันบัญญัติไว้ในกฎหมาย US Code Title 18 มีการแบ่งโทษปรับที่ใช้ลงแก่บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลไว้อย่างชัดเจน

3.4.1 หลักการและแนวคิดในการใช้โทษปรับ

ในสหรัฐอเมริกามีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดมาเป็นระยะเวลานาน โทษปรับถูกนำมาใช้บ่อยมากจนเป็นเสมือนการลงโทษทางอาญา¹⁴⁴ โดยในช่วงแรกสหรัฐอเมริกามีการนำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) มาใช้บังคับ จำนวนค่าปรับในรูปแบบดังกล่าวจะสัมพันธ์กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด¹⁴⁵ ในช่วงนั้นรัฐและมลรัฐต่างมีการกำหนดอัตราค่าปรับขั้นสูงไว้สำหรับระดับของการกระทำความผิด โดยค่าปรับในความผิดลหุโทษจะน้อยกว่าค่าปรับในคดีอาญาอุกฉกรรจ์ เช่น กฎหมายอาญารัฐ Texas ได้บัญญัติ

¹⁴³ Ibid. (p. 4).

¹⁴⁴ From *Intermediate Sanction in Corrections* (p. 125), by G. A. Caputo, 2004, Number 4 in the North Texas

¹⁴⁵ From *The Staten Island day-fine experiment* (p. 436-448), by L.A. Winterfield and S.T. Hillsman, S.T., 1995. In G. L. Mays & P.R. Gregware (Eds.), *Courts and Justice: A reader*, (p. 436-448). Prospect Heights, IL: Waveland Press. See in Ibid. (p. 129).

เกี่ยวกับฐานความผิดทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายสาหัสต้องรับโทษจำคุกและปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำความผิดที่มีความรุนแรงน้อย เช่น การกระทำความผิดลหุโทษในชั้น D เช่น ขับรถในขณะมีเม้าต้องรับโทษปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น¹⁴⁶ ในช่วงแรกสหรัฐอเมริกา นำโทษปรับมาใช้กับการกระทำความผิด 22 ฐานความผิด โดย 12 ฐานความผิดนั้นเป็นการกระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ (felony) แต่ละฐานความผิดที่นำโทษปรับมาใช้ลงโทษมีดังนี้ ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (murder with intent), ความผิดฐานลักทรัพย์โดยมีอาวุธปืน (armed robbery), ความผิดฐานข่มขืน (rape), ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ (purse snatch), ความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน (burglary of residence), ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ (embezzlement of funds), ความผิดฐานขโมยรถยนต์ (automobile theft), ความผิดฐานครอบครองเฮโรอีน (possession of heroin), ความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (criminally negligent homicide), ความผิดฐานเป็นธุระจัดหาโสเภณี (pimping), ความผิดฐานฉ้อโกง (confidence swindle/theft by deception), ความผิดฐานค้ากัญชา (sale of marijuana), ความผิดฐานขับรถในขณะมีเม้า ระดับ 2 (driving while intoxicated), ความผิดฐานจดทะเบียนหรือทำนิติกรรมอำพรางปืนเถื่อน (carrying concealed unlicensed handgun), ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (criminal mischief), ความผิดฐานขับรถในขณะมีเม้า ระดับ 1 (driving while intoxicated), ความผิดฐานลักทรัพย์เล็กน้อย (petit larceny), ความผิดฐานค้าประเวณี (prostitution), ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (simple battery), ความผิดฐานขับรถโดยประมาทเลินเล่อ (reckless driving), ความผิดฐานบุกรุก (criminal trespass), ความผิดฐานก่อกวนความสงบ (breach of the peace)¹⁴⁷

อย่างไรก็ตามจากการสำรวจพบมาก่อนที่มีการนำโทษปรับมาใช้กับความผิดทั้ง 22 ฐานความผิดข้างต้น เคยมีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่การกระทำความผิดในฐานความผิดอื่นอีก แต่เป็นการกระทำความผิดที่ล้าสมัยแล้ว เช่น ในมลรัฐ Connecticut ปี ค.ศ. 1980 มีฐานความผิดให้ถ้อยคำเป็นเท็จ ผู้กระทำความผิดจะถูกปรับ เช่นเดียวกับในมลรัฐ Georgia ส่วนมลรัฐ Arkansas มีฐานความผิดหว่านหรือทำให้หญ้ากระจัดกระจายในบริเวณของผู้อื่น ต้องระวางโทษปรับ 100 ถึง 200 ดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุก 30 วัน ในมลรัฐ Mississippi มีฐานความผิดทำให้เสียโฉม ต้องระวาง

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ From *FINES IN SENTENCING: WORKING PAPER #1 Report on American State Statutes Relating to Fines in Criminal Cases* (p. 1-5), by J. L. Sichel, 1982, New York: Vera Institute of Justice.

โทษปรับ 100 ถึง 200 ดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุก 30 วัน ในมลรัฐ Montana มีฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์สิน ต้องระวางโทษปรับ 500 ดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุก 6 เดือน เป็นต้น¹⁴⁸

อย่างไรก็ตามในสหรัฐอเมริกาช่วงที่มีการใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) แม้จะเป็นการกระทำความผิดในฐานความผิดเดียวกัน แต่อัตราค่าปรับในแต่ละรัฐมีความแตกต่างกัน เช่น ในรัฐ Virginia การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานต้องโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ 10 เท่าของรัฐ Texas เช่นเดียวกับการกระทำความผิดที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่ในรัฐ Virginia ปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ แต่รัฐ Texas ปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น¹⁴⁹

อีกทั้งในสมัยนั้นการบังคับชำระค่าปรับในสหรัฐอเมริกา แต่ละมลรัฐจะแบ่งการชำระออกเป็น 3 ส่วน คือ การผ่อนชำระค่าปรับ (installment), การยืดเวลาชำระค่าปรับ (deferrals) และการขยายระยะเวลาชำระค่าปรับออกไป (extensions of time) กล่าวคือ เมื่อจำเลยถูกศาลพิพากษาลงโทษปรับหรือคำสั่งให้ชดเชยค่าเสียหาย ศาลสามารถมีคำสั่งให้จำเลยชำระค่าปรับได้ทันทีหรือศาลอาจเป็นผู้กำหนดระยะเวลาในการชำระค่าปรับ หรือกำหนดเงื่อนไขในการจ่ายค่าปรับเอาไว้ แนวคิดดังกล่าวถือเป็นแนวคิดในการผ่อนชำระค่าปรับ เนื่องจากศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นพบปัญหาในการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ศาลฎีกาจึงแนะนำแนวทางในการผ่อนชำระค่าปรับเพื่อสนับสนุนให้มีการลงโทษปรับแก่จำเลย อย่างไรก็ตามการนำแนวคิดการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้ในบางมลรัฐไม่มั่นใจที่จะนำมาใช้ เช่น มลรัฐ Georgia ได้กำหนดว่า ค่าปรับจะต้องชำระในทันทีหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ในมลรัฐ Delaware ได้กำหนดความรับผิดชอบในการลงโทษปรับโดยการผ่อนชำระค่าปรับ โดยกำหนดว่า “the court shall retain jurisdiction over the convicted person until any fine imposed shall have been paid in full” กล่าวคือ ศาลต้องสงวนไว้ซึ่งอำนาจเหนือบุคคลผู้กระทำความผิดจนกระทั่งได้ชำระค่าปรับที่กำหนดไว้เต็มจำนวน เป็นต้น¹⁵⁰

ตั้งแต่มีกฎหมายของบางรัฐในสหรัฐอเมริกาที่บัญญัติถึงการลงโทษและหลักปรัชญาในการตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดที่ชัดเจนส่งผลต่อการบังคับใช้โทษปรับ เช่น บทกฎหมายของมลรัฐ 7 แห่งในสหรัฐอเมริการับรองการลงโทษปรับในการกระทำความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับ

¹⁴⁸ Ibid. (p. 5).

¹⁴⁹ From *Texas criminal law and motor vehicle handbook 2002 edition* (p. 129), by

Gould Publications of Texas, Inc., 2002, Longwood: FL: Gould Publications of Texas Inc.

¹⁵⁰ *FINES IN SENTENCING: WORKING PAPER #1 Report on American State Statutes Relating to Fines in Criminal Cases* (p. 1-5). Op.cit.

ผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผลประโยชน์จากการกระทำความผิด หรือในบทกฎหมายของรัฐ Ohio มีการยอมรับการลงโทษปรับกับองค์การในการกระทำความผิดอาญา เนื่องจากในมลรัฐ Ohio มีแนวคิดที่ว่า วัตถุประสงค์ของการกระทำความผิดจะสัมพันธ์กับการอำนวยความสะดวกของสมาคมในการกระทำความผิดทางอาญาหรือการกระทำความผิดเพื่อผลประโยชน์ อย่างไรก็ตาม รัฐบางแห่งในสหรัฐอเมริกากลับอธิบายว่าอัตราค่าปรับนั้นขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากอาชญากรรม (ถึงแม้ว่าโทษปรับจะสูงกว่าโทษที่ตัวบทกฎหมายกำหนดไว้ขั้นสูงสุดสำหรับการกระทำความผิดในฐานนั้นก็ตาม) ในขณะนั้นมีมลรัฐในสหรัฐอเมริกาถึง 14 แห่งกำหนดให้ศาลสามารถปรับผู้กระทำความผิดได้สูงถึง 2 เท่าของผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการกระทำความผิด นอกจากนี้ในมลรัฐ Mississippi และมลรัฐ Massachusetts ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ปรับผู้กระทำความผิดในฐานที่เกี่ยวข้องกับการพนันให้ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด¹⁵¹

จากการนำโทษปรับทางอาญามาใช้ในสหรัฐอเมริกา ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง พบว่าส่วนใหญ่ผู้พิพากษานำโทษปรับมาใช้ควบคู่กับการลงโทษชนิดอื่น เช่น การภาคทัณฑ์ หรือนำโทษปรับอย่างเดียวมาใช้ลงโทษในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย เช่น ความผิดทางจราจร¹⁵² ซึ่งมลรัฐ 28 แห่งในสหรัฐอเมริกา มีการบัญญัติให้ผู้มีอำนาจสามารถใช้โทษปรับลงโทษผู้กระทำความผิดควบคู่ไปกับการภาคทัณฑ์ แต่หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับเงื่อนใจของการภาคทัณฑ์ก็จะถูกยกเลิก¹⁵³ ถึงแม้โทษปรับจะถูกกำหนดไว้ในการลงโทษอย่างชัดเจน แต่ได้กำหนดให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจเลือกลงโทษ เพราะผู้กระทำความผิดจำนวนมากมีฐานะยากจนและไม่มีเงินที่สามารถชำระค่าปรับตามกฎหมายได้ ดังนั้นการจัดเก็บค่าปรับจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนที่มีฐานะยากจนไปกระทำความผิดเพื่อนำเงินมาชำระค่าปรับ¹⁵⁴

จากการสำรวจกฎหมายที่มีการกำหนดถึงโทษปรับในสหรัฐอเมริกา พบว่า กฎหมาย The American Law Institute (A.L.I.) เป็นกฎหมายที่เก่าแก่ที่สุดที่บัญญัติถึงโทษปรับ ซึ่งข้อกำหนดของกฎหมายฉบับนี้ การกำหนดค่าปรับให้เป็นดุลพินิจของศาล ห้ามไม่ให้ผู้พิพากษาไม่กำหนด

¹⁵¹ Ibid. (P. 10-11).

¹⁵² From *Day Fines in Four U.S. Jurisdictions* (p. 5), by S. Turner and J. Petersilia, 1996,

Retrieved 28 May 2015. From <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/pr/163409.pdf>

¹⁵³ *FINES IN SENTENCING: WORKING PAPER #1 Report on American State Statutes Relating to Fines in Criminal Cases* (p. 6). Op.cit.

¹⁵⁴ From *Day Fines in American Court: The Staten Island and Milwaukee Experiments*, (p. 1), by D. C. McDonald, 1992. Washington: U.S. Department of Justice.

ค่าปรับ เว้นแต่เป็นความมั่นคงของรัฐ และกฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดห้ามนำโทษปรับมาใช้เพื่อเพิ่มโทษในกรณีที่ศาลมีคำสั่งลงโทษจำคุกหรือคุมความประพฤติจำเลย เว้นแต่จำเลยจะได้รับการลงโทษอื่นที่เป็นตัวเงินจากการกระทำความผิด หรือเว้นแต่การเพิ่มโทษปรับทางอาญาจะเป็นการลงโทษเพื่อป้องกันหรือข่มขู่หรือเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเงื่อนไขพิเศษ นอกจากนี้กฎหมาย The American Law Institute (A.L.I.) ยังเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงโทษปรับซึ่งศาลนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการชดใช้ความเสียหายด้วยการชำระค่าปรับ

อย่างไรก็ตามการบัญญัติถึงข้อกำหนดของกฎหมายในเรื่องค่าปรับได้มีการบัญญัติซ้ำในกฎหมายฉบับอื่นในภายหลัง ปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 แสดงกฎหมายที่บัญญัติถึงข้อกำหนดของการลงโทษปรับ

ข้อกำหนดของการลงโทษปรับ	
ข้อกำหนดของกฎหมาย	กฎหมายที่บัญญัติ
การปกป้องสาธารณะหรือประชาชนต้องเป็นที่แน่ใจ	The American Law Institute (A.L.I.) The National Council on Crime and Delinquency (N.C.C.D.)
การลงโทษปรับไม่เหมาะสมสำหรับ	Michigan legislature
ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง การลงโทษปรับสำหรับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การลงโทษปรับเพื่อข่มขู่ป้องกันหรือเพื่อลงโทษควรนำมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่น่าจะได้ผล	The American Law Institute (A.L.I.) Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) The American Law Institute (A.L.I.) Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.)
ผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับความคุ้มครองเพื่อการชดใช้ความเสียหาย	The American Law Institute (A.L.I.) Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) The Uniform Law Commissioners (U.L.C.) Michigan legislature
การลงโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีบุคคลภายใต้การอุปการะหรือพึ่งพา ซึ่งบุคคลเหล่านั้นต้องไม่ได้รับความทุกข์ยากจากการลงโทษผู้กระทำความผิด	The Uniform Law Commissioners (U.L.C.)

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติห้ามนำโทษปรับมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่สามารถประนีประนอมในความมั่นคงของรัฐได้ บทบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติไว้ใน กฎหมาย The National Council on Crime and Delinquency (N.C.C.D.) และในกฎหมาย Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) และยังมีบัญญัติให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการลงโทษปรับก่อนที่จะมีการกำหนดโทษชนิดอื่น แต่กฎหมาย A.B.A. มีข้อจำกัดในการใช้บังคับโทษปรับคือ จะนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์เฉพาะกรณีที่จำเลยได้รับผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน ทรัพย์สิน เท่านั้น นอกจากนี้บทบัญญัติของกฎหมาย The Uniform Law Commissioners (U.L.C.) และ The Michigan Code ที่มีแนวคิดในเรื่องการให้ผู้พิพากษาหลีกเลี่ยงการลงโทษปรับเพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดจากการชำระเงินชดเชยความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และกฎหมาย U.L.C. มีการบัญญัติในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้โดยการเพิ่มอำนาจให้ศาลใช้ดุลพินิจกับผู้กระทำความผิดที่จะได้รับผลกระทบในทางลบก่อนที่จะมีการกำหนดค่าปรับ¹⁵⁵

อย่างไรก็ตามมีความแตกต่างในเรื่องขอบเขตของโทษปรับระหว่างกฎหมายแต่ละฉบับในสมัยอดีต กล่าวคือ กฎหมายในอดีตของสหรัฐอเมริกาแต่ละฉบับได้มีการแนะนำให้นำโทษปรับมาใช้กับการกระทำความผิดที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่ง ในกฎหมาย The National Council on Crime and Delinquency (N.C.C.D.) มีการบัญญัติไว้ว่า “ In most jurisdictions this disposition (fine) is used too sparingly, especially for felonies”¹⁵⁶ กล่าวคือ ในอำนาจการตัดสินใจทั้งหมด ไม่มีการนำโทษปรับมาใช้กับความผิดที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์คือ ไม่มีกฎหมายฉบับใดส่งเสริมการลงโทษปรับกับความผิดที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์เลย เว้นแต่ความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนกฎหมายในมลรัฐ Michigan มีการบัญญัติถึงข้อจำกัดให้มีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษชนิดเดียวกับความผิดที่ไม่เป็นอันตรายในคดีอุกฉกรรจ์ ความผิดลหุโทษ

การกำหนดอัตราค่าปรับ มาตรการของการชำระค่าปรับของกฎหมายสมัยเดิมนั้นปรากฏว่ามีกฎหมาย 3 ฉบับในสหรัฐอเมริกาที่แสดงให้เห็นแนวทางสำหรับผู้พิพากษาในการกำหนดอัตราค่าปรับ กล่าวคือ ในกฎหมาย The National Council on Crime and Delinquency (N.C.C.D.) ที่กล่าวถึงเพดานค่าปรับ 5,000 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับผู้กระทำความผิด ส่วนกฎหมายในมลรัฐ Michigan มีการกำหนดค่าปรับขั้นสูง 10,000 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับการกระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจที่ค่าปรับจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าจาก

¹⁵⁵ FINES IN SENTENCING: WORKING PAPER #1 Report on American State Statutes Relating to Fines in Criminal Cases (p. 6). Op.cit.

¹⁵⁶ Ibid. (p. 5).

เขตแดนขั้นสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้และในกฎหมาย Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) กล่าวถึงการกำหนดอัตราค่าปรับที่เหมาะสมกับความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด หรือผลประโยชน์จากการขาย หรือผลประโยชน์จากรายได้ที่คำนวณเป็นรายปีในการผูกขาดสินค้า หรือผลประโยชน์ในกิจการทางเศรษฐกิจอื่นๆ และกฎหมาย A.B.A. มีการกำหนดความเป็นไปได้ของการกำหนดตารางค่าปรับสำหรับการกระทำความผิดกฎหมายของนิติบุคคล

สาเหตุที่กฎหมายทุกฉบับในสหรัฐอเมริกาบัญญัติออกมา เพราะตั้งแต่มีข้อจำกัดในการลงโทษจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ทำให้นำไปสู่การผ่อนชำระค่าปรับและการยืดระยะเวลาชำระค่าปรับเพื่อปกป้องผลประโยชน์และความเท่าเทียมกันของผู้ที่มีฐานะยากจน และเพื่อความประสบความสำเร็จในการลงโทษปรับ จึงทำให้กฎหมายในสมัยนั้นมีการแก้ปัญหาค่าปรับบังคับชำระค่าปรับ ดังนี้¹⁵⁷

ตารางที่ 3.5 ตารางแสดงมาตรการบังคับชำระค่าปรับของกฎหมายแต่ละฉบับ

มาตรการบังคับชำระค่าปรับของกฎหมายแต่ละฉบับ	
มาตรการบังคับชำระค่าปรับ	กฎหมาย
- การลงโทษปรับร่วมกับเงื่อนไขคุมความประพฤติ	- Michigan legislature - The National Council on Crime and Delinquency (N.C.C.D.)
- การจัดเก็บค่าปรับพร้อมกับการดำเนินการทางแพ่ง	- Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) - The Uniform Law Commissioners (U.L.C.)
- การปฏิบัติลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดสำหรับผู้ที่ยังไม่ชำระค่าปรับ	- Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) - The Uniform Law Commissioners (U.L.C.)
- การวางข้อกำหนดของเงื่อนไขการลงโทษจำคุกสำหรับผู้ที่ยังไม่ชำระค่าปรับ	- Michigan legislature

¹⁵⁷ FINES IN SENTENCING: WORKING PAPER #1 Report on American State Statutes Relating to Fines in Criminal Cases (p. 7). Op.cit.

จากตารางจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมาย 2 ฉบับ คือ The National Council on Crime and Delinquency (N.C.C.D.) และ กฎหมาย Michigan legislature บัญญัติให้การชำระค่าปรับสามารถใช้ร่วมกับเงื่อนไขการคุมความประพฤติได้ เนื่องจากการข่มขู่ผู้กระทำความผิดอย่างไรก็ตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติสามารถยกเลิกได้หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ ส่วนบทบัญญัติของกฎหมาย Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) และ กฎหมาย The Uniform Law Commissioners (U.L.C.) บัญญัติให้มีการจัดเก็บค่าปรับพร้อมควบคู่ไปกับการดำเนินการทางการแพ่งได้ ส่วนการลงโทษจำคุกสำหรับผู้ที่ไม่ชำระค่าปรับถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย 3 ฉบับคือ กฎหมาย The Uniform Law Commissioners (U.L.C.) กฎหมาย Michigan legislature และกฎหมาย Model Penal Code and the American Bar Association (A.B.A.) นอกจากนี้กฎหมาย A.B.A. และ กฎหมาย U.L.C. ยังมีการแนะนำถึงระยะเวลาของการลงโทษจำคุกที่ไม่ยืดหยุ่นสำหรับการปฏิบัติตามกำหนดระยะเวลาในกฎหมายเพื่อความเท่าเทียม และยังคงกำหนดการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดซึ่งได้กำหนดการลงโทษจำคุกเป็นการรอการลงโทษในระยะเวลาที่ถูกลงโทษ เว้นแต่มีกรณีที่ไม่ชำระค่าปรับเกิดขึ้น ส่วนในกฎหมาย 2 ฉบับ คือ กฎหมาย A.B.A. และ กฎหมาย Michigan legislature มีการกำหนดขอบเขตของระยะเวลาที่กำหนดสำหรับผู้กระทำความผิด คือ 12 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่อาจถูกลงโทษจำคุกสำหรับการไม่ชำระค่าปรับ

การกำหนดโทษปรับที่นำมาใช้ในสหรัฐอเมริกา กำหนดไว้ในชั้นก่อนการพิจารณาของศาล (Pre-Sentence) และหลังการพิจารณาของศาล (Post-Sentenced) ชั้นก่อนพิจารณาคดียังแบ่งแยกออกได้เป็น การลงโทษปรับก่อนคดีขึ้นสู่ศาล (Pre-Court Fine) และ การลงโทษปรับระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล โทษปรับที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา มักจะใช้กับฐานความผิดที่ถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อย (Misdemeanors) และความผิดที่เกี่ยวข้องกับทางเศรษฐกิจ (Economic Crimes) เช่น ความผิดเกี่ยวกับการผูกขาดทางการค้า (Antitrust) เป็นต้น¹⁵⁸

ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 20 บรรดานักวิชาการและสภานิติบัญญัติแห่งรัฐในสหรัฐอเมริกาไม่สนับสนุนการบังคับใช้โทษปรับ เว้นแต่การนำโทษปรับมาใช้กับคดีเล็กน้อยๆ และการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการใช้โทษปรับ คือ โทษปรับจะส่งผลต่อความรู้สึกของผู้กระทำความผิด โดยมี 1 ในคณะกรรมการของสหพันธรัฐ ได้กล่าวไว้ว่า “Fines do not have affirmative rehabilitative value”¹⁵⁹ กล่าวคือ โทษปรับไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะมีคุณค่าในการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดนิสัยของผู้กระทำความผิดได้ อย่างไรก็ตาม

¹⁵⁸ ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย) (น.31). เล่มเดิม.

¹⁵⁹ National Commission on Reform of Federal Criminal Law, 1971: 296

ในช่วง 10-20 ปีที่ผ่านมาวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือเพื่อคัดนิสัยผู้กระทำ ความผิด (Rehabilitation) เติบโตขึ้น แต่เรื่องรูปแบบของการลงโทษปรับให้มีประสิทธิผลหรือ ศักยภาพทางเลือกของการลงโทษเพื่อตัดโอกาสของผู้กระทำความผิดในโทษปรับนั้นไม่ถูกนำมา พิจารณา

ในสหรัฐอเมริกา จึงมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการลงโทษขึ้น โดยกำหนดถึงเงื่อนไข การจำคุกระยะยาวและข้อบังคับของระยะเวลาขั้นต่ำของการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดโอกาส การกระทำความผิด (Incarceration) แต่ไม่มีการบัญญัติถึงระดับของโทษปรับ ความมั่นคงในการใช้ โทษปรับ และเงื่อนไขกับสถานที่ที่กำหนดถึงการบังคับใช้บทลงโทษที่เป็นตัวเงินของผู้กระทำ ความผิด อย่างไรก็ตามเมื่อมีการบัญญัติการลงโทษทางเศรษฐกิจ กฎหมายสหรัฐอเมริกาก็มี จุดมุ่งหมายในการนำโทษปรับมาใช้เสมือนการลงโทษชนิดอื่น และยังให้ความสำคัญกับการ บรรเทาผลร้ายโดยวิธีการชดใช้ค่าเสียหายแทนค่าปรับ¹⁶⁰

ในช่วงแรกของการนำโทษปรับมาใช้ในสหรัฐอเมริกา โทษปรับแบบดั้งเดิมเป็นโทษ สถานเบาและค่าปรับถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อย ดังนั้น ค่าปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดจึงไม่มีประสิทธิภาพต่อการลงโทษทางอาญาสำหรับบุคคลที่มี ฐานะรวยแต่กลับเป็นการลงโทษที่รุนแรงโดยปราศจากเหตุผลกับบุคคลที่มีรายได้น้อยมากหรือ บุคคลที่ยังต้องอาศัยเงินสนับสนุนจากรัฐบาล¹⁶¹ ศาลสหรัฐอเมริกายังมีแนวคิดว่า ผู้กระทำความผิด ที่มีฐานะยากจนจะไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยใช้เป็นทาง รอดจากการถูกลงโทษ¹⁶² และยังพบข้อบกพร่องในระบบค่าปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ที่ใช้อยู่ในสหรัฐอเมริกาคือ ศาลไม่ประสงค์ที่จะนำโทษปรับมาใช้แก่ผู้กระทำความผิด ที่มีฐานะยากจน เพราะศาลมักพิจารณาถึงความไม่เท่าเทียมกันหรือศาลมักพิจารณาว่าผู้กระทำ ความผิดที่มีฐานะยากจนไม่สามารถชำระค่าปรับได้ และโทษปรับที่เคยใช้อยู่ในสหรัฐอเมริกายัง พบปัญหาในการปฏิบัติ กล่าวคือ ในการกำหนดจำนวนค่าปรับขั้นต่ำในกรณีที่มีการกระทำความผิด ที่ไม่ร้ายแรงไม่สามารถกำหนดได้อย่างเหมาะสม เพราะถูกจำกัดด้วยเพดานอัตราค่าปรับ¹⁶³ นอกจากนี้เหตุผลที่ศาลในสหรัฐอเมริกามีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าการ

¹⁶⁰ From *Fines in sentencing* (p. 4-5), by S. T. Hillsman, J. L. Sichel and B. Mahoney, 1984, New York: U.S. Department of Justice National Institution of Justice.

¹⁶¹ From *Structured Fines: Day Fines as Fair and Collectable Punishment in American Courts* (p. 5), by Vera Institute of Justice, 1995, New York: Vera Institute of Justice.

¹⁶² *Fines in sentencing* (p. 20). Op.cit.

¹⁶³ *Day Fines in American Court: The Staten Island and Milwaukee Experiments* (p. 14). Op.cit.

ลงโทษชนิดอื่น เพราะพฤติกรรมหรือลักษณะการทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้นแตกต่างจากประเทศอื่นๆที่ประสบความสำเร็จในการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษ เช่น ในการทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ในสหรัฐอเมริกาส่วนมากอาชญากรรมมักใช้อาวุธปืนในการก่ออาชญากรรม และอัตราในการทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีอัตราสูงมากกว่าผู้กระทำความผิดในครั้งแรก ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ในสหรัฐอเมริกามีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดน้อยกว่าการลงโทษชนิดอื่น และยังมี การสันนิษฐานว่าผู้กระทำความผิดในสหรัฐอเมริกามีการตอบสนองต่อการลงโทษน้อยกว่าผู้กระทำความผิดในประเทศยุโรปอื่นๆ ทำให้ต้องมีการลงโทษทางอาญาที่รุนแรงมากกว่าประเทศอื่นๆในยุโรป¹⁶⁴ อีกทั้งยังมีนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่กล่าวถึงหลักฐานเบื้องต้นในการไม่ไว้วางใจในการบังคับใช้โทษปรับซึ่งมีโครงการของเนติบัณฑิตยสภาสหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นถึงความไม่ไว้วางใจในการบังคับใช้โทษปรับในกระบวนการทางอาญา เพราะมีข้อกังวลเกี่ยวกับมูลค่าของการจัดเก็บค่าปรับ สมาชิกเนติบัณฑิตยสภาได้แสดงข้อสันนิษฐานในการไม่มีการกำหนดโทษและการให้เหตุผลในการยืนยันที่ชัดเจน เช่นเดียวกับองค์การปฏิรูปกฎหมายอาญาแห่งชาติ (The National Commission on Reform of Federal Criminal Laws) ที่ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการบังคับใช้โทษปรับ โดยให้เหตุผลว่า โทษปรับไม่สามารถฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกเจ็บปวดจากการถูกลงโทษได้

ในการกำหนดค่าปรับในสหรัฐอเมริกา จะมีคู่มือแนวปฏิบัติศาลในการกำหนดค่าปรับ โดยกำหนดให้ศาลต้องกำหนดโทษปรับทุกคดี กล่าวคือ ใช้โทษปรับลงโทษควบคู่ไปกับการลงโทษจำคุก เว้นแต่กรณีที่ปรากฏว่าจำเลยไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ศาลอาจสั่งงดหรือลดอัตราค่าปรับได้ หรือให้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ หรืออาจให้ผ่อนชำระค่าปรับได้¹⁶⁵ โดยมีตารางกำหนดโทษปรับขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ตามระดับความร้ายแรงของความผิด

การกำหนดโทษปรับสำหรับบุคคลธรรมดา (fine table) ตามระดับความร้ายแรงของความผิด จำแนกออกเป็น 16 ชั้นดังนี้

¹⁶⁴ *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice. Winter. 5: 2 (Winter) (p. 200).*
Op.cit.

¹⁶⁵ United States Sentencing Commission Guidelines Manual, (November 2008)(p. 8). ดูใน
ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา
(รายงานผลการวิจัย) (น.110). เล่มเดิม.

ตารางที่ 3.6 ตารางแสดงการกำหนดโทษปรับสำหรับบุคคลธรรมดา

ระดับความผิด	ค่าปรับขั้นต่ำ	ค่าปรับขั้นสูง
ระดับ 3 ลงมา	ขั้นต่ำ 100 ดอลลาร์	ขั้นสูง 5,000 ดอลลาร์
ระดับ 4-5	ขั้นต่ำ 250 ดอลลาร์	ขั้นสูง 5,000 ดอลลาร์
ระดับ 6-7	ขั้นต่ำ 500 ดอลลาร์	ขั้นสูง 5,000 ดอลลาร์
ระดับ 8-9	ขั้นต่ำ 1,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 10,000 ดอลลาร์
ระดับ 10-11	ขั้นต่ำ 2,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 20,000 ดอลลาร์
ระดับ 12-13	ขั้นต่ำ 3,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 30,000 ดอลลาร์
ระดับ 14-15	ขั้นต่ำ 4,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 40,000 ดอลลาร์
ระดับ 16-17	ขั้นต่ำ 5,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 50,000 ดอลลาร์
ระดับ 18-19	ขั้นต่ำ 6,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 60,000 ดอลลาร์
ระดับ 20-22	ขั้นต่ำ 7,500 ดอลลาร์	ขั้นสูง 75,000 ดอลลาร์
ระดับ 23-25	ขั้นต่ำ 10,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 100,000 ดอลลาร์
ระดับ 26-28	ขั้นต่ำ 12,500 ดอลลาร์	ขั้นสูง 125,000 ดอลลาร์
ระดับ 29-31	ขั้นต่ำ 15,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 150,000 ดอลลาร์
ระดับ 32-34	ขั้นต่ำ 17,500 ดอลลาร์	ขั้นสูง 175,000 ดอลลาร์
ระดับ 35-37	ขั้นต่ำ 20,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 200,000 ดอลลาร์
ระดับ 38 ขึ้นไป	ขั้นต่ำ 25,000 ดอลลาร์	ขั้นสูง 250,000 ดอลลาร์

ที่มา: United States Sentencing Commission Guidelines Manual, (November 2008). p.360
 คูณในกรณี โจทก์ และคณะ. (2549). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษา
 ความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา. (น. 124).

ในการกำหนดค่าปรับ คู่มือกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ ประกอบการลงโทษด้วย¹⁶⁶

1. ความจำเป็นในการใช้โทษปรับประกอบกับการลงโทษอื่นๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความร้ายแรงของความผิด (รวมถึงความเสียหายหรือความสูญเสียที่ผู้เสียหายได้รับหรือผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับจากการกระทำผิด) เพื่อให้เกิดความเคารพในกฎหมายและป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำผิด

2. พยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระค่าปรับของจำเลย
3. ภาระของโทษปรับที่จะเกิดแก่จำเลยและครอบครัวเทียบกับการลงโทษชนิดอื่น
4. การชดใช้หรือการเยียวยาความเสียหายที่จำเลยได้กระทำ
5. ผลข้างเคียงอื่นๆของการลงโทษ
6. จำเลยเคยต้องโทษปรับในความผิดที่มีลักษณะเดียวกันมาก่อนหรือไม่
7. ต้นทุนของรัฐบาลในการใช้โทษอื่น

ในสหรัฐอเมริกายังมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ด้วยวิธีการกักขังแทนค่าปรับ ในกรณีนี้ทำให้เกิดปัญหาว่า หากการกักขังเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะผู้กระทำความผิดไม่มีท่าทางว่าเป็นอันตรายต่อสังคม และหากการภาคทัณฑ์ผู้กระทำความผิดก็ไม่จำเป็นในการลงโทษผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกัน เพราะผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นที่จะต้องถูกควบคุมหรือปรับปรุงพฤติกรรม¹⁶⁷

จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดการกำหนดระบบของการลงโทษที่ยืดหยุ่นขึ้น โดยการนำโทษปรับมาใช้ เพราะมีความรุนแรงทางอาญาและมีความรุนแรงในตัวเอง และบางมลรัฐมีการแก้ไขปัญหาลงโทษผู้กระทำความผิดทุกรายสามารถชำระค่าปรับได้ โดยการนำระบบโทษปรับ day fine มาใช้¹⁶⁸ ก่อนที่มีการนำโทษ day fine มาใช้จริงในสหรัฐอเมริกา มีการทดลองใช้โทษปรับในระบบดังกล่าวก่อน โดยวัตถุประสงค์คือการทดสอบรูปแบบของโทษปรับ day fine ที่ใช้กันอยู่ในยุโรป¹⁶⁹ แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการมีการพิจารณาถึงรูปแบบการทำงานของโทษปรับเพื่อนำมาใช้ลงโทษ ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวกำหนดเพื่อให้ได้ผลลัพธ์และมาตรการที่จะนำไปปฏิบัติได้จริงต้องสัมพันธ์กับความสำเร็จในการใช้โทษปรับ day fine คือ ผู้ที่กำหนดนโยบายการใช้โทษปรับ

¹⁶⁶ United States Sentencing Commission Guidelines Manual, (November 2008), p.360-361.

¹⁶⁷ *Structured Fines: Day Fines as Fair and Collectable Punishment in American Courts* (p. 5).

Op.cit.

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ *Intermediate Sanction in Corrections* (p. 130). Op.cit.

day fine ต้องพิจารณาถึงประเภทของการกระทำความผิดที่สามารถนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้, ลักษณะเฉพาะของโทษปรับต่อผู้กระทำความผิด, การกำหนดอัตราเฉลี่ยของค่าปรับ, และการใช้โทษปรับ day fine สามารถขยายการใช้โทษปรับต่อผู้กระทำความผิดได้อย่างไร จากปัญหาดังกล่าวทำให้มีการทดลองนำโทษปรับ day fine มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ศาลบางแห่ง ได้แก่ รัฐ Arizona นำโทษปรับ day fine มาใช้กับผู้กระทำความผิดในความผิดลหุโทษ ส่วนศาลบางแห่งใน รัฐ Oregon ผู้พิพากษาได้นำโทษปรับ day fine มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษในฐานความผิดจับขังยานพาหนะในขณะที่มีเงินเป็นต้น¹⁷⁰ แต่ในช่วงนั้นโทษปรับ day fine มีข้อจำกัดในการนำมาใช้อยู่ 2 ประการ ดังนี้¹⁷¹

1. เพดานขั้นสูงของโทษปรับ (Fine ceilings)

ตามหลักทฤษฎีของโทษปรับ day fine ไม่ได้กำหนดเพดานขั้นสูงเอาไว้แต่ในความเป็นจริง อัตราของโทษปรับ day fine ถูกจำกัดด้วยกฎหมาย กล่าวคือในรัฐทุกรัฐมีการจำกัดอัตราค่าปรับขั้นสูงหรือเพดานขั้นสูง (ceilings) เอาไว้สำหรับค่าปรับ เช่น ใน New York ค่าปรับสูงสุดสำหรับความผิดลหุโทษประเภท A คือ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏคือ ผู้กระทำความผิดรายหนึ่งมีรายได้ 35,000 ดอลลาร์สหรัฐ ถูกศาลพิพากษาลงโทษสำหรับความผิดฐานค้ากัญชา 50 วันปรับ แต่ในความเป็นจริงเขาถูกลงโทษปรับไป 1,750 ดอลลาร์สหรัฐ จากกรณีดังกล่าวนี้ทำให้มีนักวิจัยหลายท่านอธิบายว่า โทษปรับ day fine ใน New York นั้นลดศักยภาพของรายได้ถึง ร้อยละ 50 หรืออาจกล่าวได้ว่า กฎหมายในแต่ละรัฐส่งผลกระทบต่ออัตราค่าปรับ

2. เพดานขั้นต่ำของโทษปรับ (Fine floors)

รัฐหลายแห่งในสหรัฐอเมริกามีการบัญญัติถึงอัตราค่าปรับหรือเพดานขั้นต่ำสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดไว้ บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวขัดต่อหลักการของโทษปรับ day fine และในทางปฏิบัติค่าปรับมักมีอัตราที่สูงมากสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อย จนทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ เช่น ใน Iowa สถานิติบัญญัติได้ยกเลิกข้อกำหนดของกฎหมายเกี่ยวกับอัตราค่าปรับขั้นต่ำในระหว่างที่มีการทดลองใช้โทษปรับ day fine

ต่อมาเมืองคาร์ในสหรัฐอเมริกา ได้นำแนวคิดของโทษปรับ day fine มาดำเนินการใช้ คือ The Vera Institute of Justice โดยเริ่มใช้โทษปรับในระบบดังกล่าวครั้งแรกเมื่อ 12 สิงหาคม ค.ศ. 1988 ที่ศาลอาญา Richmond ในเกาะ Staten ณ รัฐ New York¹⁷² โดยเหตุผลที่เริ่มใช้บังคับใน

¹⁷⁰ *Structured Fines: Day Fines as Fair and Collectable Punishment in American Courts* (p. 12).

Op.cit.

¹⁷¹ *Ibid.* (p. 12-13).

¹⁷² *Fines in sentencing* (p. 21). Op.cit.

เกาะ Staten เนื่องจาก Staten เป็นเมืองที่มีขนาดกลางและเป็นชุมชนที่อยู่นอกเมืองของสหรัฐอเมริกา โดยวัตถุประสงค์ของการนำโทษปรับที่กำหนดวันกักขังและกำหนดค่าปรับมาใช้ คือ เพื่อหารูปแบบการใช้โทษปรับที่แทนที่โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) สำหรับการกระทำความผิดโทษ¹⁷³ และเพื่อพัฒนาให้รูปแบบของโทษปรับ day fine มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นเมื่อนำมาใช้ในสหรัฐอเมริกา โดยศาลสามารถนำโทษปรับมาใช้แก่ผู้กระทำความผิดได้แม้ว่าจะถูกจำกัดด้วยระบบโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines)

จากการที่สหรัฐอเมริกามีการทดลองใช้โทษปรับ day fine เกิดผลลัพธ์ในการทดลองใช้ที่ เกาะ Staten มีดังต่อไปนี้¹⁷⁴

1. ศาลนำโทษปรับ day fine มาใช้กับการกระทำความผิดที่หลากหลายมากขึ้นกว่าการใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เช่น นำมาใช้กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน, การครอบครองสิ่งเสพติด และ การทำร้ายร่างกาย

2. กลไกในการใช้โทษปรับ day fine มี 2 ขั้นตอน ในการคำนวณผลลัพธ์ของจำนวนค่าปรับสุทธิ

3. ค่าเฉลี่ยของจำนวนค่าปรับสุทธิที่กำหนดสำหรับผู้กระทำความผิดอาญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 กล่าวคือ จาก 206 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 258 ดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปีที่มีการนำโทษปรับ day fine มาใช้

4. ส่วนอัตราการจัดเก็บค่าปรับในชั้นศาล พบว่ามีการนำเอาโทษปรับ day fine มาใช้กับผู้กระทำความผิด ซึ่งมีจำนวนผู้กระทำความผิดถึงร้อยละ 85 ที่ชำระค่าปรับเต็มจำนวนเมื่อเทียบกับก่อนที่จะนำโทษปรับ day fine มาใช้ มีเพียงร้อยละ 76 ที่ชำระค่าปรับเต็มจำนวน

จากการนำโทษปรับ day fine มาทดลองใช้ที่ เกาะ Staten พบว่าการจัดเก็บค่าปรับมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากศาลได้กำหนดค่าปรับโดยพิจารณาความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิด¹⁷⁵

ในปี ค.ศ. 1989 ศาล Municipal ในรัฐ Milwaukee ได้นำเอาโทษปรับ day fine มาทดลองใช้ 12 สัปดาห์ กับผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยก่อนที่จะมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในศาล Municipal พบว่า มีอัตราของผู้กระทำความผิดที่ไม่ชำระค่าปรับสูงมาก โดยเป็นผู้กระทำความผิดทางจราจรถึงร้อยละ 60 นอกจากนี้ยังพบว่ามีจำนวนผู้กระทำความผิดถึง 140 ต่อเดือนในรัฐ Milwaukee ที่ไม่ชำระค่าปรับ จากการนำโทษปรับ day fine มาใช้ พบว่ามี

¹⁷³ *Intermediate Sanction in Corrections* (p. 131). Op.cit.

¹⁷⁴ *Day Fines in Four U.S. Jurisdictions* (p. 10). Op.cit.

¹⁷⁵ *Intermediate Sanction in Corrections* (p. 135). Op.cit.

ผู้กระทำความผิดที่ชำระค่าปรับเต็มจำนวนถึงร้อยละ 37 ในทางกลับกันการใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) มีเพียงการชำระค่าปรับเต็มจำนวนเพียงร้อยละ 25

โทษปรับ day fine มีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน ในการกำหนดจำนวนค่าปรับ กล่าวคือ เป็นการนำหลักการของความได้สัดส่วนและความเท่าเทียมมาใช้ ทั้ง 2 หลักการนี้เป็นการลงโทษทางกฎหมายแบบดั้งเดิมของยุโรปและอเมริกา ขั้นตอนแรกของการใช้โทษปรับ day fine คือ ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยหน่วยวันที่จะปรับที่แน่นอน (เช่น 15, 60, 120 หน่วย) ตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยศาลจะไม่พิจารณาถึงเจตนาของผู้กระทำความผิด¹⁷⁶ หรือไม่คำนึงถึงวิธีการที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการกระทำความผิด¹⁷⁷ อย่างไรก็ตามในสหรัฐอเมริกามีการนำองค์ประกอบอื่นของผู้กระทำความผิด เช่น ประวัติอาชญากรรมมาใช้ในการคำนวณหน่วยวันที่จะปรับด้วย¹⁷⁸ จากการกำหนดหน่วยของวันที่จะปรับนี้จะเห็นได้ว่าศาลแทบจะไม่มีดุลพินิจหรือใช้ความยืดหยุ่นในการกำหนดหน่วยวันที่จะปรับให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงเพื่อปรับให้เข้ากับปัจจัยในสถานการณ์ของผู้กระทำความผิดได้เลย ส่วนขั้นตอนที่สอง ศาลจะกำหนดรายได้ของผู้กระทำความผิดโดยคำนวณจากรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด รายได้ในแต่ละวันของผู้กระทำความผิดที่ใช้คำนวณ จะต้องหักค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นก่อน¹⁷⁹ รวมถึงหักค่าภาษีบุคคลธรรมดาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระ¹⁸⁰ จากนั้นศาลจะคำนวณค่าปรับโดยนำหน่วยวันที่จะปรับคูณกับรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวคือจำนวนค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระ¹⁸¹ ในการเข้าถึงข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิดภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา กรมสรรพากรสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยของมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ศาลนำไปใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด และกฎหมายของสหรัฐและมลรัฐยังห้ามสถาบันทางการเงินเปิดเผยข้อมูล โดยไม่ได้รับความอนุญาตจากเจ้าของบัญชี จากข้อจำกัดของบทกฎหมายทั้งสองนี้ทำให้ศาลของสหรัฐอเมริกาต้องเข้าถึงข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิดในวิธีอื่น โดยศาลสหรัฐจะนำข้อมูลเรื่องประวัติสังคมและประวัติการทำงานของ

¹⁷⁶ *Day Fines in American Court: The Staten Island and Milwaukee Experiments* (p. 13). Op.cit.

¹⁷⁷ *Day Fines in Four U.S. Jurisdictions* (p. 5). Op.cit.

¹⁷⁸ From *Fines Can Be Fine and Collected*, by G. F. Cole, 1989. Retrieved 14 October 2015. From <http://heinonline.org>

¹⁷⁹ *Day Fines in American Court: The Staten Island and Milwaukee Experiments* (p. 13). Op.cit.

¹⁸⁰ *Intermediate Sanction in Corrections* (p. 131). Op.cit.

¹⁸¹ *Ibid.*

ผู้กระทำความผิดมาใช้ในการสืบสวน หรือบางกรณีศาลจะใช้วิธีออกหมายเรียกพยานหลักฐาน เป็นต้น¹⁸²

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้โทษปรับ day fine มีสิ่งที่เป็นรากฐานของโครงสร้างของโทษปรับ day fine คือ อัตราของหน่วยวันปรับ (unit scale) ดังนั้น การสร้างหรือการกำหนดอัตราของหน่วยวันปรับ (unit scale) จึงเป็นหัวใจของการนำโทษปรับ day fine มาใช้¹⁸³

นอกจากนี้กฎหมายสหรัฐอเมริกายังพิจารณาไปถึงผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนมากหรือผู้ที่ไม่มีรายได้จะสามารถชำระค่าปรับโดยการใช้โทษปรับ day fine ในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นแม่บ้านหรือพ่อบ้านหรือไม่ประกอบอาชีพ ในการพิจารณาอัตราของหน่วยวันที่จะปรับ ศาลจะนำรายได้ของกลุ่มสมมาใช้ในการพิจารณา หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนักเรียน นักศึกษาหรือผู้พิการ การพิจารณาอัตราของหน่วยวันที่จะปรับ ศาลจะนำรายได้ของครอบครัวมาใช้ในพิจารณา หรือหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้ว่างงาน การพิจารณาอัตราของหน่วยวันที่จะปรับ ศาลจะนำรายได้ของครอบครัวหรืออย่างอื่น แต่ต้องเป็นการพึ่งพาตัวเองได้มาใช้ในพิจารณา¹⁸⁴ ส่วนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายนั้น ในการคำนวณรายได้ของผู้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจประเมินรายได้ของผู้กระทำความผิดเองได้¹⁸⁵

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับในครั้งเดียวได้ ในสหรัฐอเมริกา มีวิธีการผ่อนชำระค่าปรับ โดยในกระบวนการผ่อนชำระค่าปรับจะมีข้อกำหนดให้จำเลยต้องแจ้งให้ศาลทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานะทางการเงินของตน เพื่อศาลจะได้ปรับเปลี่ยนตารางการผ่อนชำระค่าปรับให้เหมาะสมกับจำเลย

ในส่วนการจัดเก็บค่าปรับในสหรัฐอเมริกา แม้ว่าในสหรัฐอเมริกาก็จะเห็นว่าการนำโทษปรับ day fine มาใช้ ถือเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือและได้ผลดีสำหรับการลงโทษ โดยศาลต้องพยายามเก็บค่าปรับให้เหมือนกับการลงโทษ อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ทันทีที่ถูกลงโทษ การจัดเก็บค่าปรับจึงต้องการสถานที่ที่ใช้เป็นจุดศูนย์กลางในการรับชำระค่าปรับ และระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้เก็บข้อมูลผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับ เช่น ในเมือง Polk รัฐ Iowa มีการกำหนดถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้เต็มจำนวนในวันที่ถูกลงโทษปรับ เจ้าหน้าที่จะสร้างตารางการชำระค่าปรับให้แก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งจะคำนึงถึงอัตรา

¹⁸² *Day Fines in Four U.S. Jurisdictions* (p. 15). Op.cit.

¹⁸³ From *How To Use Structured Fines (Day Fines) as an Intermediate Sanction* (p. 15), by The Justice Management Institute and the Vera Institute of Justice, 1996. Washington: Vera Institute of Justice.

¹⁸⁴ *Ibid.* (p. 19).

¹⁸⁵ *Day Fines in Four U.S. Jurisdictions* (p. 8). Op.cit.

ค่าปรับ รายได้ของผู้กระทำความผิด และวิธีการชำระค่าปรับให้แก่ผู้กระทำความผิด โดยปกติผู้กระทำความผิดจะต้องชำระค่าปรับให้แล้วเสร็จภายใน 2 วันนับจากวันที่ได้มีการกระทำความผิด โดยการชำระค่าปรับสามารถตรวจสอบได้จากข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีอื่นที่มีการกำหนดวันชำระค่าปรับ วิธีการชำระค่าปรับจะเป็น 1 สัปดาห์ก่อนถึงวันครบกำหนดชำระค่าปรับ ผู้กระทำความผิดจะได้รับแจ้งล่วงหน้าจากระบบคอมพิวเตอร์ ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ได้รับกำหนดการชำระค่าปรับ ระบบคอมพิวเตอร์จะออกจดหมายเตือนอัตโนมัติไปยังผู้กระทำความผิด นอกจากวิธีดังกล่าวนี้ เจ้าหน้าที่จัดเก็บค่าปรับจะพยายามติดต่อผู้กระทำความผิดทางโทรศัพท์อีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามหากวิธีการดังกล่าวไม่ได้ผลในการติดตามทวงถามค่าปรับจากผู้กระทำความผิด ศาลจะออกหมายจับไปยังผู้กระทำความผิด ส่วนวิธีการชำระค่าปรับสามารถกระทำได้หลายวิธี อาทิ ชำระเป็นเงินสด บัตรเครดิต หรือ แกดเจ็ทเช็ค¹⁸⁶

3.4.2 การใช้โทษปรับในความผิดอาญา

วิธีการบังคับโทษปรับในสหรัฐอเมริกา บัญญัติไว้ใน Title 18 Part II Chapter 227 Subchapter C § 3571¹⁸⁷ โดยโทษปรับในสหรัฐอเมริกานำมาใช้ในกรณีที่จำเลยได้รับการพิพากษาว่ามีความผิดในฐานความผิดฐานใดฐานหนึ่ง และได้รับการพิพากษาให้ได้รับโทษปรับ โดยแบ่งการปรับไว้ 2 ประเภทคือ โทษปรับที่นำมาใช้กับบุคคล (individual) และ โทษปรับที่นำมาใช้กับองค์กร (organization)

¹⁸⁶ Gali A. Caputo. (2004). Op.cit. p. 131.

¹⁸⁷ U.S. Code Chapter 227 § 3571 - Sentence of fine

(a) In General.

- A defendant who has been found guilty of an offense may be sentenced to pay a fine.

(b) Fines for Individuals.

- Except as provided in subsection (e) of this section, an individual who has been found guilty of an offense may be fined not more than the greatest of-

(1) the amount specified in the law setting forth the offense;

(2) the applicable amount under subsection (d) of this section;

(3) for a felony, not more than \$250,000;

(4) for a misdemeanor resulting in death, not more than \$250,000;

(5) for a Class A misdemeanor that does not result in death, not more than \$100,000;

(6) for a Class B or C misdemeanor that does not result in death, not more than \$5,000; or

(7) for an infraction, not more than \$5,000.

โทษปรับที่นำมาใช้กับบุคคล (individual) กำหนดให้ความผิดอาญาระดับปานกลาง (Felony) มีอัตราค่าปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์สหรัฐ ความผิดอาญาระดับเล็กน้อย (Misdemeanors) ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตกำหนดอัตราค่าปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์สหรัฐ ความผิดอาญาระดับเล็กน้อยที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต กำหนดอัตราค่าปรับไม่เกิน 100,000 เหรียญสหรัฐ และความผิดอาญาระดับเล็กน้อยที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือเสรีภาพ กำหนดอัตราค่าปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสหรัฐ

โทษปรับที่นำมาใช้กับองค์กร (organization)¹⁸⁸ กำหนดให้ความผิดอาญาระดับปานกลาง (Felony) ต้องมีอัตราค่าปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ ความผิดอาญาระดับเล็กน้อย (Misdemeanors) ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ ความผิดอาญาระดับเล็กน้อยที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สหรัฐ และความผิดอาญาระดับเล็กน้อยที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือเสรีภาพ ให้ปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ

นอกจากนี้ในสหรัฐอเมริกายังมีการบัญญัติถึงโทษปรับแบบทางเลือก ซึ่งอัตราค่าปรับจะพิจารณาจากผลประโยชน์ที่ได้และความเสียหายที่เกิดขึ้น (Alternative Fine on Gain or Loss)¹⁸⁹ คือ เมื่อจำเลยได้รับผลกำไรจากการกระทำความผิด หรือการกระทำความผิดนั้นทำให้ผู้อื่นนอกจากโจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยจะต้องได้รับการบังคับโทษปรับที่หนักขึ้น กล่าวคือ ต้องได้รับโทษ

¹⁸⁸ (c) Fines for Organizations.

- Except as provided in subsection (e) of this section, an organization that has been found guilty of an offense may be fined not more than the greatest of-

- (1) the amount specified in the law setting forth the offense;
- (2) the applicable amount under subsection (d) of this section;
- (3) for a felony, not more than \$500,000;
- (4) for a misdemeanor resulting in death, not more than \$500,000;
- (5) for a Class A misdemeanor that does not result in death, not more than \$200,000;
- (6) for a Class B or C misdemeanor that does not result in death, not more than \$10,000; and
- (7) for an infraction, not more than \$10,000.

¹⁸⁹ (d) Alternative Fine Based on Gain or Loss.

- If any person derives pecuniary gain from the offense, or if the offense results in pecuniary loss to a person other than the defendant, the defendant may be fined not more than the greater of twice the gross gain or twice the gross loss, unless imposition of a fine under this subsection would unduly complicate or prolong the sentencing process.

ปรับเป็นมูลค่าสองเท่าของผลประโยชน์ที่ได้ หรือสองเท่าของความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น นอกจากโจทก์¹⁹⁰

ในกรณีที่มิบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้ยกเว้นโทษปรับหรือปรับน้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้ปกติ ให้มีการใช้บังคับโทษปรับตามบทบัญญัตินั้น ดังนั้นผู้กระทำความผิดจะได้รับการบังคับโทษปรับสูงกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไม่ได้¹⁹¹

ระยะเวลาและวิธีการชำระค่าปรับในสหรัฐอเมริกา บัญญัติไว้ใน US Code Title 18 Section 3572 (d)¹⁹² กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับ ต้องชำระค่าปรับแก่ศาลในทันที เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจกำหนดวันชำระหรือกำหนดให้ผ่อนชำระค่าปรับเป็นงวดได้ หากศาลกำหนดให้ผ่อนชำระเป็นงวด จำนวนเงินในแต่ละงวดทุกเดือนจะต้องเท่ากันตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เว้นแต่กรณีที่ศาลจะเห็นเป็นอย่างอื่น กรณีที่ศาลอนุญาตให้ผ่อนชำระค่าปรับจะมีข้อกำหนดให้จำเลยมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ศาลทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสถานะทางการเงิน

¹⁹⁰ ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 40). เล่มเดิม.

¹⁹¹ (e) Special Rule for Lower Fine Specified in Substantive Provision.

- If a law setting forth an offense specifies no fine or a fine that is lower than the fine otherwise applicable under this section and such law, by specific reference, exempts the offense from the applicability of the fine otherwise applicable under this section, the defendant may not be fined more than the amount specified in the law setting forth the offense.

¹⁹² U.S. Code § 3572 (d)

- Imposition of a sentence of fine and related matters

(d) Time, Method of Payment, and Related Items.

(1) A person sentenced to pay a fine or other monetary penalty, including restitution, shall make such payment immediately, unless, in the interest of justice, the court provides for payment on a date certain or in installments. If the court provides for payment in installments, the installments shall be in equal monthly payments over the period provided by the court, unless the court establishes another schedule.

(2) If the judgment, or, in the case of a restitution order, the order, permits other than immediate payment, the length of time over which scheduled payments will be made shall be set by the court, but shall be the shortest time in which full payment can reasonably be made.

(3) A judgment for a fine which permits payments in installments shall include a requirement that the defendant will notify the court of any material change in the defendant's economic circumstances that might affect the defendant's ability to pay the fine. Upon receipt of such notice the court may, on its own motion or the motion of any party, adjust the payment schedule, or require immediate payment in full, as the interests of justice require.

ของตน ดังนั้นหากศาลได้รับแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานะทางการเงินของจำเลย ศาลสามารถปรับเปลี่ยนตารางผ่อนชำระค่าปรับ หรืออาจกำหนดให้ชำระค่าปรับเต็มจำนวน โดยทันทีก็ได้¹⁹³ อย่างไรก็ตาม มาตรา 3612 (e) มีการบัญญัติถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ หลังครบกำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับ พนักงานอัยการต้องบอกกล่าวให้ผู้ผิดนัดชำระค่าปรับมาชำระค่าปรับ ซึ่งในคำบอกกล่าวต้องระบุดอกเบี้ยและเบี้ยปรับ และให้ผู้ผิดนัดชำระค่าปรับมาชำระค่าปรับภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าว ส่วนอายุความในการบังคับชำระค่าปรับ มีกำหนดระยะเวลา 20 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

ในสหรัฐอเมริกายังมีการบัญญัติถึงกรณีที่กฎหมายไม่ได้ระบุอัตราค่าปรับไว้ในมาตรา 3571 (e) บัญญัติไว้ว่า “หากกฎหมายไม่ได้ระบุค่าปรับไว้หรือกำหนดค่าปรับไว้ต่ำกว่าบทบัญญัติตามกฎหมายนี้ ให้ศาลบังคับชำระค่าปรับไม่เกินตามที่กฎหมายนี้กำหนดไว้”

นอกจากการบังคับโทษปรับแล้ว ในสหรัฐอเมริกายังมีการกำหนดมาตรการอื่นที่ใช้แทนการลงโทษปรับ ซึ่งเรียกว่ามาตรการเสริมโทษปรับ โดยส่วนใหญ่แล้วมาตรการเหล่านี้จะถูกนำมาใช้กับการกระทำความผิดที่มีโทษอาญารุนแรงปานกลาง (misdemeanor) มาตรการเสริมโทษปรับ มีดังนี้¹⁹⁴

1. การคุมความประพฤติแบบเข้ม (Intensive Supervision Probation) มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเสริมสร้างการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและความปลอดภัยสาธารณะ โดยการให้ผู้ถูกคุมประพฤติต้องมาพบพนักงานคุมความประพฤติ อีกทั้งในปัจจุบันนี้ยังเป็นมาตรการที่ช่วยลดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำอีกด้วย

2. การคุมประพฤติแบบทำให้ตกใจกลัว (shock probation) และการใช้ค่ายทหาร (boot camp) การคุมความประพฤติในรูปแบบนี้แท้จริงแล้วคือการจำคุกระยะสั้นก่อนที่จะมีการใช้มาตรการคุมประพฤติ เนื่องจากมาตรการนี้มีความมุ่งหวังว่าการใช้การจำคุกช่วงระยะเวลาสั้นๆ จะสามารถข่มขู่ให้ผู้ที่ถูกจำคุกไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยกลุ่มเป้าหมายที่จะนำมาตรการดังกล่าวนี้มาใช้คือ เยาวชน และผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน

3. การกักขังในบ้าน (house arrest) มาตรการกักขังในบ้านนี้มีวัตถุประสงค์คือเพื่อระบายความแออัดในเรือนจำ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีกำหนดให้ผู้กระทำความผิดอยู่ในบ้านในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เช่น กำหนดให้อยู่ภายในบ้าน 24 ชั่วโมง หรือกำหนดเฉพาะช่วงเวลากลางคืน

¹⁹³ ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 63). เล่มเดิม.

¹⁹⁴ โครงการพัฒนามาตรการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย). (น. 65-68). เล่มเดิม.

เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้คอยสอดส่องดูแล นอกจากนี้มาตรการนี้บางกรณียังนำไปใช้ควบคู่กับโปรแกรมอื่น เช่น ให้มีงานทำ หรือฝึกทักษะชีวิต เป็นต้น

4. การสอดส่องโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic monitoring) โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ จะประกอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อคอยควบคุมและส่งสัญญาณ ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวจะติดตั้งอยู่ที่ตัวของผู้กระทำความผิด โดยปกติเครื่องมือนี้จะถูกนำมาใช้ในช่วงระหว่างการประกันตัว การพักการลงโทษ การกักขังในบ้าน เป็นต้น

5. การชดเชยความเสียหาย (restitution) คือการให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย โดยมาตรการนี้มักใช้เป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติหรือการพักการลงโทษ

6. การทำงานบริการสังคม (community service) การให้ทำงานบริการสังคมหรืองานสาธารณประโยชน์ มีแนวคิดมาจากว่า ผู้กระทำความผิดต้องชดใช้หรือชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดให้กับสังคมหรือสาธารณะโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ลักษณะของการลงโทษในลักษณะนี้คือ ผู้กระทำความผิดถูกจำกัดเสรีภาพเนื่องจากต้องทำงานจนกว่าจะครบกำหนดหรือจนกว่าจะทำงานเสร็จ

7. บ้านกึ่งวิถี (half-way house) และศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (diversion center) หมายถึง ศูนย์แก้ไขฟื้นฟูในชุมชน กล่าวคือ เป็นสถานที่ที่ใช้ควบคุมผู้ถูกคุมประพฤติหรือพักการลงโทษ ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องมาพักอาศัย และผู้กระทำความผิดมีสิทธิที่จะออกไปเฉพาะเวลาทำงาน เรียน หรือทำกิจกรรมอื่นๆ อีกทั้งในขณะที่ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในสถานที่แห่งนี้ ผู้กระทำความผิดต้องทำงานบริการสังคมด้วย

3.5 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้ทุกสถาน ซึ่งกำหนดกฎหมายการลงโทษไว้ในกฎหมาย 3 ฉบับ คือ The Criminal Justice Act 1991, The Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 และ The Criminal Justice Act 2003

3.5.1 หลักการและแนวคิดในการใช้โทษปรับ

ในอดีตการลงโทษปรับของประเทศอังกฤษเคยมีการนำโทษปรับแบบ unit fine มาใช้ ซึ่งมีการทดลองใช้โทษปรับแบบหน่วยปรับ unit fine ในระหว่างปี ค.ศ. 1991 ถึง ค.ศ. 1993 เริ่มใช้ในศาล Magistrates เป็นผลทำให้มีการบัญญัติโทษปรับแบบ unit fine เป็นครั้งแรกใน The Criminal Justice Act 1991 และเริ่มบังคับใช้ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1992¹⁹⁵ โดยระบบโทษปรับ

¹⁹⁵ From *Equality Before the Law and Equal Impact of Sanctions: Doing Justice to Differences in Wealth and Employment Status* (p. 231), by Kate Warner, 2012. Oxford: Oxford University Press. See in

unit fine มีรากฐานจากแนวความคิดว่า “ผู้ที่มีฐานะทางการเงินดีสมควรจะต้องจ่ายค่าปรับมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางการเงินต่ำในความคิดอย่างเดียวกันและในระบบเดียวกัน” โดยโทษปรับ unit fine ศาลแยกความผิดออกเป็น 10 ระดับ แต่ละระดับจะมีอัตราค่าปรับที่เพิ่มขึ้นแบบทวีคูณ โดยการคำนวณจากรายได้ที่ผู้กระทำความผิดต้องสูญเสียไปในแต่ละสัปดาห์¹⁹⁶ โทษปรับ unit fine ได้มีการนำมาทดลองใช้ที่อังกฤษครั้งแรกในศาลทั้ง 4 แห่ง คือ Bradford, Teesside, Basingstoke, และ Swansea โดยวัตถุประสงค์ของการนำโทษปรับ unit fine มาใช้นั้น มี 4 ประการ คือ¹⁹⁷

1. เพื่อเปลี่ยนแปลงมาตรการในการกำหนดค่าปรับในจำนวนสุทธิ และเงื่อนไขของการชำระค่าปรับ
2. เพื่อกำหนดความเปลี่ยนแปลงในการใช้โทษปรับทั้งหมด
3. เพื่อกำหนดความยืดหยุ่นของการกำหนดโทษปรับ โดยอ้างอิงจากรายได้สุทธิหลังหักภาษีแล้ว
4. เพื่อเปรียบเทียบการชำระค่าปรับและจำนวนของการบังคับใช้ค่าปรับทั้งก่อนและหลังมีการเริ่มใช้โทษปรับ unit fine รวมทั้งมาตรการในการจำคุกในกรณีที่ไม่ชำระค่าปรับ

ในช่วงของการนำโทษปรับ unit fine มาทดลองใช้ ในประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดประเภทของการกระทำความผิดที่ให้นำโทษปรับ unit fine มาใช้ได้แก่การกระทำความผิด 17 ประเภท คือ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย, ความผิดฐานลักทรัพย์ (ในร้านค้า), ความผิดฐานลักทรัพย์ (ในกรณีอื่นๆ), ความผิดฐานนำพาและขับรถผู้อื่นไป, ความผิดฐานรับของโจร, ความผิดฐานบุกรุก (ที่อยู่อาศัย), ความผิดฐานบุกรุก (ซึ่งไม่ใช่ที่อยู่อาศัย), ความผิดฐานครอบครองอาวุธ, ความผิดฐานจ้างวาน ใช้ ชุ่ยงส่งเสริมให้ผู้อื่นกระทำความผิด, ความผิดฐานฉ้อโกงเงิน, ความผิดฐานฉ้อโกงในกรณีอื่นๆ, ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์, ความผิดฐานขับรถโดยประมาท, ความผิดฐานเมาแล้วขับ, ความผิดฐานขับรถไม่มีประกันภัย, ความผิดฐานไม่มีใบอนุญาตขับขี่, ความผิดฐานไม่มีใบอนุญาตทีวี โดยเมื่อมีการทดลองใช้โทษปรับ unit fine เป็นระยะเวลา 6 เดือนแล้ว ได้มีคำแนะนำจากศาลทั้ง 4 แห่ง ว่าควรเพิ่มจำนวนของข้อกล่าวหาของการกระทำความผิด และระยะเวลาในการชำระค่าปรับ

Principles and values in criminal law and criminal justice (p. 231), by L. Zedner and J. V Roberts (eds.), Oxford: Oxford University.

¹⁹⁶ From *English Legal System* (2nd eds.) (p. 76), by G. Slapper and D. Kelly, 1995, London : Cavendish Publishing. คูใน *โครงการพัฒนามาตรการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา* (รายงานผลการวิจัย) (น. 70). เล่มเดิม.

¹⁹⁷ From *Unit fines: experiments in four courts* (p.4), by D. Moxon, M. Sutton and C. Hedderman, 1990, UK: Home office.

และการกำหนดค่าปรับแบบสุทธิตั้ง (ซึ่งระบุถึงจำนวนค่าปรับและค่าชดเชยความเสียหาย) ศาลทั้ง 4 แห่งในอังกฤษได้มีการนำโทษปรับ unit fine มาใช้ในช่วงระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ในศาล Bradford และศาล Basingstoke ได้นำโทษปรับในระบบนี้มาใช้เมื่อช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1988 ส่วนศาล Teesside เริ่มนำมาใช้เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1989 และศาล Swansea นำมาใช้เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1989

โดยหลังจากที่มีการนำโทษปรับแบบหน่วยปรับ (unit fine) มาใช้ พบว่า สถิติการนำโทษปรับมาใช้ในแต่ละศาล มีดังนี้

ตารางที่ 3.7 ตารางแสดงสถิติการนำโทษปรับมาใช้ในศาล 4 แห่ง

Court	Fined cases	
	Before	After
Basingstoke	626	602
Bradford	1158	1338
Teesside	3085	3137
Swansea	1258	1917
Total	6127	6994

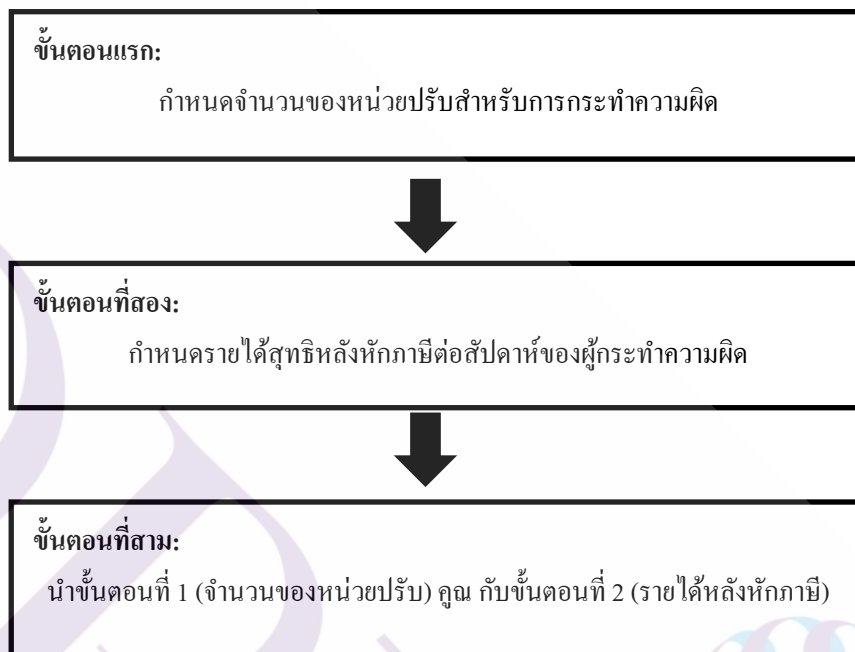
ที่มา: David Moxon, Mike Sutton, Carol Hedderman (1990), unite fines: experiments in four courts, Research and planning unit paper 59: Home office, pp. 29 (รวบรวมข้อมูลโดย Home Office Statistical Department)

จากตารางเป็นสถิติของการนำโทษปรับมาใช้ของศาล เป็นกรณีก่อนและหลังมีการนำโทษปรับ unit fine มาใช้ จะเห็นได้ว่า ศาล Basingstoke นำโทษปรับ unit fine มาใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดน้อยกว่าโทษปรับในรูปแบบเดิม ส่วนศาล Bradford ศาล Teesside และศาล Swansea นำโทษปรับ unit fine มาใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าโทษปรับในรูปแบบเดิม

การคำนวณค่าปรับ unit fine แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนแรก ศาลจะเป็นผู้กำหนดจำนวนสัปดาห์ที่เหมาะสมกับการกระทำความผิด โดยพิจารณาจากธรรมชาติของการกระทำความผิดและปัจจัยที่เป็นความร้ายแรงซึ่งสัมพันธ์กับการกระทำความผิดหรือผู้กระทำความผิด โดยปัญหาที่พบในการนำโทษปรับ unit fine มาใช้ของแต่ละศาล คือ จำนวนของหน่วย

ปรับ หรือระดับของหน่วยปรับ ซึ่งเป็นจุดที่ใช้พิจารณาในการกำหนดความผิด ส่วนขั้นตอนที่สองคือรายได้ของผู้กระทำความผิดจะเป็นตัวกำหนดจำนวนหน่วยปรับ สรุปได้ตามแผนผังดังนี้

ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการคำนวณค่าปรับในประเทศอังกฤษ

การคำนวณรายได้สุทธิหลังหักภาษีของผู้กระทำความผิด จะคำนวณรายได้ของผู้กระทำความผิดก่อน หลังจากนั้นนำมาหักส่วนลดสำหรับค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เช่น ในเมือง Basingstoke สามารถหักส่วนลดสำหรับค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิดได้สัปดาห์ละ 75 ปอนด์ (ค่าใช้จ่ายสำหรับคู่สมรส 50 ปอนด์ และ ค่าใช้จ่ายสำหรับบุตรคนละ 25 ปอนด์) อย่างไรก็ตามในการคำนวณส่วนลดสำหรับค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิด ศาลแต่ละท้องที่จะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ และศาลยังมีอำนาจลดค่าปรับสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนจนถึงขั้นแร้นแค้นได้ แต่ไม่สามารถเพิ่มค่าปรับให้แก่ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะรวย

หลังจากมีการทดลองใช้โทษปรับ unit fine ในการกระทำความผิด 17 ประเภท ได้มีการนำโทษปรับในรูปแบบดังกล่าวไปใช้บังคับกับการกระทำความผิดทุกประเภท ซึ่งจำนวนของการลงโทษปรับที่ศาลนำมาใช้ มีดังนี้

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนการนำโทษปรับมาใช้บังคับของศาลในการกระทำความผิด ทั้งก่อนและหลังการนำโทษปรับ unit fine มาใช้บังคับ

Court	1 year before	1 year from start	Change per cent
Basingstoke	294	331	+ 13
Bradford	834	798	-4
Swansea	234	247	+6
Teesside	685	585	-15

ที่มา: David Moxon, Mike Sutton, Carol Hedderman (1990), *unite fines: experiments in four courts*, Research and planning unit paper 59: Home office, p. 8

จากตารางจะเห็นได้ว่ามีศาล Bradford และ ศาลTeesside ที่มีการนำโทษปรับ unit fine มาใช้น้อยกว่าโทษปรับแบบเดิม ส่วนศาล Basingstoke และศาล Swansea มีจำนวนการนำโทษปรับ unit fine มาใช้เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ร้อยละ 13 และร้อยละ 6

หลังจากมีการทดลองใช้โทษปรับ unit fine ในศาลทั้ง 4 แห่ง ของประเทศอังกฤษ พบว่าประสิทธิผลของการนำโทษปรับมาใช้ลดน้อยลง จากเดิมศาลนำโทษปรับมาใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดร้อยละ 69.7 ลดลงเหลือร้อยละ 69.3 การนำโทษปรับมาใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดลดลงอาจเนื่องมาจากปัจจัยดังนี้ ประการแรก กฎเกณฑ์เกี่ยวกับค่าเสียหายทางปกครองได้ถูกเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1988 ซึ่งมีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนว่าผู้กระทำความผิดต้องจ่ายให้แก่เหยื่อซึ่งเป็นผู้ทบททุกข์ทรมาณ ได้รับอันตรายหรือได้รับความเสียหายในทรัพย์สิน และประการที่ 2 ผู้กระทำความผิดสามารถจ่ายค่าเสียหายให้แก่เหยื่อได้¹⁹⁸

อย่างไรก็ตามโทษปรับ unit fine ถูกนำมาใช้ได้เพียง 7 เดือนเท่านั้น จากนั้นก็ไม่มีการนำมาใช้อีก เนื่องจากการกำหนดวิธีการปรับนั้นมีความบกพร่องในการคำนวณรายได้ต่อสัปดาห์ของผู้กระทำความผิด และโทษปรับในระบบดังกล่าวยังไม่มีการเปิดเผยถึงการศึกษาของภาครัฐถึงจุดมุ่งหมายของแผนการใช้โทษปรับ unit fine ที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นชนชั้นกลาง

¹⁹⁸ *Unit fines: experiments in four courts* (p.10). Op.cit.

ซึ่งถือว่าไม่สอดคล้องกับการนำโทษปรับมาใช้กับกรณีที่มีการกระทำความผิดแบบเดียวกันแต่ รายได้ของผู้กระทำความผิดแตกต่างกัน โดยปราศจากคำอธิบายถึงเหตุผลของความไม่สอดคล้อง กับกรณีดังกล่าว และยังมีกรณีตัวอย่างที่เป็นความไม่สอดคล้องของโทษปรับ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดรายหนึ่งถูกปรับเป็นเงิน 1,200 ปอนด์ สำหรับความผิดข้อหาที่งัดมาลงบนพื้นถนน ถือว่าเป็นโทษปรับที่สูงมาก กรณีดังกล่าวจึงส่งผลให้มีการลดลงของการนำโทษปรับ unit fine มาใช้ แม้ว่าโทษปรับในรูปแบบดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้กระทำความผิดก็ตาม¹⁹⁹

แนวความคิดของโทษปรับ unit fine ได้กลับมาอีกครั้งในช่วง ค.ศ. 2004 โดย Carter Report เป็นผู้แนะนำว่า ขอบเขตของโทษปรับของผู้กระทำความผิดควรเชื่อมโยงกับรายได้ของผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงค่าปรับที่มีจำนวนสูงเกินไปสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ควรใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ไม่รวมถึงกรณีของค่าปรับที่มีอัตราน้อยเกินไป ในร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา ค.ศ. 2003 (Criminal Justice 2003) มาตรา 164 ได้กำหนดค่าปรับตามรายได้ซึ่งหักภาษีแล้วของผู้กระทำความผิดเป็นวัน ซึ่งถูกกำหนดเพิ่มในปี 2005 แต่ก็ถูกระงับลงในที่ประชุมรัฐสภา จนในปี 2006 รัฐบาลที่มาจากพรรคแรงงานได้นำแนวคิดของค่าปรับ day fine มาเสนออีกครั้ง แต่ถูกคัดค้านด้วยพรรคอนุรักษนิยมที่ไม่เห็นด้วยกับโทษปรับ day fine²⁰⁰

ประเทศอังกฤษจึงกลับมาใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เช่นเดิม ซึ่งในประเทศอังกฤษมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การลงโทษของศาลอยู่ 3 ฉบับ คือ the Criminal Justice Act 1991, the Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, และ the Criminal Justice Act 2003 โดยการลงโทษในประเทศอังกฤษมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบแทนการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม การกำหนดโทษนั้นต้องตั้งอยู่บนหลักความเสมอภาค ความเป็นธรรม และความยุติธรรม โดยโทษปรับจะถูกนำมาใช้ลงโทษในทุกฐานความผิด เว้นแต่ ไม่อยู่ในบังคับของ มาตรา 109-111 ของ กฎหมาย the Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 หรือความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา หรือในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอื่นที่ไม่อาจลงโทษปรับ เช่น ส่งไปบำบัดรักษาในโรงพยาบาล หรือยกฟ้อง หรือฐานความผิดนั้นกำหนดโทษไว้แน่นอน ตำรวจหรือเจ้าพนักงานผู้บังคับให้เป็นไปตามกฎหมายสามารถ

¹⁹⁹ *Equality Before the Law and Equal Impact of Sanctions: Doing Justice to Differences in Wealth and Employment Status* (p. 231). Op.cit.

²⁰⁰ *Ibid.* (p. 231-232).

ปรับผู้กระทำความผิดได้²⁰¹ และนอกจากนี้โทษปรับยังสามารถนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดทุกราย เว้นแต่ กรณีที่เป็นเด็กอายุ 10-15 ปี ศาลอาจมีคำสั่งให้บิดามารดาเป็นผู้ชำระค่าปรับแทน²⁰² อย่างไรก็ตาม การคำนวณค่าปรับของประเทศอังกฤษศาลต้องคำนึงถึงรายได้ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด ประกอบกับสภาพแวดล้อมแห่งข้อหา และประวัติของผู้กระทำความผิดประกอบการลงโทษด้วย

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคดีแบบ indictment ศาลมีอำนาจกำหนดอัตราค่าปรับได้ อย่างไม่จำกัด ส่วนการพิจารณาคดีแบบ summary ศาลจะกำหนดค่าปรับได้ตามตารางมาตรฐานที่บัญญัติไว้ 5 ระดับ และอัตราค่าปรับสูงสุดต้องไม่เกิน 5,000 ปอนด์²⁰³

การปรับในคดีที่พิจารณาแบบ summary เป็นความผิดที่กำหนดเป็นระดับชั้นโทษปรับ (Standard scale)²⁰⁴ เพื่อใช้กับความผิดที่พิจารณาแบบ summary trial ซึ่งแต่ละระดับชั้นของโทษปรับจะกำหนดอัตราโทษปรับขั้นสูงไว้ โดยกระทรวงยุติธรรมของประเทศไทย (Home Office) มีอำนาจเพิ่มค่าปรับหรือลดค่าปรับลงได้ ก่อนปี ค.ศ. 1977 ระดับอัตราค่าปรับขั้นสูงแต่ละชั้นมีดังนี้

²⁰¹ Feom Publication: Report: Review of Monetary Penalties in New Zealand (International Comparisons, chapter4) (p.1), by Ministry of Justice. เมือง: สำนักพิมพ์. คูใน ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 88), โดยณรงค์ ใจหาญ และคณะ, 2549, กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

²⁰² ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 74-88). เล่มเดิม.

²⁰³ เล่มเดิม. (น. 74).

²⁰⁴ The Criminal Justice Act 1982, section 37

The standard scale of fines for summary offences.

(1) There shall be a standard scale of fines for summary offences, which shall be known as “the standard scale”

(2) The standard scale is shown below

Level on the scale Amount of fine

1	£200
2	£500
3	£1,000
4	£2,500
5	£5,000

ตารางที่ 3.9 ตารางแสดงระดับอัตราค่าปรับขั้นสูงแต่ละชั้น

ระดับความผิด	อัตราค่าปรับขั้นสูง
ระดับ 1	200 ปอนด์
ระดับ 2	500 ปอนด์
ระดับ 3	1,000 ปอนด์
ระดับ 4	2,500 ปอนด์
ระดับ 5	5,000 ปอนด์

ทางสมาคมผู้พิพากษา magistrate มีการกำหนดแนวทางการกำหนดโทษปรับในความผิดแต่ละลักษณะเอาไว้ เพื่อให้ศาลนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการกำหนดค่าปรับ เพื่อความเหมาะสมและความเสมอภาคในการลงโทษ และเพื่อให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีการปรับปรุงเมื่อปี ค.ศ. 1993 และพิจารณาจากรายได้ของผู้กระทำความผิดโดยเฉลี่ย ซึ่งตัวอย่างของแนวทางการกำหนดอัตราค่าปรับมีดังนี้

ลักษณะของความผิด	โทษปรับ
เมาสุราและไม่อาจครองสติได้	90 ปอนด์
ขับรถโดยประมาท	180 ปอนด์
ทำให้เสียทรัพย์	270 ปอนด์
ลักทรัพย์ในร้านค้า	270 ปอนด์
ไม่หยุดรายงานเมื่อมีอุบัติเหตุ	360 ปอนด์
ขับรถโดยไม่มีประกันภัย	540 ปอนด์

ต่อมากฎหมาย the Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 127 บัญญัติให้ศาลสามารถกำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดได้ โดยกำหนดจากการกระทำความผิด และพิจารณาสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด โดยให้ศาลปรับได้ตามที่เห็นสมควร และศาลยังต้องคำนึงถึงความเสียหายของทรัพย์ที่ถูกลัก หรือสิ่งของที่ถูกทำลายและฐานะของ

ผู้กระทำความผิดด้วย ในกรณีที่รายงานการสืบเสาะของศาลไม่เพียงพอที่จะทราบถึงเกณฑ์ในการพิจารณา มาตรา 128 บัญญัติให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าปรับได้ตามที่ศาลเห็นสมควร²⁰⁵

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุไม่ถึง 18 ปี กฎหมาย the Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 135 (1) กำหนดให้ปรับไม่เกิน 1,000 ปอนด์ แต่หากผู้กระทำความผิดเป็นที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี มาตรา 135 (2) กำหนดให้โทษปรับที่ศาลจะลงต้องไม่เกิน 250 ปอนด์ อย่างไรก็ตามในศาล Crown Court ไม่มีข้อจำกัดในการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน²⁰⁶

การลงโทษปรับในศาล Crown Court ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคดีแบบ Indictment ศาลมีอำนาจกำหนดค่าปรับได้โดยไม่มีกำหนดอัตราค่าปรับขั้นสูงไว้ (Criminal Law Act 1977, s.32(1)) เช่นในคดี Robinson [1991 Crim. L. R. 794 ศาลลงโทษจำคุกและปรับ 5,000,000 ปอนด์ อีกทั้งใน กฎหมาย the Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 3 ก็ไม่ได้มีการกำหนดอัตราค่าปรับขั้นสูงของศาล Crown ไว้ เช่นเดียวกับศาล Magistrate หากศาลได้พิจารณาคดี Indictment trial ในคดีที่อาจพิจารณาได้ทั้ง summary และ Indictment trial เว้นแต่ศาลไม่อาจลงโทษปรับได้ในกรณีดังต่อไปนี้²⁰⁷

1. ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษในกระบวนการพิจารณา indictment ในคดีที่พิจารณาในแบบ summary ได้ ตาม Criminal Justice Act 1988, s.40
2. ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษในความผิดเล็กน้อย (minor offence) ตาม Criminal Justice Act 1988, s.56
3. ศาล Crown court ได้พิพากษากลับคำพิพากษาของศาล Magistrate ในคดีที่พิจารณาแบบ summary ซึ่งศาลได้ยกฟ้องหรือให้ลงโทษโดยชุมชน หรือยกฟ้องโดยมีเงื่อนไขที่ศาลกำหนด
4. เมื่อศาลสั่งให้ปรับ เพราะมีการอุทธรณ์เกี่ยวกับคำวินิจฉัยในเรื่องที่ตัดสินว่าจำเลยผิด หรืออุทธรณ์โต้แย้งคำวินิจฉัยลงโทษของศาล magistrate

เนื่องจากในประเทศอังกฤษมีการนำข้อมูลของผู้กระทำความผิดมาใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดค่าปรับ การได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดในประเทศอังกฤษ ศาลจะเป็นผู้ออกคำสั่งให้จำเลยแสดงหลักฐานเกี่ยวกับรายได้ของตน ดังนั้นเมื่อ

²⁰⁵ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 89). เล่มเดิม.

²⁰⁶ Martin Wasil, supra note 1 (p. 218). ดูใน ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 90). เล่มเดิม.

²⁰⁷ แหล่งเดิม.

จำเลยได้รับคำสั่ง จำเลยต้องแสดงหลักฐานต่อศาล ก่อนที่จะมีการกำหนดโทษปรับ จึงเห็นได้ว่า ศาล magistrate กำหนดโทษปรับเป็นโทษหลักในการพิจารณาคดี²⁰⁸

ส่วนการบังคับชำระค่าปรับในประเทศอังกฤษ คือ เมื่อศาล Crown Court หรือศาล Magistrate Court มีคำพิพากษาลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ผู้ต้องโทษปรับต้องนำเงินมาชำระค่าปรับในทันที หากไม่ได้นำเงินมาชำระค่าปรับในทันที ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะเวลาให้ชำระค่าปรับตามที่เห็นสมควรได้ หรือศาลอาจออกคำสั่งให้บังคับชำระค่าปรับจากทรัพย์สินอื่นหรืออาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจค้นตัวผู้ต้องโทษปรับ หากพบเงินในตัวผู้ต้องโทษปรับ ก็นำมาชำระค่าปรับได้ หรืออาจผ่อนชำระค่าปรับให้กับผู้ต้องโทษปรับได้ และหากบังคับโดยทางอื่นไม่ได้ ศาลก็จะสั่งกักขังแทนค่าปรับ²⁰⁹ ในทางปฏิบัติศาลจะออกหมายเรียกผู้ที่ยึดนัดชำระค่าปรับมาไต่สวนเกี่ยวกับการไม่ชำระค่าปรับ เพื่อพิจารณาว่าจะลงโทษจำคุกแทนค่าปรับหรือใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อลงโทษ²¹⁰ หรือศาลอาจออกหมายเรียกผู้ยึดนัดชำระค่าปรับเพื่อพิจารณาจะเลื่อนวันชำระค่าปรับให้ผู้ยึดนัดอีกครั้งหนึ่ง หากผู้กระทำความผิดยังยึดนัดชำระค่าปรับในครั้งที่สองอีก ศาลจึงจะมีคำสั่งจำคุกแทนค่าปรับ²¹¹

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ผู้ต้องโทษปรับผ่อนชำระค่าปรับ โดยทั่วไปศาลจะอนุญาตให้ผ่อนได้ภายใน 12 เดือน แต่มีบางกรณีที่ศาลสั่งให้ผ่อนชำระเกินกว่า 1 ปี แต่ต้องพิจารณาว่าจะให้ผ่อนได้นาน 2-3 ปี ต้องเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง ซึ่งต้องโทษปรับเป็นจำนวนมากหรือไม่²¹² ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับยึดนัดผ่อนชำระค่าปรับ หรือไม่ชำระค่าปรับ กฎหมาย the Power of

²⁰⁸ แหล่งเดิม.

²⁰⁹ แหล่งเดิม. (น. 90-91).

²¹⁰ From *FINANCIAL PENALTIES: Collection and Enforcement in Magistrates' Courts*, Barry Rose Law Publishers Ltd, Chichester&West Sussex: England (p. 80-81), by D. Bathurst, 1996, West Sussex: Barry Rose Law Publishers.

²¹¹ From *Enforcement in the magistrates' courts: a guide to enforcing money payments* (p. 9), by I. S. Lomax and S. Reynolds, 1988, London: Fourmat Publishing. And *FINANCIAL PENALTIES: Collection and Enforcement in Magistrates' Courts*, Barry Rose Law Publishers Ltd, Chichester&West Sussex: England (p. 80-81), by D. Bathurst, 1996, West Sussex: Barry Rose Law Publishers.

²¹² Martin Wasil, *supra* note 1 (p. 213). ซึ่งอ้างถึงคดี Knight (1980) 2 Cr App R (S) 82 and Nunn (1983) 5 Cr App R (S) 203, ซึ่งให้ผ่อนชำระได้ภายใน 12 เดือน ส่วนคดีที่ศาลวางหลักการว่าบางคดีที่มีโทษสูงอาจให้ผ่อนได้เกิน 1 ปีได้ คือ คดี Oliver (1989) 11 Cr App R (S) 10 โดยผู้พิพากษา Lord Lane ได้ให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวไว้ ดูใน ดูใน ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 91). เล่มเดิม.

Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 139 (2) กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งจำคุกหรือกักขังแทนการชำระค่าปรับได้ เว้นแต่ผู้ต้องโทษปรับมีอายุกว่า 18 ปี แต่ไม่ถึง 20ปีกฎหมาย the Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 108 บัญญัติว่าศาลมีอำนาจสั่งกักขังแทนค่าปรับได้เท่านั้น จะใช้โทษจำคุกไม่ได้ ส่วนระยะเวลาที่ศาล Crown Court สามารถสั่งให้จำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับได้นั้น ต้องมีกำหนดไม่เกินกว่าที่กฎหมาย the Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 139 (4) บัญญัติไว้ ดังนี้²¹³

ตารางที่ 3.10 ตารางแสดงอัตราการลงโทษจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับในศาล Crown Court

จำนวนโทษปรับ	ระยะเวลาขั้นสูง
ไม่เกิน 200 ปอนด์	7 วัน
เกิน 200 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 500 ปอนด์	14 วัน
เกิน 500 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 1,000 ปอนด์	28 วัน
เกิน 1,000 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 2,500 ปอนด์	45 วัน
เกิน 2,500 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 5,000 ปอนด์	3 เดือน

²¹³ Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000, s. 139 (4)

Powers and duties of Crown Court in relation to fines and forfeited recognizances.

(4)The periods set out in the second column of the following Table shall be the maximum periods of imprisonment or detention under subsection (2) above applicable respectively to the amounts set out opposite them.

Table

An amount not exceeding £200	7 days
An amount exceeding £200 but not exceeding £500	14 days
An amount exceeding £500 but not exceeding £1,000	28 days
An amount exceeding £1,000 but not exceeding £2,500	45 days
An amount exceeding £2,500 but not exceeding £5,000	3 months
An amount exceeding £5,000 but not exceeding £10,000	6 months
An amount exceeding £10,000 but not exceeding £20,000	12 months
An amount exceeding £20,000 but not exceeding £50,000	18 months
An amount exceeding £50,000 but not exceeding £100,000	2 years
An amount exceeding £100,000 but not exceeding £250,000	3 years
An amount exceeding £250,000 but not exceeding £1 million	5 years
An amount exceeding £1 million	10 years

ตารางที่ 3.10 ตารางแสดงอัตราการลงโทษจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับในศาล Crown Court (ต่อ)

จำนวนโทษปรับ	ระยะเวลาขั้นสูง
เกิน 5,000 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 10,000 ปอนด์	6 เดือน
เกิน 10,000 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 20,000 ปอนด์	12 เดือน
เกิน 20,000 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 50,000 ปอนด์	18 เดือน
เกิน 50,000 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 10,000 ปอนด์	2 ปี
เกิน 100,000 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 250,000 ปอนด์	3 ปี
เกิน 250,000 ปอนด์ แต่ไม่เกิน 1,000,000 ปอนด์	5 ปี
เกิน 1,000,000 ปอนด์	10 ปี

แนวทางในการกำหนดโทษของศาล Crown Court ส่วนใหญ่จะนำโทษปรับมาพิจารณาเป็นลำดับแรก อีกทั้งกฎหมาย the Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 128 (2) กำหนดให้โทษปรับที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องพิจารณาตามความร้ายแรงของความผิด และพิจารณาว่าผู้ผู้นั้นได้กระทำความผิดมาเพียงใดหรือไม่ และในประการที่สอง ต้องพิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด เพื่อจะกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย เพื่อจะได้มีผลในการยับยั้งการกระทำความผิดในอนาคต²¹⁴

ส่วนมาตรการเกี่ยวกับการลงโทษปรับใน กฎหมาย the Criminal Justice Act 2003 มีการพัฒนาจากกฎหมายเดิม คือ มีการปรับปรุงวิธีการบังคับค่าปรับ กล่าวคือ ในกรณีที่ต้องโทษปรับไม่มีเงินชำระค่าปรับหรือหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ มาตรา 300 และมาตรา 301 ซึ่งบังคับใช้กับศาล magistrate และ ศาล Crown court จะไม่ใช่วิธีการจำคุกแทนค่าปรับ แต่อาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้²¹⁵

1. ตามมาตรา 199 ศาลอาจสั่งให้ทำงานบริการ โดยไม่จ่ายค่าตอบแทน หรือสั่งห้ามออกนอกสถานที่ ตามมาตรา 204 แทนการชำระค่าปรับ หรืออาจขยายระยะเวลาในการชำระค่าปรับให้แก่ผู้กระทำความผิดในเวลาที่ศาลว่าผู้กระทำความผิดรายนั้นจะมีเงินชำระค่าปรับได้ หรือใช้ผ่อนชำระค่าปรับ

²¹⁴ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 91). เล่มเดิม.

²¹⁵ แหล่งเดิม. (น. 92).

2. ในกรณีที่มีคำสั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าตอบแทน หรือการสั่งห้ามออกนอกสถานที่แล้ว หากผู้นั้นฝ่าฝืน ให้บังคับตาม Schedule 8, 9, 10

3. ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ ตาม กฎหมาย the Road Traffic Act 1988 สำหรับเกณฑ์การคำนวณจำนวนวันที่ทำงานหรือวันที่ถูกห้ามออกนอกสถานที่จะเทียบกับจำนวนค่าปรับในอัตราเท่าใดนั้น กำหนดไว้ตาม Schedule 31 ดังนี้

1. จำนวนวันที่ศาลจะสั่งให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าแรง ต้องไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง โดยมีเกณฑ์ให้ทำงานโดยไม่จ่ายค่าแรง ไม่เกินกำหนด ดังนี้

จำนวนโทษปรับ	จำนวนชั่วโมงที่ทำงาน
ไม่เกิน 200 ปอนด์	40
เกิน 200 แต่ไม่เกิน 500 ปอนด์	60
เกิน 500 ปอนด์ขึ้นไป	100

2. ในกรณีสั่งห้ามออกนอกสถานที่ แทนการชำระค่าปรับ มีเกณฑ์คำนวณดังนี้

จำนวนเงินที่ปรับ	จำนวนวันที่ถูกห้าม
ไม่เกิน 200 ปอนด์	20
เกิน 200 แต่ไม่เกิน 500 ปอนด์	30
เกิน 500 แต่ไม่เกิน 1,000 ปอนด์	60
เกิน 1,000 แต่ไม่เกิน 2,500 ปอนด์	90
เกิน 2,500 ปอนด์ขึ้นไป	180

ตามกฎหมาย the Criminal Justice Act 2003 มาตรา 162 ถึง มาตรา 165 มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับไว้ดังนี้²¹⁶

1. ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดทุกรายแสดงรายได้เป็นหนังสือต่อศาล ในกรณีที่เป็นการพิจารณาของศาล magistrate หากผู้กระทำความผิดไม่มาศาลในวันพิจารณา แต่ได้ให้การรับสารภาพ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นแสดงรายได้ของตนต่อศาล

²¹⁶ แหล่งเดิม. (น. 98-99).

2. ในกรณีที่ศาลออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดแสดงรายได้ หากผู้นั้นฝ่าฝืน ต้องถูกลงโทษปรับระดับ 3 ในกรณีแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อมูลที่ต้องเปิดเผย ต้องโทษปรับระดับ 4

3. ในกรณีที่ศาล Crown Court เป็นผู้กำหนดโทษปรับ หากเป็นความผิดที่พิจารณาแบบ indictment ที่ไม่ใช่โทษที่กำหนดไว้ตายตัวตามกฎหมาย หรือเป็นโทษในความผิดตามกฎหมาย the Power of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 มาตรา 110 หรือความผิดตามกฎหมาย the Criminal Justice Act 2003 มาตรา 225 ถึง มาตรา 228 ศาลมีอำนาจในการกำหนดโทษปรับพร้อมกับมาตรการอื่นๆที่เหมาะสมได้

4. ในการกำหนดโทษปรับนั้น ศาลต้องพิจารณารายได้ของผู้กระทำความผิด และความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยอาจเพิ่มค่าปรับหรือลดค่าปรับลงได้ตามฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดแต่ละราย

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีหลักฐานทางการเงินที่เพียงพอ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับได้ตามที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่ศาลเห็นว่ากำหนดค่าปรับมีจำนวนน้อยเกินไป เมื่อพิจารณาจากฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจที่ไม่สั่งปรับผู้กระทำความผิดรายนั้นได้

3.5.2 การใช้โทษปรับในความผิดอาญา

โทษปรับทางอาญาที่ใช้ในปัจจุบันของประเทศอังกฤษถูกบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา ค.ศ. 2003 (Criminal Justice Act 2003) ในบรรพที่ 12 เรื่องการลงโทษ โดยโทษปรับถูกบัญญัติตั้งแต่มาตรา 162 ถึงมาตรา 165

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ศาลอาจมีคำสั่งบังคับโทษเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ปรากฏตัวต่อศาล ในกฎหมายอาญาอังกฤษกำหนดให้ศาล magistrate มีอำนาจสั่งให้ลงโทษบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้²¹⁷

²¹⁷ Criminal Justice Act 2003, 162 Powers to order statement as to offender's financial circumstances

(1) Where an individual has been convicted of an offence, the court may, before sentencing him, make a financial circumstances order with respect to him.

(2) Where a magistrates' court has been notified in accordance with section 12(4) of the Magistrates' Courts Act 1980 (c. 43) that an individual desires to plead guilty without appearing before the court, the court may make a financial circumstances order with respect to him.

ในประเทศอังกฤษบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องแสดงสถานะทางการเงินต่อศาล โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแสดงสถานะทางการเงินต่อศาลเพื่อให้ศาล บังคับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับ ผู้กระทำความผิดแต่ละราย ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยอมแสดงสถานะทางการเงิน โดย ปราศจากเหตุผลอันสมควร ศาลสามารถสั่งปรับบุคคลนั้นในระดับ 3 ของอัตราค่าปรับมาตรฐานได้ ส่วนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้แสดงสถานะทางการเงินต่อศาล แต่ปรากฏว่าการแสดงหลักฐานทาง การเงินนั้นเป็นเท็จ ไม่ว่าจะการแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จเพราะเหตุจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ หรือรู้ หรือควรรู้ว่าการแสดงสถานะทางการเงินนั้นเป็นเท็จ ศาลมีอำนาจลงโทษปรับแก่บุคคลผู้นั้นใน ระดับ 4 ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน ซึ่งคำสั่งของศาลดังกล่าวมีอายุ 2 ปีนับแต่วันฟ้อง หรือภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่พนักงานอัยการเริ่มดำเนินคดี²¹⁸

ประเทศอังกฤษ กำหนดให้ ศาล Crown Court มีอำนาจในการกำหนดโทษ นอกเหนือจากโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ศาล Crown Court สามารถลงโทษปรับมากกว่าอัตรามาตรฐานที่กำหนดได้ และสามารถลงโทษปรับ อย่างเดียวแทนการลงโทษประเภทอื่นได้²¹⁹

²¹⁸ Criminal Justice Act 2003, 162 Powers to order statement as to offender's financial circumstances

(3) In this section "a financial circumstances order" means, in relation to any individual, an order requiring him to give to the court, within such period as may be specified in the order, such a statement of his financial circumstances as the court may require.

(4) An individual who without reasonable excuse fails to comply with a financial circumstances order is liable on summary conviction to a fine not exceeding level 3 on the standard scale.

(5) If an individual, in furnishing any statement in pursuance of a financial circumstances order— (a) makes a statement which he knows to be false in a material particular, (b) recklessly furnishes a statement which is false in a material particular, or (c) knowingly fails to disclose any material fact, he is liable on summary conviction to a fine not exceeding level 4 on the standard scale.

(6) Proceedings in respect of an offence under subsection (5) may, notwithstanding anything in section 127(1) of the Magistrates' Courts Act 1980 (c. 43) (limitation of time), be commenced at any time within two years from the date of the commission of the offence or within six months from its first discovery by the prosecutor, whichever period expires the earlier.

²¹⁹ Criminal Justice Act 2003, 163 General power of Crown Court to fine offender convicted on indictment

Where a person is convicted on indictment of any offence, other than an offence for which the sentence is fixed by law or falls to be imposed under section 110(2) or 111(2) of the Sentencing Act or under

การกำหนดโทษปรับ มีการบัญญัติให้ก่อนการกำหนดโทษปรับ ศาลต้องนำสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาพิจารณาในการกำหนดจำนวนค่าปรับ และต้องสอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้นด้วย ศาลจะพิจารณาฐานะของผู้กระทำความผิดจากเอกสารสถานะทางการเงินที่ยื่นต่อศาล เอกสารทางการเงินดังกล่าวมีผลทำให้อัตราค่าปรับเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากอัตรามาตรฐาน ดังนั้นหากผู้กระทำความผิดไม่มาศาลตามหมายเรียก หรือไม่ยื่นบัญชีสถานะทางการเงินต่อศาล หรือไม่ให้ความร่วมมือในการสอบสวนถึงสถานะทางการเงิน ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดคนดังกล่าวได้ตามความเหมาะสมโดยไม่ต้องอาศัยการพิจารณาจากสถานะทางการเงิน²²⁰

any of sections 225 to 228 of this Act, the court, if not precluded from sentencing an offender by its exercise of some other power, may impose a fine instead of or in addition to dealing with him in any other way in which the court has power to deal with him, subject however to any enactment requiring the offender to be dealt with in a particular way.

²²⁰ Criminal Justice Act 2003, 164 Fixing of fines

- (1) Before fixing the amount of any fine to be imposed on an offender who is an individual, a court must inquire into his financial circumstances.
- (2) The amount of any fine fixed by a court must be such as, in the opinion of the court, reflects the seriousness of the offence.
- (3) In fixing the amount of any fine to be imposed on an offender (whether an individual or other person), a court must take into account the circumstances of the case including, among other things, the financial circumstances of the offender so far as they are known, or appear, to the court.
- (4) Subsection (3) applies whether taking into account the financial circumstances of the offender has the effect of increasing or reducing the amount of the fine.
- (5) Where-
 - (a) an offender has been convicted in his absence in pursuance of section 11 or 12 of the Magistrates' Courts Act 1980 (c. 43) (non-appearance of accused), or
 - (b) an offender-
 - (i) has failed to furnish a statement of his financial circumstances in response to a request which is an official request for the purposes of section 20A of the Criminal Justice Act 1991 (c.53) (offence of making false statement as to financial circumstances),
 - (ii) has failed to comply with an order under section 162(1), or
 - (iii) has otherwise failed to co-operate with the court in its inquiry into his financial circumstances, and the court considers that it has insufficient information to make a proper determination of the financial circumstances of the offender, it may make such determination as it thinks fit.

วิธีการกำหนดโทษปรับ กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการกำหนดโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด รวมทั้งมาตรการบังคับเอาทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอย่างอื่นด้วย หากผู้กระทำความผิดได้รับการบังคับเอาทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลสามารถโทษปรับน้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้ หรือไม่ลงโทษปรับเลยก็ได้ หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องโทษจำคุกอยู่แล้ว ศาลสามารถลงโทษปรับน้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้เพียงใดก็ได้ อย่างไรก็ตามในการพิจารณาโทษปรับ ห้ามนำจำนวนวันต้องโทษมาพิจารณาร่วมด้วย²²¹

²²¹ 165 Remission of fines

(1) This section applies where a court has, in fixing the amount of a fine, determined the offender's financial circumstances under section 164(5).

(2) If, on subsequently inquiring into the offender's financial circumstances, the court is satisfied that had it had the results of that inquiry when sentencing the offender it would

(a) have fixed a smaller amount, or

(b) not have fined him, it may remit the whole or part of the fine.

(3) Where under this section the court remits the whole or part of a fine after a term of imprisonment has been fixed under section 139 of the Sentencing Act (powers of Crown Court in relation to fines) or section 82(5) of the Magistrates' Courts Act 1980 (magistrates' powers in relation to default) it must reduce the term by the corresponding proportion.

(4) In calculating any reduction required by subsection (3), any fraction of a day is to be ignored

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบการบังคับโทษปรับในประเทศไทย

จากการศึกษาหลักการและแนวคิดในการลงโทษปรับในประเทศไทย พบว่า มีการนำโทษปรับมาใช้ลงโทษเป็นระยะเวลานาน โดยโทษปรับบัญญัติเป็นโทษหลักในประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดและเป็นโทษที่บัญญัติไว้มากที่สุดในประมวลกฎหมายอาญาไทย โทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) คือ เป็นการลงโทษที่ศาลเป็นผู้สั่งให้ผู้กระทำความผิดทางอาญาชำระค่าปรับในอัตราที่กำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน จำนวนค่าปรับจะขึ้นอยู่กับความร้ายแรงหรือความรุนแรงของการกระทำความผิด ศาลจะไม่นำรายได้หรือฐานะของผู้กระทำความผิดมาพิจารณาค่าปรับ ซึ่งในประมวลกฎหมายอาญาไทยบัญญัติการปรับในอัตราที่กฎหมายกำหนดในลักษณะกำหนดเพดานขั้นสูงสุดและต่ำสุดของจำนวนเงินค่าปรับเอาไว้ ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาค่าปรับ โดยปรับไม่เกินและไม่ต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ในแต่ละมาตรา จากการที่ประเทศไทยลงโทษปรับตามกำหนดเพดานขั้นต่ำและขั้นสูงตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ส่งผลให้การลงโทษปรับไม่สามารถป้องปรามผู้กระทำความผิดที่มีรายได้สูงหรือฐานะดีได้ เนื่องจากประมวลกฎหมายที่ประเทศไทยใช้บังคับในปัจจุบันมีผลบังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 ซึ่งมีระยะเวลานานทำให้อัตราค่าปรับขั้นต่ำและขั้นสูงที่บัญญัติไว้มีอัตราค่าปรับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าเงินในปัจจุบัน ส่งผลให้โทษปรับขาดประสิทธิภาพในการยับยั้งและป้องปรามการกระทำความผิด จึงนำไปสู่การนำมาตรการอื่น โดยเฉพาะโทษจำคุกมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดมากขึ้น เป็นผลทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณเกี่ยวกับการดูแลนักโทษและจัดสรรเรือนจำพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จำนวนมาก

อย่างไรก็ตามภายหลังในประเทศไทยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในภาคความผิด 2 เพื่อเพิ่มอัตราค่าปรับให้สูงขึ้น แต่การแก้ไขดังกล่าวไม่มีเหตุผลความเป็นมาของการกำหนดอัตราค่าปรับที่แก้ไขอย่างชัดเจน เพียงแต่การแก้ไขอัตราโทษปรับให้สูงขึ้นเพื่อทำให้เกิดความเกรงกลัว และการเพิ่มอัตราค่าปรับยังมาจากการที่อัตราโทษไม่สอดคล้องกับการกระทำความผิดที่ร้ายแรงหรือมีอัตราเกิดการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การแก้ไขอัตราค่าปรับในภายหลังก็ยังมาจากเหตุผลที่เปลี่ยนแปลงลดลง จึงไม่สอดคล้องกับอัตราค่าปรับเดิมที่บังคับใช้มาเป็นระยะเวลานาน

ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงสมควรที่จะมีการนำรูปแบบของโทษปรับใหม่ๆ มาปรับใช้ โดยเฉพาะโทษปรับที่พิจารณาถึงการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย เพื่อการลงโทษปรับจะสามารถทำให้ผู้ต้องโทษปรับแต่ละรายได้รับผลกระทบที่เท่าเทียมกัน แม้จะต้องชำระค่าปรับไม่เท่ากัน รูปแบบของโทษปรับที่จะนำมาปรับใช้และแก้ปัญหาค่าปรับได้ จึงนำมาสู่การวิเคราะห์แนวทางและรูปแบบของการนำโทษปรับทางอาญามาใช้ในประเทศไทย

4.1 วิเคราะห์การนำโทษปรับมาลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย

ในประเทศไทยรัฐมีหน้าที่ในการดูแลความสงบเรียบร้อย ซึ่งการดำเนินคดีอาญาถือเป็นวิธีหนึ่งที่รัฐใช้รักษาความสงบเรียบร้อย โดยในประเทศไทยองค์กรต่างๆ ที่มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีอาญาของรัฐ อาทิ ศาล พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงมีหน้าที่ร่วมกันและช่วยกันค้นหาความจริงเพื่อที่จะลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งในประเทศไทยการเริ่มดำเนินคดีอาญาหรือสอบสวนคดีอาญาเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน โดยการทำงานของพนักงานสอบสวนถือว่าเป็นการดำเนินคดีอาญาเพื่อพนักงานอัยการ

สิ่งที่สำคัญที่พนักงานสอบสวนจะต้องกระทำการในการสอบสวนคดีเพื่อประกอบการลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น คือ การตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่

1. ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด คือ ข้อเท็จจริงในองค์ประกอบการกระทำความผิดของกฎหมาย เช่น ลักษณะในการกระทำความผิด เป็นต้น
2. ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล คือ ความเป็นมาแห่งชีวิตของผู้กระทำความผิด เช่น ประวัติการทำงาน นิสัย สถานภาพทางการเงิน เป็นต้น

อีกทั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติไว้ว่า “มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” ประกอบกับมาตรา 138 บัญญัติไว้ว่า “มาตรา 138 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเองหรือส่ง ประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาณัติของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบข้อความทุกข้อที่ได้มา” จากบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองมาตรา ถือเป็น “หลักการตรวจสอบ”¹ กล่าวคือ ในคดีอาญาเจ้าพนักงานและศาลต่างมีหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหา และในการนี้เจ้าพนักงานและศาลมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงได้โดยปราศจากข้อ

¹ จาก กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 49), โดย คณิต ฌ นคร, 2555, กรุงเทพฯ : วิทยุชน.

ผูกมัดใดๆ ซึ่งในการสอบสวนเป็นการตรวจสอบความจริง การสอบสวนจึงต้องเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ต้องหา โดยพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวม แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือพยานหลักฐานที่ยันผู้ต้องหา, พยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือเป็นประโยชน์กับผู้ต้องหา, พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษผู้ต้องหา ซึ่งการที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆอันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาได้ และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดนั้น พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รวบรวมพยาน โดยพนักงานสอบสวนจะหาหลักฐานที่ใช้ยันผู้ต้องหาอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เพราะในคดีอาญาต้องตัดสินที่ความจริง และการที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริง ต้องพิจารณาโดยการฟังความทุกฝ่าย ไม่ใช่ฟังความฝ่ายเดียว ดังนั้นการสอบสวนจึงต้องมีความเป็นภาวะวิสัย² ดังนั้นหากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายบัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องหาความจริงหรือสืบสวนความจริงในข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิด เพื่อจะใช้ยันผู้กระทำความผิดให้ได้รับโทษ และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล จะทำให้เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหา ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่พนักงานสอบสวนต้องกระทำการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งหากข้อมูลดังกล่าวมีการรวบรวมตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน จะส่งผลทำให้การพิจารณาคดีเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด และการพิจารณาคดี กล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล จะช่วยให้ศาลนำข้อมูลมาใช้พิจารณาเพื่อประกอบการลงโทษบุคคลแต่ละราย ส่งผลให้โทษที่ผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้รับมีอัตราที่เหมาะสม

ในกรณีของการลงโทษปรับ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ต้องโทษปรับแต่ละรายได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน แม้ผู้กระทำความผิดแต่ละรายจะมีรายได้ที่ต่างกัน แต่ได้รับความเดือดร้อนจากการลงโทษปรับอย่างเท่าเทียมกัน คือ ในการลงโทษปรับต้องมีการนำหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลมาปรับใช้ เพราะการพิจารณาลงโทษบุคคลใดเพื่อให้ได้ผลในการป้องปรามหรือยับยั้งการกระทำความผิดของบุคคลนั้นได้ หรือป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก สิ่งที่สำคัญคือ การลงโทษได้สัดส่วนและเหมาะสมต่อผู้กระทำความผิดแต่ละราย แต่โทษปรับที่บังคับใช้อยู่ในประเทศไทย คือโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับ โดยปรับไม่เกินและไม่ต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ในแต่ละมาตรา ส่งผลให้โทษปรับไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ที่มีฐานะดีได้ ในทางกลับกันโทษปรับกลับส่งผลกระทบที่มากเกินไปสำหรับผู้ที่มีฐานะ

² แหล่งเดิม. (น. 449-450).

ยากจน ผู้ที่มีฐานะยากจนที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ต้องถูกลงโทษกักขังแทนการชำระค่าปรับ ดังนั้นหากมีการนำกล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคลมาใช้ในการพิจารณาโทษปรับ ศาลจะสามารถกำหนดค่าปรับที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดแต่ละรายสามารถชำระค่าปรับได้ ไม่ต้องโทษกักขังหรือจำคุกแทนค่าปรับ อีกทั้งยังส่งผลให้อัตราค่าปรับสูงพอที่จะสามารถยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ที่มีฐานะดีได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการบัญญัติอำนาจในการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล ของพนักงานสอบสวนไว้อย่างชัดเจน แต่ในกระบวนการยุติธรรมไทยไม่ได้นำหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลมาใช้ในการพิจารณาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้อง กล่าวคือ ในการดำเนินคดีไม่ว่าในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ชั้นพิจารณาพิพากษา และชั้นบังคับโทษ จะนำข้อเท็จจริงเป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิดมาใช้ในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียว แต่ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคลกลับไม่นำมาใช้ในการพิจารณาด้วย จึงกล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล จะนำข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดมาตัดสินลงโทษบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ไม่มีการนำข้อมูลในอดีต ประวัติความเป็นมาของบุคคล หรือสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาใช้ในการประกอบการลงโทษ จึงเท่ากับว่าในการกำหนดอัตราค่าปรับเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ศาลจะพิจารณาจากความร้ายแรงในการกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว โดยไม่นำรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้ในการพิจารณา ทั้งที่หลักการพิจารณาและการบังคับโทษให้เหมาะสมกับบุคคลเป็นข้อมูลที่เป็นส่วนของเนื้อหาที่ต้องใช้ตั้งแต่เริ่มกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และต้องนำมาใช้ในทุกขั้นตอนของการพิจารณาคดีและการบังคับโทษ อีกทั้งข้อเท็จจริงตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลจะช่วยกำหนดอัตราค่าปรับของผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ของผู้กระทำความผิดแต่ละราย จนสามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคลยังสามารถบอกได้ว่าผู้กระทำความผิดรายนี้สมควรได้รับการลงโทษปรับหรือไม่ เหตุเพราะอะไร หรือควรต้องใช้มาตรการจำคุก หรือมาตรการอื่นๆในการลงโทษผู้กระทำความผิดรายนี้แทน

4.2 วิเคราะห์อัตราของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด

จากการศึกษาถึงการกำหนดอัตราโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาไทยตั้งแต่อดีตพบว่า อัตราโทษปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามีความหลายหลาย แต่ไม่พบเหตุผลความเป็นมาในการกำหนดอัตราค่าปรับ เมื่อมีการพิจารณาแก้ไขถึงอัตราค่าปรับในประมวล

กฎหมายอาญา พบว่ามีเพียงการปรับอัตราค่าปรับให้สูงขึ้นเท่านั้น โดยไม่มีเหตุผลความเป็นมาของการกำหนดอัตราโทษที่ขอแก้ไขอย่างชัดเจน เพียงต้องการให้เป็นการข่มขู่ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด และเป็นการกำหนดตามที่เห็นสมควรให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดฐานนั้นเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวเท่านั้น และพบว่ามี การเพิ่มอัตราโทษให้สูงขึ้นในฐานความผิดที่มีการกระทำความผิดจำนวนมากเพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว นอกจากนี้ในการกำหนดโทษมีการศึกษาเทียบเคียงกฎหมายที่มีลักษณะเดียวกันในกฎหมายต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบอัตราโทษที่แต่ละประเทศกำหนด³ โดยคณะกรรมการร่างจะพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอัตราโทษที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยเป็นเกณฑ์ด้วย ซึ่งการกำหนดโทษจำนวนเท่าใดนั้น น่าจะมีความเห็นของผู้ร่างในแต่ละประเทศ และแนวนโยบายของแต่ละประเทศว่าให้ความสำคัญกับความผิดเพียงใด⁴

การบัญญัติโทษจำคุกและโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญา พบว่าส่วนมากถูกกำหนดไว้ให้มีสัดส่วนที่สัมพันธ์กัน โดยโทษจำคุก 1 ปีจะกำหนดค่าปรับไว้ที่ 2,000 บาท แต่มีบางกรณีที่อัตราโทษจำคุกไม่สัมพันธ์กับโทษปรับ เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 202 ความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ที่บัญญัติโทษจำคุกไว้ไม่เกิน 1 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเพิ่มอัตราโทษในประมวลกฎหมายอาญาไทย ยังเกิดจากการที่ผู้บัญญัติกฎหมายเห็นว่า มีการกระทำความผิดในฐานความผิดนั้นๆ เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงเพิ่มโทษเพื่อป้องกันและยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดอีก ในทางกลับกัน การเพิ่มอัตราโทษปรับในฐานความผิดบางฐานความผิดเกิดจากการปรับอัตราค่าปรับขึ้นตามอัตราค่าเงินที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตามหากค่าปรับในฐานความผิดมิได้รับการแก้ไขตั้งแต่มีการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา จะทำให้อัตราโทษปรับและอัตราโทษจึงมีความแตกต่างกัน⁵

จากการศึกษาการแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา จำนวน 18 ฉบับ ของอาจารย์ณรงค์ ใจหาญ และคณะ พบว่า⁶ การแก้ไขกฎหมายอาญาในการปรับอัตราโทษ

³ จาก ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 36-62), โดย ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, 2549, กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

⁴ รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา การประชุมครั้งที่ 23, 74/2582 วันที่ 5 สิงหาคม 2482 คูใน ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 60).

⁵ แหล่งเดิม. (น. 61).

⁶ แหล่งเดิม.

ให้สูงขึ้นนั้น เพื่อปราบปรามการกระทำความผิด โดยตั้งอยู่บนแนวคิดของการกำหนดโทษให้สูงขึ้นเพื่อทำให้คนเกรงกลัว ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) และการเพิ่มโทษยังมาจากการที่อัตราโทษไม่สอดคล้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงหรือเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในสังคมไทยในขณะนั้น ดังนั้น ฐานความผิดที่ได้รับการแก้ไขจึงมีอัตราโทษที่สูงขึ้น โดยมีสมมติฐานว่า การกำหนดโทษสูงจะส่งผลให้ประชาชนหวาดกลัว และสอดคล้องกับความเสียหายที่สังคมได้รับ ซึ่งอาจารย์ณรงค์ ใจหาญ และคณะ มีความเห็นว่า พื้นฐานแนวคิดของผู้เสนอแก้ไขกฎหมาย มีแนวคิดในการกำหนดโทษตามวัตถุประสงค์ของการป้องกันสังคมโดยการยับยั้ง (Deterrence) และการลงโทษให้สาสมหรือเหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสังคม (retribution) ในการปรับอัตราค่าปรับให้สูงขึ้นในความผิดที่แก้ไขภายหลังหรือในกฎหมายพิเศษต่างๆ นั้น เกิดจากการที่ค่าเงินมีการเปลี่ยนแปลงลดลง จึงไม่สอดคล้องกับอัตราค่าปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และอีกส่วนหนึ่งการเพิ่มอัตราค่าปรับเพื่อที่มีวัตถุประสงค์ยับยั้งการกระทำความผิดของผู้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายเงิน จึงกำหนดโทษปรับให้มีอัตราสูงขึ้น

นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 ที่บัญญัติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับอัตราโทษปรับและการบังคับโทษปรับ โดยมีเหตุผลในการเสนอพระราชบัญญัติ ดังนี้ เนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 ซึ่งแก้ไขอัตราโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษในภาค 3 เพิ่มขึ้นเป็น 10 เท่า ทำให้อัตราโทษปรับสำหรับความผิดลหุโทษเพิ่มขึ้นในขณะที่อัตราโทษปรับสำหรับความผิดในภาค 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาใช้บังคับมานานแล้ว ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบันซึ่งมีการปรับเปลี่ยนค่าเงินไปมากแล้ว ส่งผลให้สภาพบังคับของโทษทางอาญาไม่เกิดประสิทธิภาพเต็มที่ ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงอัตราโทษปรับในภาค 2 ความผิด โดยเพิ่มอัตราโทษปรับในสัดส่วนอัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่ออัตราโทษปรับ 20,000 บาท โดยแนวคิดในการกำหนดสัดส่วนอัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่ออัตราโทษปรับ 20,000 บาท นั้นพบว่าแนวคิดมาจากที่ ปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2521 แต่ในการพิจารณา กำหนดสัดส่วนค่าปรับที่เหมาะสมก็กำหนดจากการเทียบเคียงจากรายได้เฉลี่ยต่อปีของบุคคล ซึ่งพิจารณาจากรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. 2557 ที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ⁷

⁷ รายได้ประชาชาติอนุกรมใหม่ ตามราคาประจำปี จำแนกตามประเภทรายได้ พ.ศ. 2548-2557

ทั่วราชอาณาจักร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ, <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries15.html> ดูจากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. (แก้ไขอัตราโทษปรับในภาค 2 ความผิด) ฉบับลงวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

จะเท่ากับ 133,877 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก ไม่เหมาะสมกับรายได้ สถานะทางเศรษฐกิจ ตลอดจนค่าครองชีพของประชาชนตามความเป็นจริงซึ่งมีแนวโน้มลดลง จึงไม่ได้นำมาใช้พิจารณา กำหนดอัตราค่าปรับในประมวลกฎหมายอาญา แต่ได้ไปพิจารณาเทียบเคียงกับอัตราโทษปรับ สำหรับความผิดตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งปัจจุบันอัตราโทษปรับสำหรับความผิดตามกฎหมายเฉพาะ จะกำหนดให้สอดคล้องกับอัตราโทษจำคุก กล่าวคือ อัตราโทษจำคุก 1 ปี ต่ออัตราโทษปรับ 20,000 บาท จึงนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงอัตราโทษปรับในภาค 2 ความผิดตามพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560⁸

นอกจากนี้อีกประการหนึ่งในการแก้ไขกฎหมายอาญาตามพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 เนื่องจากความผิดบางประการใน ประมวลกฎหมายอาญากำหนดแต่โทษจำคุกโดยไม่ได้กำหนดโทษปรับไว้ ในขณะที่องค์ประกอบ ของความผิดดังกล่าวมีลักษณะของการกระทำและผลของการกระทำมีระดับความร้ายแรงต่างกัน หากศาลลงโทษจำคุกเท่านั้นอาจไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดได้ จึงสมควรเพิ่มโทษปรับ สำหรับความผิดที่ไม่มีโทษปรับ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิดตามควรแก่ พฤติการณ์ได้ ดังนั้นจึงควรกำหนดการเพิ่มโทษปรับตามมาตรา 297 กรณีความผิดฐานทำร้าย ร่างกายจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัส และมาตรา 298 กรณีความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุ ให้รับอันตรายสาหัสโดยมีเหตุฉกรรจ์⁹ ซึ่งตามมาตรา 297 ได้มีการแก้ไขระวางโทษเป็น จำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 บาทถึง 200,000 บาท และมาตรา 298 ได้แก้ไขระวางโทษ เป็น จำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 4 หมื่นบาท ถึง 200,000 บาท เนื่องจากอันตรายสาหัส ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามบทบัญญัติดังกล่าวมีลักษณะความร้ายแรงที่แตกต่างกัน โดยมีทั้งระดับสาหัสมากและสาหัสไม่มาก การกำหนดโทษปรับด้วยจะทำให้ศาลใช้ดุลพินิจ กำหนดโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์แต่ละกรณียิ่งขึ้น โดยการแก้ไขโทษปรับตามมาตราดังกล่าว นี้มาจากการอ้างอิงกฎหมายของต่างประเทศประกอบการร่างพระราชบัญญัติ เช่น ประมวล กฎหมายอาญาประเทศญี่ปุ่น ประมวลกฎหมายอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับอัตราของโทษปรับ มาจากการที่อัตราของโทษปรับที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ สอดคล้องกับอัตราค่าปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้มาเป็นระยะเวลาานาน อีกทั้งในการแก้ไขค่าปรับเพื่อวัตถุประสงค์ในการยับยั้งการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด

⁸ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. (แก้ไขอัตราโทษปรับใน ภาค 2 ความผิด)

⁹ แหล่งเดิม.

และยังมีการบัญญัติโทษปรับมาใช้ลงโทษกับการกระทำความผิดบางประเภทที่เดิมที่มีแต่การลงโทษจำคุก เนื่องจากองค์ประกอบของความผิดมีลักษณะของการกระทำและผลของการกระทำที่มีความร้ายแรงต่างกัน หากลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียวจะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด จึงควรมีการเพิ่มโทษปรับสำหรับความผิดนั้นๆ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดตามพฤติการณ์ได้

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะมีการแก้ไขอัตราค่าปรับที่บังคับใช้อยู่ในประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน โดยการปรับเพิ่มอัตราโทษปรับให้สูงขึ้นตามยุคสมัย หรือการเพิ่มโทษปรับในบางฐานความผิดขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการยับยั้งการกระทำความผิด และวิธีการลงโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) จะมีวิธีการที่ง่ายและสะดวกต่อการลงโทษ เพราะในการพิจารณาค่าปรับจะนำพิจารณาเฉพาะความร้ายแรงในการกระทำความผิดเท่านั้น

แต่การที่ประเทศไทยยังคงใช้รูปแบบของการลงโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) อยู่ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนไม่สามารถชำระค่าปรับได้ เช่นเดิม และอาจจะมีจำนวนผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องปัจจุบันค่าปรับที่ยังคงใช้บังคับก็มีอัตราต่ำกว่าอัตราที่เหมาะสม ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ก็ยังไม่สามารถชำระค่าปรับได้ หากโทษปรับมีอัตราเพิ่มมากขึ้น ผู้กระทำความผิดในกลุ่มดังกล่าวก็ไม่สามารถชำระค่าปรับได้เช่นเดิม ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะปานกลางที่อาจจะสามารถชำระค่าปรับในระดับเดิมได้ การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเพื่อเพิ่มอัตราค่าปรับอาจทำให้ผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้ไม่สามารถชำระค่าปรับได้เช่นกัน จึงอาจส่งผลให้มีจำนวนผู้ที่ต้องโทษกักขังหรือจำคุกแทนค่าปรับเพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกันผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีก็ยังสามารถชำระค่าปรับได้เช่นเดิม ดังนั้นแม้อัตราโทษปรับจะเพิ่มสูงขึ้น ก็อาจจะไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดกลับบุคคลกลุ่มนี้ได้ ดังนั้นไม่ว่าจะมีการปรับอัตราโทษปรับเพิ่มมากขึ้นเช่นไร สิ่งที่สำคัญที่ต้องมีการนำมาใช้พิจารณาโทษปรับเพื่อให้เหมาะสมกับการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่ละราย และผู้กระทำความผิดรู้สึกเจ็บปวดจากการถูกลงโทษปรับ คือ ต้องการนำรายได้หรือฐานะของผู้กระทำความผิดแต่ละรายมาใช้ในการพิจารณาเพื่อกำหนดค่าปรับ จึงจะสามารถแก้ปัญหาของการลงโทษปรับที่ไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้ เพราะสังคมไทยประกอบด้วยผู้กระทำความผิดความแตกต่างในเรื่องของฐานะและรายได้ ดังนั้นการลงโทษปรับโดยคำนึงถึงฐานะและรายได้ของผู้กระทำความผิดแต่ละรายจะส่งผลให้ในการกระทำความผิดฐานความผิดเดียวกัน ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดีต้องชำระค่าปรับมากกว่าผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจน การชำระค่าปรับที่แตกต่างกันเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าเงินจำนวนหนึ่งจะกระทบต่อบุคคลที่มีฐานะยากจนเป็นอย่างมาก แต่เงินจำนวนเดียวกันนี้กลับไม่มีผลกระทบต่อบุคคลที่มีฐานะดี เพราะสังคมปัจจุบันเป็น

สังคมบริโภคนิยม การลงโทษปรับจึงส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดแต่ละรายต้องงดเว้นการบริโภคจากวัตถุสิ่งของในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

4.3 วิเคราะห์การนำโทษปรับ day fine มาแก้ปัญหาลงโทษปรับในประเทศไทย

4.3.1 การนำ day fine มาปรับกับประเทศไทย

จากปัญหาของโทษปรับในประเทศไทยไม่มีศักยภาพในการป้องปรามการกระทำความผิดของผู้ที่มีรายได้มากหรือฐานะดีได้ จนทำให้ผู้ที่มีรายได้มากหรือฐานะดีไม่เกรงกลัวหรือหลบเลี่ยงการกระทำความผิด ในทางกลับกันผู้ที่มีฐานะยากจนกลับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ เนื่องจากค่าปรับมีอัตราสูงเกินไป จนทำให้บางกรณีครอบครัวของผู้กระทำความผิดต้องได้รับความเดือดร้อนไปด้วยเพราะต้องนำเงินมาชำระค่าปรับ ซึ่งจากปัญหาที่ประเทศไทยประสบอยู่ในหลายประเทศก็เคยประสบปัญหาในลักษณะดังกล่าวมาก่อน เช่น สาธารณรัฐฟินแลนด์และราชอาณาจักรสวีเดนที่นำโทษปรับ day fine มาใช้เพื่อแก้ปัญหาค่าเงินที่ลดลงอย่างรวดเร็ว จนทำให้ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ โดยเหตุผลที่นำโทษปรับ day fine มาปรับใช้เพราะโทษปรับดังกล่าวจะคำนวณรายได้ต่อวันของผู้ที่กระทำความผิด ณ วันที่ได้กระทำความผิดกับจำนวนวันที่ต้องปรับที่คำนวณจากความร้ายแรงของการกระทำความผิดทำให้เป็นการง่ายที่จะปรับระบบโทษปรับเพื่อเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย ดังนั้นจากกรณีปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐฟินแลนด์และราชอาณาจักรสวีเดนเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ประสบภาวะเงินเฟ้อ เช่น ประเทศไทย หากนำโทษปรับ day fine มาปรับใช้ผู้วิจัยคาดว่าสามารถแก้ไขปัญหาค่าปรับได้ เพราะระบบของการปรับในรูปแบบดังกล่าว ไม่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการบังคับใช้ประมวลกฎหมาย อีกทั้งไม่ส่งผลให้ไม่เกิดความยุ่งยากในการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาบ่อยในส่วนเนื้อหาของอัตราค่าปรับ และโทษปรับ day fine ยังสามารถแก้ปัญหาค่าเงินไม่เท่าเทียมในผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดจะได้รับจากการลงโทษปรับได้

อีกทั้งจากบทสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้รับจากนักวิชาการที่สถาบัน Max Planck Institutes ทั้ง 2 ท่าน มีความเห็นว่าโทษปรับ day fine น่าจะสามารถนำมาใช้บังคับกับประเทศเกษตรกรรมและประเทศกำลังพัฒนาได้ ซึ่งประเทศไทยเป็นทั้งประเทศเกษตรกรรมและประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย ไม่น่าจะทำให้เกิดปัญหาตามมา เพราะระบบของโทษปรับ day fine มีลักษณะที่ชัดเจน และมีกรคำนวณค่าปรับที่เชื่อมโยงกับรายได้ที่แท้จริงของประชาชน ดังนั้น หากนำโทษปรับในระบบดังกล่าวนี้มาปรับใช้ในประเทศไทยอาจทำให้ค่าปรับมีอัตราน้อยสำหรับผู้ประกอบอาชีพชานานหรือประชาชนที่มีรายได้น้อย แต่ประชาชนกลุ่มนี้สามารถชำระค่าปรับได้ ส่วนประชาชนในกลุ่มที่มีฐานะดีก็จะชำระค่าปรับในอัตราที่สูงขึ้น

แต่เหมาะสมกับรายได้ของบุคคลกลุ่มนี้ ดังนั้นประชาชนทั้ง 2 กลุ่ม จะได้รับความกระทบกระเทือนจากการลงโทษทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ตามแม้โทษปรับ day fine น่าจะเป็นรูปแบบของโทษปรับที่ดีที่สุดที่ควรนำมาปรับใช้ แต่โทษปรับ day fine มีการกำหนดค่าปรับโดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ รายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (day income) และ จำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) ดังนั้นหากมีการนำโทษปรับ day fine มาปรับใช้ในประเทศไทยที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาและสังคมเกษตรกรรม ซึ่งต่างจากประเทศต่างๆที่นำโทษปรับ day fine มาใช้ โดยส่วนใหญ่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ประชากรในประเทศส่วนใหญ่จึงมีรายได้ที่แน่นอน สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นการหารายได้ผู้กระทำความผิดในสังคมไทยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเพื่อนำไปสู่การคำนวณโทษปรับที่แน่นอน โดยสังคมไทยนั้นประกอบไปด้วยประชากรที่หลากหลายอาชีพ มีทั้งผู้ที่มีรายได้แน่นอน รายได้ไม่แน่นอน ซึ่งสามารถแบ่งประเภทได้ดังนี้

1. ผู้ต้องโทษปรับที่มีรายได้แน่นอน

ประชาชนในกลุ่มที่มีรายได้แน่นอนมักเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในระบบการยื่นเสียภาษีของสรรพากร โดยประชาชนกลุ่มนี้มักมีหลักฐานทางบัญชีที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ เช่น ข้าราชการ พนักงานวิสาหกิจ พนักงานบริษัท เป็นต้น โดยการตรวจสอบรายได้ของบุคคลกลุ่มนี้มักเริ่มต้นด้วยกระบวนการสัมภาษณ์ โดยการที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้สัมภาษณ์ อาจมีแบบฟอร์มให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ตอบ ซึ่งคำถามส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงิน สภาพความเป็นอยู่ และจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะของผู้กระทำความผิด จากนั้นในชั้นพิจารณาศาลจะเป็นผู้พิจารณา โดยเริ่มจากการสอบถามหรือสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการเงินของผู้กระทำความผิด เช่นเดียวกับในชั้นพนักงานสอบสวน โดยในชั้นนี้ศาลอาจให้ผู้กระทำความผิดแสดงหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของตน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทางการเงิน เพื่อนำไปกำหนดค่าปรับต่อไป โดยการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินในแต่ละประเทศมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น สาธารณรัฐฟินแลนด์และราชอาณาจักรสวีเดนจะมีการนำข้อมูลจากการเสียของผู้กระทำความผิดมาใช้ตรวจสอบรายได้ของผู้กระทำความผิด หรือในสหรัฐอเมริกา มีข้อจำกัดของกฎหมายที่มิให้สรรพากรเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด และห้ามสถาบันทางการเงินเปิดเผยข้อมูลโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของบัญชี ดังนั้นในการตรวจสอบข้อมูลศาลจะต้องอาศัยวิธีอื่นในการเข้าถึงข้อมูล โดยศาลจะนำข้อมูลเกี่ยวกับประวัติทางสังคม ประวัติการทำงานมาใช้ในการพิจารณา หรือศาลอาจออกหมายเรียกพยานหลักฐาน เช่นเดียวกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่ถูกจำกัดมิให้มีการตรวจสอบรายได้ของผู้กระทำความผิดจากสรรพากร ศาลจึงต้องเป็นผู้ประเมินรายได้ผู้กระทำความผิด

ในกรณีของประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการตรวจสอบรายได้ของบุคคลที่มีรายได้แน่นอน ด้วยวิธีการดังนี้

1.1 ในขั้นสอบสวนฟ้องร้อง ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้สอบถามและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิด โดยให้ผู้กระทำความผิดกรอกข้อมูลเกี่ยวกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิดเองลงในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ ซึ่งในแบบฟอร์มและการสัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนควรประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ทรัพย์สิน สภาพความเป็นอยู่ จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะของผู้กระทำความผิด และภาระหนี้ของผู้กระทำความผิด ในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของผู้กระทำความผิดไม่เพียงพอ พนักงานสอบสวนอาจออกหมายเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเงินของผู้กระทำความผิดได้ เช่น ออกหมายเรียกเพื่อการขอข้อมูลการเสียภาษีของผู้กระทำความผิดจากสรรพากร หรือข้อมูลบัญชีทางการเงินจากสถาบันทางการเงิน เป็นต้น

1.2 ในขั้นพิจารณาคดี ศาลจะตรวจสอบแบบฟอร์มเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่อยู่ในสำนวน โดยศาลจะทำการไต่สวนผู้กระทำความผิดอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลทางการเงินนั้นถูกต้องหรือไม่ ในกรณีที่ศาลมีข้อสงสัย ศาลอาจมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิดเพิ่มเติมได้

2. ผู้ต้องโทษปรับที่มีรายได้ไม่แน่นอน

ประชาชนในกลุ่มที่มีรายได้ไม่แน่นอนมักเป็นผู้ที่ไม่มีข้อมูลจากบันทึกการเสียภาษีของกรมสรรพากร ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้มักไม่มีรายได้ที่ชัดเจน เช่น ชาวไร่ ชาวนา ผู้รับจ้างทั่วไป ผู้ค้าแผงลอย หรือนักบวช เป็นต้น ดังนั้นในการตรวจสอบรายได้ของผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้มักใช้หลักรายได้ประมาณการ (potential income)¹⁰ มาใช้ เว้นแต่นักบวชที่หลักรายได้ประมาณการไม่อาจนำมาใช้ตรวจสอบได้ กระบวนการตรวจสอบรายได้ของผู้กระทำความผิดกลุ่มที่มีรายได้ไม่แน่นอน ควรมีการดำเนินการดังนี้

2.1 ในขั้นสอบสวน ฟ้องร้อง ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้สอบถามและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิด โดยให้ผู้กระทำความผิดกรอกข้อมูลเกี่ยวกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิดเองลงในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ ซึ่งในแบบฟอร์มและการสัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนควรประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ทรัพย์สิน สภาพความเป็นอยู่ จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะของผู้กระทำความผิด และภาระหนี้ของผู้กระทำความผิด เช่นเดียวกับผู้ต้องโทษปรับที่มีรายได้ที่แน่นอน

¹⁰ โทษปรับ โดยกำหนดตามวันและรายได้ (Day Fine) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์) (น. 70), โดย พิษยนต์ นิพาสพงษ์, 2542, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2.2 ให้พนักงานสอบสวนนำข้อมูลพื้นฐานจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่แต่ละจังหวัดมีการจัดทำผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนเป็นประจำทุกปี ซึ่งข้อมูลจะประกอบไปด้วยรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มารายได้ และสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน โดยแหล่งที่มาของรายได้ที่สำนักงานสถิติจัดทำได้แก่ ผู้ถือครองทำการเกษตร/เลี้ยงสัตว์ โดยแบ่งเป็น ผู้ปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์/เพาะเลี้ยงที่เป็นเจ้าของที่ดินเอง หรือเช่าที่ดิน/ทำฟรี และประมง ป่าไม้ ล่าสัตว์ หาของป่า บริการทางเกษตร, ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร, ลูกจ้าง ซึ่งแบ่งเป็น ผู้จัดการ นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ คนงานเกษตร ป่าไม้ ประมง คนงานด้านการขนส่งและงานพื้นฐาน เสมียน พนักงานขายและให้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตก่อสร้างและเหมืองแร่ และผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ มาประกอบในสำนวนเพื่อส่งฟ้อง

2.3 กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทางการเงินของผู้กระทำความผิดจากสถาบันทางการเงิน และพนักงานสอบสวนต้องทำการตรวจสอบข้อมูลจากสภาพพื้นที่ประกอบอาชีพของผู้กระทำความผิด เว้นแต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนักบวช พนักงานสอบสวนอาจไม่สามารถทำการตรวจสอบข้อมูลจากพื้นที่ประกอบอาชีพได้ ทำได้เพียงการตรวจสอบจากบัญชีทางการเงินของนักบวชได้เท่านั้น

2.4 ในชั้นพิจารณาคดี ศาลจะตรวจสอบแบบฟอร์มเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่อยู่ในสำนวน โดยศาลจะทำการไต่สวนผู้กระทำความผิดอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลทางการเงินนั้นถูกต้องหรือไม่ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดไม่ถูกต้อง ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนตรวจสอบรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิด และแหล่งประกอบอาชีพหรือสภาพพื้นที่ประกอบอาชีพของผู้กระทำความผิดเพิ่มเติมได้ จากนั้นศาลจะนำข้อมูลที่ได้จากผู้กระทำความผิดมาเทียบเคียงกับข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา พร้อมทั้งพิจารณาสภาพพื้นที่ที่ประกอบอาชีพ สภาพเศรษฐกิจและสังคมแต่ละท้องที่ที่ชี้วัด และต้องพิจารณาถึงการประกอบอาชีพ ณ แหล่งนั้นควรมีรายได้แตกต่างจากการประกอบอาชีพเดียวกัน ณ พื้นที่ต่างๆไปอย่างไร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดได้ว่า ผู้กระทำความผิดควรมีรายได้เท่าไร โดยนำหลักประมวลการมาใช้ เช่น ตรวจสอบว่าการเกษตรที่ผู้กระทำความผิดประกอบนั้น เป็นการเกษตรแบบใด เนื้อที่ประมาณกี่ไร่ ผลผลิตจะมีปริมาณเท่าไร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตเท่าไร เพื่อนำไปคำนวณหารายได้ โดยประมาณของผู้กระทำความผิดที่ประกอบการเกษตร หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดประกอบอาชีพค้าขายแผงลอย ร้านค้า การตรวจสอบรายได้ของบุคคลกลุ่มนี้สามารถกระทำได้โดยการนำสภาพเศรษฐกิจและสังคมแต่ละท้องที่มาใช้พิจารณา เช่น ทำเลที่ตั้งของร้านค้า เป็นต้น

ในกรณีของการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่มีรายได้ไม่แน่นอน ผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดให้แต่ละอำเภอเป็นผู้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยของแต่ละอาชีพที่มีในแต่ละอำเภอ โดยอำเภออาจทำงานร่วมกับสำนักงานสถิติจังหวัดที่มีหน้าที่เก็บสถิติรายรับรายจ่ายในแต่ละครัวเรือนอยู่แล้ว ซึ่งการจัดทำข้อมูลดังกล่าวควรจัดทำข้อมูลแบบจำแนกเป็นอาชีพแต่ละอาชีพอย่างชัดเจน เช่น ทุนความ แพทย์ที่มีคลินิกส่วนตัว เกษตรกรที่ปลูกพืชไร เกษตรกรที่ทำนา (คิดเป็นรายได้ต่อจำนวนไร่) เป็นต้น เพื่อที่ศาลจะได้้นำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยเหล่านี้มาใช้ประกอบการพิจารณาลงโทษปรับ และเพื่อตรวจสอบรายได้ที่ผู้กระทำความผิดรายงานต่อศาลว่ามีความถูกต้องหรือใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยที่หน่วยงานรัฐจัดทำขึ้นหรือไม่

3. ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ประกอบอาชีพ

กรณีของผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ประกอบอาชีพ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

3.1 ผู้ต้องโทษปรับที่เคยประกอบอาชีพ

กรณีของผู้ต้องโทษปรับกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่เคยประกอบอาชีพที่มีรายได้ที่แน่นอน แต่ปัจจุบันเป็นผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ เช่น ผู้ที่เกษียณอายุ เป็นต้น ในกรณีที่ผู้เกษียณอายุที่มีการรับเงินบำนาญ ผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้ถือว่าอยู่ในกลุ่มผู้ต้องโทษปรับที่มีรายได้แน่นอน ดังนั้นวิธีการตรวจสอบรายได้จึงใช้วิธีเดียวกับผู้ต้องโทษปรับที่มีรายได้แน่นอน

กรณีผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้รับเงินบำนาญ ให้กระทำการกำหนดเป็นตัวเลขที่ตายตัว และชัดเจนว่าผู้กระทำความผิดที่เคยประกอบอาชีพต่างๆเมื่ออยู่ในสภาพว่างงาน ให้ถือว่ามียาได้ต่อวันเพียงใด โดยกำหนดตัวเลขรายได้ต่อวันของแต่ละอาชีพให้แตกต่างกันออกไปตามแต่รายได้เฉลี่ยตามความเป็นจริงของอาชีพนั้นๆ¹¹

3.2 ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่เคยประกอบอาชีพ

ผู้ต้องโทษปรับกลุ่มนี้มักเป็นกลุ่มที่ดำรงชีพโดยอาศัยรายได้จากคู่สมรส ครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่ให้การอุปการะ เช่น พ่อบ้าน แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา ผู้ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งในต่างประเทศที่มีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ มีการกำหนดรายได้จากบุคคลกลุ่มนี้ด้วยการนำรายได้ของคู่สมรส หรือรายได้ของครอบครัวมาใช้พิจารณาค่าปรับ หรือบางประเทศมีการกำหนดอัตราค่าปรับขั้นต่ำขึ้น

ในกรณีของประเทศไทยที่เป็นสังคมเกษตรกรรม และเป็นสังคมที่ไม่ใช่รัฐสวัสดิการแบบหลายประเทศที่นำ day fine มาใช้ สิ่งที่เหมาะสมที่นำมาใช้คำนวณรายได้ของผู้กระทำความผิดกรณีผู้กระทำความผิดมีคู่สมรส คือ การนำรายได้ของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมาใช้พิจารณา เพราะ

¹¹ จาก การนำระบบการปรับโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดมาใช้ในประเทศไทย (น. 72). โดย ตะวัน กิรินวนันท์, 2557.

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทย มีการบัญญัติถึงสินสมรสไว้ อย่างชัดเจน ดังนั้นการนำรายได้ของกลุ่มธุรกิจหนึ่งมาพิจารณาเป็นรายได้ผู้กระทำความผิดจึงเป็น สิ่งที่เหมาะสม

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนักเรียน นักศึกษา การคำนวณรายได้ของผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้ควรมีการนำรายได้ของครอบครัว คือ บิดามารดา มาใช้พิจารณา เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 1564 “บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์” ดังนั้นในการนำรายได้ของครอบครัวมาใช้พิจารณาค่าปรับของบุคคลกลุ่มนี้จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด อีกทั้งในการนำรายได้ของครอบครัวมาใช้พิจารณาอาจส่งผลกระทบต่อบิดามารดาของผู้กระทำความผิดที่เป็นนักเรียน นักศึกษา จึงอาจส่งผลให้บิดามารดาที่มีบุตรอยู่ในความดูแลให้การสั่งสอน อบรม เลี้ยงดู และบุตรของตนไม่ให้ไปกระทำความผิดมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด ผู้วิจัยเชื่อว่ายังมีผู้กระทำความผิดจำนวนมากที่มีรายได้น้อย หรือไม่ประกอบอาชีพ แต่เป็นผู้ถือครองทรัพย์สินจำนวนมาก ดังนั้นในการพิจารณาอัตราโทษปรับโดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียว โทษปรับจะไม่สามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจกับบุคคลกลุ่มนี้ได้ ดังนั้นหากกำหนดให้ศาลมีอำนาจในการพิจารณาทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดประกอบกับรายได้ของผู้กระทำความผิด จะสามารถส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับบทลงโทษจากโทษปรับอย่างเหมาะสม

4.3.2. การหักค่าใช้จ่ายเพื่อกำหนดโทษปรับ day fine

ในการกำหนดรายได้ที่จะนำมาใช้คำนวณค่าปรับ day fine นั้น ในแต่ละประเทศมีการนำรายได้ของผู้กระทำความผิดมาหักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของผู้กระทำความผิด ภาระหนี้สิน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคคลที่อยู่ภายใต้การอุปการะของผู้กระทำความผิดออกก่อน ซึ่งการหักค่าใช้จ่ายในแต่ละประเทศมีอัตราที่แตกต่างกันออกไป เช่น ในสาธารณชนฟินแลนด์มีการหักค่าใช้จ่ายได้ ร้อยละ 40 ของรายได้ หรือบางประเทศมีการให้อำนาจศาลในการกำหนดดุลพินิจในการหักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงได้

ในส่วนของประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นว่าการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายของประชากรในประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งแบ่งแยกเป็นค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทของแต่ละอาชีพอย่างชัดเจน เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและการสื่อสาร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ค่าภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เป็นต้น จากข้อมูลเหล่านี้ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาและคำนวณ ผู้วิจัยเห็นว่าส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นที่สามารถหัก

ค่าใช้จ่ายได้ของประเทศไทยเทียบเคียงกับต่างประเทศ มีอัตราถึงร้อยละ 50 ของรายได้ต่อวันของประชากรทั่วไป ดังนั้นเพื่อความเหมาะสมโดยอ้างอิงจากสถิติในประเทศไทย และความเป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการปฏิบัติของศาล ควรมีการหักค่าใช้จ่ายสำหรับผู้กระทำความผิดในประเทศไทย ได้ถึง ร้อยละ 50 ของรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ

4.3.3. วิเคราะห์ความผิดที่ควรนำโทษปรับ day fine มาใช้ลงโทษ

สำหรับการนำโทษปรับ day fine มาปรับใช้ในประเทศไทย มีงานวิจัยของอาจารย์ณรงค์ ใจหาญ และคณะ ได้ทำเสนอแนะไว้ว่า ควรมีการยกเลิกโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแต่ละมาตรา และกำหนดโทษปรับ day fine แทน เพราะโทษปรับที่จะสามารถส่งผลกระทบต่อการยับยั้งการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดได้ ต้องเป็นโทษปรับที่มีผลต่อเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ดังนั้นโทษปรับจึงควรปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางการเงินของผู้กระทำความผิด เพราะหากค่าปรับมีอัตราน้อยเกินไป หรือมากเกินไปอาจไม่ทำให้เกิดผลต่อการยับยั้งการกระทำความผิดได้ การกำหนดอัตราโทษปรับไม่จำเป็นต้องกำหนดอัตราโทษปรับไว้ตายตัว ควรกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาล โดยนำความร้ายแรงในการกระทำความผิดและรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้ในการพิจารณา อีกทั้งควรกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าโทษปรับควรกำหนดไว้เพื่อใช้แทนที่โทษจำคุก หรือกำหนดโทษปรับไว้เพื่อเป็นโทษที่ใช้ควบคู่ไปกับโทษจำคุก เพราะประมวลกฎหมายอาญามีการกำหนดให้ศาลสามารถนำโทษปรับมาใช้ได้หลากหลาย โดยบัญญัติไว้ทั้งคำว่า “และ” หรือคำว่า “หรือ” ซึ่งการกำหนดให้ใช้โทษปรับควบคู่กับโทษจำคุกควรนำมาใช้เฉพาะกรณีที่เป็นความผิดที่เป็นกรณีพิเศษเท่านั้น เช่น โทษจำคุกที่กำหนดไว้เกิน 10 ปี ไม่ควรมีโทษปรับ เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับหลักการกำหนดโทษปรับในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐฝรั่งเศส¹²

ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย ควรมีการกำหนดอย่างชัดเจนว่านำ day fine มาใช้แทนที่การลงโทษจำคุก โดยบัญญัติให้มีการนำ day fine มาใช้ลงโทษแทนที่โทษจำคุกในความผิดที่กฎหมายอาญาบัญญัติให้มีการจำคุกไม่เกิน 5 ปี ในกรณีดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมองว่าในบทบัญญัติของการรอกการกำหนดโทษ หรือการรอกการลงโทษ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับเนื้อกลับตัวแก้ไขเป็นพลเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต ยังบัญญัติให้ดุลพินิจศาลสามารถรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ ในคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ซึ่งผู้วิจัยมองว่ากรณีของการลงโทษปรับที่ส่วนใหญ่มักมีแนวคิดว่าการลงโทษปรับจะนำมาใช้ลงโทษกับกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สมควรได้รับ

¹² ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 290-291). เล่มเดิม.

การลงโทษจำคุก โดยต่างประเทศมักนำโทษปรับมาใช้ลงแก่การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือการกระทำความผิดทางอาญาเพียงเล็กน้อย ดังนั้นการนำโทษปรับ day fine มาบัญญัติใช้แทนที่การลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสม

นอกจากนี้ควรมีการกำหนดประเภทของความผิดเช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส กล่าวคือ แบ่งประเภทความผิดออกเป็น 3 ระดับ คือ ความผิดลหุโทษ ความผิดที่มีโทษระดับกลาง และความผิดที่มีความร้ายแรง โดยบัญญัติให้มีการนำ day fine มาใช้ในความผิดที่มีโทษระดับกลาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจำคุกไม่เกิน 10 ปี¹³ โดยกำหนดให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำคุก หรือโทษปรับ day fine อย่างไรก็ตามในการนำโทษปรับ day fine มาบังคับใช้ในประเทศไทย ควรมีการกำหนดจำนวนวันที่จะปรับขั้นต่ำและสูงสุดไว้ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาจำนวนค่าปรับมีอัตราสูงเกินไปเช่นเดียวกับที่หลายประเทศเคยประสบ ซึ่งจำนวนวันที่จะปรับจากการอ้างอิงจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐฝรั่งเศส ควรบัญญัติไม่ต่ำกว่า 5 วันปรับ และสูงสุดไม่เกิน 360 วันปรับ¹⁴

ในส่วนของโทษปรับในความผิดเล็กน้อย หลายประเทศ เช่น สาธารณฟินแลนด์ ราชอาณาจักรสวีเดน มีกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการสามารถลงโทษปรับได้ ซึ่งส่วนมากมักจะกำหนดเป็นโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ในส่วนนี้ผู้วิจัยมองว่าสอดคล้องกับประเทศไทยที่บัญญัติให้พนักงานสอบสวนสามารถเปรียบเทียบปรับในความผิดลหุโทษได้ ซึ่งหากพนักงานสอบสวนมีการเปรียบเทียบปรับแล้วถือว่าคดีเลิกกัน อีกทั้งประเทศไทยมีการแก้ไขอัตราโทษปรับในความผิดลหุโทษ คือปรับตั้งแต่ 1,000 ถึง 10,000 บาท ผู้วิจัยมองว่าเป็นอัตราค่าปรับที่กฎหมายกำหนดไว้ที่เหมาะสมแล้ว ดังนั้นในส่วนของโทษปรับในความผิดลหุโทษซึ่งส่วนใหญ่เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง การลงโทษตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เช่นเดิมเหมาะสมแล้ว

4.3.4 วิเคราะห์การเตรียมตัวการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย

ถึงแม้โทษปรับ day fine จะมีการนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดในหลายประเทศมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แต่สำหรับประเทศไทยถือเป็นการลงโทษรูปแบบใหม่ ดังนั้นในการนำโทษปรับดังกล่าวมาปรับใช้จึงต้องมีการศึกษาอย่างละเอียด และอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานรัฐใน

¹³ การนำระบบการปรับโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดมาใช้ในประเทศไทย (น. 79). เล่มเดิม.

¹⁴ ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา (รายงานผลการวิจัย) (น. 291). เล่มเดิม.

การเตรียมตัวเพื่อนำโทษปรับ day fine มาใช้ ซึ่งในการเตรียมตัวใช้โทษปรับต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐดังนี้

1. สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานแรกที่มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในแต่ละปี ซึ่งแต่ละจังหวัดจะมีการเก็บสถิติข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายของประชากรในจังหวัดของตนเป็นประจำทุกปี โดยปกติในการเก็บข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีการแบ่งแหล่งที่มาของรายได้ตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 ผู้ถือครองทำการเกษตร การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน
- 1.2 ผู้ถือครองทำการเกษตร การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่วนใหญ่เช่าที่ดิน/ ทำฟรี
- 1.3 ผู้ทำการประมง ป่าไม้ ล่าสัตว์ หาของป่าและ บริการทางการเกษตร
- 1.4 ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร
- 1.5 ผู้จัดการ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ
- 1.6 คนงานเกษตร ป่าไม้ และประมง
- 1.7 คนงานด้านการขนส่งและงานพื้นฐาน
- 1.8 เสมียน พนักงานขาย และให้บริการ
- 1.9 ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ก่อสร้าง และเหมืองแร่
- 1.10 ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ (เช่น บำเหน็จ บำนาญ เงินช่วยเหลือจากได้จากทรัพย์สิน)

สำนักงานสถิติแห่งชาติจะเป็นผู้มีบทบาทมากในกรณีที่ต้องโทษปรับมีรายได้ที่ไม่แน่นอน กล่าวคือ เป็นผู้ที่ไม่มีรายงานการเสียภาษีที่ชัดเจน ดังนั้นข้อมูลจากสำนักงานสถิติจึงเป็นสิ่งที่ต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาโทษปรับ

หากมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย สำนักงานสถิติในแต่ละจังหวัดจะต้องจัดทำกรเก็บสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายของประชากรในท้องที่ที่ตนรับผิดชอบอย่างละเอียดยิ่งขึ้น กล่าวคือ จากเดิมที่สำนักงานสถิติแบ่งแหล่งที่มาของรายได้ตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็น 10 กลุ่ม ควรจะมีการแบ่งแหล่งที่มาของรายได้ในจังหวัดท้องที่ของตนตามจริง เช่น มีการสำรวจสถิติรายได้และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาชีพทนายความ แพทย์ที่มีคลินิกนอกเวลา หรือแม้แต่ผู้ถือครองทำการเกษตรควรมีการเก็บรายได้และค่าใช้จ่ายโดยแบ่งเป็นต่อไร่ เป็นต้น เพื่อข้อมูลเหล่านี้จะถูกลำเอียงนำมาใช้ประกอบการตรวจสอบของศาลว่ารายได้ของผู้กระทำ

ความคิดที่ได้รายงานต่อพนักงานสอบสวนและศาล เป็นข้อมูลที่มีความถูกต้องหรือไม่ ดังนั้นในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลร้องขอเอกสารเกี่ยวกับการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในแต่ละปี สำนักงานสถิติของแต่ละจังหวัดมีหน้าที่ต้องส่งให้แก่พนักงานสอบสวนหรือศาลเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการลงโทษปรับ day fine

2. พนักงานสอบสวน

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นสอบสวนฟ้องร้อง มีพนักงานสอบสวนเป็นผู้สอบสวนข้อเท็จจริงและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ดังนั้นหากมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย พนักงานสอบสวนต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด โดยการตรวจสอบจากการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิด ซึ่งคำถามในการสัมภาษณ์จะประกอบไปด้วยข้อมูลทางการเงิน สภาพความเป็นอยู่ และจำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะของผู้กระทำความผิด

ในกรณีการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับรายได้ของผู้กระทำความผิด สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือหน่วยงานรัฐควรจัดทำแบบฟอร์มการสัมภาษณ์ข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดให้แก่พนักงานสอบสวนทั่วประเทศได้ใช้ เพื่อเป็นบรรทัดฐานเดียวกันและง่ายต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลในแบบฟอร์มการสัมภาษณ์จะประกอบไปด้วย อาชีพ รายได้ ทรัพย์สิน ภาระหนี้สิน สถานภาพการสมรส จำนวนผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปการะ และสภาพความเป็นอยู่ เป็นต้น

นอกจากนี้พนักงานสอบสวนยังมีอำนาจออกหมายเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทางการเงินของผู้กระทำความผิดจากสถาบันทางการเงิน หรือหลักฐานการเสียภาษีของผู้กระทำความผิดจากกรมสรรพากร ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่ไม่มีฐานข้อมูลการเสียภาษี พนักงานสอบสวนต้องทำการตรวจสอบข้อมูลจากสภาพพื้นที่ประกอบอาชีพของผู้กระทำความผิด

3. พนักงานอัยการ

พนักงานอัยการจะทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด โดยเมื่อได้ข้อเท็จจริงที่ครบถ้วน (ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล) ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ขอให้ศาลลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด โดยอาศัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิด หลักการ และเหตุผลต่างๆ ในสำนวนการสอบสวน

4. กรมสรรพากร

กรมสรรพากรมีหน้าที่จัดเก็บภาษีจากฐานรายได้และฐานการบริโภคในประเทศ ดังนั้นในการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร จะทำให้มีข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของประชาชน หากมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย กรมสรรพากรจะเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ประเมินรายได้ของ

ประชาชนตามหลักเกณฑ์ในทางภาษีอากร และจัดเก็บข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับการเสียภาษีของประชาชน อีกทั้งกรมสรรพากรจะต้องทำหน้าที่ประเมินรายได้ของประชาชนให้ถูกต้องกับความเป็นจริง

ดังนั้นหากมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ กรมสรรพากรมีหน้าที่ต้องจัดทำเอกสารทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเสียภาษีของประชาชนเพื่อส่งมอบให้แก่พนักงานสอบสวนหรือศาล ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลร้องขอ เพื่อให้ศาลได้นำข้อมูลเหล่านั้นไปพิจารณาประกอบการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดต่อไป

อย่างไรก็ตาม ควรมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้อำนาจของพนักงานสอบสวนหรือศาลสามารถเรียกเอกสารทางการเงินของผู้กระทำความผิดจากสรรพากรได้ เพราะกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในประเทศไทยปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดบัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนหรือศาลสามารถเรียกข้อมูลทางการเงินจากกรมสรรพากรเพื่อประกอบการพิจารณาคดี หรือเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้

5. สถาบันทางการเงิน

สถาบันทางการเงิน เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลธุรกรรมทางการเงินของลูกค้า มีบันทึกการทำรายการฝากเงินและถอนเงินของลูกค้า ดังนั้นในการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย สถาบันทางการเงินจะเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายได้ของผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น ค้าขาย ซึ่งผู้กระทำความผิดเหล่านี้มักไม่พบบันทึกการเสียภาษี แต่มักพบความเคลื่อนไหวทางการเงินจากบัญชีธนาคาร ดังนั้นสถาบันทางการเงินเหล่านี้จะต้องเป็นผู้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเงินของลูกค้า เพื่อส่งมอบให้แก่พนักงานสอบสวนหรือศาล ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลร้องขอ

6. เจ้าพนักงานศาล

เนื่องจากเดิมวิธีปฏิบัติในกรณีชำระค่าปรับ คือ ผู้ต้องโทษปรับต้องมาชำระค่าปรับต่อเจ้าพนักงานศาลผู้มีหน้าที่ในการจัดเก็บค่าปรับ เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน อีกทั้งมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2559 ที่บัญญัติให้เจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับเพื่อใช้ค่าปรับ และเดิมทีในทางปฏิบัติผู้ที่มีหน้าที่รับชำระค่าปรับในศาล คือ เจ้าพนักงานศาล ดังนั้นหากประเทศไทยมีการนำโทษปรับ day fine มาบังคับใช้ ควรมีการบัญญัติหน้าที่เพิ่มเติมให้กับเจ้าพนักงานศาลเหล่านี้ที่มีการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการชำระค่าปรับอยู่แล้ว เช่น เป็นผู้ติดตามการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดแต่ละราย หากผู้กระทำความผิดรายใดไม่ชำระค่าปรับในกำหนด

ระยะเวลา ก็ดำเนินการทวงไปยังผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับก็ทำหน้าที่ดำเนินการบังคับคดี เป็นต้น

7. ศาล

หน้าที่หลักของศาลหรือผู้พิพากษา คือหน้าที่ในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งหากมีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย ศาลจะต้องได้รับการอบรม เรียนรู้ และทำความเข้าใจกับระบบการลงโทษปรับ day fine เนื่องจากรูปแบบเดิมของโทษปรับคือ โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ศาลจะพิจารณาจากความร้ายแรงในการกระทำความผิดเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น โดยไม่นำปัจจัยอื่นมาใช้ในการประกอบการพิจารณา แต่โทษปรับ day fine ศาลจะต้องนำรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้ในการประกอบการพิจารณาค่าปรับ ดังนั้นศาลต้องเรียนรู้ในการหารายได้ที่แท้จริง หรือประเมินรายได้ของผู้กระทำความผิดโดยดูจากสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด และข้อเท็จจริงส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดประกอบการพิจารณาด้วย เช่น ประวัติการทำงาน ประวัติการศึกษา ประวัติทางการเงิน และภูมิหลังของผู้กระทำความผิด เป็นต้น

อีกทั้งศาลยังต้องเรียนรู้ถึงการกำหนดจำนวนวันที่จะปรับเพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดในแต่ละฐาน โดยในกรณีนี้อาจมีข้อดี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนวันที่จะปรับของศาล ซึ่งกำหนดขึ้นมาเพื่อให้ศาลมีแนวทางในการกำหนดจำนวนวันที่จะปรับไปในแนวเดียวกัน และเพื่อไม่ให้ศาลลงโทษโดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาล ศาลจะเป็นผู้ที่ตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด โดยการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดโดยดูข้อมูลที่ได้รับจากพนักงานสอบสวนมาประกอบการสัมภาษณ์ หากศาลมีข้อสงสัยในข้อมูลทางการเงิน ศาลมีอำนาจที่จะให้ผู้กระทำความผิดส่งหลักฐานทางการเงินของตนต่อศาล หรือให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบข้อมูลของผู้กระทำความผิดเพิ่มเติม หรือดูข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติเพื่อประเมินรายได้ของผู้กระทำความผิด หรือร้องขอเอกสารทางการเงินจากกรมสรรพากรหรือสถาบันทางการเงิน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดค่าปรับ เมื่อศาลทราบข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่แน่ชัด ศาลจึงสามารถคำนวณค่าปรับของผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่ศาลตรวจสอบพบว่าผู้กระทำความผิดมีการรายงานข้อมูลทางการเงินของตนอันเป็นเท็จหรือคลาดเคลื่อนต่อศาล ศาลมีหน้าที่ต้องลงโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) และลงโทษผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137 ฐานความผิดเบิกข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน และตามมาตรา 177 ฐานเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล

4.3.5 วิเคราะห์มาตรการลงโทษผู้ต้องโทษปรับที่รายงานข้อมูลทางการเงินคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

เนื่องจากการกำหนดค่าปรับตามโทษปรับ day fine อาศัยข้อมูลทางการเงินจากผู้กระทำความผิดเป็นหลัก ดังนั้นการตรวจสอบและมาตรการลงโทษการรายงานข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่ให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำ

ถึงแม้ว่าจะมีขั้นตอนการสอบถามข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นศาล อีกทั้งศาลยังมีอำนาจในการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดจากกรมสรรพากร และสถาบันทางการเงิน แต่วิธีการเหล่านี้อาจไม่เพียงพอเนื่องจากการเสียหายในประเทศไทยยังพบปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี และหากให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้รายงานข้อมูลรายได้ด้วยตนเองอาจมีการรายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ดังนั้นหากนำข้อมูลในส่วนนี้มาใช้ในการพิจารณาอาจเป็นข้อมูลที่ไม่เพียงพอหรืออาจเชื่อถือไม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการหารายได้ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดซึ่งประกอบหลักในการคำนวณค่าปรับให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ศาลใช้วิธีการลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) ซึ่งวิธีการลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) เป็นการลงโทษปรับในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการรายงานรายได้ที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ตรงจากความเป็นจริง ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในการรายงานข้อมูลทางการเงินที่บิดเบือนหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง และเพื่อประสิทธิภาพในการลงโทษเพื่อความหลากหลาย โดยขั้นตอนของวิธีการลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) คือ ผู้ต้องโทษปรับจะต้องเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของตนให้ศาลทราบ ซึ่งศาลจะตรวจสอบบัญชีหรือสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงความน่าจะเป็นในข้อมูลด้านการเงินของผู้ต้องโทษปรับ หากผู้ต้องโทษปรับถูกจับได้ว่ารายงานข้อมูลของตนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงต่อศาล ผู้ต้องโทษปรับจะถูกลงโทษ

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) แบ่งเป็น 2 แนวคิด ดังนี้ แนวคิดแรก คือ โทษปรับลำดับรองในอัตราตายตัว (fixed secondary fines) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดทุกคนที่รายงานข้อมูลทางการเงินของตนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งที่รายได้ของผู้กระทำความผิดและความร้ายแรงในการรายงานข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดแต่ละคนต่างกัน ซึ่งมาตรการลงโทษดังกล่าวนี้เป็นการขัดต่อประสิทธิภาพของการลงโทษเพื่อข่มขู่ เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยจะได้รับการป้องปรามต่ำกว่าผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจน อีกทั้งการลงโทษเพื่อข่มขู่เป็นสิ่งที่ไม่มีประสิทธิผลและไม่สำคัญเพราะโทษปรับไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงให้มีความรุนแรงการรายงานข้อมูลทางการเงินที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพในการลงโทษ จึงมีแนวคิดที่สอง คือ โทษปรับ day fine ลำดับรอง

(secondary day-fine) โดยวิธีการคำนวณค่าปรับลำดับรอง คือ การนำรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ ซึ่งกำหนดไว้เช่นเดียวกับการต้องโทษปรับ day fine ในครั้งแรก แต่เป็นรายได้ที่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับความจริงหลังจากที่มีการตรวจสอบแล้ว มาคูณกับจำนวนวันที่จะปรับ ซึ่งจะกำหนดจากการนำร้อยละของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริงคูณกับจำนวนวันที่จะปรับในครั้งแรก

ตัวอย่าง: นาย ก. มีรายได้วันละ 1,000 บาท ต้องโทษปรับในฐานความผิดที่กำหนดจำนวนวันที่จะปรับไว้ 200 วันปรับ ดังนั้นหากนาย ก. ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของตนตามความเป็นจริง นาย ก. จะต้องชำระค่าปรับ ดังนี้

รายได้ 1,000 บาท ต่อวัน หักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อวัน ร้อยละ 50 ดังนั้น รายได้ที่นำมาใช้คำนวณค่าปรับเท่ากับ 500 บาท

$$500 \text{ บาท} \times 200 \text{ วันปรับ} = 100,000 \text{ บาท}$$

หากนาย ก. ให้ข้อมูลอันเป็นเท็จว่าตนมีรายได้ต่อวันเพียง 800 บาท ดังนั้นรายได้ที่นำมาใช้คำนวณค่าปรับของนาย ก. คือ 400 บาท

$$400 \text{ บาท} \times 200 \text{ วันปรับ} = 80,000 \text{ บาท}$$

ดังนั้น นาย ก. รายงานข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของตนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไป 20,000 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20 ของรายได้ที่แท้จริง ดังนั้นนาย ก. ต้องถูกลงโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) ดังนี้

$$500 \text{ บาท} \times (200 \text{ วันปรับ} \times 20) = 2,000,000 \text{ บาท}$$

จะเห็นได้ว่าค่าปรับดังกล่าวนี้เป็นเสมือนการปรับ 2 ครั้ง ครั้งแรกคือค่าปรับจริงที่เดิมผู้กระทำความผิดต้องชำระอยู่แล้ว ส่วนครั้งที่สองคือค่าปรับจากการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ดังนั้นภายใต้โครงสร้างของการพิพากษา ลงโทษปรับ day fine ผู้กระทำความผิดต้องเผชิญการเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างค่าปรับที่สูงในครั้งแรกหรือค่าปรับที่สูงในครั้งที่สอง กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดตัดสินใจรายงานรายได้ของตนที่ตรงกับความเป็นจริง ค่าปรับในครั้งแรกก็จะสูง และค่าปรับในครั้งที่สองมีความเป็นไปได้เท่ากับศูนย์ ในทางกลับกันถ้าผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลรายได้ของตนคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง ก็เสี่ยงที่จะโดนตรวจสอบข้อมูลทางการเงินและถูกปรับในครั้งที่สอง โดยจำนวนค่าปรับครั้งที่สองขึ้นอยู่กับจำนวนค่าปรับในครั้งแรก

4.3.6 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เปรียบเทียบโทษปรับ day fine

จากการศึกษาถึงแนวคิดและการนำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) และโทษปรับ day fine ไปปฏิบัติ พบว่าระบบของโทษปรับมีข้อดีข้อเสียอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

1. ในการนำโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เปรียบเทียบ โทษปรับ day fine มาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด จะเห็นได้ว่าโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ส่งผลดีต่อกระบวนการพิจารณาคดี เพราะมีการความร้ายแรงของการกระทำความผิดมาใช้พิจารณาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียว แต่โทษปรับ day fine ต้องพิจารณาจากความร้ายแรงของการกระทำความผิดและรายได้ของผู้กระทำความผิด ดังนั้นในการพิจารณาคดีเพื่อลงโทษปรับผู้กระทำความผิด โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) จะสามารถกระทำได้สะดวก รวดเร็วกว่า

2. โทษปรับ day fine มีต้นทุนในการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิด กล่าวคือ รัฐต้องมีค่าใช้จ่ายในการให้ได้ว่าซึ่งข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด เช่น รัฐต้องจ้างหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้กระทำความผิด ประกอบกับรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอบรมเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิด ในทางกลับกันโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ไม่มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ เพราะการลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดไม่มีข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประกอบการพิจารณา

3. โทษปรับ day fine สามารถกระตุ้นให้ผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อยหรือฐานะยากจนเกิดแรงจูงใจในการกระทำความผิดมากขึ้น โดยเฉพาะความผิดที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ เนื่องจากมีการนำรายได้ผู้กระทำความผิดมาใช้คำนวณค่าปรับ ดังนั้นผู้กระทำความผิดที่มีรายได้น้อย ก็ต้องชำระค่าปรับน้อย ดังนั้นหากผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับมีมากกว่าอัตราค่าปรับ ก็จะก่อให้เกิดผู้กระทำความผิดกระทำความผิด ในทางกลับกันหากอัตราค่าปรับเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่จะได้รับตามโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) บัญญัติไว้สูง ผู้กระทำความผิดจะเกิดการไตร่ตรองในการกระทำความผิด

4. ในการจัดเก็บค่าปรับ เนื่องจากโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) มีการพิจารณาความร้ายแรงของการกระทำความผิดเพื่อกำหนดค่าปรับเพียงอย่างเดียว และศาลมีอำนาจลงโทษปรับในอัตราที่ไม่ต่ำกว่าและไม่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นในการลงโทษปรับจึงไม่มีการพิจารณาความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดแต่ละราย จึงส่งผลให้

ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนหรือรายได้น้อยไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ต้องรับโทษกักขังหรือจำคุกแทนค่าปรับ ในทางกลับกันโทษปรับ day fine มีการนำรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้พิจารณาการลงโทษปรับด้วย จึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดส่วนมากสามารถชำระค่าปรับได้ รัฐจึงสามารถจัดเก็บค่าปรับได้เพิ่มมากขึ้น

5. ในการยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ที่มีฐานะดี อัตราค่าปรับที่บัญญัติอยู่ในรูปแบบของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ส่วนใหญ่มักไม่ค่อยได้รับการแก้ไขให้เป็นไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน และกาลเวลา ดังนั้นอัตราค่าปรับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายจึงค่อนข้างต่ำสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะดี ในทางกลับกันโทษปรับ day fine มีการนำรายได้ของผู้กระทำความผิดมาใช้พิจารณา จึงส่งผลให้ผู้ที่มีฐานะดีต้องเสียค่าปรับจำนวนมาก จึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึกเจ็บปวด และไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ

6. โทษปรับ day fine ก่อให้เกิดรายได้เข้ารัฐมากกว่าโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เนื่องจากรัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องขังที่มาจากกรณีโทษกักขังหรือโทษจำคุกแทนค่าปรับ

7. โทษปรับ day fine ก่อให้เกิดความเสมอภาคในการลงโทษมากกว่าโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เพราะผู้กระทำความผิดฐานความผิดเดียวกันแต่มีฐานะหรือรายได้ที่ต่างกัน ต้องชำระค่าปรับที่ต่างกัน แต่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการลงโทษปรับที่เท่าเทียมกัน

ถึงแม้โทษปรับแต่ละระบบจะมีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่สิ่งที่สำคัญการลงโทษปรับคือต้องคำนึงผลกระทบของตัวผู้กระทำความผิดที่ได้รับจากบทลงโทษเป็นสำคัญ เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อระยะยาวในอนาคต กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดไม่ว่ามีสถานทางเศรษฐกิจอย่างไรก็ตาม ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการลงโทษปรับ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเจ็บปวด ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ในขณะที่บุคคลอื่นที่คิดจะกระทำความผิดจะเริ่มไตร่ตรองในผลกระทบที่ตนจะได้รับจากบทลงโทษ ซึ่งผลเหล่านี้คือวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่แท้จริง

4.4. วิเคราะห์มาตรการภายหลังการไม่ชำระค่าปรับ

ในกรณีที่ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับในระยะเวลาที่กำหนด กล่าวคือ 30 วันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา เดิมในประเทศไทยมีมาตรการยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดชำระแทนค่าปรับ การกักขังแทนค่าปรับ และการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์แทนค่าปรับ แต่ภายหลังมีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับให้

สามารถอายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับได้ โดยให้เจ้าหน้าที่ศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการบังคับคดี และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับ อีกทั้งในการแก้ไขกฎหมายครั้งนี้ยังได้เปลี่ยนอัตราการกักขังแทนค่าปรับจาก 200 บาทต่อวันเป็น 500 บาทต่อวันอีกด้วย ในการกักขังผู้ที่ไม่ชำระค่าปรับกฎหมายบัญญัติห้ามกักขังเกิน 1 ปี เว้นแต่กรณีที่เป็นกรณีสืบตั้งตั้งแต่ 200,000 ขึ้นไป ศาลสามารถสั่งกักขังมากกว่า 1 ปีได้แต่ต้องไม่เกิน 2 ปี ส่วนในกรณีการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์แทนค่าปรับในไทยนั้น ศาลจะปฏิบัติตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนแปลงสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ไม่ว่าผู้ต้องโทษปรับที่ผิดนัดชำระค่าปรับจะทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์ประเภทใดก็ตามระเบียบดังกล่าวนี้ก็บัญญัติระยะเวลาของการทำงานของผู้ต้องโทษปรับไม่ควรเกิน 6 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนในประเทศต่างๆที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในส่วนใหญ่มิมีมาตรการลงโทษผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับด้วยการลงโทษจำคุกแทนค่าปรับ โดยในการปฏิบัติประเทศอังกฤษศาลจะออกหมายเรียกผู้ต้องโทษปรับมายังศาลเมื่อครบกำหนดในการชำระค่าปรับแล้ว เพื่อนำมาไต่สวนและพิจารณาว่าจะลงโทษจำคุกแทนค่าปรับหรือใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อลงโทษหรือศาลอาจอนุญาตให้เลื่อนวันชำระค่าปรับ ซึ่งหากผู้ต้องโทษปรับยังผิดนัดชำระค่าปรับในวันที่ศาลมีคำสั่งให้เลื่อนได้ ศาลจะมีคำสั่งลงโทษจำคุกแทนค่าปรับทันที ส่วนราชอาณาจักรสวีเดน สาธารณรัฐฟินแลนด์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสหรัฐอเมริกาที่มีการใช้โทษปรับ day fine ก็มีมาตรการลงโทษผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับด้วยการลงโทษจำคุกแทนค่าปรับเช่นกัน โดยในระบบโทษปรับ day fine มีการกำหนดจำนวนวันที่จะต้องชำระค่าปรับ (amount of day) กล่าวคือ จำนวนวันดังกล่าวขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิดในแต่ละฐานความผิด โดยจำนวนวันบ่งบอกถึงจำนวนวันที่ผู้ต้องโทษปรับถูกนำมาใช้คำนวณค่าปรับ และหากไม่ชำระค่าปรับก็ต้องถูกจำคุกแทนค่าปรับตามจำนวนวันที่กำหนด ซึ่งในราชอาณาจักรสวีเดน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสหรัฐอเมริกา จะถือว่าวันที่จะต้องชำระค่าปรับ (amount of day) 1 วัน เท่ากับโทษจำคุก 1 วัน ส่วนในสาธารณรัฐฟินแลนด์ถือเอาจำนวนวันที่ต้องชำระค่าปรับ (amount of day) 2 วัน เท่ากับโทษจำคุก 1 วัน นอกจากนี้สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเท่านั้นที่บัญญัติถึงมาตรการลงโทษผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับด้วยการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์แทนค่าปรับได้ โดยถือเอาวันที่จำต้องชำระค่าปรับ (amount of day) 1 วัน เท่ากับการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์ 6 ถึง 8 ชั่วโมง ส่วนสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีมาตรการลงโทษผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับด้วยการยึดทรัพย์สินแทนค่าปรับ ซึ่งวิธี

ปฏิบัติหากค่าปรับครบกำหนดชำระแต่ผู้ต้องโทษปรับยังไม่มาชำระ เจ้าหน้าที่การคลังจะออกจดหมายเตือนให้มาชำระค่าปรับ โดยหนังสือเตือนนั้นเจ้าหน้าที่การคลังจะขยายเวลาชำระค่าปรับให้ หากผู้ต้องโทษปรับยังไม่มาชำระค่าปรับอีก เจ้าหน้าที่การคลังจะทำการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ แต่ในกรณีที่ค่าปรับมีจำนวนสูงกว่า 2,000 ยูโร เจ้าหน้าที่การคลังมีหน้าที่แจ้งไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการแจ้งผู้พิพากษาฝ่ายตัดสินโทษให้ลงโทษจำคุกแทนค่าปรับ ในมาตรการลงโทษผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับในประเทศไทย โดยวิธีปฏิบัติศาลจะไม่นำการยึดทรัพย์สินมาใช้เนื่องจากก่อนมีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาไม่มีการบัญญัติถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีอย่างชัดเจน และไม่มีหน่วยงานที่เป็นผู้แจ้งถึงการครบกำหนดการชำระค่าปรับ ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติและเป็นมาตรการที่ได้ผลในการบังคับคดี ศาลจึงเลือกใช้วิธีการกักขังแทนค่าปรับ อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติถึงวิธีการบังคับค่าปรับว่าต้องเป็นเงินที่เหลือจากการชำระหนี้อย่างอื่นเสียก่อน ซึ่งกรณีที่ไม่มีเงินเหลือจากการชำระหนี้ เท่ากับว่าศาลไม่สามารถยึดทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับได้ ทำให้เสียเวลาในการยึดทรัพย์สินและศาลต้องกลับมาใช้วิธีการกักขังแทนค่าปรับอีก นอกจากนี้ วิธีการกักขังที่ปฏิบัติกันในประเทศไทย ถึงแม้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 จะบัญญัติให้ผู้ต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีดำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน แต่วิธีปฏิบัติจริงประเทศไทยกลับไม่สามารถหาสถานที่ ที่จะใช้กักขังสำหรับผู้ต้องโทษในคดีดังกล่าวได้ กระทรวงยุติธรรมจึงกำหนดให้แยกสถานที่ส่วนหนึ่งของในเรือนจำทั้งประเทศเป็นสถานที่กักขังแยกออกต่างหากจากที่ควบคุมผู้ต้องขังแต่ก็ยังคงอยู่ในเรือนจำเช่นเดิม จึงเป็นการนำผู้ต้องโทษกักขังที่ไม่ชำระค่าปรับ ไปกักขังร่วมกับนักโทษในเรือนจำ ซึ่งผิดวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับ เนื่องจากมาตรการกักขังแทนค่าปรับไม่ใช่โทษจำคุก แต่เพื่อบังคับเอาจากค่าปรับเท่านั้น ดังนั้นวิธีปฏิบัติในการกักขังแทนค่าปรับของประเทศไทยไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบังคับใช้กฎหมาย เพราะระดับของการกระทำความผิดที่สมควรได้รับโทษจำคุกกับโทษปรับนั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะแก้ไขบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับบังคับโทษปรับแล้ว แต่ผู้วิจัยเชื่อว่าศาลจะนำวิธีปฏิบัติเช่นเดิมมาใช้ในการลงโทษ เนื่องจากค่าปรับที่บัญญัติในแต่ละฐานความผิดบัญญัติตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด และประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงมีรายได้น้อย ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับตามที่ศาลกำหนดได้ อีกทั้งผู้ต้องโทษปรับอาจไม่มีทรัพย์สินให้ยึดหรือสิทธิเรียกร้องให้อายัดได้ ทำให้ศาลต้องใช้วิธีการกักขังแทนค่าปรับเช่นเดิม

4.5 วิเคราะห์การรอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษไว้

ในประเทศไทยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของการรอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษไว้ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2559 มาตรา 56 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้นไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีกโดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษาโดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งจากการศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลไทยที่ใช้ในการรอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้พบว่าไม่มีการกำหนดการรอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษสำหรับโทษปรับแต่มีกรณีที่ศาลมีคำสั่งลงโทษจำคุกและปรับผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลได้กำหนดให้มีรอกการลงโทษไว้ ผู้วิจัยมองว่า คำพิพากษาดังกล่าวเสมือนหนึ่งว่าผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษจำคุกและโทษปรับในทุกกรณี แต่ในทางปฏิบัติศาลมักพิพากษาให้มีแต่การรอกการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยมีกำหนดระยะเวลาในโทษจำคุก และพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดเสียค่าปรับในคราวเดียวกัน โดยไม่มีการรอกการลงโทษปรับแต่อย่างใด ซึ่งผู้วิจัยไม่อาจก้าวล่วงดุลพินิจศาลได้ว่าทำไมไม่กำหนดการรอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษในโทษจำคุกและโทษปรับไปในคราวเดียวกัน ทำให้เห็นได้ว่าโทษปรับที่กฎหมายบัญญัติไว้สามารถรอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษได้ กลับไม่ถูกหยิบยกมาใช้ให้ตรงกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ ส่วนประเทศอื่นที่ผู้วิจัยทำการศึกษาจากสาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่พบว่ามี การบัญญัติถึงการรอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษไว้แต่อย่างใด ซึ่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดให้ศาลสามารถรอกการลงโทษปรับได้ทั้งในการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงและไม่ร้ายแรง แต่ได้กำหนดอัตราของเพดานค่าปรับไว้ กล่าวคือ ศาลสามารถกำหนดการรอกการลงโทษปรับได้ในกรณีที่อัตราค่าปรับไม่เกิน 60,000 ยูโร

จากบทบัญญัติเกี่ยวกับการรอกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอการลงโทษที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมองว่าเป็นผลดีต่อผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับ เนื่องจากการลงโทษจำคุกซึ่งเป็นโทษที่ร้ายแรงกว่า กฎหมายยังกำหนดให้สามารถรอกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดได้ แต่โทษปรับซึ่งเป็นโทษที่ใช้นับกับแก่ทรัพย์สินก็ควรที่กำหนดได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับเนื้อกลับตัวเป็นพลเมืองดีไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ก็ไม่ถูกกักขังแทนค่าปรับอีก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมองว่าบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมในการรอกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอการลงโทษนั้น ศาลจะต้องดูเงื่อนไขของผู้กระทำความผิดก่อนว่าเคยรับโทษจำคุกมาก่อนหรือไม่ หรือเคยต้องโทษจำคุกมาแต่เป็นการกระทำความผิดที่ได้ทำโดยประมาท หลุโทษ หรือ เป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือเคยต้องโทษจำคุกมาเกินกว่าห้าปีแล้ว ผู้วิจัยมองว่าเงื่อนไขดังกล่าวนี้เป็นเงื่อนไขที่ผูกกับโทษจำคุกซึ่งเป็นโทษที่เกี่ยวกับเสรีภาพของผู้กระทำความผิด แต่โทษปรับเป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน ฉะนั้นหากสามารถแยกเรื่องการกำหนดโทษหรือการกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ในกรณีค่าปรับออกจากโทษจำคุกอย่างสิ้นเชิงก็จะเป็นประโยชน์มากกว่า และชัดเจนในการบังคับว่าด้วยโทษปรับในคดีอาญา และควรนำรายได้หรือฐานะของผู้กระทำความผิดมาใช้พิจารณาในการรอกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอการลงโทษ เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดแก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่กลับมากระทำความผิดอีก นอกจากนี้ประเทศไทยควรบัญญัติจำนวนค่าปรับที่ชัดเจนที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยสามารถได้รับการรอกำหนดโทษปรับ เช่น การกระทำความผิดที่ต้องโทษปรับ 50,000 บาท ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรอกำหนดโทษปรับได้ เป็นต้น

4.6 วิเคราะห์การใช้มาตรการผ่อนชำระค่าปรับ

แนวคิดในเรื่องการผ่อนชำระค่าปรับในประเทศไทยยังไม่มีบทกฎหมายฉบับใดที่บัญญัติไว้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องโทษปรับอย่างเดียว หรือผู้ต้องโทษปรับร่วมกับโทษชนิดอื่น ให้สามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ มีเพียงวิธีปฏิบัติในกรณีที่ผู้ต้องโทษจำคุกร่วมกับโทษปรับสามารถนำเงินมาชำระค่าปรับได้เท่าที่ครบกำหนดระยะเวลาการลงโทษจำคุก และมีแนวคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับการลงโทษปรับนิติบุคคล ที่พิพากษาว่าศาลสามารถใช้ดุลพินิจให้จำเลยผ่อนชำระค่าปรับได้ เช่นเดียวกับประเทศในแถบสแกนดิเนเวียและสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการผ่อนชำระค่าปรับ อย่างไรก็ตามสาธารณรัฐฝรั่งเศสแม้จะไม่มีผ่อนชำระค่าปรับแต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่การคลังซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่จัดเก็บค่าปรับสามารถขยายระยะเวลาการชำระค่าปรับ

ให้แก่ผู้ต้องโทษปรับได้ ส่วนในสหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ กฎหมายบัญญัติให้สามารถชำระค่าปรับโดยวิธีผ่อนชำระค่าปรับได้ โดยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ศาลพิจารณาสถานะการเงินของผู้กระทำความผิด หากศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ศาลสามารถให้ผู้กระทำความผิดผ่อนชำระค่าปรับได้ และจากการสัมภาษณ์ Dr.Michael Kilchling ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผ่อนชำระค่าปรับว่าสามารถกระทำในชั้นพนักงานอัยการได้ ในส่วนของประเทศอังกฤษกำหนดให้อนุญาตผ่อนชำระค่าปรับได้เช่นกัน โดยผู้กระทำความผิดต้องอธิบายต่อศาลถึงปัญหาทางการเงินของตนพร้อมแสดงหลักฐานทางการเงิน และขออนุญาตศาลถึงการผ่อนชำระค่าปรับ

จากสภาพสังคมไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาและเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ผู้วิจัยมองว่าหากมีการนำมาตรการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้ในประเทศไทยจะเกิดผลดีเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การผ่อนชำระค่าปรับน่าจะเป็นวิธีที่สามารถลดปริมาณของผู้ต้องโทษปรับที่ถูกกักขังแทนการชำระค่าปรับได้มาก เนื่องจากปัจจุบันนี้ประเทศไทยประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ซึ่งส่วนหนึ่งนี้มาจากการที่ผู้กระทำความผิดต้องโทษกักขังแทนค่าปรับ แต่ด้วยประเทศไทยไม่มีสถานที่เฉพาะสำหรับการกักขัง จึงต้องนำผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับไปกักขังในเรือนจำ ทั้งที่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 24 บัญญัติไว้ว่า ผู้ต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขัง ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน แต่รัฐบาลไทยกลับไม่มีสถานที่รับตัวผู้ถูกกักขังไว้เป็นเฉพาะ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ออกประกาศให้สถานที่ในบริเวณเรือนจำถูกแยกพื้นที่ส่วนหนึ่งให้เป็นสถานที่กักขังเฉพาะสำหรับผู้ต้องโทษกักขัง และให้ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นหัวหน้าผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังอีกตำแหน่งหนึ่ง ฉะนั้นผู้ต้องโทษกักขังที่ได้รับโทษก็ยังถูกกักขังในเรือนจำแต่แยกพื้นที่ต่างหากออกจากกันเท่านั้น หากนำมีการวิธีผ่อนชำระค่าปรับมาใช้จะสามารถลดปริมาณผู้ต้องขังได้ อีกทั้งจะส่งผลให้รัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในระหว่างการกักขังผู้ต้องโทษปรับเหล่านี้ด้วย แต่กลับมีเงินจากการชำระค่าปรับมาใช้พัฒนาประเทศ และยังส่งผลให้ผู้ต้องโทษปรับที่ถูกกักขังแทนค่าปรับไม่ต้องอยู่ปะปนกับผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง ใดๆก็ตามจากการศึกษาถึงการผ่อนชำระค่าปรับในแต่ละประเทศที่มีมาตรการดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการผ่อนชำระค่าปรับ เป็นเพียงการบัญญัติให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการลงโทษปรับ อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ Prof.Dr.Dr.Hans-Jörg Albrecht ได้ให้ความเห็นถึงการผ่อนชำระค่าปรับว่าศาลควรมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดทุกรายสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับความเห็นดังกล่าว หากประเทศไทยได้มีการนำบทบัญญัติเรื่องการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้ กรณีผู้กระทำความผิดหรือจำเลยยื่นคำร้องต่อศาลถึงการผ่อนชำระค่าปรับ ศาลควรพิจารณาคำร้องและ

สถานการณ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าปรับเพื่ออนุญาตถึงการผ่อนชำระค่าปรับ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมองว่าไม่เพียงแต่กรณีที่มีการยื่นคำร้องเท่านั้น แต่ควรรวมไปถึงกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยมาปรากฏตัวต่อหน้าศาล และได้แสดงต่อศาลว่าไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ศาลก็ควรอนุญาตให้มีการผ่อนชำระค่าปรับได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าหากประเทศไทยมีการนำบทบัญญัติเรื่องการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้ควรมีการบัญญัติอย่างชัดเจนถึงระยะเวลาการผ่อนชำระค่าปรับและมาตรการในกรณีขาดนัดชำระค่าปรับ เช่น หากผิดนัดชำระค่าปรับงวดใดงวดหนึ่งให้ถือว่าผิดนัดชำระค่าปรับทั้งหมด และให้ดำเนินการบังคับคดีเอาจากทรัพย์สินเพื่อชำระค่าปรับต่อไป หรือควรมีระยะเวลาการผ่อนชำระค่าปรับสูงสุดได้ไม่เกินกี่ปี เนื่องจากการกำหนดระยะเวลาให้ผ่อนชำระค่าปรับจะช่วยให้ผู้กระทำความผิดยังรู้สึกว่าคุณเองถูกลงโทษทางการเงิน รู้สึกถึงความเดือดร้อนทางการเงิน ตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับ เพราะหากไม่กำหนดระยะเวลาในการผ่อนชำระค่าปรับสูงสุดไว้ เช่น ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เพราะถือว่าแนวความคิดของโทษปรับเป็นระบบที่ยืดหยุ่น ผู้วิจัยเห็นว่าหากผู้กระทำความผิดรายหนึ่งที่ต้องโทษปรับในอัตราสูง หากไม่มีกำหนดระยะเวลาผ่อนชำระค่าปรับไว้ที่ชัดเจน ผู้กระทำความผิดรายนี้จะสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ในระยะเวลานาน เช่น 10 ปี เป็นต้น ซึ่งระยะเวลาที่นานอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกเจ็บทรมาน เพราะจำนวนเงินที่ต้องผ่อนชำระกับระยะเวลายาวนาน จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับเพียงเล็กน้อย หรือในกรณีที่ศาลอนุญาตให้ผู้กระทำความผิดสามารถผ่อนชำระค่าปรับในระยะเวลาที่นานเกินไป หากผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษปรับสามารถชำระค่าปรับได้ทั้งหมดในภายหลัง ผู้วิจัยเชื่อว่าผู้กระทำความผิดกลุ่มดังกล่าวจะไม่ชำระค่าปรับที่ค้างอยู่ในคราวเดียว แต่คงกระทำการผ่อนชำระค่าปรับเช่นเดิม ซึ่งขัดต่อหลักการทั่วไปในการปฏิบัติทางกฎหมายอาญาที่ควรบังคับโทษอย่างรวดเร็วและเป็นไปได้ อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 99 กำหนดให้การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรืออายัดสิทธิเรียกร้องใช้ค่าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับ ต้องทำภายในกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ดังนั้นจะยึดทรัพย์สิน หรืออายัดสิทธิเรียกร้อง หรือกักขังไม่ได้ จากบทบัญญัติดังกล่าวหากไม่มีการกำหนดระยะเวลาถึงการผ่อนชำระค่าปรับที่ชัดเจน จะส่งผลต่อมาตรการภายหลังการบังคับโทษปรับที่กำหนดระยะเวลาไว้ชัดเจน

อย่างไรก็ตามในกรณีของการผ่อนชำระค่าปรับ ในประเทศที่มีการนำโทษปรับ day fine มาใช้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่ควรมีการบัญญัติให้ผู้ต้องโทษปรับสามารถผ่อนชำระค่าปรับได้ เนื่องจากโทษปรับ day fine เป็นการลงโทษที่คำนึงถึงความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิด เพราะการคำนวณค่าปรับจากระดับความร้ายแรงในการกระทำความผิด ประกอบกับรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับที่หักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและค่าภาษีแล้ว ซึ่งเป็นการกำหนดค่าปรับที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้กระทำความผิดแล้ว ดังนั้นหากกำหนดให้มีการผ่อนชำระ

ค่าปรับในการลงโทษปรับ day fine อีก จะเป็นการทำให้ลักษณะของการลงโทษเสียไป เพราะการลงโทษคือการปฏิบัติกรให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิด และต้องกระทำอย่างรวดเร็ว และการลงโทษเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นการลงโทษผู้กระทำความผิดจึงต้องปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นจะมีฐานะดีหรือยากจน

4.7 วิเคราะห์การปรับลดอัตราค่าปรับ

เพื่อประสิทธิภาพในจัดเก็บค่าปรับ การจูงใจให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และเพื่อลดปริมาณผู้ที่ยึดนัดชำระค่าปรับ การมีมาตรการจูงใจในการชำระค่าปรับจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ กล่าวคือ ในหลายประเทศ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส มีการใช้มาตรการจูงใจปรับลดค่าปรับลงให้แก่ผู้ต้องโทษปรับที่ชำระค่าปรับภายในกำหนดระยะเวลา ซึ่งส่งผลดีทำให้ผู้กระทำความผิดกระตือรือร้นที่จะชำระค่าปรับให้ทันในกำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 บัญญัติให้ผู้ต้องโทษปรับต้องชำระค่าปรับภายใน 30 วัน นับแต่มีคำพิพากษา ดังนั้นประเทศไทยควรกำหนดให้มีการลดค่าปรับลง ร้อยละ 20 ของค่าปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด

การปรับลดค่าปรับลงให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ชำระค่าปรับภายในกำหนดระยะเวลา นอกจากรัฐจะสามารถจัดเก็บค่าปรับได้เพิ่มมากขึ้น ยังส่งผลให้อัตราของผู้กระทำความผิดที่ยึดนัดชำระค่าปรับ จนต้องถูกกักขังแทนค่าปรับหรือจำคุกแทนค่าปรับลดน้อยลง ส่งผลให้รัฐเสียงบประมาณในการดูแลนักโทษกลุ่มนี้ลดน้อยลง

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การปรับลดค่าปรับในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจะช่วยแก้ปัญหาการยึดนัดชำระค่าปรับได้ ก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะในกรณีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย แม้แต่การลงโทษจำคุก ศาลยังสามารถใช้ดุลพินิจในเพื่อลดโทษจำคุกได้ ซึ่งโทษปรับมีความร้ายแรงน้อยกว่าโทษจำคุก ก็ควรบัญญัติให้มีการลดค่าปรับลงได้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเช่นกัน ซึ่งการเยียวยาดังกล่าวนี้ให้ศาลดูที่เจตนาของผู้กระทำความผิดที่ได้สำนึกในการกระทำความผิดและมีการเยียวยาให้กับผู้เสียหาย มิใช่ดูที่ทุนทรัพย์ในการเยียวยา เพราะตามธรรมชาติของผู้กระทำความผิดแต่ละราย จะมีรายได้หรือฐานะความเป็นอยู่ที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงต้องอาศัยเจตนาที่จะเยียวยาผู้เสียหายเป็นเกณฑ์

ในกรณีที่น่าเอามาตรการปรับลดอัตราค่าปรับมาใช้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสามารถนำมาปรับใช้ได้ทั้งในโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) และโทษปรับ day fine เพราะ

ในการบังคับโทษปรับต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมาตรการดังกล่าวก็สามารถจูงใจให้ผู้กระทำ
ความผิดชำระค่าปรับได้ภายในกำหนดระยะเวลา

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

โทษปรับเป็นโทษที่บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด โดยโทษปรับมีวัตถุประสงค์ต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการถูกบังคับเอาทรัพย์สิน และเกิดความเจ็บปวดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกไม่กล้ามากระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ (Deterrence) และการป้องกันทั่วไป (General Prevention) โดยผู้ต้องโทษปรับมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมหรือความบกพร่องของตน และสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ไม่ถูกบันทึกประวัติอาชญากร และโทษปรับยังเป็นโทษที่มีผลเฉพาะตัวแก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น ซึ่งหากโทษปรับถูกกำหนดไว้เหมาะสม หรืออัตราค่าปรับสูง จะเป็นโทษที่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวและหลบจำได้ อีกทั้งโทษปรับยังเป็นโทษที่แบ่งเบาภาระของรัฐได้ดีที่สุด เพราะรัฐไม่มีค่าใช้จ่ายในการบังคับค่าปรับ แต่รัฐกลับได้เงินจากการบังคับชำระค่าปรับมาใช้พัฒนาประเทศ ซึ่งในประเทศพัฒนามักจะบัญญัติให้โทษปรับเป็นโทษที่นำมาใช้แทนที่โทษจำคุกระยะสั้น เพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณนักโทษในเรือนจำ

โทษปรับ คือ การลงโทษผู้กระทำความผิดโดยวิธีบังคับให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินให้กับรัฐ ส่วนใหญ่โทษปรับจะถูกนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่สมควรได้รับโทษถึงโทษจำคุก หรือโทษชนิดอื่น หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ หรืออายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับ และหากผู้กระทำความผิดไม่มีทรัพย์สินที่สามารถนำมาใช้แทนค่าปรับได้ ก็ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งแล้วแต่บทบัญญัติของแต่ละประเทศ โดยส่วนมากโทษปรับจะถูกนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดในฐานะความที่ไม่ร้ายแรง เช่น การกระทำความผิดจราจร การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และความผิดลหุโทษ เป็นต้น

รูปแบบของโทษปรับที่บังคับใช้อยู่ทั่วไปในโลกรวมถึงประเทศไทย ได้แก่ โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ซึ่งเป็นโทษปรับที่กฎหมายจะกำหนดอัตราค่าปรับเป็นเพดานขั้นสูงสุดและต่ำสุดเอาไว้ เพื่อให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการลงโทษปรับโดยต้องปรับไม่ต่ำกว่าและสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ส่วนใหญ่โทษปรับชนิดนี้จะบัญญัติตามความร้ายแรงของการ

กระทำความผิด โดยไม่นำข้อมูลอื่น เช่น ประวัติการทำงาน หรือ สถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิด เป็นต้น มาใช้ประกอบการพิจารณาค่าปรับ จึงมักเกิดปัญหาตามมา คือ แม้ค่าปรับตามเพดานขั้นสูงที่กำหนดในบทกฎหมาย แต่เมื่อเทียบกับสภาพความเป็นจริงถือว่าอัตราของโทษปรับต่ำมาก จนบางครั้งไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ผู้กระทำผิดกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ หรือบางรายตัดสินใจชำระค่าปรับเพียงเล็กน้อยเพื่อแลกกับการกระทำผิดที่อาจมีผลประโยชน์สูงกว่า อย่างไรก็ตามภายหลังประเทศไทยมีการแก้ไขอัตราโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาให้สูงขึ้น โดยมีแนวคิดที่ว่าค่าปรับอัตราสูงจะสามารถยับยั้งการกระทำผิดได้ แต่กลับส่งผลให้ผู้ต้องโทษปรับที่มีฐานะยากจนไม่สามารถชำระค่าปรับได้ จึงต้องถูกกักขังหรือถูกจำคุกแทนค่าปรับ ในทางกลับกันผู้ที่มีฐานะดีมาก กลับไม่รู้สึกเจ็บปวดต่ออัตราโทษปรับ ทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในผลกระทบที่ผู้กระทำผิดจะได้รับจากการลงโทษปรับ

จากปัญหาของโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) จึงมีการพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการนำโทษปรับระบบ day fine มาใช้ โดยโทษปรับในลักษณะดังกล่าวมีการคำนวณค่าปรับโดยพิจารณาจากรายได้ของผู้กระทำผิดและความร้ายแรงของผู้กระทำผิด ซึ่งการคำนวณค่าปรับในระบบ day fine แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนแรกคือการกำหนดรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (day income) โดยเป็นรายได้สุทธิของผู้กระทำผิดหลังหักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและภาษี ขั้นตอนที่สองคือ การกำหนดจำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) ซึ่งจะกำหนดจากความร้ายแรงของผิด ขั้นตอนที่สามคือการคำนวณจำนวนค่าปรับ โดยนำจำนวนวันที่จะปรับ ไปคูณกับรายได้ต่อวันของผู้กระทำผิด จึงเป็นจำนวนค่าปรับในแต่ละคดี ซึ่งรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ (day income) และจำนวนวันที่จะปรับ (amount of day) เป็นสิ่งที่ทำให้ค่าปรับมีอัตราที่เหมาะสมและเพียงพอที่จะสามารถยับยั้งหรือป้องปรามการกระทำผิดได้ กล่าวคือผู้ที่มีรายได้มาก จะต้องชำระค่าปรับมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย แต่ผู้กระทำผิดทุกรายจะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการนำเงินมาชำระค่าปรับที่เท่าเทียมกัน

ถึงแม้โทษปรับระบบ day fine จะสามารถแก้ไขปัญหาในความเท่าเทียมกันของการลงโทษปรับได้ แต่อาจประสบภาวะอัตราค่าปรับที่สูงเกินไป ในกรณีที่บางประเทศไม่ได้บัญญัติขอบเขตเพดานขั้นสูงของค่าปรับเอาไว้ จึงทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่สมบูรณ์เพราะมีโอกาสเกิดความผิดพลาดของการตัดสินลงโทษผู้กระทำผิด ดังนั้นแต่ละประเทศที่มีการนำโทษปรับ day fine มาใช้จึงมีการกำหนดรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับที่นำมาใช้คำนวณค่าปรับขั้นต่ำสุดและสูงสุด จำนวนวันที่จะปรับขั้นต่ำสุดและสูงสุดไว้

นอกจากนี้ในบริบทของโทษปรับ day fine ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ถือครองข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิดเอง ดังนั้นประสิทธิภาพของการถ่ายโอนข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิดจึงเป็นสิ่งสำคัญ กระบวนการยุติธรรมจึงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการเป็นผู้จัดทำข้อมูลรายได้นี้ โดยอาศัยข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้กระทำความผิด การให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม การตรวจสอบจากประวัติการเสียภาษีของผู้กระทำความผิด หรือการตรวจสอบสถานทางการเงินจากสถาบันทางการเงิน เป็นต้น แต่วิธีการเหล่านั้นอาจไม่เพียงพอต่อการหารายได้ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาใช้ในการคำนวณค่าปรับ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการป้องปรามการให้ข้อมูลทางการเงินอันเป็นเท็จหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด ด้วยการนำวิธีการลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) มาใช้ โดยมาตรการการลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) จะถูกนำมาใช้ในกรณีที่ศาลได้ตรวจสอบบัญชีหรือสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด โดยคำนึงถึงความน่าจะเป็นในข้อมูลด้านการเงินของผู้ต้องโทษปรับ หากผู้ต้องโทษปรับถูกจับได้ว่ารายงานข้อมูลทางการเงินของตนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ผู้ต้องโทษปรับจะถูกลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) ซึ่งแนวคิดการลงโทษปรับลำดับรอง (secondary fines) ประกอบด้วย 2 แนวคิด คือ โทษปรับลำดับรองในอัตราตายตัว (fixed secondary fines) และ โทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) ดังนั้นภายใต้โครงสร้างของการลงโทษปรับระบบ day fine ผู้กระทำความผิดต้องเผชิญการเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างค่าปรับที่สูงในครั้งแรก หรือค่าปรับที่สูงในครั้งที่สอง กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดตัดสินใจรายงานข้อมูลทางการเงินของตนที่ตรงกับความเป็นจริง ค่าปรับในครั้งแรกก็จะสูง และค่าปรับในครั้งที่สองจะมีความเป็นไปได้เท่ากับศูนย์ ในทางกลับกันถ้าผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลทางการเงินคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง ก็เสี่ยงที่จะโดนตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน และถูกปรับในครั้งที่สอง โดยจำนวนค่าปรับครั้งที่สองจะขึ้นอยู่กับจำนวนค่าปรับในครั้งแรกด้วย

ถึงแม้ว่าโทษปรับ day fine จะประสบความสำเร็จในการนำมาใช้ในหลายประเทศ แต่ก็พบว่าในประเทศอังกฤษที่มีการนำโทษปรับระบบ unit fine ซึ่งมีลักษณะในการคำนวณค่าปรับคล้ายกับโทษปรับ day fine แต่ต่างกันว่าโทษปรับ unit fine จะกำหนดรายได้สุทธิหลังหักภาษีต่อสัปดาห์ของผู้กระทำความผิด ประสิทธิภาพล้มเหลวในการนำมาใช้ เนื่องจากในการกำหนดวิธีการปรับมีความบกพร่องในการคำนวณรายได้ต่อสัปดาห์ของผู้กระทำความผิด และการนำโทษปรับ unit fine ไม่มีการเปิดเผยถึงการศึกษาของภาครัฐถึงจุดมุ่งหมายของแผนการนำโทษปรับ unit fine มาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่เป็นชนชั้นกลาง จนต้องมีการกลับไปใช้โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) เช่นเดิม ดังนั้นในการนำโทษปรับ day fine มาปรับใช้ในประเทศไทย

จึงต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ

จากการศึกษาถึงรูปแบบและการนำไปใช้ของโทษปรับ day fine ผู้เขียนพบว่า มีข้อดีหลายประการของโทษปรับระบบ day fine เมื่อเปรียบเทียบกับโทษปรับที่บังคับใช้อยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะสามารถแก้ไขปัญหาในผลกระทบที่แตกต่างกันของโทษปรับระหว่างผู้ที่มีฐานะดีและฐานะยากจน ทำให้โทษปรับมีประสิทธิภาพสามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ และโทษปรับ day fine ยังสามารถทำให้ผู้กระทำความผิดแต่ละรายสามารถชำระค่าปรับได้ ซึ่งส่งผลต่อการลดปริมาณของผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับได้อีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากโทษปรับที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยเป็นโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) โดยศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาค่าปรับ โดยปรับไม่สูงกว่าและไม่ต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ในแต่ละฐานความผิด จึงส่งผลให้เกิดจากการใช้โทษปรับดังกล่าวคือ ค่าปรับมีอัตราที่ไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้ จึงเกิดผลกระทบที่แตกต่างกันของโทษปรับในระหว่างผู้กระทำความผิดแต่ละฐาน จากปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับโทษปรับที่บังคับใช้ในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

5.2.1 เนื่องจากรัฐเป็นผู้ที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งการดำเนินคดีอาญาถือเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้รักษาความสงบ โดยการดำเนินคดีอาญาเป็นกระบวนการที่รัฐมีสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา ดังนั้นศาล พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องร่วมกันและช่วยกันค้นหาความจริงเพื่อนำมาลงโทษผู้ที่ละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งโทษปรับ เป็นโทษชนิดหนึ่งที่บัญญัติอยู่ในกฎหมายให้ศาลใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ โดยการพิจารณาลงโทษปรับทางอาญาของศาลไทยส่วนใหญ่ ศาลจะนำความร้ายแรงในการกระทำความผิดเท่านั้นมาใช้กำหนดอัตราค่าปรับ โดยกำหนดค่าปรับไม่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าอัตราที่บัญญัติตามกฎหมาย ซึ่งศาลไทยมักไม่นำเอาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิดมาประกอบการพิจารณา ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพในการลงโทษปรับและการกำหนดอัตราค่าปรับที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละราย ประเทศควรมีการนำหลักการลงโทษให้เหมาะสมมาใช้เพื่อพิจารณาโทษปรับอย่างจริงจัง โดยต้องกำหนดให้ศาลนำข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงส่วนบุคคล โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิด เพราะหากข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนี้ถูกนำมาใช้ในการพิจารณาคดี ตั้งแต่ขั้นสอบสวนฟ้องร้อง ขั้นพิจารณาพิพากษา และ

ชั้นบังคับโทษ ข้อเท็จจริงเหล่านี้จะช่วยให้อำนาจปรับได้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายได้ ซึ่งวิธีการค้นหาข้อเท็จจริงให้กำหนดเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้ทำหน้าที่จัดหาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดเพื่อส่งให้พนักงานอัยการเป็นผู้ขอให้ศาลลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดโดยอาศัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิด หลักการ และเหตุผลต่างๆ ในสำนวนการสอบสวน ดังนั้นศาลจึงสามารถใช้ความเป็นอิสระในการตรวจสอบข้อมูลและคำขอของพนักงานอัยการเพื่อนำไปสู่การใช้โทษปรับที่เหมาะสมกับบุคคลได้

5.2.2 ในการกำหนดอัตราค่าปรับให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย สิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาคือ ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานทางการเงินของผู้กระทำความผิด ดังนั้นในการกำหนดค่าปรับจึงต้องนำความร้ายแรงของการกระทำความผิดและรายได้ของผู้กระทำความผิดมาพิจารณา ซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบโทษปรับ day fine ระบบของโทษปรับ day fine มีการกำหนดวิธีการคำนวณค่าปรับ โดยการนำรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด (daily income) ซึ่งหักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการอุปโภคบริโภค และภาระหนี้สินของผู้กระทำความผิด มาคูณกับจำนวนวันที่จะต้องชำระค่าปรับ (amount of day) ซึ่งกำหนดจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด ก็จะได้อัตราค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระ ดังนั้นจึงไม่เป็นการยากที่ประเทศไทยจะนำระบบโทษปรับ day fine มาปรับใช้ เพียงแต่ก่อนการนำมาปรับใช้ ประเทศไทยต้องตั้งคณะกรรมการที่พิจารณารูปแบบของโทษปรับ day fine เพื่อกำหนดประเภทของการกระทำความผิดใดบ้างที่สามารถนำโทษปรับมาใช้ลงโทษได้ กำหนดจำนวนวันที่จะต้องชำระค่าปรับ (amount of day) ของความผิดแต่ละประเภท กำหนดอัตราเฉลี่ยของค่าปรับ กำหนดเพดานขั้นต่ำและสูงของรายได้ที่จะนำมาใช้พิจารณาค่าปรับเพื่อป้องกันปัญหาค่าปรับมีอัตราสูงเกินไป เป็นต้น ในการนำโทษปรับ day fine มาใช้ในประเทศไทย ควรบัญญัติให้มีการยกเลิกโทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (fixed fines) ที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ภาคความผิด และบัญญัติโทษปรับ day fine มาบัญญัติแทนที่โทษปรับดังกล่าว

ในส่วนของการพิจารณารายได้ของผู้กระทำความผิด ควรให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อเสนอต่อศาล เพราะพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องค้นหาข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล พนักงานสอบสวนอาจอาศัยจากการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดเอง โดยทำเป็นแบบฟอร์มการสัมภาษณ์ให้เหมือนกันทั่วประเทศ เพื่อเป็นมาตรฐานและสะดวกต่อเจ้าหน้าที่ แบบฟอร์มประกอบไปด้วยข้อมูลทางการเงิน สภาพความเป็นอยู่ จำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะของผู้กระทำความผิด และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับรายรับ หรือ

รายจ่ายที่จำเป็นของผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทางการเงินของผู้กระทำความผิดจากสถาบันทางการเงินต่างๆ หรือหลักฐานการเสียภาษีของผู้กระทำความผิดจากกรมสรรพากร

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีรายได้อันไม่แน่นอน พนักงานสอบสวนต้องนำข้อมูลพื้นฐานจากสำนักงานสถิติแห่งชาติที่มีการจัดทำผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนมาประกอบในสำนวนเพื่อให้ศาลสามารถใช้ข้อมูลเหล่านั้นประกอบการพิจารณา และพนักงานสอบสวนต้องทำการตรวจสอบข้อมูลจากสภาพพื้นที่ประกอบอาชีพของผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ประกอบอาชีพ ให้นำรายได้ของครอบครัว คู่สมรส หรือบุคคลอื่นที่ให้การอุปการะมาใช้คำนวณค่าปรับ

5.2.3 ในส่วนของข้อมูลรายได้ของผู้กระทำความผิด ที่ผู้วิจัยเสนอให้ดูจากข้อมูลการเสียภาษีของกรมสรรพากร การสอบถามจากผู้กระทำความผิด หรือจากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้วิจัยเชื่อว่าอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากในการเสียภาษีในประเทศไทยยังพบปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี และหากให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้รายงานข้อมูลรายได้ด้วยตนเองอาจมีการรายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ดังนั้นหากนำข้อมูลในส่วนนี้มาใช้ในการพิจารณาอาจเป็นข้อมูลที่ไม่เพียงพอหรืออาจเชื่อถือไม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการหารายได้ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการคำนวณค่าปรับให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ศาลใช้วิธีการบังคับโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) ซึ่งการบังคับโทษปรับครั้งที่สองนี้เป็นการลงโทษปรับในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการรายงานรายได้ที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ตรงจากความเป็นจริง ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในการรายงานข้อมูลทางการเงินที่บิดเบือนหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง และเพื่อประสิทธิภาพในการลงโทษเพื่อความหลบจำ โดยขั้นตอนของการปรับครั้งที่สอง คือ ผู้ต้องโทษปรับจะต้องเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของตนให้ศาลทราบ ซึ่งศาลจะตรวจสอบบัญชีหรือสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงความน่าจะเป็นในข้อมูลด้านการเงินของผู้ต้องโทษปรับ หากผู้ต้องโทษปรับถูกจับได้ว่ารายงานข้อมูลของตนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงต่อศาล ผู้ต้องโทษปรับจะถูกลงโทษ โดยวิธีการลงโทษการกระทำความผิดฐานรายงานข้อมูลคลาดเคลื่อน คือการนำรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด ซึ่งกำหนดไว้เช่นเดียวกับการต้องโทษปรับ day fine ในครั้งแรก แต่เป็นรายได้ที่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับความจริงหลังจากที่มีการตรวจสอบแล้ว มาคูณกับจำนวนวันที่จะปรับ ซึ่งจะกำหนดจากการนำร้อยละของการรายงานข้อมูลทางการเงินที่คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริงคูณกับจำนวนวันที่จะปรับในครั้งแรก ค่าปรับในครั้งที่ 2 ที่เป็นการลงโทษปรับจากการรายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงต่อศาลจะมีมูลค่าที่สูงมาก ดังนั้นภายใต้โครงสร้างของการพิพากษา

ลงโทษปรับ ผู้กระทำความผิดต้องเผชิญการเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างค่าปรับที่สูงในครั้งแรก หรือค่าปรับที่สูงในครั้งที่สอง กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดตัดสินใจรายงานรายได้ของตนที่ตรงกับความเป็นจริง ค่าปรับในครั้งแรกก็จะสูง และค่าปรับในครั้งที่สองมีความเป็นไปได้เท่ากับศูนย์ ในทางกลับกันถ้าผู้กระทำความผิดรายงานข้อมูลรายได้ของตนคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง ก็เสี่ยงที่จะโดนตรวจสอบข้อมูลทางการเงินและถูกปรับในครั้งที่สอง โดยจำนวนค่าปรับครั้งที่สองขึ้นอยู่กับจำนวนค่าปรับในครั้งแรก

นอกจากวิธีการบังคับโทษปรับ day fine ลำดับรอง (secondary day-fine) มาตรการป้องกันการรายงานข้อมูลทางการเงินคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงของผู้กระทำความผิด ควรมีการนำเอาบทลงโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ กล่าวคือ นำมาตรา 137 และมาตรา 177 มาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานรายงานข้อมูลอันเป็นเท็จ

5.2.4 ในการชำระค่าปรับตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ผู้ต้องโทษปรับชนิดชำระค่าปรับจึงควรมีมาตรการจูงใจให้ผู้ต้องโทษปรับชำระค่าปรับให้ตรงเวลา ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอให้มีการปรับลดค่าปรับให้ผู้ต้องโทษปรับในกรณีที่มีการชำระค่าปรับก่อนกำหนดระยะเวลา เช่น มีส่วนลดร้อยละ 20 ของอัตราค่าปรับ หากชำระค่าปรับก่อนกำหนดระยะเวลา ในทางกลับกันหากผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับเกินกำหนดระยะเวลา ก็ให้กลับไปใช้มาตรการเดิมที่ประเทศไทยบัญญัติไว้อยู่แล้ว คือการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับ อายัดสิทธิเรียกร้องใช้แทนค่าปรับ ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์แทนค่าปรับ และกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถลดปริมาณผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับได้ และหากนำมาใช้กับโทษปรับ day fine ซึ่งเป็นการกำหนดค่าปรับโดยคิดจากรายได้ของผู้กระทำความผิดแต่ละคน วิธีการลดค่าปรับให้ในกรณีที่ชำระก่อนกำหนด ยิ่งเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญที่ทำให้ผู้กระทำความผิดจะนำเงินมาชำระค่าปรับได้ตรงตามเวลา

5.2.5 ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2559 มาตรา 56 ในเรื่องการรอกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอการลงโทษ โดยการให้ดุลพินิจศาลสามารถรอกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอการลงโทษ หากปรากฏว่าผู้กระทำความผิดไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปีแล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิด หรือสภาพความผิด หรือความรู้สึกละอายใจ และความพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น และศาลจะกำหนด

เงื่อนไขของความประพฤติด້วยหรือไม่กี่ได้ ซึ่งในการบัญญัติกฎหมายเช่นนี้ ผู้วิจยมองว่าบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมในการรอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษนั้น ศาลจะต้องดูเงื่อนไขของผู้กระทำความคิดก่อนว่าเคยรับโทษจำคุกมาก่อนหรือไม่ หรือเคยต้องโทษจำคุกมาแต่เป็นการกระทำความคิดที่ได้ทำโดยประมาท หลุโทษ หรือ เป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือเคยต้องโทษจำคุกมาเกินกว่าห้าปีแล้ว และต้องเป็นดุลยพินิจของศาลที่จะลงโทษในคดีนั้นให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือลงโทษปรับ ซึ่งผู้วิจยมองว่าเงื่อนไขดังกล่าวนี้เป็นเงื่อนไขที่ผูกกับโทษจำคุกซึ่งเป็นโทษที่เกี่ยวกับเสรีภาพของผู้กระทำความคิด ซึ่งโทษปรับเป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน เงื่อนไขดังกล่าวไม่ควรนำมาใช้กับการพิจารณารอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษ ดังนั้นควรบัญญัติรอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษกับโทษจำคุกแยกออกจากกัน เพราะในการบัญญัติเช่นนี้ การรอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษอาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ เพราะพฤติการณ์ประกอบการพิจารณาควรใช้พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโทษปรับมากำหนด มิใช่ นำพฤติการณ์ของการรอกการลงโทษจำคุกมากำหนด เป็นต้น อีกทั้งโทษปรับเป็นโทษที่บังคับเอาจากทรัพย์สินของผู้กระทำความคิด ดังนั้นในการพิจารณาพฤติการณ์การรอกการกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษ ผู้วิจยมองว่าควรนำรายได้ของผู้กระทำความคิดมาประกอบการพิจารณาด้วยเพราะเป็นสาระสำคัญในการชำระค่าปรับ

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ในเรื่องการรอกการกำหนดโทษปรับ หรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษ เมื่อนำมาใช้กับโทษปรับ day fine โดยระบบที่กำหนดค่าปรับโดยคำนวณจากฐานหรือรายได้ของผู้กระทำความคิด ซึ่งทำให้การกำหนดค่าปรับยืดหยุ่นมากกว่าโทษปรับรูปแบบเดิมที่บังคับให้อยู่ในประเทศไทย ดังนั้นหากมีการกำหนดการรอกการกำหนดโทษปรับ หรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษ ก็จะทำให้โทษปรับ day fine ไม่สามารถบังคับใช้ได้ เพราะในกรณีที่ผู้กระทำความคิดที่มีฐานะยากจน อัตราค่าปรับในระบบ day fine จะมีค่าปรับที่ค่อนข้างต่ำอยู่แล้ว ดังนั้นถ้ามีการกำหนดจำนวนเงินที่ศาลสามารถรอกการกำหนดโทษปรับ หรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษได้ กลุ่มบุคคลที่มีฐานะยากจนอาจไม่ต้องชำระค่าปรับเลย ดังนั้นผู้วิจยจึงขอเสนอให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 เกี่ยวกับการรอกการกำหนดโทษปรับ หรือกำหนดโทษปรับแต่รอกการลงโทษ

5.2.6 ในการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 251 ได้บัญญัติไว้โดยมีสาระสำคัญว่า จะสามารถบังคับค่าปรับได้ ต้องเป็นเงินที่เหลือจากการชำระหนี้ค่าธรรมเนียมศาล ราคาทรัพย์สิน และค่าสินไหมทดแทนก่อน ดังนั้นในกรณีที่ไม่มีเงินเหลือจากการชำระหนี้ดังกล่าว อาจเปรียบเสมือนว่าไม่มีการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับเลย ดังนั้น

ศาลต้องเสียเวลาในการยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับโดยเปล่าประโยชน์ และสุดท้ายศาลกลับต้องไปใช้วิธีการกักขังแทนค่าปรับเช่นเดิม จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยขอเสนอให้มีการบัญญัติให้ค่าปรับ บัญญัติเป็นเสมือนหนี้บริสุทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นค่าปรับจะได้รับชำระ ก่อนหนี้อื่นๆ เพราะเจ้าหนี้สามัญทั่วไปมีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามอายุความอยู่แล้ว กล่าวคือ 10 ปี เหตุผลที่ผู้วิจัยเสนอให้มีการชำระค่าปรับก่อนหนี้อื่นๆ เนื่องจากอายุความยึดทรัพย์สินแทนค่าปรับ อายุคดีสิทธิเรียกร้องแทนค่าปรับ และกักขังแทนค่าปรับมีเพียง 5 ปี ซึ่งสั้นกว่าอายุความบังคับชำระ หนี้ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นหากรอให้มีการยึดทรัพย์สินเพื่อบังคับชำระหนี้ตาม กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อน ค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญาอาจไม่ได้รับการชำระ อีกทั้งอายุ ความของการกักขังแทนค่าปรับก็ไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้นโทษปรับจะไม่ได้รับการชำระ และ มาตรการบังคับที่ใช้แทนโทษปรับก็ไม่สามารถบังคับได้เช่นกัน

ปริญญา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมราชทัณฑ์. (2525). *ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- คำทร คำประเสริฐ และ สุเมธ จานประดับ. (2540). *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย และระบบกฎหมายหลัก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณิต ฅ นคร. (2548). *นิติกรรมอำพรางในนิติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2549). *รัฐธรรมนูญกับการบวนการยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2552). *วิอาญาวิพากษ์ “วิธีพิจารณาความอาญาไทย: หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน.”* กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2553). *พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2556). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2560). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จิตติ ดิงศภัทริย์. (2555). *กฎหมายอาญาภาค ๑ (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2556). *ระบบยุติธรรมและยุติธรรมทางเลือก : แนวการวิเคราะห์เชิงสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย เสวกุล. (2517). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงจิตต์ คำประเสริฐ. (2539). *ประวัติศาสตร์กฎหมาย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. (2554). *หลักกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2555). *สังคมกับกฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2556). *มุมมองใหม่ในกฎหมายอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2556). *คำอธิบาย กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 15)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2557). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดลหุโทษ (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธานี วรภัทร์. (2553). *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2557). *หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). *การเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: มติชน.

- ปกรณั มณีปกรณั. (2555). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.
- ประเสริฐ ศิริสัมพันธ์. (2475). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาชญาของอังกฤษ*.
กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิต.
- ภูมินทร์ บุตรอินทร์. (2556). *การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: เปนไท.
- มานิตย์ จุมปา. (2550). *วิพากษ์การปฏิรูปรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550)*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แลงการ์ด โรแบร์ต. (2553). *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันปริทัศน์มยงค์. (2548). *กฎหมายตรา 3 ดวง เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- _____. (2548). *กฎหมายตรา 3 ดวง เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- _____. (2548). *กฎหมายตรา 3 ดวง เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- สุนัย มโนมัยอุดม. (2555). *ระบบกฎหมายอังกฤษ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2546). *บันทึกของนายออร์ชปาคุซ์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2553). *ความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2552). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญา : ฉบับประชาชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.
- หยุด แสงอุทัย. (2556). *กฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 21)*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิสร์กุล อุณหเกตุ. (2556). *ระบบค่าปรับทางอาญา*. กรุงเทพฯ: เปนไท.
- อุทัย อาทิวา. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ:
วี.เจ.พรินติ้ง.

งานวิจัย

- กองงานคณะกรรมการการยุติธรรมแห่งชาติ. (2550). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย*
(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.
- คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). *โครงการพัฒนามาตรการยึดทรัพย์สินใช้*
ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา
(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.

- จิรวัดน์ จันท์แรม. (2553). *การบังคับโทษปรับ* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.
- จิรวัดน์ ลิปิพันธ์. (2550). *ปัญหาโทษปรับในประเทศไทย* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2549). *ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.
- ธานี วรภัทร์. (2555). *การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ : ศึกษามาตรการทางกฎหมายในชั้นบังคับโทษจำคุก*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธีระพงศ์ พงศ์สุภากุล. (2555). *การขอคืนของกลางของผู้เป็นเจ้าของแท้จริงกับการบังคับโทษตามคำพิพากษา* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.
- ประหยัด จริงจิตร์. (2542). *การศึกษาสภาพปัญหาและข้อขัดข้องในการประสานงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีระดับผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดนนทบุรี* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ปวีณ นราเมธกุล. *การเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการสืบพยานในคดีอาญา* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2553). *หลักกฎหมายและแนวคิดกับการมีบทบัญญัติเรื่องการกระทำโดยพลาด : ศึกษาจากรายงานการประชุมต้นร่างตั้งแต่ประมวลกฎหมายลักษณะอาญาจนถึงปัจจุบัน* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกรม วรรณการ. (2551). *การใช้ดุลพินิจการรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษ* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- วีรพงษ์ บุญโญภาส. (2548). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง “การลงโทษอย่างอื่นแทนการปรับ”* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สบาย นิลแท้ (2555). *สาเหตุของการผิดเงื่อนไขตามคำพิพากษาที่กำหนดให้รอกการลงโทษ : กรณีศึกษาศาลจังหวัดบัวใหญ่*, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2554). *นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2554). *โครงการการวิเคราะห์กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยเศรษฐศาสตร์ เรื่อง นิติศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. *กระบวนการยุติธรรมทางอาญา* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักกิจการยุติธรรม

บทความ

- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน The Public Participation Handbook: Making Better Decision through Citizen Involvement. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 8(1), 123-141.
- ธานี วรภัทร์. (2556). วิกฤตสิทธิมนุษยชนในเรือนจำ : ปรากฏการณ์ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ. *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์มจร*, 2(1), หน้า 54.
- นภคช. สรพงษ์. (2550). หลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา และการตีความของศาลฎีกาสหรัฐ. *วารสารคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ*, 9(26), 186-206.
- นริศ มีสมบูรณ์. (2549). การควบคุมดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดของผู้พิพากษา ตอนที่ 1. *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์*, 1(5), 3-13.
- _____. (2549). การควบคุมดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดของผู้พิพากษา ตอนที่ 2. *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์*, 1(6), 7-20.
- น้ำแท้ มีบุญสร้าง. (2553). กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศญี่ปุ่น. *วารสารบทบัญญัติ*, 66(3), 70-87.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2550). การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน, *บทบัญญัติ นิตยสารเนติบัณฑิตยสภา*, 63(2), 33-35.
- ไพสิฐ พาณิชย์กุล. (2556). ความยุติธรรมทางสังคม. สืบค้น 20 มิถุนายน 2556, จาก <http://social-agenda.org/article/1605>.
- รองพล เจริญพันธ์. (2521). การใช้โทษปรับเป็นมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องคำพรรณนาคุณภาพสินค้าหรือการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค, *วารสารนิติศาสตร์*, 10(2), 316-329.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์. (2549). ระบบการลงโทษตามกฎหมายอาญาเยอรมัน ตอนที่ 1. *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์*, 1(6), 76-118.

- _____. (2549). ระบบการลงโทษตามกฎหมายอาญาเยอรมัน ตอนที่ 2.
วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์, 1(7), 86-117.
- _____. (2553). การกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายเยอรมัน. *ข่าวเนติบัณฑิตยสภา*, 18(192),
หน้า 11-12.
- หยุด แสงอุทัย. การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา.
สืบค้น 20 มิถุนายน 2556, จาก
<http://www.library.coj.go.th/indexarticle2.php?Idmain=18&&No=1&&Title=%A1%AE%CB%C1%D2%C2%CD%D2%AD%D2&&page>
- อังคณาดี ปิ่นแก้ว. (2553). ค่าเสียหายเชิงลงโทษในกฎหมายฝรั่งเศส.
วารสารบทบัญญัติ, 66(1), 9-33
- อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2520, มกราคม-เมษายน). ร่างประมวลกฎหมายอาญาเปรียบเทียบกับว่าด้วยโทษ
และทฤษฎีการลงโทษ. *วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์*. 3, หน้า 40-82.

วิทยานิพนธ์

- กรกฎ ทองชะโชค. (2547). *การใช้มาตรการอื่นก่อนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ*
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กัมปนาท แสนโกชน์. (2552). *การริบทรัพย์สืบตามมูลค่า* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐาปกรณ์ เทียงธรรม. (2556). *การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ: ศึกษาเฉพาะกรณี*
การรอการลงโทษ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ตะวัน กิรติรวนนท์. (2557). *การนำระบบการปรับโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำ*
ความผิดมาใช้ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานี วรภัทร์. (2552). *กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก*
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นพพร โพธิ์รังสิยากร. (2524). *การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ*
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นราวรรณ พรหมจรรย์. (2554). *การริบทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชยนต์ นิพาสพงษ์. (2542). *โทษปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้ (Day Fine)* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิรุฬห์ โตศุภวรรณ์. (2532). *การลงโทษปรับทางอาญา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี เงินสวัสดิ์. (2549). *แนวคิดในการลงโทษของกฎหมายตราสามดวง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สกุรัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์. (2552). *การบังคับคดีอาญา: ศึกษาการบังคับโทษปรับ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อานนท์ วิบูลย์สวัสดิ์. (2539). *การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการปรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์อาสน์ เจริญสุข. (2553). *เกณฑ์การแบ่งแยกความผิดทางอาญาและความผิดทางปกครอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประมวลกฎหมายและพระราชบัญญัติ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงาน
หนึ่งวันและแนวปฏิบัติ ในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์
แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546

ภาษาต่างประเทศ

Books

- Anderson, J.F., Dyson, L. & Burns, J.C. (1999). *Boot Camps: An Intermediate*
- Ashworth, A. (2010). *Sentencing and Criminal Justice* (5th ed.). Cambridge: Cambridge University.
- Ashworth, A. (2001). *The Decline of English Sentencing and Other Stories*. In Michael Tonry, & Richard S. Frase, *Sentencing and Sanctions in Western Countries*. New York: Oxford University.
- Ashworth A. (2010). *Sentencing and Criminal Justice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Black's Law Dictionary*
- Carlan, P.E. (2008). *An Introduction to Criminal Law*. UK : Jones and Bartlett.
- Claire Whittaker & Alan Mackie. (1997). *Enforcing financial penalties*. Croydon: Home Office.
- FerdinandSchoeman. (1995). *On Incapacitating the Dangerous, Readings in Philosophy of Law*, ed. John Arthur and William H. Shaw. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Fine Default Report of a NACRO Working Party*. (1981). London: NACRO
- Chambers, G.S. (1973). *The Enforcement of money Payment in Magistrates' Courts* (2nd ed.). London: Shaw & Sons.
- Caputo, G. A. (2004). *Intermediate Sanctions in Corrections*. Texas: University of North Texas.
- Cartledge, G. C. (1986). *Community Service in England/Wales Organization and Implementation of Community Service: An Evaluation and Assessment of its Outcomes*. In Hans-Jörg Albrecht, & Wolfram Schädler , *Community Service Gemeinnützige Arbeit Dienstverlening Travail D'Intérêt General: A new option in punishing offenders in Europe* (pp. 15-38). Freiburg: Max Planck Institute.
- David Bathurst. (1996). *Financial Penalties: Collection and Enforcement in Magistrates' Courts*. West Sussex: Barry Rose Law Publishers.
- David Chandler. (1987). *Fine enforcement ideas from a survey*. Cambridge: Institute of Criminology Occasional.
- Douglas C. McDonald, Judith Greene & Charles Worzella. (1992). *Day Fines in American Courts: The Staten Island and Milwaukee Experiments*.

- Washington: U.S. Department of Justice.
- Grebing, G. (1982). *The Fine in Comparative Law: A Survey of 21 Countries*. Cambridge: University of Cambridge Institute of Criminology.
- Goldin, H. E.. (1952). *Hebrew Criminal Law and Procedure*. New York: Twayne.
- Hanns von Hofer. (2004). *Imprisonment for non-payment of fines in Sweden*. In *Crime Policy in Europe: Good practices and promising examples* (pp. 119-125). Strasbourg Cedex: Council of Europe Publishing
- Hans-Jörg Albrecht, & Wolfram Schädler. (1986). Community Service in Europe: Concluding Remarks. In Hans-Jörg Albrecht, & Wolfram Schädler. *Community Service Gemeinnützige Arbeit Dienstverlening Travail D'Intérêt General: A new option in punishing offenders in Europe* (pp. 191-195). Freiburg: Max Planck Institute.
- _____. (2002). Community Sanctions in the Federal Republic of Germany. In Hans-Jörg Albrecht, & Anton van Kalmthout, *Community Sanctions and Measures in Europe and North America* (pp. 243-270sssss). Freiburg: Max-Planck Institute.
- _____. (2012). *Prison Overcrowding: Finding Effective Solutions*. Freiburg: Max Planck Institute.
- Herausgegeben von, Raimo Lahti, Kimmo Nuotio, & Panu Minkkinen. (1992). *Criminal Policy and Sentencing in Transition: Finnish and Comparative Perspectives*.
- H. L. A. Hart. (1993). *The Concept of Law*. Oxford: Oxford University Press.
- _____. (2012). *The Concept of Law* (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Home Office. (1964). *The Probation Service in England and Walesn* (4th ed.). London: Her Majesty's Stationery.
- _____. (1989). *Magistrates' courts Report of a scrutiny 1989 Volume*. London: Her Majesty's Stationery.
- Hudson, B. (1987). *Justice Through Punishment: A Critique of the 'Justice' Model of Corrections*. London: Macmillan Education.
- Ida Zamist. (1986). *Fines in Sentencing: An Empirical Study of Fine Use, Collection and Enforcement in New York City Courts*. New York: Vera Institute of Justice.
- Intermediate Punishment: Community-based Sannctions. (1990). *Maryland: American Correctional Association. Intermediate Sanctions*. California: SAGE.

- Jehle J.. (2009). *Criminal Justice in Germany*. Berlin : Federal Ministry of Justice.
- Jeremy Bentham. (2007). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. New York: Dover Publications.
- Jong-Martin Jehle. (2009). *Criminal Justice in German* (5th ed.). The Federal Ministry of Justice.
- Joycelyn M. Pollock. *The Rationale for Imprisonment*. San Marcos : Texas State University. *Sanction*. Maryland: University Press of America.
- Kate Warner. (2012). Equality Before the Law and Equal Impact of Sanctions: Doing Justice to Differences in Wealth and Employment Status. In Lucia Zedner and Julian V Roberts (eds.), *Principles and values in criminal law and criminal justice* (pp. 231). Oxford : Oxford University Press.
- Kensey, A. (2002). Community Sanctions and Measures in France. In Hans-Jörg Albrecht, & Anton van Kalmthout, *Community Sanctions and Measures in Europe and North America*. Freiburg: Max-Planck Institute.
- Klaus Sessar, & Hans-Jürgen Kerner. (1991). *Development in Crime and Crime Control Research*. New York: Springer-Verlag.
- Korhonen E. (2013). *Assert Forfeiture*. New York : Nova Science.
- L. Craig Parker, Jr.. (1993). *Finnish Criminal Justice: An American Perspective*. Merryland: University Press Of America.
- Larry J. Siegel, Frank Schmalleger, & John L. Worrall. (2015). *Courts and Criminal Justice in America* (2nd ed.). New Jersey: Pearson
- Linda Nicholson, & Ann R Millar. (1989). *An Evaluation of the Fines Scheme*. Edinburge: Scottish Office.
- Linda Nicholson. (1994). *Monetary Penalties in Scotland*. London: HMSO.
- Lomax, I.S. & Reynolds, S. (1988). *Enforcement in the magistrates' courts: a guide to enforcing money payments*. London: Fourmat Publishing.
- Malcolm Davies. (1993). *Punishing Criminals: Developing Community-Based Intermediate Sanctions*. Connecticut: Greenwood.
- Malley P. (2009). *The Currency of Justice*. New York : Routledge-Cavendish.
- Martin Davies. (1970). *Financial Penalties and Probation (Research Study)*. London: Her Majesty's Stationery.

- Michael Tonry, & Kate Hamilton. (1995). *Intermediate Sanctions in Overcrowded Times*. Boston: Northeastern University.
- Michael Tonry. (1997). *Intermediate Sanctions in Sentencing Guidelines*. Washington: U.S. Department of Justice.
- _____. (2002). Community Penalties in the United States. In Hans-Jörg Albrecht, & Anton van Kalmthout, *Community Sanctions and Measures in Europe and North America* (pp. 551-571s). Freiburg: Max-Planck Institute.
- _____. (2011). *Why Punishment? How Much? A Reader on Punishment*. Oxford: Oxford University.
- Nagin D. (1998). Deterrence and incapacitation, In M. Tonry (Ed.), *The handbook of Crime and punishment*. New York : Oxford University.
- Nicola Lacey. (1988). *State Punishment: Political Principles and Community Values*. Routledge: London.
- None. *Tackling Fine Default*. . (1990). London: Prison Reform Trust.
- None. *Sentencing: Intermediate Sanctions in the Federal Criminal Justice System*. (1994). Washington: United States General Accounting Office.
- Partridge, A. (1985). *The Crime Control and Fine Enforcement Acts of 1984: A Synopsis*. Washington: Federal Judicial Center.
- Paul Softley. (1973). *A Survey of Fine Enforcement*. London: Her Majesty's Stationery.
- _____. (1978). *Fines in Magistrates' Courts*. London: Her Majesty's Stationery.
- Paul Softley, & David Moxon. (1982). *Fine Enforcement: An Evaluation of the Practices of Individual Courts*. London: Home.
- Phillips, H.A.D.. (1889). *Comparative Criminal Jurisprudence*. Calcutta: Thacker. Press.
- Vogler R., Huber B. (2008). *Criminal Procedure in Europe*. Germany: Max-Planck- Institut für ausländisches und internationales Strafrecht.
- Rhine, E.E. (1993). *Reclaiming Offender Accountability: Intermediate Sanction for Probation and Parole Violators*. Maryland: American Correctional Association.
- Richard J. Terrill. (2013). *World Criminal Justice Systems: A Comparative Survey* (8th eds.). Waltham: Elsevier.

- Routledge.Partington M. (2014). *Introduction to the English legal system*. Oxford : Oxford University.
- Saleilles R. (1911). *The Individualization of Punishment*. Los Angeles: Auspices.
- Sally T. Hillsman, Joyce L. Sichel, & Barry Mahoney. (1984). *Fines in Sentencing: A Study of USA of the Fine as a Criminal Sanction*. New York: U.S. Department of Justice National Institution of Justice.
- Sally T. Hillsman. (1984). *Fines in sentencing*. New York : The Vera Institute.
- _____. (1995). Fine, In Michael Tonry, Kate Hamilton (eds.), *Intermediate Sanctions in Overcrowded Times*. USA: Northeastern University Press.
- Serassis, T.Kania, H. & Albrecht, H-J. (2009). *Images of Crime III: Representations of Crime and the Criminal*. Berlin: Duncker&Humblot.
- Sue Rex. (2002). The development and use of Community Sanctions in England and Wales. In Hans-Jörg Albrecht, & Anton van Kalmthout (eds.), *Community Sanctions and Measures in Europe and North America* (pp. 159-191). Freiburg: Max-Planck Institute.
- Tak., P.I.P. (1986). Community Service Orders in Western Europe: A Comparative Survey. In Hans-Jörg Albrecht, & Wolfram Schädler , *Community Service Gemeinnützige Arbeit Dienstverlening Travail D'Intérêt General: A new option in punishing offenders in Europe* (pp. 1-14). Freiburg: Max Planck Institute.
- _____. (2011). Sentencing and Punishment in the Netherlands. In Michael Tonry and Richard S. Frase eds.. *Sentencing and Sanctions in Western Countries*. New York : Oxford University.
- Tapio Lappi-Seppälä. (2001). Sentencing and Punishment in Finland: The Decline of the Repressive Ideal. In Michael Tonry, & Richard S. Frase (eds.), *Sentencing and Sanctions in Western Countries* (p 92-150). New York: Oxford University Press.
- _____. (2004). Reducing the prison population: long-term experiences from Finland. *In Crime Policy in Europe: Good practices and promising examples* (pp. 139-156). Strasbourg Cedex: Council of Europe Publishing.

- _____. (2011). Changes in Penal Policy in Finland. In Helmut Kury, & Evelyn Shea. (eds.), *Punitivity International Developments* (p. 251-287). Bochum: Universitätsvertag Dr. Brockmeyer.
- The American Series of Foreign Penal Codes. (1963). *By Argentina Penal Code*. London: Sweet & Maxwell.
- Utriainen, T. (2002). Community Sanctions in Finland. In Hans-Jörg Albrecht, & Anton van Kalmthout (eds.), *Community Sanctions and Measures in Europe and North America* (pp. 193-207). Freiburg: Max-Planck Institute.
- Weigend, T. (1995). Fines Reduce Use of Prison Sentences in German. In Michale Tonry and Kate Hamilton (eds.), *Intermediate sanctions in overcrowded*. Michigan.: Northeastern University.
- _____. (2001). Sentencing and Punishment in German. In Michael Tonry, & Richard S. Frase (eds.), *Sentencing and Sanctions in Western Countries* (pp. 188-221). New York: Oxford University.
- Zedner,L. ,Roberts, J.V. (2012). *Principle and values in criminal law and criminal justice*. Oxford : Oxford University.

Research

- American Institute Of Criminal Law And Criminology. (2012). *Journal of the American Institute of Criminal Law and Criminology*. Chicago: The Northwestern University Press.
- Christopher McCrudden, SachaPrechal. (2009). *The Concepts of Equality and Non-Discrimination in Europe: A practical approach* (Research report).
- Elena Kantorowicz- Reznichenko, Maximilian Kerk. (2015). *Day Fines: Asymmetric Information and the Secondary Enforcement System* (Research report).
- Frieder Dünkel. (2004). *Reducing the population of fine defaulters in prisons: experiences with community service in Mecklenburg-Western Pomerania (German)* (Research report). In. Council of Europe Publishing, Crime policy in Europe (pp 127-138). Sreasbourg: France ,127-138, pp. 127

- Gist, N.E.. (1996). *How to Use Structured Fines (Day Fines) as an Intermediate Sanction* (Research report). U.S.: Department of Justice.
- Golobinek, R. (2006). *Financial Investigations and Confiscation of Proceeds from Crime* (Research report). France: Council of Europe.
- Ida Zamist, Joyce Sichel. (1982). *Fines in Sentencing working Paper5: Review of United States Fines Literature* (Research report). USA: Vera Institute of Justice.
- Immunuel Kant. (1887). *The Philosophy of Law* (Research report). In W. Hastie Jon Collins (eds.), *Understanding the Criminal Justice System*. Criminal Justice Alliance.
- Jon Collins. *Understanding the Criminal Justice System* (Research report). London: Criminal Justice Alliance.
- Josef Zila. (2012). *Sanction Power of the Swedish Public Prosecution Service and Police* (Research report). Stockholm: Scandinavian Studies In Law.
- Joyce L. Sichel (1982), *Fines in sentencing: working paper 1 Report on American State Statutes Relating to Fines in Criminal Cases* (Research report), New York: Vera Institute of Justice.
- _____. (1982). *Fines in sentencing: working paper 2 Report on Model Codes Relating to Fines in Criminal Cases*(Research report). New York: Vera Institute of Justice.
- Judith, G.A. (1993). *The Day Fine System: A Tool For Improving the Use of Economic Sanctions*. New York: Vera Institute of Justice.
- Kantorowicz, E. (2014). *Day-Fines: Should the Rich Pay More?* (Research report). Rotterdam, Erasmus University Rotterdam
- Kocourek, Albert, Wigmore, John. (1915). *Source of Ancient and Primitive Law* (Research report). Boston: Boston, Little, Brown, and Company.
- Lawyers Committee for Human Rights. (2000). *What is a Fair Trial?: A Basic Guide to Legal Standards and Practice* (Research report). New York: Lawyers Committee for Human Rights
- McDonald, C. D.. (1992). *Day Fines in American Courts* (Research report). Maryland: National Institution of Justice.

- McNeill, F.. (2013). *When Punishment id Rehabilitation* (Research report). Glasgow:
University of Glasgow
- Ministry of Justice. (2006). *The Swedish judicial system* (Research report). Stockholm:
Regeringskansliet.
- Moxon, D., Sutton, M.& Hedderman, C. (1990). *unit fines: experiments in four courts*
(Research report).UK: Home office.
- Per Ole TRASKMAN. SWEDEN* (Research report). Lund: University of Lund.
- Sally T. Hillsman. (1984). *Fines in Sentencing : A Study of the Use of the Fine as a Criminal
Sanction* (Research report). New York: The Vera Institute of Justice.
- Sally T. Hillsman, Joyce L. Sichel,& Barry Mahoney. (1984). *Fines in sentencing*
(Research report). New York: The Vera Institute of Justice.
- Tapio Lappi-Seppälä. (2012). *Imprisonment and Penal Policy in Finland* (Research report).
Stockholm: Scandinavian Studies In Law.
- Todd L. Cherry. (2001). *Financial Penalties as an Alternative Criminal Sanction: Evidence from
Penal Data* (Research report). North Carolina: Department of Economics
Appalachian State University Boone.
- Turner S. and Petersilia J.. (1996). *Day Fines in Four U.S. Jurisdictions* (Research report).
Washington: The National Institute of Justice.
- U.S. Department of Justice. (1996). *“How to Use Structured Fines (Day Fines)
as an Intermediate Sanction”* (Research report). Washington, DC:
Bureau of Justice Assistance.
- Valerie Wright. (2010). *Deterrence in Criminal Justice: Evaluating Certainty vs. Severity of
Punishment* (Research report). The Sentencing Project. Research and advocacy
for reform.
- Vera Institute of Justice. (1995). *Structured Fines: Day Fines as Fair and Collectable
Punishment in American Courts* (Research report). New York : Vera Institute
of Justice.
- Versavia Brutaru. (2009). *About some new Modalities of Individualization of the Punishments :
According with the New Penal Code (Law no. 286/2009* (Research report).
Buchares: Institute of Juridical Research.

Zedlewski, W. E.. (2010). *Alternatives to Custodial Supervision : The Day Fine* (Research report).
U.S. Department of Justice.

Articles

Arnold D. Margolin. (1993). Element of Vengeance in Punishment. *Journal of Criminal Law and Criminology*. Volume 24 Issue 4 November-December. 755-767.

Bob Hepple. (2008). Declaration of Principles on Equality. The Equal Rights Trust. Vol. 2. 58-70.

Cyrus C.Y. Chu, Naville Jiang. (1993). Are Fines More Efficient than Imprisonment. *Journal of Public Economic* 5., 391-413.

Diana Mertz Hsieh. (2005). *The Scope Problem in Punishment*. Philosophy of Law. Spring 2005.
1-12.

Hans-Jörg Albrecht, & Elmer H. Johnson. (1980). Fines and Justice Administration:
The Experience of the Federal Republic of Germany. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*. 4 (1), 3-14.

Leipold, A.D.. (2006). Recidivism, Incapacitation, and Criminal Sentencing Policy.
University of St. Thomas Law Journal. Vol. 3. Issue 3 Spring 2006 . 536-558 .

Mitchell Polinsky, Steven Shavell. (1984). The Optimal Use of Fines and Imprisonment.
Journal of Public Economics 24. 89-99.

_____. (1911). A Note on Optimal Fines When Wealth Varies among Individuals.
The American Economic Review 81(3). 618-621.

Paul H. Robinson. (2002). Why Do We Punish? : Deterrence and Just Desert as Motives for
Punishment. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 83. No. 2. 284-299.

Posner, R.A. (1980). *Retribution and Related Concepts of Punishment*.
The journal of Legal Studies. Vol. 9. No.1 (Jan., 1980). 71-92.

Risto Jaakkola, & Henrik Tham. (1989). *Traditional Crime in Scandinavia during
the Second World War*. Scandinavian Studies in Criminology. 10. 37-89.

Robert W. Gillespie. (1981). *Sanctioning Traditional Crimes with Fines:
A Comparative Analysis*. International Journal of Comparative and Applied
Criminal Justice. 5 (2). 197-211.

SaeedGohari and etc.. (2013). *A consideration on Individualization of Punishments and Securing Provision Provisional and Educational Plans*. International Journal of Economy, Management and Social Sciences. 2(6). 419-422.

Website

- Albrecht, H.-J.. (2009). *Sanction Policies and Alternative Measures to Incarceration: European Experiences with Intermediate and Alternative Criminal Penalties*. Retrieved 23 May 2016. From http://www.unafei.or.jp/english/pdf/RS_No80/No80_07VE_Albrecht.pdf
- Becarria, C. (1764). *Of crimes and punishment*. Retrieved 9 May 2016. From www.thefederalistpaper.org
- Dejena Girma, Melonnen Feleke. (2009). *Sentencing and Execution*. Retrieved 10 June 2015. from www.chilot.wordpress.com
- Douglas C. McDonald. (1992). *Day Fines in American Court: The Staten Island and Milwaukee Experiments*. Retrieved 5 May 2015. from www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/136611NCJRS.pdf
- Edwin W. Zedlewski. (2010). *Alternatives to Custodial Supervision: The Day Fine*. Retrieved 20 May 2015. from <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/230401.pdf>
- George F. Cole . (1989). *Fines Can Be Fine and Collected*. Retrieved 14 October 2015. From <http://heinonline.org>
- Hanns von Hofer. (2001). *NOTES ON CRIME AND PUNISHMENT IN SWEDEN AND SCANDINAVIA*. Retrieved 25 April 2014. From http://www.unafei.or.jp/english/pdf/RS_NO57/No57_26VE_Hofer.pdf
- Justice Policy Institute. (2011). *Finding Direction: Expanding Criminal Justice Options by Considering Policies of Other Nations*. Retrieved 5 May 2015. from www.justicepolicy.org

- Mayhew, P. & Van Dijk, J.J.M.. (1997). *Criminal Victimization in Eleven Industrialised Countries. Key findings from the 1996 International Crime Victims Survey.* Retrieved 6 November 2015. from https://repository.tudelft.nl/assets/uuid:6a91d664-6c4b-4b20-841a-ed1f87bb9e83/ob162-summary_tcm44-56648.pdf
- Michell Polinsky, Steven Shavell. (1999). *Public Enforcement of Law, Encyclopedia of Law and Economics.* Retrieved 18 June 2015. From <http://encyclo.findlaw.com/tablebib.html>
- Minastère de la Justice, *L'amende.* Retrieved 17 May 2016. From <http://www.cdadpyreneesorientales.justice.fr/sites/pages/medias/.../lamende.pdf>
- Mise à jour le. (2013). *Quelles sont les différences entre une contravention, un délit et un crime ?*, Service-Public. Retrieved 17 May 2016. From <http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F1157.xhtml>
- _____. (2015). *Amendes*, Service-Public. Retrieved 17 May 2016. From <http://vosdroits.servicepublic.fr/particuliers/F32803.xhtml>
- None. (2015). *Qu'est-ce qu'une peine de jours-amende?*. Retrieved 19 May 2016. From diant.fr/le-saviez-vous/article/quest-ce-quune-peine-de-jours-amende/h/3582af61d4a6890ffeee6f6843950ded.html
- Olivier Jouanjan. *The principle of equality and the French Constitutional council.* Retrieved 6 November 2015. From <http://www.juspoliticum.com/The-principle-of-equality-and-the.html>
- Petri Taivalkoski, Gisela Knuts, Paula Puusaari. (2008). *Criminal Liability of Companies Survey Finland.* Retrieved 8 November 2015. From www.roschier.com
- Polisen. *Fines.* Retrieved 9 May 2016. From <https://polisen.se/en/Languages/Laws-and-Regulations/Fines/>
- Tapio Lappi-Seppälä. (2008). *Crime Prevention and Community Sanctions in Scandinavia.* Retrieved 10 October 2015. from http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_rms/no74/Seppala_P20-52.pdf
- The Justice Management Institute and the Vera Institute of Justice. (1996). *How To Use Structured Fines (Day Fines) as an Intermediate Sanction.* Vera Institute of Justice. Retrieved 15 May 2016. From www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/157141NCJRS.pdf

Turner, S.& Petersilia, J.. (1996). *Day Fines in Four U.S. Jurisdictions*,
The National Institute Of Justice. Retrieved 28 May 2015. From
<http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/pr/163409.pdf>

UNCG. (2005). *Utilitarian Justification for Punishment*. Retrieved 4 July 2015.
From web.uncg.edu

ไม่มีเอกสารจากต้นฉบับ

หน้า 245-262

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

กฤตยา อารีรัชช์

พ.ศ. 2553 นิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2556 นิติศาสตรมหาบัณฑิต

University of Bedfordshir

สำนักงานทนายความกำยุทธ์และเพื่อน

